

INFLUENȚA
DE LA LECTURĂ

flacăra

anul XXXIII
(1528)
39 VINERI
28 SEPTEMBRIE
1984

săptăminal editat de frontul democrației și unității socialiste

ȚARA ÎȘI APROPIE VIITORUL

fapte din marea întrecere, opinii din marea dezbatere
în pregătirea Congresului al XIII-lea al partidului

Urcînd pe Dunăre, spre pîinea Moldovei

reportaj pe șantierul unei grandioase
lucrări de îmbunătățiri funciare
(paginile 4 și 5)

O viață simplă, dreaptă și frumoasă

— dialog despre Directive în casele
noi ale unui oraș de cîmpie
(pagina 2)

Avutul nostru național de aur cenușiu

La început de toamnă, în Iași, o premieră națională: simpozionul de invenție. Organizat în întimplarea celui de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român de Academia R.S.R. — Filiala Iași, Institutul Politehnic — Iași, Consiliul județean al sindicatelor și Școala interjudețeană de partid — Iași, primul simpozion de invenție din România a reunit un mare număr de specialiști. Inventatori cu experiență și renume, psihognozeologi, psihosociologi, psihopedagozi, s-au întâlnit, timp de două zile, în 7 și 8 septembrie, iar cele 50 de lucrări prezentate, ca și discuțiile care au urmat, s-au constituit într-un valoros schimb de experiență.

Cu acest prilej, unul dintre organizatorii simpozionului, prof. dr. ing. Vitalie Belousov, decanul Facultății de mecanică ieșene, președintele Comisiei de invenție de la Iași, a avut amabilitatea să ne ofere câteva amănunte.

Ținînd cont de noutatea termenului, mi s-a părut firesc să întreb pentru început **ce este invenția?**

— În primul rînd, vreau să definesc un domeniu mai larg — creația: știința și arta creației. Sînt anumite legi comune în toate domeniile de creație. Legile specifice, fenomenele și procesele specifice se studiază în cadrul invenției, pe care o putem defini ca știința și arta creației în tehnică. Știință, în măsura în care poate fi logicizată, artă, în măsura în care presupune colaborarea dintre conștient și subconștient, inspirație, etc.

(Continuare în pagina 2)

În livezi, rodul toamnei se arată bogat

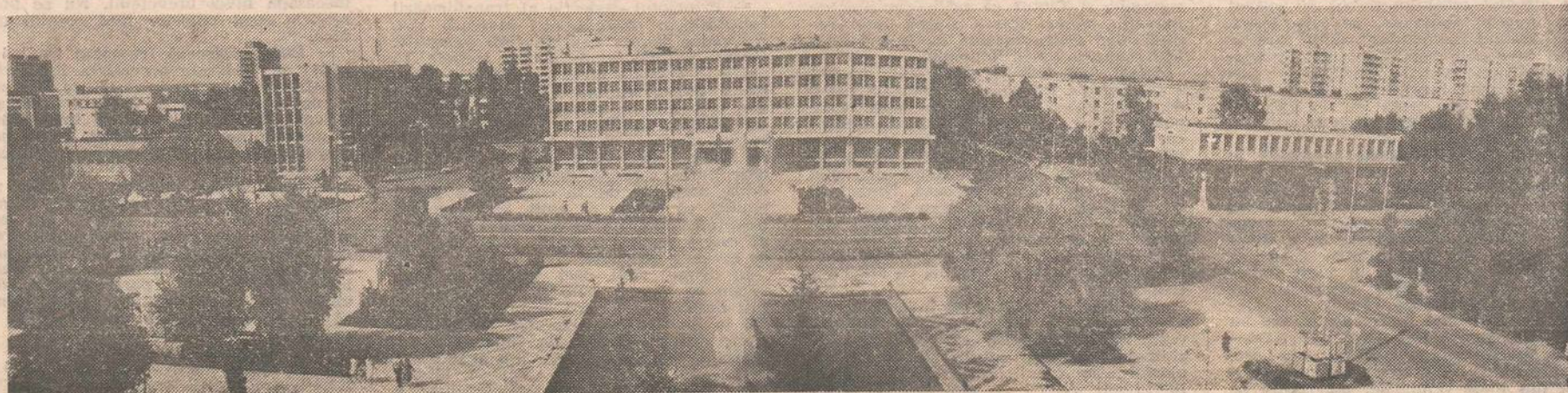
Sipete de glie

Creste țara din pridvoare
Desciutîndu-mă-n izvoare.
Peste sipete de glie
Bate-un ceas de ursitoare.

Osu-mi plînge-a lună plină,
Lutul sub călcii mă doare.
Trupu-mi este dulce rună —
Serisă-n cîmpuri și ponoare.

Între țată și-ntră griie
Cad peceteile de soare.
Și pe-un rai de Voronețuri
Moșii-mi sînt în dor dogoare.

GEORGE COANDĂ

Slobozia, un oraș în plină metamorfoză, unul din orașele României socialiste care se înscrie spectaculos pe traseele arhitectonice ale epocii noastre

Un proiect
in viața noastră

România cu toate ferestrele

• În centrul discuțiilor, Proiectul de Directive ale celui de-al XIII-lea Congres •

Viața lui Laurențiu Godeanu, ca a altor oameni din România, e simplă, dreaptă și frumoasă. Când a pornit la drum, plecând de lângă ai lui, din Năieni-Buzău, cel de-al șaselea copil al familiei Godeanu avea ca singură avere mințea care gândea frumos și cinstit și două mâini harnice. Mai avea credința că prin muncă va reuși să-și facă un rost.

În 1958, când avea 16 ani, un unchi l-a luat pe șantier și i-a pus tesla de dulgher în mină. A lucrat la fabrica de șampanie de la Tohan, la gisarea a 12 celule la Fabrica de ciment de la Fieni, la C.I.L. Focșani, magazii de cereale la Oltenița, 10 grajduri și două blocuri la Ulmeni.

La 22 martie 1962 a venit la Slobozia. — Am sosit împreună cu un prieten de la București, unde lucrasem ultimele trei luni. Era frig, străzile erau pline de noroaie. Gara de atunci era o construcție din lemn. Când am ieșit în spatele gării, prietenul acela mi-a spus: Băi Aurică (așa-mi spune toată lumea de când mă știu și dacă mă strigă cineva pe stradă Laurențiu nici nu întorc capul), aicea nu-ți de noi. Iau primul tren și mă întorc la București. Eu mi-am zis că tocmai de noi era nevoie acolo și am rămas. Vedeti dumneavoastră strada asta, bulevardul Cosminului îi spune, aici era să mă mănince ciinii unor ciobani. Aici era o crivaie, un riulet înecat în suaf. Pe marginea lui erau niște căsuțe din acelea pe care și le face nevoiașul din te miri ce. Și bulevardul Unirii era la fel și toată zona gării. Până în '63, când am plecat militar, am lucrat la spital, policlinici și centrala termică. Am terminat armata ca sergent și m-am întors tot aici. M-am angajat la Trustul regional de construcții locale București, care avea lucrări și la Slobozia. Era de lucru din plin. Am văzut orașul ridicându-se și am pus și eu umărul la toate construcțiile importante: Sediu Consiliului județean, Casa de cultură, școli, blocuri de locuințe. Aveam ocazia să mă așez în București dar m-am hotărât pentru orașul ăsta. Poate am rămas aici și pentru că am avut norocul să lucrez în lotul lui Netea Ion zece ani. Am învățat multe de la dumnealui și ca meserie și ca om. Era harnic și corect. Punea pe primul plan îndatoririle de serviciu. Țin minte că într-o noapte a încercat singur o remorcă cu var. Spre dimineață, obosit, a căzut în groapa cu var. Avea un dar

al lui de nu trebuia să-ți spună de două ori să faci un lucru. În perioada aceea m-am insurat, au venit copiii. Era destul de greu. Tocmai eu, care făceam blocuri peste blocuri, stăteam cu chirie pe unde apucam. Așa e, croitorul n-are haine, cismarul umblă cu pantofii nepingeliți, iar constructorii stau mai mult prin barăci. Comentam cu băieții Proiectul de Directive ale Congresului. De lucru o să fie pentru toată lumea. Încă 725 000 locuințe noi. În curând o să se ajungă ca fiecare om să aibă 14 metri pătrați locuibil. Cu dependențe cu tot, 20. În urmă cu 10—15 ani stăteam cu soția și doi copii în suprafața asta. Ce chirie plăteam nici să nu mă întrebați.

familie și de prieteni ești mai econom și poți să mai cumperi cîte ceva, să stringi un ban, însă te apucă un dor de țară și de ai tăi că nu știi ce să mai faci. Vă spun drept mă apuca un dor pînă și de niște obiecte oarecare. Îmi era dor pînă și de cheia cu care deschisem ușa de acasă. În R.F.G. am avut un șef de șantier, inginerul Constantin Constantinescu. Am lucrat cu mulți ingineri, dar parcă el era cel mai bun din toți. Avea obiceiul să știe tot ce se întimpla pe șantier, pînă la cel mai mic amănunt. Era o plăcere să lucrezi cu el. Avea o minte organizată, parcă citea tot timpul dintr-o agendă. În R.F.G. am fost o echipă de 35 de dulgheri, 20 de aici și 15 de la București.

rafurile bibliotecii bibelouri și amintiri de prin țările pe unde a lucrat Aurică Godeanu. Și, la loc de cinste, fîr-o glastră, o mină de spice de griu, de culoarea aurului vechi, simbol al liniștii și mulțumirii din sufletele acestor oameni.

— Unde ați lucrat cu mai multă dăruire, Aurică Godeanu?

— La Zimnicea, după cutremur. Nu că am fost eu acolo, dar județele au trimis acolo cei mai buni oameni, să ridice în locul caselor ce s-au dărîmat altele, mai bune și mai frumoase. Toți s-au întrecut să facă lucru durabil și sănătos. Aveam impresia că toată lumea e cu ochii pe noi, că niciodată nu ne-am bucurat de mai multă încredere și considerație. Și primul secretar al județului a venit, la Zimnicea să vadă cum lucrăm. Să nu aud că Ialomița nu e în fruntea tuturor, ne-a spus atunci. Pînă la urmă, toți au ieșit în frunte.

Discuția are în miezul ei, firește. Proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al P.C.R.

— Dacă ești constructor, spune meșterul Godeanu, te interesează direct toate problemele: investițiile, agricultura, industria, învățămîntul. Cum să nu mă intereseze totul cînd eu n-am uitat de unde am plecat, iar cinci frați au rămas în sat și lucrează în agricultură. O duc bine, au tot ce le trebuie. Am doi copii la liceu. Citind proiectul de directive, citesc propriul lor viitor, de viitor pe care o să-l trăim și noi părinții alături de ei. Cuvintele care se repetă de cele mai multe ori sînt calitate, eficiență și bunăstare. Sînt un om umblat prin țară și chiar prin străinătate. Nu știu vreo altă țară în care să se fi construit ca la noi și, după ce se vede, nu ne vom opri aici. Vom construi mai multe locuințe decît în cincinalul acesta. Am trăit într-unul din orașele țării care e de nerecunoscut față de acum 20 de ani. De ce să mint, mă simt mîndru că am contribuit și eu la ridicarea lui, că oamenii mă cunosc. Am vorbit mai mult de Slobozia, dar întreprinderea de antrepriză construcții montaj Ialomița execută lucrări în tot județul. Nu numai capitala județului a cunoscut ritmuri alte de înalte. Deci, ne așteptăm o nouă perioadă de muncă. Asta ne și dorim.

Ne despărțim. Echipa lui Aurică Godeanu va lucra pînă tîrziu. Peste trei zile școala își va primi elevii așa cum se cuvine.

OPREA GEORGESCU ■

O viață simplă și frumoasă

Am citit viitorul copiilor mei

L-am întîlnit pe șeful de echipă Laurențiu Godeanu spre prînz. Lucra cu echipa la ultimele retușuri ale unui bloc. După pauza de prînz urmau să dea o mină de ajutor la una din școlile orașului. Peste cîteva zile începea școala. Apartamentul în care locuia familia Godeanu era aproape și am primit invitația la masă a meșterului. Pe drum, îmi arăta blocurile la care lucrase. Erau mai toate cele întîlnite în drum. Am ajuns.

— Aici stau. Cînd lucram la spital, aici era o stîină. Cumpăram de la cioban brînză și smîntînă. Mă gîndeam eu că voi sta într-un bloc construit chiar pe locul acela? Deși am lucrat la foarte multe blocuri, s-a nimerit să stau într-unul la care n-am lucrat. A fost făcut cînd eu lucram în R.F.G. Între 1973 și 1975 am lucrat acolo. Am făcut un hotel la Wilingen, o stațiune montană, cam ca Sinaia noastră. La început au spus că n-avem utilaje. Le-am cumpărat. I-am speriat cît erau ei de nemți. Am terminat blocul cu trei luni mai devreme.

— Cum e cînd lucrezi în străinătate?

— Nu poți spune că e rău. Departe de

Eu eram șef de echipă. Cînd am plecat din sat nu gîndeam să ajung să fac excursii în Olanda, Danemarca, Suedia, Luxemburg. Am mai lucrat în Libia un an, am construit două școli și locuințe și 8 luni în Cehoslovacia, unde am făcut o policlinică.

Stăm de vorbă. Stăpîna casei e la muncă, la stațiunea Amara. Nu trebuie să ne descurcăm singuri, cum s-a temut meșterul. Sînt acasă copiii: Lucian, în clasa a X-a și Tanușa, în clasa a IX-a. Fata, gospodină de pe acum perfectă, pune masa și ne servește aproape fără s-o simțim.

— Copiii sînt buni și cuminiți, îmi spune meșterul cînd rămînem singuri. Învăță bine, sînt ascultători. Soția a stat acasă pînă acum trei ani, să aibă grijă de ei. Eu, plecat de dimineața pînă seara, intervineam mai rar. Tata trebuie să nu se amestece în toate fleacurile.

N-aș fi crezut că Tanușa, care mînuia farfuriile și tacimurile cu atîta grație și discreție, face sport, e aruncătoare de suliță și greutăți. Casa e frumos aranjată. Nimic tipător și ne la locul lui. Pe

Avutul nostru național de aur cenușiu

(Urmare din pag. 1)

La sfîrșitul secolului trecut au apărut acele invenții spontane, pe care le-am putea denumi „romantice”, după care au urmat invențiile semispontane, stimulate prin diverse metode intuitive de creație și, în sfîrșit, invențiile logice determinate. Acestea din urmă își vor găsi locul din ce în ce mai mult în viitorul creației tehnice.

— Care sînt obiectivele invenției în etapa actuală?

— Obiectivele actuale fundamentale ale invenției sînt logicizarea, științizarea în cea mai mare măsură a procesului creativ. Iar datoria noastră este de a reuni toate forțele din țară pentru a realiza acest lucru, mai ales că, în acest domeniu, România are niste priorități, pe care, nu o dată, revista Flacăra le-a susținut. Am fost unul dintre aceia care au salutat cu căldură faptul că Ștefan Odobleja a fost readus la locul pe care-l are, ca unul dintre cei mai mari gînditori români din toate timpurile. Mai puțin se știe despre Odobleja, ca fondator, de fapt, al invenției. Mecanismul consonantist al asociației, care este baza creației în tehnică, a fost ideea lui Odobleja. Ideea unei

masini de inventat a fost tot a lui Odobleja, visul lui de o viață. Mai este de subliniat și faptul că prima masină de inventat, sigur, într-o formă mai redusă, dar prima masină de inventat, a fost realizată tot în România.

Astăzi, noi trebuie să luptăm pentru a transforma inventica dintr-o activitate de elită, într-o activitate de masă. Cine poate crea?, mă veți întreba. În tehnică, orice om normal. Este un lucru verificat! Creația este în mare măsură și rezultatul unei motivații. Omul care vrea să creeze, de regulă, creează. Numai să știe cum să facă acest lucru și să existe cadrul necesar. Inventica nu este numai știință și arta inventării propriu-zise, ci știința și arta întregului drum pînă la implementarea industrială, cu eficiență economică.

— Așadar, planificăm și invențiile.

— Bineînțeles! Acum 40—50 de ani priveam zimbitori planificarea cercetării. Cu zimbetul pe buze se discuta și despre planificarea creației în tehnică, acum 10—15 ani. Astăzi nu mai zimbim cînd spunem că invenția poate fi planificată statistic. Trebuie să ajungem de la 2 000—3 000 de invenții ale românilor pe an, la 20 000—30 000.

— Totuși, s-ar putea pune întrebarea: de ce umblăm după număr?

— Principiul dialectic al transformării cantității în calitate, aici lucrează net. Nu poate exista calitate fără cantitate. Pentru o invenție de succes trebuie să existe o sută de invenții obișnuite. Pentru a exista un mare succes industrial sînt necesare o mie de invenții. Dacă Ion Heliade Rădulescu a spus: „Scrieți, băieți, numai scrieți”, acum, noi trebuie să zicem: „Inventați, numai inventați”. S-ar putea reproșa, desigur, că umblăm după numărul de invenții. S-ar putea aminti că Vlaicu a avut 2—3 invenții. Realitatea este că în avionul lui Vlaicu nu este o singură invenție, acolo sînt sute de invenții înglobate.

În primul rînd, deci, trebuie să-i învățăm pe oameni cum să inventeze. Au fost organizate cercuri de creație în rîndul inginerilor, tehnicienilor, studenților, muncitorilor. Școlile de invenții vor trebui să fie generalizate, și a și început, deja, acest proces. Din acest an, Ministerul Educației și Învățămîntului a hotărît să se introducă un curs de invenție în programa facultăților. Aș înșista aici asupra profundei actualități a apelului pe care tovarășul Nicolae

Ceausescu l-a făcut încă din anul 1965 — „să gîndim cu capetele noastre” — apel, care, în special în creația tehnică trebuie să aibă un impact deosebit. În acest sens, așa cum se arată în proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990, sînt orientările de perspectivă pînă în anul 2000, proiect pe care l-am primit cu mare satisfacție, „cercetarea științifică a adus o contribuție importantă la înfăptuirea programelor de dezvoltare a bazei proprii de materie primă și energice, reducerea consumurilor și valorificarea superioară a resurselor, sporirea exporturilor și diminuarea importurilor, creșterea productivității muncii, a eficienței economice în toate domeniile de activitate”.

Din această perspectivă, capitolul special pe care proiectul de Directive îl consacră Cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic trebuie să ne mobilizeze pe noi toți — și spun aceasta conferind o calitate națională termenului — așa încît să realizăm în condiții exemplare și chiar să depășim obiectivul stabilit cercetării științifice, acela de a-și spori substanțial aportul „la promovarea progresului tehnico-științific în toate domeniile economiei naționale și ale vieții sociale”.

Să nu uităm că gradul de dezvoltare al unei țări este măsurabil și în cantitatea de invenții înregistrate, brevetate, aplicate. Proiectul de Directive prevede un procentaj mare de mărfuri pe care va trebui să-l producem la nivel mondial, în jurul anului 1990. Nivel mondial înseamnă nivel brevetabil. Nu se poate realiza acest obiectiv fără creație tehnică.

— Iașul păstrează frumoase tradiții în ceea ce privește pregătirea inginerilor constructori de masini, aici se realizează un mare număr de invenții și tot aici a luat ființă Laboratorul de invenții — o noutate pe plan național. Ce-si propun inventatorii ieșeni pentru timpul care vine?

— În ceea ce-l privește pe ieșeni, noi ne-am propus pentru anul acesta să realizăm 300 de invenții. Pînă la ora asta sînt înregistrate peste 200 de invenții, așa că avem toate șansele să ne îndelînim angajamentul luat în cîntea Congresului al XIII-lea al partidului. În anii viitori numărul invențiilor ieșene trebuie să se măsoare nu cu trei cifre, ci cu patru.

— Aveți planuri îndrăznețe!

— Și posibil de realizat. În secolul al XXI-lea, România trebuie să ajungă să trăiască 99%, nu din resurse, ci din ceea ce produce creierul, deci, din materie cenușie.

LIANA MOLNAR ■

deschise spre anul 2000

UN PROIECT
IN VIAȚA NOASTRĂ

Din gândirea politică și activitatea internațională a tovarășului Nicolae Ceaușescu

Necesitatea imperioasă a dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare

Înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, făurirea unei lumi fără arme și războaie reprezintă un obiectiv cardinal, fundamental al politicii externe a Republicii Socialiste România, fiind înscris ca atare în Programul partidului, în Constituția țării, în documentele Congreselor și Conferințelor Naționale ale partidului, ocupînd un loc central în gândirea politică și acțiunile internaționale ale secretarului general al Partidului Comunist Român, președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în nenumăratele sale convorbiri cu șefi de state și de guverne, cu alți oameni politici, cu oameni de știință și cultură cu renume mondial, precum și în documentele semnate la nivelul cel mai înalt cu țări de pe toate continentele, aparținînd unor sisteme sociale și politice diferite.

Această poziție a României socialiste în problema dezarmării izvorăște din însăși natura orînduirii noi, socialiste, pe care o edificăm, din concepția noastră că socialismul și pacea sînt de nedespărțit. Edificînd o societate nouă, elaborînd și infăptuind ample programe de dezvoltare economico-socială, poporul român, ca de altfel toate popoarele lumii, are nevoie de condiții internaționale favorabile, de destindere, de încredere și pace, de colaborare și înțelegere. Atașamentul profund al României socialiste la cauza dezarmării decurge, fără îndoială, din trăsăturile pline de umanism ale popoului român, care dintotdeauna a năzuit sincer să trăiască în pace, liniște și bună înțelegere cu toate popoarele, în primul rînd cu cele vecine, dar care, în decursul istoriei sale, a cunoscut și a suferit, nu o dată, ororile și distrugerile războaielor, deslănțuite de factori străini năzuințelor, aspirațiilor și intereselor sale naționale.

În fundamentarea tezei că, în momentul de față, problema centrală a vieții internaționale o constituie lupta pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru trecerea la dezarmare, și în primul rînd la dezarmare nucleară, partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pornesc, înainte de toate, de la concluzia, rezultată din analiza științifică, realistă, a situației mondiale, că intensificarea cursei înarmărilor frînează relațiile dintre state, afectează schimburile dintre ele, agravează toate procesele negative din viața internațională, ascute întregul ansamblu al contradicțiilor pe plan mondial.

În al doilea rînd, se are în vedere faptul că înarmările au ajuns la un asemenea nivel încît un nou război mondial ar fi inevitabil un război nuclear, care ar duce la distrugeri incalculabile, ar pune în pericol însăși existența omului, ar duce la distrugerea omenirii.

Nu este pentru nimeni un secret că înarmările, îndeosebi nucleare, au ajuns la cote înspăimîntătoare. Arma racheto-nucleară este cel mai distrugător mijloc de luptă, iar pe glob există în prezent peste 50 000 de încărcături nucleare, a căror putere distructivă combinată este de circa un milion de ori mai mare decît cea a bombei lansate în august 1945 asupra orașului japonez Hiroshima, care, după cum se cunoaște, a provocat moartea imediată a peste 100 000 de oameni. Să adăugăm la toate acestea mijloacele ultra-moderne de transportare la tîntă a armelor nucleare. Desigur, se au în vedere și avioanele supersonice, dar nu în primul rînd acestea, ci miile de rachete cu rază mică, medie și lungă de acțiune, care pot atinge viteze de peste 30 mii km pe oră și să parcurgă, în numai 30 de minute, distanțe mai mari de 15 000 de kilometri. Și toate acestea sînt destinate trimiterii de încărcături nucleare, în scopul distrugerii.

Concluzia aproape unanimă la care au ajuns savanții cu renume mondial este că escaladarea cursei înarmărilor nucleare poate duce la sfîrșitul civilizației actuale, la lichidarea definitivă a speciei umane. Tot mai multe studii vorbesc deja că „prima” sau „a doua” lovitură nucleară ar provoca moartea a peste un miliard de oameni, că ar putea duce apoi la dispariția, după chinuri îngrozitoare, a încă un miliard de vieți omenești, la dispersarea în atmosferă a unor imenși nori radioactivi, la transformarea pămîntului într-o planetă glaciară, lipsită de lumina soarelui, la dispariția oricărei forme de vegetație și viață animală și, ca o consecință posibilă, la dispariția speciei umane.

În al treilea rînd, continuarea cursei înarmărilor afectează în mod grav dezvoltarea economică a tuturor statelor, fără deosebire de orînduire socială sau mărime, scoate din circuitul productiv imense mijloace și resurse materiale și financiare, accentuează criza economică mondială, reprezintă o povară tot mai greu de suportat pentru toate popoarele, îndeosebi pentru cele din țările în curs de dezvoltare, reprezintă unul din principalii factori de adîncire a decalajelor economice dintre state.

În anii de după cel de-al doilea război mondial, în special după 1948, cursa înarmărilor a cunoscut o puternică accelera-

re. De fapt, nici în condițiile anilor de destindere, această cursă nu numai că nu s-a încetinit ci, dimpotrivă, s-a intensificat continuu. Așa cum arată studiile O.N.U., povara înarmărilor suportată de popoare, care însemna 100 miliarde de dolari în anul 1948, a atins 250 miliarde de dolari în 1960, peste 400 miliarde dolari în 1970, circa 500 miliarde dolari în 1980, ca în 1983 să se ridice la aproximativ 800 miliarde dolari.

S-ar putea ca aceste cifre, prin ele însele, să nu spună prea mult. În termeni reali, însă, suma cheltuită pentru înarmări în 1983 ar putea acoperi toate datorile externe ale țărilor în curs de dezvoltare, este aproximativ egală cu venitul național al tuturor țărilor din Africa și America Latină. În condițiile în care în lume se cheltuiesc peste 1,4 milioane de dolari pe minut pentru înarmări, în diferite zone ale planetei trăiesc circa 600 milioane de oameni în condiții de malnutriție, 800 de milioane sînt analfabeți, 250 milioane de copii nu pot urma cursurile unei școli.

orji mai intense decît cele din domeniul civil.

În al cincilea rînd, cursa înarmărilor favorizează extinderea unor asemenea fenomene sociale nocive ca violența, criminalitatea, terorismul, cu efecte dintre cele mai negative, atît în cadrul național, cît și pe plan internațional.

În al șaselea rînd, România socialistă pornește de la faptul că înarmările afectează negativ ansamblul raporturilor dintre state pe plan mondial, fiind inseparabil legate de tendințele îndreptate spre o nouă împărțire a lumii în zone de influență, constituind principalul instrument al politicii de forță. Politica înarmărilor inveninează, de asemenea, atmosfera internațională, alimentează neîncrederea și suspiciunea dintre state și popoare, aflîndu-se într-o totală contradicție cu cerințele statornicirii unor relații internaționale noi, bazate pe respectul principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi și neamestecului în treburile interne. Stimulînd forța și violența, înarmările reprezintă un

a consecințelor nefaste ale unui război nuclear nu are nici pe departe scopul de a produce panică sau de a crea derută în rîndul maselor populare, al popoarelor. Ea nu urmărește nimic altceva decît de a asigura o informare obiectivă asupra adevăratei stări de lucruri, asupra a ceea ce se întîmplă și mai ales ce s-ar putea întîmpla dacă nu se pune capăt politicii de înarmare, îndeosebi de înarmare nucleară. Pe bună dreptate spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, popoarelor trebuie să li se spună adevărul asupra marelui pericol pe care-l constituie cursa înarmărilor nucleare, în fond cursa spre distrugerea vieții. Experiența istoriei atestă ce grave consecințe au avut, pentru pacea și securitatea popoarelor, iluziile create, inclusiv în preajma celei de-a doua conflagrații mondiale, că pacea este la adăpost, în condițiile în care erau evidente atentatele și pericolele la independența și suveranitatea popoarelor.

Chiar astăzi, în ciuda realităților evidente, care atestă că omenirea se află într-o situație atît de gravă, încît însăși existența ei este în pericol, se găsesc voci care susțin că pericolele invocate nu ar fi chipurile, reale, că acumulările fantastice de arme racheto-nucleare nu ar reprezenta un factor de mare îngrijorare. Ce s-ar putea răspunde și celor ce susțin așa-zisa teorie a „războiului nuclear limitat” de natură să creeze iluzia posibilității unei „supraviețuiri nucleare limitate”? Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, „se înșală însă amar nicăci acei care consideră că se vor putea salva de la pieire, ascunzîndu-se. Cei ce vor scăpa de forța sa nimicitoare! Și dacă s-ar întîmpla printr-o minune să rămînă în viață, să fie siguri că nu vor scăpa de judecata aspră a oamenilor, a popoarelor”.

Deosebit de grav este și faptul că mai există oameni care încearcă să prezinte cursa aberantă a armelor nucleare ca ceva „firesc”, ca ceva „normal”, cu care omenirea ar trebui să se obișnuiască sau că s-ar putea „controla” acest pericol extrem de grav ce amenință omenirea. Așa cum au dovedit oamenii de știință, este o absurditate, o adevărată nebunie să concepi dezvoltarea omenirii, progresul social al popoarelor, perpetuarea ființei umane sub amenințarea permanentă a unui holocaust nuclear. Cît privește ținerrea sub „control” a folosirii celui mai distrugător instrument de război, tovarășul Nicolae Ceaușescu avertiza că „...nu trebuie să uităm că se pot oricînd găsi ireponsabili care să apese pe trăgaciul armamentelor nucleare, că un accident întîmplător poate declanșa distrugerea atomică a lumii”.

Așa cum sublinia secretarul general al partidului nostru, în fața situației deosebit de grave la care s-a ajuns în lume, „...este necesară nu intensificarea acțiunilor de propagandă de justificare a noilor măsuri se sporește pericolul de război, ci sînt necesare acțiuni concrete pentru a pune capăt acestei situații”. Istoria nu ar ierta dacă masele populare li s-ar crea iluzia că ar putea trăi în pace și liniște, în timp ce există și se perfecționează mereu cele mai nimicitoare mijloace de distrugere.

Este limpede că numai pornind de la cunoașterea reală, exactă a situației se poate asigura mobilizarea popoarelor pentru a opri cursul periculos al evenimentelor, pentru a determina pe conducătorii politici, pe șefii de state și de guverne să pună capăt înarmărilor, în primul rînd nucleare, să treacă la adoptarea de măsuri eficiente, concrete de dezarmare, înainte de toate de dezarmare nucleară. Și mai este un element foarte important care merită a fi subliniat în acest context. A vorbi deschis popoarelor despre ce înseamnă și poate să însemne un război nuclear, despre profundele consecințe nocive ale cursei înarmărilor înseamnă, de fapt, să ai încredere în popoare, adevăratele creatoare ale istoriei, să ai încredere în omenire, în triumful rațiunii. În acest sens, devin profund revelatoare și clarvăzătoare concluziile exprimate cu cîțiva ani în urmă de tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Noi considerăm că, pînă la urmă, mai puternică chiar decît energia nucleară, pe care ați descoperit-o dumneavoastră, fizicienii, este energia umană, sînt cunoștințele omului care poate să transforme prin luptă, munca și gândirea sa întreaga omenire”. Se poate spune pe drept cuvînt că încrederea în popoare, în rolul și forța lor, reprezintă o componentă fundamentală a concepției tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, privind salvagardarea păcii, preîntîpinarea unei catastrofe nucleare, și crearea unei lumi mai drepte și mai bune, fără arme și războaie, în care fiecare popor să se poată dezvolta liber și independent, pe calea progresului economic, social și spiritual.

Dr. ION CIUBOTARU ■

Sectorul militar folosește, de asemenea, mari cantități de petrol, minerale și alte materii prime. Numai utilizarea petrolului în scopuri militare este evaluată la 5-6 la sută din consumul global total.

După datele Organizației Națiunilor Unite, circa 50 milioane de persoane sînt angajate, direct sau indirect, pe întregul glob, în activități militare, dintre care 25 de milioane se află în serviciul forțelor armate regulate și aproximativ 10 milioane în forțele paramilitare.

Aflîndu-se într-un raport de competiție cu dezvoltarea, reprezentînd o risipă enormă de resurse financiare, materiale și umane, cursa înarmărilor este cel mai destructiv factor în timp de pace.

În al patrulea rînd, politica înarmărilor deturbează știința de la rostul, de la scopurile ei firești, de a servi progresului, popoarelor, întoarce împotriva omului progresul tehnic, cuceriri strălucite ale gândirii umane, revoluția tehnico-științifică fiind în mare măsură subordonată creării de mijloace de distrugere tot mai perfecționate. Cîteva exemple sînt edificatoare. Numărul oamenilor de știință și al inginerilor angajați în domeniul cercetării și producției în scopuri militare se ridică la peste 500 000 de persoane, adică circa 20 la sută din totalul celor existenți în întreaga lume. Cîru un sfert din totalul cheltuielilor pentru cercetare științifică se afectează cercetării și dezvoltării militare. Cercetările în domeniul producției și modernizării armelor sînt de 25 de

obstacol major în rezolvarea pe cale pașnică, prin negocieri, a problemelor internaționale litigioase, alimentează conflictele militare existente și favorizează apariția altora noi, ceea ce agravează și mai mult situația internațională și așa deosebit de încordată, creează noi pericole pentru independența, suveranitatea și securitatea popoarelor.

În fața unor asemenea realități tragice și dezastru ce amenință omenirea, România socialistă, președintele ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu credința nestrămutată în viitorul pașnic al omenirii, au acționat cu fermitate și consecvență pentru dezarmare, pentru eliminarea definitivă a războiului din viața societății. Se impune atenției faptul că tocmai în aceste momente de încordare deosebită pe plan internațional, țara noastră, președintele Nicolae Ceaușescu se află în primele rînduri ale luptei pentru pace, pentru dezarmare, în primul rînd pentru dezarmare nucleară, pentru ca toate cuceririle geniului uman să fie destinate integral vieții și fericirii tuturor oamenilor. Și este pentru fiecare cetățean român o mare mîndrie patriotică că eforturile și numeroasele inițiative și acțiuni ale României socialiste, ale președintelui ei, în această luptă grea pentru triumful cauzei dezarmării și păcii au un larg și profund răsunet în lume, în rîndurile oamenilor de știință, ale conducătorilor politici, ale maselor populare, ale popoarelor de pretutindeni.

În concepția țării noastre, înfățișarea efectelor nocive ale cursei înarmărilor și

UN PROIECT
IN VIAȚA NOASTRĂ

România cu toate ferestrele

• 15 500 000 hectare sigure de belșugul lor • Terasa Covurlui — cea mai mare lucrare de îmbunătățiri

Nu trebuie să fi trăit la țară, unde să fi simțit setea pământului și truda țaranului de a înfrăți bobul de grâu și nici să-ți evoci, cum spune poetul „povestea-ntunecată-a pînii“ românești de altădată, pentru a-ți evalua lucid, dar nu lipsit de metaforă și emoție, extraordinara realitate a creșterii agriculturii noastre, așa cum este jalonată în Proiectul Directivelor Congresului al XIII-lea. Pentru o întregă lume de țărani ca și pentru o întregă lume de specialiști (prezență și entitate de vîrsta socialismului în universul satului românesc), ca și pentru noi toți — căci de destinele pînii răspundem astăzi tot mai mulți dintre noi, o imensă masă de oameni ai muncii din întreprinderi și fabrici, din mine și laboratoare, din școli și universități, toți cei care îi făuresc tractoare și mașini, care îi construiesc sisteme de irigații și tehnologii de cultură, care îi asigură energie, care îi creează și-i pun la dispoziție soiuri și rase de înaltă productivitate — obiectivele pînă în anul 1990 și perspectiva anului 2000 sînt depline certitudini. Ele ordonează etapele muncii, etapele efortului, Programul național pentru asigurarea unor producții înalte, sigure și stabile se află deja în acțiune. Reconstrucția pământului ca obiectiv prioritar al viitorului cincinal este, totodată, forța, marea forță de propulsie a agriculturii noastre pe treptele celei mai tulburătoare revoluții din istoria sa, atingerea unui vis demiurgic al țaranului român. „Suprafața agricolă se va majora — se scrie în Proiectul de Directive — cu peste 500 000 hectare, ajungînd, în 1990, la 15 500 mii hectare, prin introducerea în cultură a unor terenuri neagricole și îndeosebi neproductive“.

Mai avem rezerve pentru pîine, mai avem pămînt de pus în valoare.

Urcînd pe Dunăre,

deschise spre anul 2000

UN PROIECT
IN VIAȚA NOASTRĂ

funciare de pe teritoriul țării din actualul cincinal • Apele Dunării vor scâlde pământurile Moldovei •

...Am urcat zilele acestea pe Terasa Covurlui, pe acel platou croit de la briul Moldovei în jos, spre porțile Dunării, între Prut și Siret, unde, poate, dintotdeauna oamenii au suferit ca de o boală și de o tristețe ireversibilă de boala și tristețea pământului lor. Unde satele au alunecat o dată cu dealurile ca ei să le urce mai sus ori să le cuibărească mai jos, pe cite un clin sau o talpă mai sigure, dar niciodată părăsindu-le. În cărțile de geografie ca și în tratatele de economie agrară și de pedologie a figurat drept una din zonele cele mai erodate, mai sărace, mai puțin productive ale României, o stepă ca un pământ lunar, ripoasă, sfirtecată, spintecată în fișii golașe de pe care, cum ne spun localicii, „nici o capră n-avea ce se roadă”. O stepă cu care, totuși, țărani n-a încetat să lupte, mulțumindu-se cu puținul pe care îl obținea printr-o muncă aprigă și în care, totuși, n-a încetat să creadă. Să spera, să-și investească visurile că într-o zi va veni vremea și acestor locuri, că ele vor deveni grădini roditoare. În 1962, la câțiva ani după ce a terminat Facultatea de îmbunătățiri funciare din Galați, moștenind și purtând în sine tocmai acest vis milenar, fiul de țărani din Tulucești, inginerul Gheorghe Popa a identificat pe cuprinsul Dealurilor Bujorului surse de apă pentru a fi captate, ca să asigure măcar adăpatul vitelor, altfel zona nu putea prospera în nici un fel, nu-și putea afla resursele de dezvoltare și de existență. În câțiva ani a bătut cu piciorul zeci, chiar sute de kilometri, pe mii de hectare „și abia atunci mi-am dat seama de aspectul dezolant al acestor dealuri. Erau niște ravene de marginea cărora ti-era frică să te apropii, te puteai prăvăli în ele ca într-o prăpastie. Gîndeam că vor fi necesari 100 de ani, cu tot ceea ce am acumulat noi ca experiență de îmbunătățiri funciare și cu imense investiții din partea statului pentru a putea să le vindicăm, să le facem fertile și stabile, să oprim fenomenele de alunecare”, spune el. Dar iată că n-a trecut decît puțin peste două decenii din veacul la care se gîndea ca aceste dealuri să devină rîvnitele grădini. Acum, în ceasul de miere și ambră al toamnei sînt o desfătare a ochiului și rodul bogat din podgorii, miroase peste tot a tîmîios și coarnă. De cite ori revine aici, ne mărturisește, se reîntoarce mereu la imaginea din 1962, cînd le văzuse prima oară ca specialist și astfel totul i se pare un veritabil miracol. Dealurile Bujorului, parte integrantă din Terasa Covurlui, au fost mai mult chiar decît un Salva-Vîșeu, mai mult decît un Bicaz al agriculturii noastre. Cu singura particularitate, care sporește și mai mult emoția, că aici localicii înșiși, țărani înșiși, cu și mai

să fixeze pămîntul și să protejeze culturile, decolmatează și întreține canale, baraje, drumuri, cantoane, o complicată arhitectură nevăzută, subterană, o structură de rezistență a dealurilor, a picăturii de apă, a belșugului.

Sistemul hidroameliorativ Bujoru din care face parte „perimetrul etalon”, este, cum spuneam, la rîndu-i, o componentă a sistemului de amenajare complexă hidroameliorativă a Terasei Covurlui, cea mai mare lucrare de îmbunătățiri funciare de pe teritoriul României în actualul cincinal, ca și din cel ce va urma. Un proiect cutezător ce va preschimba geografia și chiar istoria acestei părți a Moldovei, un proiect care, prin soluțiile lui tehnice originale, este, cum demonstrează specialiștii și cei care l-au alcătuit, unic în Europa. Arhitectura acestuia cuprinde edificiul irigației a 177 000 hectare, al combaterii eroziunii solului pe 24 000, al desecărilor pentru 20 300, regularizări de văi pe o întindere de 35 de kilometri... Dacă Galațiul a fost, după Vaslui, al doilea județ al României ca situație precară a pămîntului agricol, realizarea proiectului de pe Terasa Covurlui, ce va fi finalizat în anul 1989, cu un an înaintea sfîrșitului cincinalului următor, a cărei realitate e prefigurată de către Proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea, îl va strămuta pe locul cinci, ca suprafața irigată, după județele-grînar, după județele Constanța, Ialomița, Brăila, Călărași. Galațiul va ajunge în competiția valorilor pîinii, în competiția pentru cele mai înalte producții de grîu, de porumb, de cereale, de legume. La stacheta de peste 8 000 și 10 000 kilograme de grîu la hectar și de peste 12 000 și 15 000 la porumb.

„Practic, ne informează inginerul Gheorghe Popa, ca director adjunct cu probleme de investiții și exploatare a întreprinderii de execuție și exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare Galați, 80 la sută din suprafața arabilă a județului va fi irigată, va dispune de apa necesară la momentul optim al culturilor, fără a mai depinde de capriciile vremii, de starea precipitațiilor”.

Ceea ce impune însă proiectul în experiența românească și chiar internațională a științei acestui gen de lucrări este, fără îndoială, soluțiile lui tehnice prin care apele Dunării vor fi urcate spre pîinea Moldovei, vor fi făcute să scâlde dealurile Bujorului ca și toate dealurile terasei, pînă dincolo de Vaslui. Cuplate și unite cu apele Siretului și ale Prutului, cărora le deschide alte și alte vaduri printr-o nouă geografie de riuri subterane dirijate pînă la fiecare ogor, pînă în fiecare sat, pînă la fiecare plantă, prin canalele și conductele sistemului. O uriașă uzină va absorbi unda fluvialului cu o

spre pîinea Moldovei

puține excavatoare, buldozere ori camioane cî mai mult cu brațele și forța trupului lor au mutat „munții” din loc, au remodelat ripile în uriașe amfiteatre, ca niște socluri pe care s-au înălțat monumentele muncii, voinței și speranței, statuile eterne ale podgoriilor și livezilor. Vinurile de Dealul Bujorului au intrat în circuitul marilor mărci de renume internațional. Ele au transformat Galațiul în cel de al doilea județ al țării, după Vrancea, ca mărime a suprafeței viticole, ajungînd să dețină peste 25 000 hectare din care majoritatea în acest perimetru. Cit vezi cu ochii o mare de vie! O operă care s-a dăruit cu un inegalabil entuziasm și o inegalabilă dăruire în ultimii 19 ani, în plurivalenta și inegalabila „Epoacă Ceaușescu”.

Alături de inginerul Gheorghe Popa îl întîlnim pe tînărul subinginer Valerică Galben care, cu 9 ani în urmă, cînd a terminat facultatea la Iași și era la aceeași vîrstă cînd a debutat confratele său, nu i s-a mai încredințat rolul de a mai identifica pinze de apă ci i s-a dat în grijă Sistemul hidroameliorativ Bujoru. A venit, din facultatea pe care a urmat-o din același legămint al strămoșilor — este de fel din comuna Pogana de lângă Perieni, acolo unde se află „epicentrul” eroziunilor pămînturilor Moldovei de mijloc —, iată, într-un sistem de îmbunătățiri funciare deschis. Sarcina sa și a celor 70 de agenți hidroamelioratori — fiii țărănilor care au lucrat cu tirnăcopul terasele Bujorului —, este de a întreține „perimetrul etalon” de combatere a eroziunii solului după „modelul Perieni”. Laboratorul în care se verifică o importantă experiență românească pentru sănătatea pămîntului. O întindere de 66 466 hectare pe care nu s-a cultivat niciodată nimic și peste care azi orizontul desenează forma perfecțiunii, calota unei sfere ce desfășoară un curcubeu din culorile recoltei, din culorile pădurii, din culorile unei naturi fertile și rodnice, prietenă omului. Întreține plantații, un fond silvic mai mare decît fondul forestier natural pe care îl deține județul. merite

viteză de 53 metri pe secundă pe care o va dirija spre o altă stație de repompare menită să o ridice pînă la înălțimea de aproape 100 metri, cota cea mai înaltă a Terasei Covurlui, de unde ca o cascadă, se va prăvăli, desigur dirijat, bine strunită, peste acest pămînt al speranței. Pe lungul ei traseu va avea un moment de odihnă, va poposi într-un mare lac de acumulare, ținută în friu de un baraj unic, ca soluție constructivă, un baraj de pămînt, din 80 de milioane de metri cubi de pămînt, ce va susține în spate 150 de milioane de metri cubi de apă. Unic pentru că baraje de pămînt de asemenea dimensiuni și pentru o acumulare de asemenea proporții nu se prea cunoaște. Cu atît mai mult cu cît în acumulare se va pompa apă tot timpul anului, chiar și sub îngheț.

Se înțelege că o asemenea hidrografie, cu uzinele ei de captat și dirijat apă, va fi un uriaș consumator de energie electrică, aproape tot atît cît consumă azi Combinatul siderurgic din capitala județului. Pentru a reduce acest necesar, specialiștii au prevăzut soluții specifice de udare, au prevăzut ca agregatele stațiilor de pompare să fie complet automatizate. Un mod în care automatice, electronice și tehnice de calcul pătrund confidant în viața cîmpului și a recoltei, în viața satului și a țăranelor care se pregătesc azi, pe băncile liceelor de specialitate, să țină în friu tablouri de comandă, pompe hidraulice, sisteme de udare și atîtea alte meserii noi pe care noua etapă a agriculturii le aduce în realitatea sa. Pentru viața acestui proiect de o unică anvergură, la acest ceas de vîrf al lucrărilor sale, pe numeroasele-i șantiere muncesc 12 000 de oameni, 12 000 de oameni care minuesc 1 500 de utilaje — excavatoare, dragline, săpătoare de șanțuri, autoscrepere, lansatoare de conducte, camioane, stații de betoane, mașini de sudură, — 12 000 de foști țărani, cei mai mulți fii ai acelor care au înflorit cu tirnăcoapele și brațele lor Dealurile Bujorului.

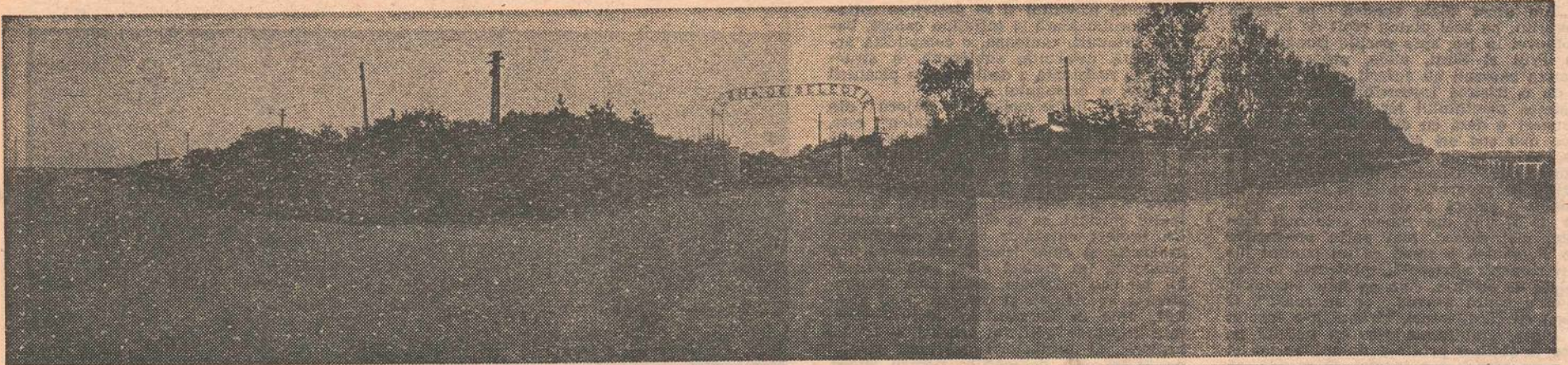
CICI IORDACHE-ADAM. ■
Fotografii de ELENA GHERA ■

UN PROIECT
ÎN VIAȚA NOASTRĂ

România cu toate ferestrele

● Cum se infăptuiește noua revoluție agrară ●

Din Liebling, tablouri de muncă, adică de iubire...

La sediul I.A.S. n-am găsit la ora aceea de amiază decît o singură persoană. Ofiterul de serviciu, la telefon. Așa mi s-a prezentat și doar mult mai tirziu, după ce am vorbit în fel și chip despre cită bătaie de cap poate da o campanie de primăvară, am aflat că interlocutoarea mea se numește Rodica Niculescu, că este economișă și secretar al comitetului de partid.

Din cele discutate un fapt m-a impresionat deosebi. O poveste care pentru secretara de partid era ca o întrebare retorică, o întrebare pe care și-o adresa sieși cu voce tare, subliniind răspunsul-concluzie cu profit, mă gîndesc, pentru activitatea sa politică și profesională și care, în fond, ar fi cam aceasta: I.A.S.-ul în care mă aflam, I.A.S. situat mereu la nivelul de sus al împlinirii datoriilor sale, în ultimul an nu și-a prea găsit ritmul firesc. În toate sectoarele — un fel de bătăuță pe loc, iar pe ici, pe colo, prin niște locuri importante, fiindcă în producția de lapte, de carne, de piine nici nu pot fi altfel de locuri, graficele înregistraseră, spre nedumerirea tuturor, abateri destul de sensibile de la orientarea de pînă atunci. Stare de lucruri inexplicabilă, pentru că în ansamblul condițiilor, nici în cele climatice, care sînt invocate întîi și întîi, nici în cele materiale și umane nu intervenise, față de anii anteriori, absolut nici o schimbare, absolut nici una, subliniază apăsător interlocutoarea mea, în afara unor creșteri sau mutații firești în biografia oamenilor, între care ar fi și plecarea directorului.

La nivelul conștiințelor, frămîntare generală. Dar, istă, omul care într-o timp lucrase la județ revine și după nici două-trei luni situația se redresează, graficele ilustrînd evoluția unor indicatori esențiali în producția vegetală și animală, starea de rentabilitate și eficiență reintră în evoluția firească, ascendentă. Și iarăși, mi se spune, nici o altă schimbare în ansamblul condițiilor, nici o măsură care să iasă din cadrul obișnuit al muncii de pînă atunci, în afară de cea a întoarcerii unui om. Directorul.

★
Despre Nicolae Rămneanțu s-a scris deseori în paginile ziarelor și revistelor, iar în citeva rinduri mi-a fost dat să aud insinuarea că de la un interviu pe care l-a dat în Flacăra i s-ar fi tras omului și niște necazuri. Vorbe de clacă, pentru că, atacat frontal, cel în cauză, a cărui ureche n-a fost — se putea altfel?! — scutită de poveștile astea, lămurește chestiunea, mai întîi printr-o rafală de ris sănătos și apoi printr-un apel sincer la înțelegerea noastră de oameni maturi: Necazuri? Dimpotrivă, dacă vreți să știți, mi-au făcut un bine. La județ, la trust, munceam, nu-i vorba, mult și satisfacțiile sînt și trebuie să fie proportionale cu munca, dar undeva, în mine, în adînc, simțeam că ceva îmi lipsește. Iubirea mea cea mare e, totuși, Lieblingul...

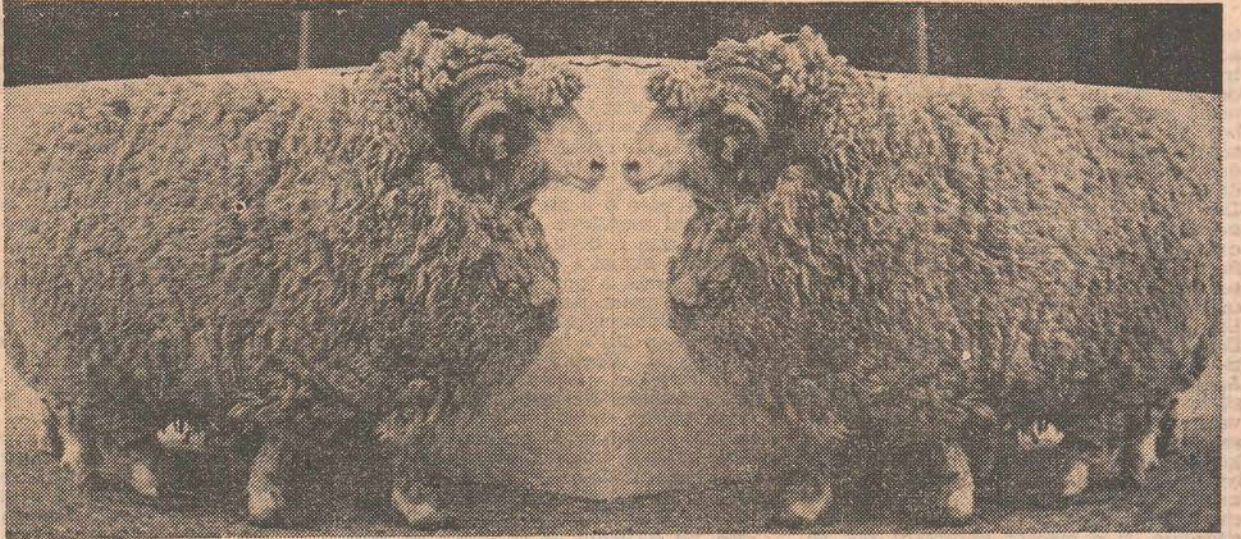
★
Cu excepția unui an, viața mea de specialist, care însumează peste 20 de ani din viața mea de om, s-a consumat aici, la I.A.S., unde am venit la terminarea facultății, în 1963. Ca suprafață avem 10 000 de hectare, cultivăm de toate, adică și grîu, și orz, și porumb, și floarea soarelui și altele, dar, zic eu, pe cartea noastră de vizită scrie în primul rînd zootehnie. Efectivele noastre la această oră sînt de 2 000 taurine din care 1 000 vaci și juninci și peste 10 000 de oi din care 4 000 în ceea ce se cheamă ferma de elită. Efective însă în continuă mișcare, fiindcă preocuparea noastră de bază, în domeniul zootehniei, e să creștem pentru alții, să obținem, adică, bovine și ovine cu valoare genetică superioară, cu per-

deschise spre anul 2000

UN PROIECT
IN VIAȚA NOASTRĂ

● Fotoreportaj în una dintre cele mai mari unități agricole cu profil complex agrozootehnic ●

formanțe înalte care să ducă la sporirea producțiilor de lapte, lână și carne de către zootehnia noastră în general. De aici și visul meu, în împlinirea cărui nu m-aș da bătut niciodată, să ajungem acolo ca și cele mai renumite firme zootehnice să caute și să ceară oi și vaci de Liebling. Știu eu, poate că sintem pe-aproape.

★
1 iunie anul acesta. Între obiectivele vizitei de lucru pe care conducătorul partidului și statului nostru o face în județul Timiș este înscrisă și Ferma de selecție a Întreprinderii agricole de stat Liebling. În Scinteia, recitesc din reportajul vizitei: „Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarașă Elena Ceaușescu au fost informați de către ing. Nicolae Râmneanțu, directorul I.A.S. Liebling, despre rezultatele acestei unități care și-a câștigat un binemeritat renume în întreaga țară prin livrarea de material de prăsilă — tăurași și berbecuți — cu înaltă valoare biologică, cit și prin produțiile mari realizate.

A fost, îmi mărturisește inginerul Nicolae Râmneanțu cu vădită emoție, în fața fotografiilor înrămate care-i împodobesc biroul, o zi de neuitat pentru noi, pentru toți cei 350 de agricultori, de specialiști, mecanizatori și îngrijitori de vite care lucrăm aici. Nu cred să existe îmbold mai puternic decât acela cînd, înfățișându-ți munca judecătii omului din fruntea țării, ai bucuria să îți se spună că ești pe drumul cel bun...

★
În aceeași fermă de elită urmăresc de câteva ore discuțiile purtate pe toate tonalitățile dintre directorul unității și cei trei sau patru oameni veniți din afară. Din afară e un fel de-a zice, pentru că, în răgazul în care reușesc să-i cunosc, aflu că de fapt toți sînt dinlăuntru, adică din meserie. E un director din minister, un profesor de la agronomie din Timișoara, un medic veterinar răspunzător de selecție. Toți specialiști în creșterea animalelor, în bovine sau ovine. Cercetează, își dau cu părerea, se contrazic, fac apel la autoritatea unor lucrări sau a unor experiențe, oricum arătau de la o postă, după cum puneau mîna pe animale, pe fin, după cum cîntăreau grosimea lînilor cu pipăitul, că urmăresc ceva, că toți caută ceva. Într-adevăr asta făceau. Căutau ceea ce e mai bun la Liebling ca să ducă și prin alte părți. Prin forul tutelar, prin carte și învățătură, prin experiența transmisă direct.

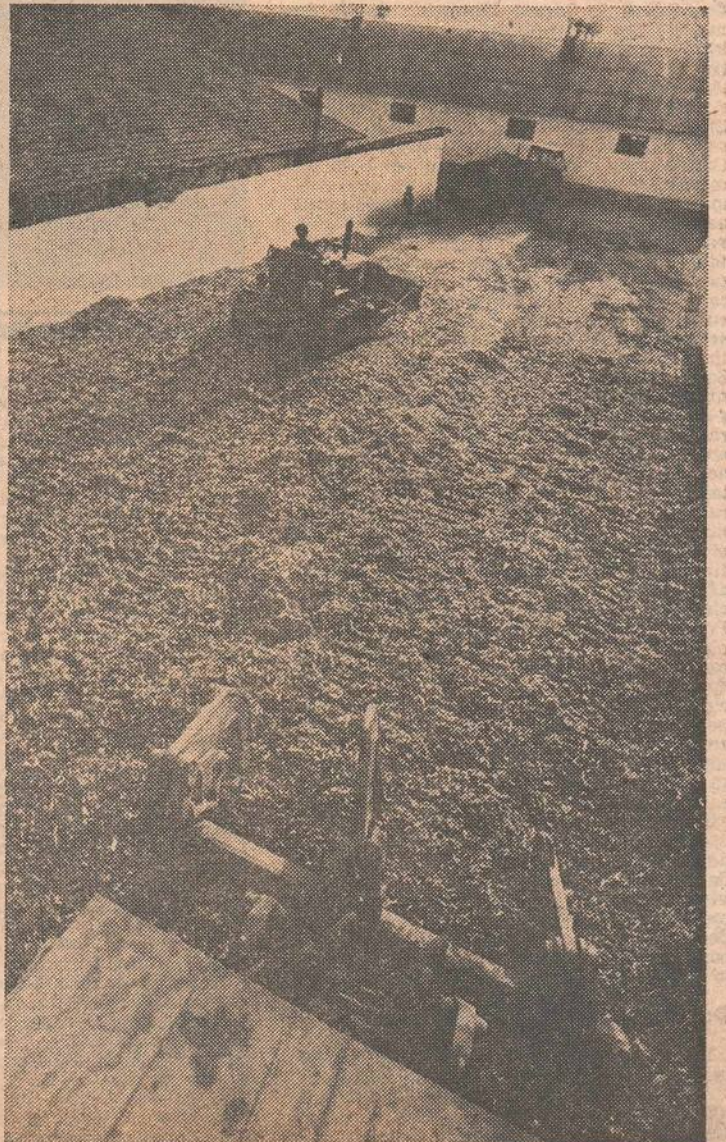
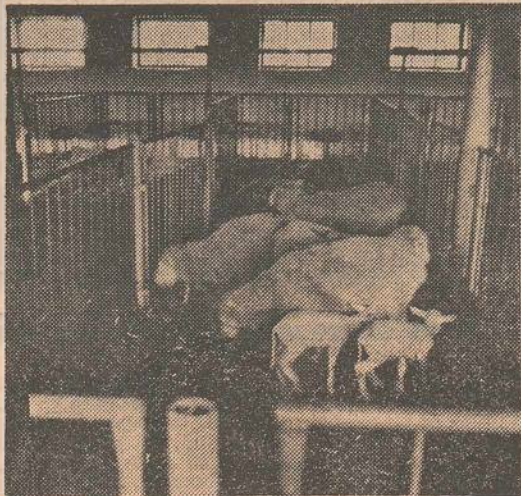
★
L-am văzut pe parcursul dialogului la care m-am referit pe inginerul Râmneanțu așezîndu-se de câteva ori în genunchi, aplecat în șoproanele de furaje și scoțînd cîte-o mină de fin spre a o arăta oaspeților săi. O dată: potîlji, lucerna, mai apoi: ce ziceti de lolium, iar spre sfîrșit: uitați, asta-i noutatea: mei cu fasole. Cum vi se pare, extraordinar, nu? Doamne, cum pipăia firele acelea, parcă era merinos, ce merinos, zic eu, parcă era aur nu alba, așa i se lumina fața la frăgezimea și la aroma pe care le răspîdeau mîinile acelea de nutreț smuls cu grijă de la poala șirei și așezat apoi cu aceeași grijă la loc. Și am priceput atunci tot secretul: hrana. Și nu m-a contrazis, ci doar a mai adăugat: Nu cantitatea, ci calitatea. Adică, judecînd, altfel decît o fac cele mai multe din cărțile după care se pregătesc zootehniștii, nu în unități nutritive, ci în alte trei elemente care sînt valoare energetică, valoare proteică și digestibilitatea furajelor. Fără aceste trei elemente nu se poate realiza ceea ce avem de realizat, nu se poate vorbi, adică, de zootehnie modernă.

E o formă de iubire și această învățătură a Lieblingului.

NICOLAE ARSENIE

Fotoreportaj de PAUL AGARICI

leșirea din așteptare

● Un amplu reportaj serial: Renașterea porturilor românești ●

Vara, Calafatul apare ca un buchet de trandafiri culcat pe brațul Dunării. Dar acum nu mai e vară. Ajung la Calafat într-o după-amiază de septembrie cu cer cenușiu și vânt rece. În lungul portului parcă pustiu flutură pinze de praf galben, de argilă fărâmițată de secetă. Pe seară, vremea se mai liniștește. Iar a doua zi s-ar spune că vara s-a întors din drum, cu lumină caldă și aer limpede. Dar portul e tot pustiu și pentru că asta mă face să mă gândesc că el n-a fost construit ca să arate așa, întreb când a fost construit și privirea nedumerită a șefului, Ion Rusu, mă face să cred că e ca și cum m-aș fi aruncat într-o groapă. Una nu chiar atât de adâncă, deocamdată. De-alături, tehnicianul Dumitru Simion zice că portul a fost înființat pe la 1890. Apoi face un pas mare, pină mai înspre zilele noastre. În '69, adaugă el, când a venit de la Giurgiu la Calafat pentru a se trage mai aproape de satul părinților lui, Ostrovul Mare, unde cam toți bărbaiții sint navigatori pe Dunăre, a fost nevoie să angajeze dintr-un foc 60 de docheri. Portului i se trimitea în ajutor, câteodată, și o macara plutitoare, dar se muncea încă mult și cu umărul și spinarea. Atunci, vreme de cîteva ani, cît s-a construit portul nou al Orșovei, Calafatul preluase o parte a activității acestuia. De fapt, zice Dumitru Simion, preluase cea mai mare parte a traficului portuar al Orșovei. În acei ani Calafatul își făcea planul 300 la sută. Și portul nu părea deloc pustiu. Pe urmă a trebuit să mai coboare steagul, după ce Orșova, cu portul ei nou, 1,3 milioane tone pe an, i-ar fi putut zice mersi. Și vremea a trecut, și Dunărea a curs la vale, pină a venit iar un timp bun, întins pe vreo cîteva ani, începînd din '78. Dumitru Simion era pe-atunci șeful portului. Planul mai crescuse, zice el, dar tot îl făceau 200 la sută. Steagul se afla din nou sus, înfiorat de înălțimea la care ajunsese. În marginea orașului începea să se construiască o platformă industrială cu o mare fabrică de zahăr, o întreprindere, unicat în țară. Biosinteza, și o termocentrală. Era nevoie de multe materiale de construcție, în special balast, mai puțin ciment, mai puțin lemn. Și portul și-a făcut datoria. „Cît s-a construit la Orșova portul nou, își amintește Dumitru Simion, eram organizați oficial pe două schimburi dar noi ne-am organizat singuri pe trei. Lucram tot timpul. După aceea am fost organizați, oficial, pe un singur schimb, dar cînd orașul a primit investițiile pentru platforma industrială ne-am reorganizat tot singuri și tot în trei schimburi. Și iarăși am lucrat tot timpul. În perioada aceea portul a fost modernizat. Las la o parte cele două încărcătoare și tractorul cu două remorci, cu toate că ele sint foarte importante pentru noi. Dar atunci am primit o macara pe pneuri, cu deschidere de șase metri și în stare să ridice 16 tone, și au fost montate două macarale Bocea, de cite 5 tone și avînd fiecare o deschidere în largul Dunării de 32 de metri“. Tot în urmă cu vreo cîteva ani a intrat în funcțiune și un atelier de întreținere și reparații nave fluviale, cu șapte lăcătuși, trei electricieni, un forjor, un strungar și doi sudori. Așadar, în timp ce lingă oraș creștea platforma industrială, s-au cheltuit ceva bani și pentru portul Calafatului, spre mulțumirea celor 46 de muncitori ai lui dintre care au mai rămas astăzi 35. La urma urmei numărul acestora nu e atât de important cîtă vreme modernizarea portului e o realitate și nimeni nu se mai cocosează astăzi sub cine știe ce poveri. Asta o știe și șeful portului: nu mai sint munci grele, cu spinarea, cu mina. Dar asta tot nu înseamnă că nu se poate spune că de la un timp portul lucrează cu o singură mină. Sau, ca să zicem lucrurilor pe nume, el nu mai lucrează în ultimul timp deloc. Și s-ar putea crede că de necazul acesta nu răspunde chiar nimeni, nefiînd nici un secret că Dunărea a secat, mult în vara aceasta. De mai bine de o lună și jumătate navele ocolesc portul, fiindcă macaralele Bocea, cu brațul lor de 32 de metri, nu mai pot să ajungă pină la ele și nici ele nu îndrăznesc să se apropie mai mult fiindcă ar da de fundul abiel. În august, aflui, portul a lucrat doar vreo cinci zile, cît a ținut un val lăsat de hidrocentrala Porțile de Fier 1. Mai aflui însă că, pe cînd Calafatul ținea locul Orșovei, apa era mai adîncă și vasele puteau să tragă mai aproape de mal. Atunci, prin '70, se făcuseră dragări. Operația ar fi trebuit repetată, tot la cîteva ani, dar iată că abia acum a apărut promisiunea că peste o săptămînă sau două o să vină o dragă să curețe portul. Nămolul încărcat pe șalande va fi dus în marginea unui ostrov aflui mai la vale. Și la capătul acestei operațiuni care nu poate dura mai mult de o săptămînă, portul, cu o capacitate de 300 mii de tone pe an, o să-și mai vină în fire, avînd în primul rînd să primească fosfați pentru combinatul chimic de la Ișalnița și să preia, de la același combinat, îngrășăminte chimice pentru a le trimite, pe apă, spre Constanța.

De unde vine buna dispoziție

Ne aflăm la mijlocul platformei portuare, în dreptul clădirii care a fost construită, la 1906, ca să fie gară fluvială și unde acum se adăpostesc într-un capăt birourile conducătorii portului iar în par-

tea celaltă căpitania. În stînga se înalță macaralele lingă care, mi se spune, în următoarea etapă de dezvoltare a portului vor mai fi montate 4 sau 5, poate chiar unele de 16 tone. Mai departe se întinde vechiul cap de pod al feribotului. Un altul se construiește mai la vale. Prin desființarea vechiului cap de pod platforma portuară se va extinde, zice Dumitru Simion, incît capacitatea de 5 700 tone pe care o poate vehicula la un moment dat portul va crește de vreo patru ori. Și asta e ceva, să recunoaștem. Tot în cadrul etapei a doua de dezvoltare întreaga terasă a portului va fi înălțată cu vreo doi metri, pentru că în urma construirii hidrocentralei de lingă Turnu Măgurele cam atât s-ar ridica apa în dreptul Calafatului. Bineînțeles, noul cap de pod pentru feribot e construit la o cotă care să nu impună refacerea lucrării și la o înălțime convenabilă se află și platforma celor două macarale montate pină acum. Aceste fapte, incurajatoare, dau de înțeles că portul Calafat n-a fost nicicum uitat și că viitorul se pregătește să-i ofere prilejul de a lucra în plin. Deocamdată, însă, cît feribotul nu se mișcă iar navele trec fără să oprească, nu ne rămîne decît să ne îndreptăm spre bacul, aparținător tot de port, pe care se face trecerea spre Vidin. Bacul se află în partea de sus, din amonte, a malului. Îndreptîndu-ne într-acolo, trecem prin fața citorva clădiri ce mărginesc, înspre oraș, platforma portului și arată destul de ofilite sub poiz-

pe un panou care ar mai avea nevoie și el să fie dat la spălat, în citeva limbi străine scrie „bine ați venit“. Și pe cît îmi dau seama, calmi, cu ochi limpezi, cît se poate de politicoși și surizători chiar, cei ce sint chemați să-și facă aici datoria știu să și-o îndeplinească într-un mod strălucit. Parcă ei sint dornici să recupereze astfel ce se mai poate recupera ori să atenueze, măcar, prin eleganță a cuvîntului și a gestului, prin civilitate, o anume impresie la care nu poate să ajungă decît cine e orb. Drumul care coboară spre mal, nu mai lung de cîteva zeci de metri, se vede că a fost o dată asfaltat, dar birtoapele și rupturile de pe mijlocul lui arată că n-a mai fost asfaltat și-a doua, și-a treia oară, oricînd ar fi fost cazul. Căci din nenorocire este adevărat că locul acesta de trecere spre bac fosnește de izvoare. S-a încercat drenarea lui, dar fără vreu rezultat. Poate drenajul a fost făcut prost, cum ne încredințează unul dintre interlocutorii noștri, dar asta nu interesează acum mai mult decît vestea că o soluție definitivă și cît se poate de bună a fost totuși găsită. Mai demult fusese ridicată aici o clădire a cărei înfățișare te făcea să crezi că e de o soliditate romană. Avea stîlpi de piatră. Costase vreo 3 milioane de lei. Și nu mai comentăm că o construcție atît de grea fusese așezată chiar în locul acesta, pe un teren incert. Fugea de sub ea pămîntul și a fost demolată. Acum, ni se spune, s-a perfectat proiect-

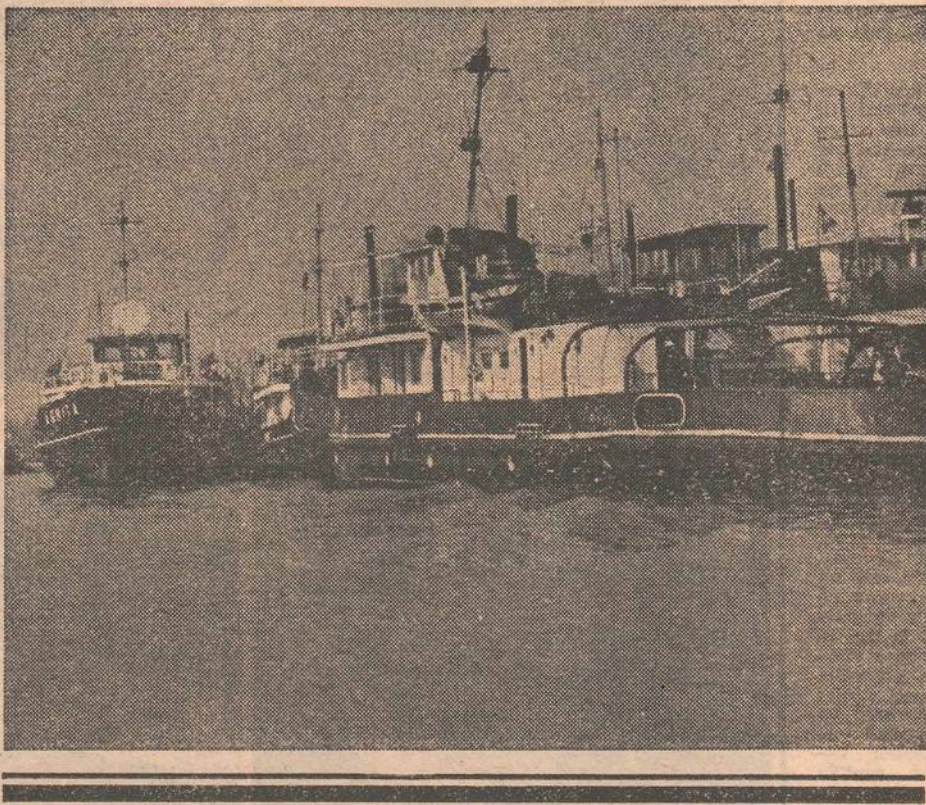
taniei. După ce i-am dat bună ziua căpitanului portului, Victor Ciobanu, n-am putut să nu adăugăm imediat, privind în jur, în încăperea luminoasă și curată: parcă am fi în alt port! Omul, îmbrăcat într-o bluză imaculată, mi-a părut a fi campionul, la Calafat, al curățeniei, al ordinii și al bune dispoziții pe care numai ordinea și curățenia le poate aduce.

„Surse proaspete de viață“

Citim în registrul istoric al portului, pe care ni-l pune la dispoziție Victor Ciobanu, că pe la începutul acestui veac se putea spune că-i mergea destul de bine orașului Calafat de vreme ce un primar, Ioniță Ciupag, vîntura ideea de-a-l face capitală de județ. Înainte de asta ar fi trebuit să fie înființat județul, bineînțeles. Dar județul visat a se numi Independența n-a mai fost înființat. Portul, în schimb, ale cărui cheiuri fuseseră construite între 1883 și 1885, continua să-și întindă faima de mare vad de cereale. Pe platforma lui, cu 4 120 metri pătrați de pavaj, 18 010 pietruți și 75 223 ncpietruți, au fost instalate opt linii de cale ferată în lungime de 2 000 de metri. Dintre acestea, două mergeau pină în dreptul unei încăpătoare magazii de mărfuri generale ce avea să fie distrusă mult mai tîrziu, în august '44, cînd a fost bombardată de nemții ce se retrăgeau pe Dunăre și refăcută după aceea, în parte, din scînduri de brad. În 1890 a fost construită clădirea căpitaniei, în 1906, cum spuneam, gara fluvială avînd între capetele clădirii, unde se află birourile, o mare sală de așteptare, în 1914 se mai construiește o magazie de materiale și tot cam atunci un atelier de timplărie, lăcătușerie, fierărie. Pe scurt, chiar dacă nu ajunsese capitală de județ, Calafatul avea un port destul de însemnat ca de numele lui să se lege speranța unui viitor frumos. Deziluzia a venit însă destul de repede și din direcții neașteptate. După primul război mondial, în România întregită consumul intern a sporit și disponibilitățile pentru export s-au redus intruciva. Pe de altă parte, în aceiași ani s-au ridicat ca mari exportatori de cereale Argentina și mai ales Statele Unite ale Americii, care întrețineau o concurență strînsă pe piața Europei cu grînele românești. Degringolada prețurilor se explica și prin faptul că fermierul american dispunea de mijloace tehnice care-l asigurau o rentabilitate a muncii incomparabilă cu a țăranului român abia improspărit. Și cu asta încă nu am spus totul. Într-o secțiune intitulată chiar „Cauzele decăderii portului Calafat“, comentînd situația de după primul război, registrul istoric al acestui port cuprindea următoarea lămurire: „Au fost și împrejurări naturale care au contribuit la decăderea portului. În afară de anii 1924 și 1925, regiunea din jurul Calafatului a avut o producție agricolă deficitară sau inferioară calitativ. Am văzut astfel o șchelă mai mică. Cetate, a cărei regiune păduroasă a fost favorizată cu o producție mai bogată și mai bună, activînd într-o proporție mai mare decît portul Calafat“. La „Port Arthur“ se încheiaseră, cît fusese vremea lor, afacerile, dar în restaurantul acesta ținut de un anume Encioiu, care începuse prin a face opinci și după ce-a deschis o tăbăcărie ajunsese să fabrice pantofi, afacerile se cam răriseră și registrul portului mai consemnează înainte de al doilea război mondial: „Portului Calafat urmează să i se găsească surse proaspete de viață, care să compenseze reducerea traficului de cereale.“ Și astfel, cuprins în curbura Dunării, în locul unde fluviul se întoarce puțin către miazăzi, cu fruntea în soare, ca-un călător ostenit încercînd să socotească întinderea drumului ce-i mai rămîne de străbătut, Calafatul a început să fie un oraș care așteaptă. În așteptare, singurul lucru pe care-l putea face prin puterile lui era să se îngrijească să arate frumos și curat. Ceea ce, la drept vorbind, i-a izbutit. Dar faima de buchet de trandafiri culcat pe brațul sting al Dunării nu putea fi decît un răspuns ocolit întrebării ce mai e nou pe la Calafat. Căci trandafirii nu puteau fi, evident, o noutate, nici dacă erau mai mulți la număr și fuseseră puși cu cap de horticultor și inimă de artist. Pentru anul 1956, bunăoară, registrul de la căpitania portului nota: „activitatea a fost redusă“. Apoi a venit vremea să ridice fruntea și orașul acesta despre care, cu ocazia unei vizite de lucru, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus că trebuie să devină o perlă a Dunării. Ca să ajungă astfel i-au fost date, cum spuneam, mai multe miliarde de lei. Acestea, ca și ridicarea în general a județului Dolj, cu puterica industrie a Craiovei, au însemnat tot atîtea „surse proaspete de viață“ pentru portul Calafat. Că de mai bine de o lună navele trec fără să oprească pe-aici, e desigur un accident datorat în bună parte scăderii neobișnuite a apelor Dunării. Cînd cheiurile vor fi din nou accesibile, și vor fi, se vede încă că oamenii acestui port, cînd li se dă de lucru, știu să muncească. E limpede, Calafatul a ieșit din așteptare.

DUMITRU ELIADE

A doua aruncare de ancoră, Calafat

ghița, ici-colo sfărîmată, a văruielii galbene. Pe cît îmi dau seama, nu atît vechimea le-a adus în această stare cît credința cu nimic justificată că de vreme ce au fost înălțate ele urmează să se păstreze proaspete și arătoase pină la sfîrșitul lumii. Aceste clădiri par mai cu seamă lipsite de suflarea vieții, de căldura și farmecul proprii oricărui loc în care se trăiește și se muncește. Niște buruienisuri peste peticul de pînănt de lingă ele înfălesc impresia de neorinduală, de uitare, de lipsă de interes și impresia aceasta s-ar putea șterge, evident, fără eforturi comparabile cu mutarea din loc a unui munte. Cît efort de voință încapce în a pune mina pe o bidinea și a zugrăvi niște pereți? Drept este că ar mai fi nevoie, parcă, și de hotărîrea, de a pune mina pe o pensulă și-a mai vopsi lem-năria. Și, dacă nu e prea mult, s-ar mai conveni să fie șterse și geamurile din spațele cărora te aștepti să răsărară ochii rotunzi, de chihlimbar, ai unei cucuvele. La capătul platformei portului deschidem poarta subredă a unui gard ridicat parcă, să spunem așa, prin puterea economică a unei babe care a vrut să despartă de restul curții locul unde-și crește gămile și ce vedem ne face, abia acum, să luăm aminte. În capătul de sus al pantei care coboară spre bacul Sălcuța se află o coșmelie, rodul pur și desăvîrșit al unui spirit de improvizație ce și-a găsit numai locul de exercitare. Dacă el și-ar fi încordat ambiția, bunăoară, în tinutul mai gingaș al muzicii, ar fi produs un cîntec vulgar, de mahala. Alături, pentru cei care vin cu bacul și urcă panta spre punctul de trecere a frontierei și vamă,

tul unei alte clădiri, de vreo 16 milioane, care va fi amplasată în latura celaltă a portului, dincolo de noul cap de pod al feribotului. Va arăta foarte frumos, ni se spune. Și credem, și ne bucurăm. Dar pină atunci fie-ne îngăduit să mai credem și că, într-un oraș care-și construiește o platformă industrială, faptul că nu s-au mai putut găsi încă vreo cîteva dale de ciment pentru a acoperi întregul loc de parcare unde automobilii așteaptă să le vină rîndul la trecerea bacului nu înseamnă decît lipsă de spirit gospodăresc. Cu banii scoși de pe urma a tot felul de afaceri încheiate în portul Calafat, unii localnici și-au ridicat cîndva case destul de arătoase, într-o astfel de casă a unui mosier se află instalată astăzi și primăria și măcar din această pricină, dacă nu din alta, conducerea orașului ar trebui să se socotească datoare ca ieșind din zisa casă boierească să mai dea o raită și prin port. Ori se așteaptă ca tot Navromul să stringă hirtile pe care turiștii le aruncă lingă locul de parcare, neavînd în ce altă parte să le arunce, neavînd în preajmă nici un coș de gunoi? Navromul a cheltuit și va mai cheltui, am văzut, destui bani la Calafat. E timpul să dea însă și alții o mină de ajutor. Tot Navromul, pe lingă grîile pe care le are, deloc puține, trebuie să așeze în ordine butoalele goale de motorină aruncate parcă din avion la doi pași de pontonul lingă care se află șalupa miliției? Oare să nu fi ajuns și la Calafat adevărul că buna rînduală a lucrurilor într-un spațiu face să pară că el e mai curat? A ajuns, fără îndoială, dar numai în anumite locuri. De exemplu, în biroul căpi-

Unde s-au născut „Nunta Zamferei” și „Iarna pe uliță”

Flacăra
martor
ocular

• Când se întilnesc geografia și poezia •

Un cal pe asfalt, bătînd din copită, un cal superb de-a curmezișul străzii, un bidiviu în amurg e tot ce poate fi mai frumos în Gura Riului, așezare stranie în care casele strînse una în alta se lasă blind asediate de pădure. Sînt peste cinci sute de cai în această comună din Mărginimea Sibiului, cai de rasă pe care oamenii îi poartă în munte și în satele din jur pentru a transporta lemne, căci gureni sînt neîntrecuți meșteri în a preface ditamai bușteanul în scindură netedă și albă, mîrosid a rășină. Ei sînt meșteri și negustori; așa cum erau și bătrîni satului, iar prelucrarea lemnului e chiar o ocupație serioasă, poate cea mai serioasă după creșterea animalelor. Și pentru una, și pentru alta, ei au nevoie de cal, ca să-l înhamă la căruțe și să străbată drumurile Mărginimii, ori să-l înșeuze și să-i poarte de dirlogi pe potecile munților, acolo unde turmele de oi iau în stăpînire nesfîrșitele pășuni, cu iarbă gălbuie, cu mușchi și afine. Jos, în comună, casele au porți înalte care nu lasă să se vadă curțile dichisite, pietruite cu lespezi rotunde de riu. Așezate așa, una lingă alta, zid lingă zid, clădirile alcătuiesc lungi forturi care străjuiesc străzile, cele mai multe în pantă, peste care lumina cade într-un fel aparte, jumătate luminindu-le, jumătate ascunzîndu-le într-un văl de umbră. În fața acestor porți care închid curțile ca o cămașă pe git, în care cu greu îți vine să bați, de teamă că nu vei fi auzit, în fața acestor case înăuntrul cărora nu sînt ce se petrece, caii lăsați liberi pe asfalt fac figura unor străjeri credincioși, cîntîndu-se greu și parcă a lehamite din locul lor, chiar cînd limuzina îi asurzeste cu sunetul claxonului. Mișcîndu-și încet capul dintr-o parte într-alta, legănîndu-l, caii reușesc să îmblînzească singurătatea străzii și să facă mai intime casele îngrămădite pe marginea drumului, pîrînd în privirea lor blajină, de animale docile, întreagă ospitalitatea gurenilor. Caii sînt cartea lor de vizită.

Cu mult înainte ca localitatea să ia drumul modernizării, oamenii din Gura Riului foloseau caii nu numai la cărat și arat, ci și la tăiatul lemnului, punîndu-l să se învîrtească în jur, ca să acționeze joagărul, tot așa cum dobrogeții de altădată puneau caii să se învîrtească în jurul ariei, pentru a alege boabele de pleavă. Un astfel de joagăr se mai păstrează astăzi la Muzeul tehnicii populare din Sibiu și el a aparținut bătrînului Petru Fesan, om iscusit,

cum spun cei mai tineri, pe care-l urmează fiul său, Ioan Fesan, agentul fiscal al comunei, care, după ce-a terminat de strîns foncierea, cum ar fi zis Moromete, lucrează în curte, îngrijînd grădina și animalele. Cei patru mii de locuitori, toți români cu temperament de muntean, chiar dacă lucrează în diferite meserii, chiar dacă fac naveta la Sibiu și Orlat, au avut grijă să nu-și înjumătățească gospodăria, fiindcă în Gura Riului animalele sînt un fel de blazon al prosperității.

Cam la 42 de kilometri de Gura Riului se află Munții Cindrei, înalți de 2.244 m, cu dealuri domoale și pășuni întinse. Acolo, în virf, cresc niște pini rari, o specie aparte de abietacee și tot cam de-acolo izvorăsc Riul Mare și Riul Mic, cele două ape de munte care se

tozo care treleră toată ziua, așa cum au fost sprijiniți și cu sămîntă, în primăvară. Gura Riului e o așezare cu totul privilegiată, fiindcă gureni au teren și în cîmp, unde cultivă legume și păioase, dar și în munți, unde își pasc oile, cossese și fac finul. Acesta este unul din motivele de bucurie ale acestor oameni care au ajuns, prin propria lor trudă, să se mindrească cu niște avantaje aproape citadine, precum canalizarea, edificiile culturale și centrala telefonică, de unde cele patru telefoniste amabile îți dau repede legătura cu cutare sau cutare, fără mofturi și fără țînă. Astfel de binefaceri arată o prosperitate aparte pe care și-au făcut-o chiar ei, localnicii, sprijiniți de conducerea comunei. Ca să țînă legătura strînsă cu oamenii, primăria a prelungit un mai vechi obicei lo-

spate o tradiție. Cele mai frumoase amintiri pe care istoria le-a lăsat în Gura Riului sînt însă cele literare, cele legate de amintirea lui George Coșbuc, de pildă, care s-a refugiat aici, la preotul Aron Manta, fiind urmărit de jandarmi. Bătrîni povestesc, și ei din auzite, că în acele momente era o adevărată sărbătoare în sat, fiindcă preotul îl aștepta pe poet cu berlina la gară, la Orlat, după care străbăteau ulițele satului, sub privirile încinate și curioase ale oamenilor. În cele cîteva șederi ale sale la Gura Riului, Coșbuc a scris aici **Numai una, Nunta Zamferei și Iarna pe uliță**, așa cum Lucian Blaga avea să scrie mai tîrziu **Boca del Rio**, în desele lui retrageri aici, la fiul preotului Aron Manta, și el monah. De la Sibiu, prin lunci, pînă la Gura Riului, Blaga va fi străbătut la pas aproape toată Mărginimea. O străbătuseră și St. O. Iosif și Ilarie Chendi, și ei oaspeți ai satului care au făcut, lată, din Gura Riului, un punct de întîlnire a amintirilor literare, privilegiu cu care puține alte comune se pot mîndri. Există un loc superb unde geografia se întilnește cu poezia și Gura Riului e unul din acestea.

Dar dacă atîția oameni de prestigiu au poposit aici, nu pușini au fost și dintr-aceia care au plecat din comună, ca să studieze în alte părți, așa cum a plecat istoricul și orientalistul Aurel Decei, autorul unei **Istorii a Imperiului otoman**, despre care nepota sa, localnică, vorbește cu mîndrie, șiindu-i biografia pînă în cele mai mici detalii. Oamenii mai amintesc cu respect și de inginerul silvic Ion Lupea, specialist în dendrologie, care a plantat la marginea pădurii de sub Teiș niște brazi canadieni, experiment care a reușit și care a dat o notă curioasă peisajului din jur. În situația curiozităților trebuie să mai amintim însă și pîua de haine, acționată de apă, această mașinărie arhaică pe care oamenii încă o mai folosesc pentru a lucra pînura, mașinărie ciudată cum nu se mai găsește în zonă, de care se folosesc mulți din Mărginime și chiar de mai departe, de pe Valea Buii și Valea Hirtibacului. Astfel de vechi idole necunoscute încă rezistă celor noi, încă pătîndu-se parcă să nu ajungă la muzeu și continuînd să ademenească oamenii spre a le fi de folos. După ce pîua și-a făcut datoria, oamenii iau pînura și-o pun în spinarea calului pentru a o duce acasă iar calul pornește în pas domol pe șosea, lovînd cu potcoavele asfaltul.

RADU ŢEPOSU ■

Planuri și ambiții la Gura riului

unesc în apropierea comunei, căci de aici vine și denumirea de Gura Riului, imbrășiindu-se și prăvălindu-se într-o albie comună, într-un riu repede și involburat. Cîmbinul, de la care își trage probabil numele chiar orașul de reședință al județului, Sibiu, urbea înconjurată altădată de canale. Pe cursul acestei ape, pușin mai sus de Gura Riului, înspre munte, s-a construit barajul de alimentare cu apă potabilă a Sibiului și tot aici funcționează o microhidrocentrală de 3,5 MW, căreia îi va mai urma una, în curînd, de aceeași putere. De pe dealurile care înconjoară comuna, Bliderei, Runcurii, Dealul, Plescoara, așezarea apare brăzdată de văi, pe albile cărora se pot zări drumuri și case, drumuri pietruite și case bine rînduite. Din loc în loc, cite-un car cu fin, tras de același cal puternic cu zăbala spumegîndă, iar în urmă, pășind agale, țărani cu pălării largi, de paie, întorcîndu-se de la cosit. Numai noaptea așezarea arată ca o ancoră fosforescentă aruncată la poalele muntelui.

E toamnă, de pe cîmpla aflată la marginea comunei oamenii string orzul și, fiindcă zona e necooperativizată, ca să nu piardă vremea cu îmblăciul, ei au fost sprijiniți de către stat cu patru ba-

cal, așa-zisele **Porunci**, ce constau în întilnirea cu obștea satului de două ori pe lună, în piață, pentru a aduce la cunoștință cele necesare, pentru a face adică felurite comunicări. Primarul Dumitru Berbecu, aflat la cirna comunei de doi ani, are vorba molcomă și un fel de incetineală a gesturilor dar sub această lentoare ardelenesească se poate ghici o dirigență aparte care nu pierde pe drum planurile și ambițiile. Aproape toți din conducerea primăriei sînt oameni tineri, în plină maturitate, capabili să îndrume comuna pe calea cea bună. Un singur om în vîrstă mai poate fi zărit la primărie și acesta e Vasile Constantin, fostul funcționar, acum pensionat, care de la douăzeci de ani a învîrtit toț felul de acte, la început ca și casier, apoi secretar și vicepreședinte. Deși el și-a încheiat misiunea, mîhniți că nu-i mai trece prin mină nici o hirtie, Vasile Constantin continuă să-și petreacă zilele alături de confrății săi mai tineri, ajutîndu-i așa, cu dragă inimă.

Localnicii împing istoria comunei cu mult timp în urmă, pînă pe la 1202, cînd se zice că ar fi existat o Biserică unită, dar documentele atestă această localitate doar din 1460, oricum suficient de mult ca să poată spune că duc în

București 525

Recenzia parcului

Toamna intră în București (de fapt se însinuează, ea nu e gălăgioasă ca vara, exuberantă ca primăvara, grea și totală ca iarna) pe la șosea ori prin parcuri. Mai cu seamă prin parcuri, căci ele sînt mari și multe, îi pot cuprinde revărsările fastuoase de culori și arome. (Aflăm dintr-o frumoasă carte-album, tipărită anul trecut*), că Bucureștii includ o incintă verde de proporțiile unui oraș, și nu ale unuia de mina a treia, ample cortegi de flori și arbori mai însoțind și lacurile care, de la Cernica și pînă la Buftea, se înlînțuie pe nu mai puțin de 55 km.) Deci toamna se însinuează în parcuri, pe țărnișuri de lacuri, în grădini și în scuaruri, de unde năvălește deodată peste oraș. Iese din aleile în șerpă ale Cișmigiuului ori din cele trase cu rigla ale Parcului Herăstrău (trase așa de marele arhitect Octav Dolicescu) și ia în brațe orașul, marele, tumultuosul, agitatul nostru oraș, provocîndu-i subit niște transformări. Nu mari, căci ritmurile vieții metropolei covîrșesc mișcările anotimpurilor, nici infinitezimale, dar vădite. Bulevardele (cele cu arbori mai mulți) parcă și mai temperează violențele de culoare și vînt, pietonul calcă mai agale, pînă și gestul, pînă și actul vorbirii, de regulă cu febrilități și intensități meridionale, devin mai molatice și mai blinde. Toamna, oamenii Bucureștilor nu rid, zîmbesc. Bărbații își pun cravate cu flori (flori pastelate, ca de toamnă), femeile se îmbracă în toamnă, în rochii de culoarea frunzelor toamnei. (Frunzele toamnei sînt de toate culorile, sînt micropalete de culori orglastice, sînt niște rafinate invenții plastice, în care imprezibilul, somptuosul, gingașul nu-antelor ating fantezia pură. Nu povestea odată Paul Anghel, într-o tabletă cum l-a văzut, în Grădina Icoanei, pe Theodor Pallady culegînd frunzele de pe alei? Martorul n-a înțeles ce face pictorul, întii și-a închipuit că descifrează, pe firul capricios al unei frunze, arabescul unei fraze de Proust. Apoi și-a închipuit că e melancolic și s-a retras sfios, contemplîndu-l de la distanță. Dar nu, și-a dat seama repede: cu o feroare și o curiozitate de copil, artistul culegea

culori. Inconfundabilele și inegalabilele culori ale toamnei bucureștene!)

Bucureștii și-au celebrat 525 de ani de atestare documentară în plină toamnă, la 20 septembrie, și, cum toamna e un anotimp de sinteză și de bilanț, să încercăm, în spațiul tipografic de care dispunem, o privire „à vol d'oiseau” asupra împărăției sale de verde, a devenirii ei în timp și în spațiu. Să încercăm, cum am spus în fruntea acestor rînduri, o recenzie a parcurilor bucureștene, în citeva din elementele ce le definesc. Nu poțl avea în bibliotecă nici Herăstrăul, nici Cișmigiuul, nici Parcul Libertății, dar înșpita de a trata parcul bucureștean ca pe o carte, consacîndu-i nu niște însemnări de excursie ci o recenzie, e cu atît mai mare cu cit nouă, în ciuda vitregiilor unor vremuri de foc și risipă, ne-au rămas unele din cele mai întinse și mai strălucitoare zone de verde din cite au capitalele lumii.

Parcul bucureștean e o carte oă file vii, vii de frunze, de păsări, de oameni (mai pușin de oameni, bucureșteanul fiind un om al cetății, al străzii, al agoriei, nu-l prea vezi decit prin Cișmigiu, care-l buricul metropolei, mai deloc prin Herăstrăul cel întins și superb; se pare că gustul plimbării, al visării și reveriei cedează altor preocupări. Păcat. Dar asta-i altă poveste). O carte cu slovebijuterii de artă, cu începuturi de rînd marcate prin monumente, prin fintini și statui, acele majuscule arhitectonice ce te întimpină aici pretutîndeni. O carte grea de miera secolelor, cu care s-au îndulcit toți călătorii, toți răsfoind-o, toți admirînd-o, toți cîntînd-o pe toate gamele exclamațiilor.

Cîndva (cel pușin așa pretînde G. Ioanescu-Glon în a sa istorie a Bucureștilor), adică începînd de prin a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, „îndată ce se îmbrăcau grădinile și pădurile bucureșteni plecau duminica cu demin-care să petreacă în următoarele grădini: Circiuma din pădure, Fîntina Belzadeilor din pădurea Cotrocenilor, pe Dealul Văcăreștilor, în Cîmpla Filaretului, dincolo de Mitropolie, la Herăstrău, lingă frumosul chioșc făcut de Alexandru

Vodă Ispilante, în păduricea cea poetică de la Sf. Elefterie, Grădina lui Scufă, Grădina Brăncoveanului, Grădina cea băltoasă a Cișmigiuului, Crîngul lui Hagii Ilie de la Moși, la liveada Deșliului, la Grădina lui Gîafer, la a lui Barbă-Lată și la Grădina Belului, unde, înainte de a fi cimitir, cînd era proprietară acolo Mitropolia, bucureștenii au jucat ani de-a rîndul sirba, chindia, bătuta, căzăceasca, hirlănuanca, ca la ușa cortului, rața, arnăuțeanca, corăbierasca, Zorălia, ca la Breaza etc.”.

Printre cele mai vechi dintre parcurile bucureștene ar fi, zic unii, chiar cel din inima Capitalei, romanticul Cișmigiu, numit după numele fintinarului cu cactan ce veghea rostul apelor, parcul cu tainice și cotite alei umbrase, cu lac cu nuferi (nu știu, n-am mai trecut de mult pe-aici, or mai fi nuferi?). O bătrîne statui pe negre fundaluri de hemicleiduri de brazi, cu rotondo străjuite de coloane împletite din iederi, asemenea unor vegetale teatre antice, cu pensionari care joacă table sau șah. Un parc mai nou, întemeiat în 1906 pe locul unei cîmpii cu gropi, băltoace și bivoli, este cel al Libertății, care își leagă numele de al savantului dr. Istrati, cîtorul său, a cărui statuie în bronz, neînspirat puș în pagină, a stricat de la început frumusețea locului. Ca o compensare, supremă compensare!, este aici „Gigantul” lui Paciurea, nici el, din păcate, nevalorat cum trebuie. O splendidă grădină a Bucureștilor e și Șoseaua Kiseleff, concepută ca loc de plimbare și de distracție a protipendadei (amintiți-vă faimoasele bătaii cu flori!) între Calea Victoriei și Castelul Mogoșoaiei. Parcul-rege e Herăstrăul, devenit astfel în anii din urmă (un articol din „Boabe de griu”, anul 1933, îl taxa drept „înjosit și decăzut”) prin strădania edililor, a arhitecților, a horticultorilor, a unor oameni de bine și de talent, care au rînduit în jurul Muzeului satului acest așezămint de etnografie și de istorie socială unic în lume, un cadru care să-l întregască noblețea. Vast, aerat, maestuos, chiar grav, chiar sever, chiar distant pentru unii (parcă pe aleile lui de piatră calcă mai rar necuviința, greua corcoaleă levantină ce apasă în alte părți), el devine, o dată cu toamna, un urias incendiu nuclear, frunzele cu culori suave sau tari miros mineral, ca ambra prea zaharisită din măruntaiele pămîntului, dacă ar arde. În aroma lui, ca și a altor parcuri (vezi Grădina Botanică, cu ve-

getația ei de junglă!), groasă ca un fum înecăcios, densă s-o tai cu cutitul, nu intri lesne, intri mai ușor atunci cînd, ca acum, încep să se scuture frunzele, cînd copacii rămîn devastați de parfumuri ca niște șipuri goale de drogherie sau ca niște amfore cu mirodenii din care uleiurile s-au scurs. Dar și atunci e frumos, e nemaipomenit cînd descoperi copacii goi, într-o noblețe severă de gravură, privind cerul pe care frunzișul nu l-a lăsat să-l vadă.

N-am vorbit despre multe alte parcuri și grădini. Întorcîndu-ne la frumoasa carte-album redactată de vechiul și redevabilul gazetar care e D. Tîrcob, aflăm despre parcurile cu care s-a îmbogățit Capitala în ultimii ani (Parcul Tineretului, Titan, Parcul Operei, Complexele Republicii și Progresul, Drumul Taberei etc.), aflăm și despre zone fără astfel de bucurii (Berceni, Alexandria — Ferentari), aflăm despre marile amenajări de verde și floare prevăzute (unele existente de pe acum!) în jurul salbei lacurilor Colentina și în lungul principalei corăbii a Dimboviței (zonele Roșu — Ciurel, Văcărești — Vitan). Mai aflăm că numai unele din locurile cu păduri din jurul orașului (Băneasa — Tunari, Snagov — Căldărușani, Buftea — Mogoșoaia, Cernica — Pasărea, Argeș — Mihăilești — Adunații Copăceni, Călugăreni — Comana), supuse unor operații turistice și de arhitectură peisajeră de anvergură, vor putea primi 400.000 de vizitatori pe zi. (Numai să vină!)

Încheiem aici recenzia parcurilor bucureștene, privind cit de somptuos, de feeric, de liliac cad frunzele pe aleile lor, ca niște frumoase promisiuni ce și-au împlinit menirea, ca niște odite ale bucuriilor vegetale ajunse literă moartă, după ce ne-au încîntat cu lectura lor. Fie, ducă-se!, cum spunea cineva, că de atîtea frunze și flori nu mai vedem copacii și pămîntul, adică esențele. Dar parcurile — oazele de frumos, de mireasmă și liniște ale agitatului, industrializatăului, zgomotosului nostru oraș — să le păstrăm, să le ocrotim, să le sporim.

ILIE PURCARU ■

*) „București”, editată de Comitetul municipal de partid, redactor și coordonator al lucrării Dumitru Tîrcob. Vezi și „București — 40 de ani de înfăptuiri sub steagul glorioș al partidului”, Buc. 1984, redactori D. Tîrcob, Șt. Drocan, P. Orza, grafice și fotografii T. Ispas și Sandu Cristian.

Recurs la istoria științei:

Descoperirea inginerului Ion Basgan, un nou capitol in tehnica petrolului • Principiul lui Arhimede

Destinul s-a vrut de mai multe ori nedrept și vitreg cu oamenii de știință români. Descoperiri și invenții de rezonanță mondială, comunicate în premieră absolută de cercetători din țara noastră, au fost atribuite în mod eronat sau cu bună-știință unor persoane din străinătate, în pofida faptului că realizările acestora s-au dovedit ulterioare celor prezentate de învățații români. Dintre acești mari nedreptățiți fac parte, după cum se știe, Victor Babeș, Ștefan Mărăci-neanu, Nicolae Paulescu, Ștefan Procoșiu, Ștefan Odobleja, creatori de geniu, candidați virtuali la Premiul Nobel. Șirul acestor dezmoșteniți ai soartei ajunge până în zilele noastre dacă avem în vedere cazul inginerului Ion Basgan, autorul fenomenului ce-i poartă numele, descoperire recunoscută de unii, contestată de alții, dar care în fapt stă la baza forajului petrolier modern.

Vom încerca în rândurile ce urmează să reconstituim viața și opera inginerului Ion Basgan, folosind inscripțiile rămase în păstrarea familiei sale, mărturiile celor ce i-au fost colegi sau susținători, precum și documentele aflate în arhiva Oficiului Național de Invenții și Mărci.

Repunere pe rol

Dacă ne întoarcem, lată, la dosarul Basgan, neîndemnați de vreo comemorare, o facem din cel puțin două motive: spre a reaminti excepționala contribuție a unui inginer român în domeniul exploatarea petrolului și, pe de altă parte, pentru a cere, o dată în plus, dreptate pentru cel care a „reusit pentru prima dată în lume să transmită energia sonică prin garnitura de foraj” („Le Petrole”, 20 octombrie 1967). Știm, încercarea de a repune pe rol acest dosar nu-i ușoară. Pentru că nu-i ușor să smulgi laurii de pe frunțile ce nu îi merită, trecându-i pe cele cărora li se cuvin. Dar o astfel de restituire istorică, fie și postumă, ne apare ca necesară, nefiind ea o simplă amabilitate sau o orgolioasă nostalgie, ci un act de justiție merit să slujească adevărul.

Ion Basgan, spre a intra în subiect, a avut cutezanța, dar și dovezile, să supună criticii una dintre legile fundamentale ale fizicii, principiul lui Arhimede, dându-i o interpretare mai elastică și o definiție mai completă: „un corp în formă de bară, introdus parțial și vertical într-un lichid, este supus de jos în sus unei forțe egale cu greutatea lichidului dislocuit, forța având ca punct de aplicare suprafața inferioară a corpului”. În numele acestui curaj științific, unii l-au comparat pe Ion Basgan cu Einstein sau De Broglie, care au mers până acolo încât au pus la îndoială universalitatea teoriei lui Newton. Proportion gardée, alăturarea nu pare forțată, căci inginerul român și-a însoțit enunțul de o demonstrație teoretică fără cusur și, drept urmare, amendamentul său a fost brevetat la 18 mai 1934 în România și la 21 decembrie 1937 în Statele Unite, sub denumirea de „efectul Basgan”.

Inventatorul însă nu s-a oprit acolo. El a căutat, și reușit, să ofere o formă cât mai concretă efectului său. (Condiția esențială a unui cercetător, scria undeva, este să nu se lase subjugat de teorie), elaborând un nou sistem de foraj, botezat „rotativ simultan percutant”, sau, mai pe scurt, sonic. El a fost primul care a preconizat utilizarea energiei sonice (prin unde) de la suprafața la sapa de foraj, metoda sa deschizând o nouă epocă în domeniul forării la mare adâncime.

Nu vom insista, în acest preambul, asupra căilor și mijloacelor de acțiune, explicate mai jos de Liviu Timbus, dar vom sublinia că aplicarea „efectului Basgan” a asigurat în cimpuri petrolifere din țară și din străinătate, în S.U.A. îndeobste, o verticalitate perfectă a forajelor și, totodată, un randament al instalațiilor eu 30 la sută mai mare. Anii s-au scurs, multe alte metode (între care și cea supersonică) au fost încercate și abandonate din

lipsă de eficiență, cea descoperită în România și-a păstrat valabilitatea, continuând să fie folosită și aducând pretutindeni beneficii uriașe.

Rătălia pentru cit mai mult petrol, obținut cit mai ieftin, a fost și a rămas actuală. Nevoia de energie a lumii a crescut mereu. Interpretările științifice vizând presiunea lui Arhimede au făcut și nu încetează să facă obiectul unor anrice controverse, la cel mai competent nivel. Deși recunoscută, dovadă omologarea ei rapidă în Statele Unite, metoda Basgan n-a ajuns la notorietatea meritată, dificultatea de a o infățișa într-o limbă de largă circulație, războiul și alte împrejurări plătind-o într-un nedrept con de umbră. Numeroase lucrări tipărite în diverse țări și mai ales în America, sub egida universităților din regiunile petrolifere, s-au bazat pe descoperirea lui Ion Basgan, au plecat de la ea, dar numele specialistului român a fost, aproape de fiecare dată, omis! Istoria științei comitea, ca și în cazul lui Ștefan Odobleja, precursor al ciberneticii, o mare nedreptate, lăsând deoparte, cu vinovăție, contribuția fundamentală, de deschizător de drumuri, a celui care, ca să cităm iarăși din „Le Petrole”, „a observat cel dintâi în 1930 prezența curentilor sonice în lichidul circulând între garniturile destinate forajului”.

Firește, au existat și unele recunoașteri, dar ele au fost puține și timide. Nici după 1967, an în care Ion Basgan și-a prezentat metoda completată și îmbunătățită în cadrul congresului mondial al petrolului din Mexic, cind problema priorității părea să se fi lămurit, nu s-a acordat inginerului român locul meritat, justificat de descoperirile sale. Nu doar vanitatea a acționat în refuzul de a restabili adevărul, ci și alte interese, intrucit lui Ion Basgan și țării sale li s-ar fi cuvenit importante drepturi de autor de pe urma aplicării metodelor originale românești. Numai că dispariția inventatorului n-a pus și nu trebuie să pună capăt acestui demers. Reavind în discuție prioritățile științifice ale inginerului Basgan, se va deduce clar din cele ce urmează, nu facem altceva decit să servim o cauză dreaptă și să pledăm pentru ea, înarmați nu cu presupunerii sau orgolii, ci cu probe inatacabile, rezistente la orice verificare.

Așadar, demersul continuă, iar prezenta repunere pe rol a dosarului Basgan nu-i decit o dovadă. Grea pină acum, lupta se anunță și mai grea în cele ce urmează, dar există toate argumentele, materiale și materiale deopotrivă, ca ea să fie purtată. Pentru adevăr, vorba cuiva, nu-i niciodată prea târziu, iar triumful lui e, nu o dată, rodul ambiției și al perseverenței.

OVIDIU IOANIȚOIA

O descoperire îndrăzneată

Inginerul Ion Basgan s-a născut la Focșani în 1902, a urmat Liceul Internat din Iași, meritele la învățătură aducându-i după absolvirea bacalaureatului o bursă pentru continuarea studiilor la o Școală superioară de mine și metalurgie din Austria (Montanistische Hochschule-Leoben). Opt ani după terminarea cursurilor universitare își ia doctoratul în cadrul aceluiași institut, prezentind lucrarea „Die Arbeitsweise und Form des Rotary Meissels in Erdölgesteine”, publicată ulterior în editura Hans Urban din Viena. Doi dintre renumiții specialiști ai timpului, profesorii Pirkl și Fulglewics, au ținut să noteze următoarele în raportul deus la rectoratul institutului: „Inginerul Basgan a avut ocazia să observe în numeroase sondele Rotary executate în santierle petrolifere din România modul de lucru al sapei Rotary și să atragă atenția asupra vibrațiilor ritmice ce survin în prăjiniile de foraj. În aprecierea justă a acestor fenomene, stabilește legile acestora mai întâi pe cale practică și apoi pe cale matematică. Prin deducțiile și concluziile sale, inginerul Basgan prezintă forului tehnician reguli și formule pentru justa dimensionare a sculelor de foraj, pentru presiunea de săpare, cit și pentru avizarea efectelor de rezonanță a vibrațiilor în prăjiniile de foraj”.

Observațiile vin să prefazeze în fapt marea descoperire și invenție a compatriotului nostru, realizare brevetată ulterior în Statele Unite și România și care, așa cum vom arăta de îndată, avea să deschidă o nouă epocă în exploatarea zăcămintelor petrolifere. Inginerul Basgan lucrează o vreme în minele de cărbune și fier din Austria și Germania apoi, începind cu 1925, este angajat de societatea „Steaua Română”, la început ca inginer practicant, pe urmă ca inginer șef de secție, inginer șef de schelă și director de șantier, perioadă în care cunoaște toate zonele petrolifere mai importante din țară: Moreni, Gura Ocnitei, Cimpina, Scăioși, Podenil Noi, Bordești, Ceptura, Moinești. În anii 1932—1933 la parte, împreună cu George Constantinescu (părintele sonicității), la înființarea Asociației economice pentru studiul conjuncturii din România, în 1933 participă la primul congres al petrolului de la Londra, prezentind rezultatul cercetărilor dedicate completării principiului lui Arhimede și transmiterii energiei sonice prin garnitura de forare. Noua tehnică de forare este prezentată și la cel de-al doilea Congres mondial al petrolului de la Paris (1937). După 23 August 1944, deține funcții de răspundere în mai multe unități economice miniere și petrolifere. Lucrează timp de 12 ani în cadrul Comitetului de Stat al Apeilor, înființind peste o mie de uzine de apă și descoperind, grație forajelor la mare adâncime, rezervele de apă din zona Dobrogei.

Inginerul Ion Basgan se stinge din viață în plină activitate la 15 decembrie 1980.

Ei bine, industria extractivă mondială, dar în mod cu totul special, cea din cimpurile petrolifere, datorează regretatului nostru compatriot stabilirea unei metode unice pentru forarea la mare adâncime, sau ceea ce a dat posibilitatea descoperirii și valorificării în întreaga lume a unor uriașe rezerve de țitei.

„În 1925, cind mi-am început cariera de petrolist — avea să declare inginerul Basgan cu ani în urmă — în cimpurile de sonde din Valea Prahovei se mai trăia încă în preistoria forajului. Spre deosebire de America unde fuseseră introduse în practică forajele rotative, pe șantierle noastre se mai utilizau încă sistemele canadiene cu percuție, petroliștii români obținind într-un an ceea ce peste ocean se realiza într-o lună. Ulterior a fost aplicat și la noi sistemul de foraj Rotary, am participat direct la introducerea acestei tehnici prin care s-a mărit și în țara noastră adâncimea de foraj și producția de țitei. Am putut totuși să observ cu vremea că sondele Rotary manifestă fenomene îngrijorătoare: devieri de 15—20 grade de la verticală, precum și numeroase și dezastruoase ruperi de material. Căutind să remediez această situație, am ajuns, pe baza unor numeroase observații, la o surprinzătoare descoperire: cunoscutul principiu datorat lui Arhimede lua în domeniul marilor adâncimi un aspect inedit, altul decit cel cunoscut și citat în tratatele de specialitate. Garnitura de foraj, la o anumită profunditate, nu mai reacționa ca orice alt „corp scufundat în apă”. Continuarea experimentelor și apoi testarea observațiilor prin instrument matematic mi-au permis să stabilesc un nou enunț al teoriei părintelui hidrodinamicii, amendament care a format obiectul unui brevet de invenție eliberat în 1934 în România și trei ani mai târziu în S.U.A. sub denumirea de „Efectul Basgan”. Pe această bază, am propus un sistem de foraj care constă în aplicarea la capătul de jos al garniturii a unei greutăți egale cu greutatea lichidului dislocuit plus presiunea de săpare. În același timp, beneficiind de colaborarea prietenului meu de o viață, marele savant George Constantinescu, am preconizat transmiterea energiei sonice de la suprafața la sapa, creind astfel un nou sistem

de foraj în lume, forajul rotativ simultan percutant, sau mai pe scurt, forajul sonic. Cele două invenții au asigurat dintr-o dată verticalitatea aproape perfectă a forajelor, dar și un randament sporit cu 30% în costul operației.”

Descoperirea compatriotului nostru a fost de îndată salutăată cu entuziasm în cercurile de specialitate, apreciindu-se că ea deschide forajului perspective inimaginabile. În aprilie 1949, americanii Murray Hawkins și Normand Lomont, profesori la Universitatea din Baton Rouge, Louisiana, publică în revista „Drilling and Production Practice” concluziile cercetărilor făcute în laborator, confirmind valoarea inestimabilă a formulei elaborate de inginerul dr. Ion Basgan. Savanți și profesori de renume mondial, H.G. Texter, Jon L. Homquist, H. G. Handelman, P. Moore, O. Gatlin, D. M. Best, N. T. Okon, publică de asemenea aprecieri elogioase la adresa cercetătorului nostru.

Brevetul S.U.A. a fost sechestrat de guvernul american în timpul războiului până în 1965 cind a fost desechestrat cu ordinul S.A. 838 comunicat de Ministerul de Justiție la S.U.A.

În 1967, la Congresul mondial al petrolului, specialiștii iau în discuție punctul critic atins de forajul internațional. obligat să se limiteze la explorări ce nu pot depăși 8 000—9 000 de metri. Ținind seama de rezultatele dobândite de forajul vibratoriu în Uniunea Sovietică și S.U.A., inginerul Basgan perfecționează sistemul forajului sonic, inventind un sistem rotativ și rotopercutant cu frecvențe sonice, capabil de a limita efectul presiunii arhimediene. Inventatorul realizează totodată instalațiile și aparatul respectiv, obținind pe această bază brevete de invenție în România, S.U.A., Franța, Italia. Prin această nouă tehnică, fundamentată pe principiul transmiterii și captării de la distanță a energiei sonice, inginerul dr. Ion Basgan reușește să adauge vechiului sistem de foraj Rotary avantajele penetrației verticale a forajului sonic. Se permite astfel pătrunderea spectaculoasă spre adâncimi ce pot depăși 15 000 metri!

Elogii de pretutindeni

Descoperirea și tehnica propusă de inventatorul român s-au bucurat de îndată de atenția și aprecierile elogioase ale specialiștilor din întreaga lume. „Domnul Ion Basgan — notează de pildă revista „Le Petrole” într-un amply articol publicat la 20 octombrie 1967 — este un om de un mare curaj științific... Făcind această afirmație, ne gândim la Einstein și De Broglie, figuri contemporane care au pus în discuție teoria lui Newton... Un curaj asemănător l-a animat și pe inginerul Basgan atunci cind a atacat principiul lui Arhimede, de o popularitate la fel de mare ca și cea a lui Newton. Cititorii noștri își vor da seama fără îndoială nu numai de valoarea lucrărilor datorate domnului Basgan, ci și de importanța gândirii sale științifice, citind raportul prezentat la ultimul congres mondial al petrolului și care poartă titlul „The Archimedean Principle — new enunciation and interpretation and applications in modern technic”, operă care va apărea în curind și va incununa întreaga sa activitate.”

Iată în continuare și aceste gânduri datorate savantului George Constantinescu, părintele sonicității: „Cu ocazia unei vizite în Statele Unite, am fost informat că metodele de foraj inventate și experimentate de compatriotul nostru, inginerul Ion Basgan, sint aplicate cu succes pe șantierle petrolifere din această țară. Cum să nu încerci un sentiment de legitimă mîndrie cind afli că românii au contribuit și contribuie la progresul științei și tehnicii mondiale? Realizările inventatorului Basgan au revoluționat tehnica forajului. Principiile enunțate de către ele constituie jaloane precise către un nou și senzațional progres în domeniul forajului la mare adâncime. Sint fericit să constat că teoria sonicității a găsit o aplicație în studiile, cercetările și experimentele unui compatriot”.

Revista engleză „The Petroleum Times”, notează la rindul ei următoarele: „Elaborată de către un român (George Constantinescu) și publicată pentru intia oară în 1918, într-un tiraj de numai 150 de exemplare, în cadrul patentelor secrete ale amiralității britanice, teoria sonicității a fost studiată și aplicată și în domeniul forajelor la mare adâncime. Realizatorul a acestei aplicații este tot un român, inventatorul Ion Basgan. Invențiile sale vor conduce la realizări încă nebănuite în tehnica forajului la mare adâncime. Ni se propune să avansăm fără oprire spre centrul pămîntului. Este o călătorie pasionantă. Ei aplaudăm pe acela care, pe o cale științifică, ne conduce pe acest drum fantastic”.

„Șantierle firmei „ENI-AGIP” — notează revista italiană „Del Petrollo” — aplică metoda inventată de românul Ion Basgan. Astfel, sondele sint forate perfect vertical și în condiții foarte avantajoase. Celelalte sonde, unde această metodă nu este aplicată, acuză deviații de

CONTRIBUTIONS
ROUMAINES
AU DEVELOPPEMENT
DE LA THEORIE
ET DE LA PRATIQUE
DU FORAGE MODERNE

Acupuncturiștii români în dialog cu cei japonezi

● Specialiștii japonezi au fost încântați de rezultatele și de aparatele românești ●

Acupunctură și ingineri

— Stimate tovarășe doctor Florin Brătilă, după cum au fost informați cititorii revistei noastre, la Cabinetul metodologic de acupunctură din strada Ștefan Furtună numărul 140 s-a petrecut un eveniment important. Este vorba de vizita unor repunși doctori japonezi.

— Printr-o grijă permanentă a Ministerului Sănătății de a se dezvolta în țara noastră această mult disputată știință și tehnică — acupunctura — zilele acestea, cabinetul metodologic din strada Ștefan Furtună numărul 140, aparținând clubului Sportul Studentesc, a fost vizitat de o echipă de profesori japonezi — șefi de școală de acupunctură. Reputații cercetători din Japonia au fost prezenți pentru un schimb de experiență. Aici, ca o noutate de ultimă oră, vă pot spune că au fost prezentate cele mai moderne linii de investigație realizate în țara noastră prin contribuția interdisciplinară a unor valoroși cercetători. Lista este foarte mare dar este bine ca ea să apară pentru prima oară în presă. În primul rând este vorba de profesorul universitar Adrian Petrescu — șef de catedră la Facultatea de automatică la Institutul Politehnic din București, ing. Dan Dobrescu — directorul centrului de calcul la I.P.A., precum și inginerii: Mihai Arhip, Marian Feller, Doru Duțu, — de la Institutul de fizică atomică (secția laser), Octavian Juncu, Dumitru Lazia, Florin Simzică, Daniel Bobircă, Florin Mugoiu, Șerban Papadopol și Ștefan Dumitrescu...

— Într-adevăr, lista este foarte mare. Dar, ținând cont că și subsemnatul este inginer, dintr-o mare simpatie față de această meserie, v-am lăsat ca medie să spuneți tot ceea ce aveți pe suflet. Acupunctură și medicină. Este un fapt realizabil. Concret: cu ce v-au ajutat toți acești ingineri?

— Tot ce am să vă spun reprezintă noutăți. Așa cum ați spus și dumneavoastră, în acupunctură trebuie să cunoaștem ultimele noutăți tehnice. În cazul nostru este vorba, în primul rând, despre utilizarea biotermo-analizatorului computerizat cu posibilitatea de memorare pe dischete care permit realizarea unor termografii care sînt într-o corespondență perfectă cu punctele de pe meridianele de acupunctură descrise de medicina tradițională chineză. Apoi, sistemul de gestiune medicală pe aparatul GESIM (Gestiune Informatică Medicală) permite o evidență și o urmărire a pacienților. Este vorba despre o urmărire dinamică a evoluției în timpul și după tratamentul de acupunctură. De asemenea înregistrarea datelor fiziologice, electrocardiografice cu analizator de aritmie cardiacă, tetaspir, cu control display.

— Dar despre tratamentul clasic ce ne puteți spune față-n față cu cel modern?

— Moxa electrică și tratament cu laser de 2-8 miliwați sînt prezentate în diferite variante funcționale prin utilizarea fibrei de sticlă. Astfel, investigarea cit și terapia prin acupunctura mijloacelor tradiționale se face într-un dialog permanent cu ultimele cunoștințe ale tehnicii actuale. Asta-i explicația pentru care, în momentul de față, trebuie să existe o colaborare perfectă între medicul care face acupunctură și marii specialiști în domeniul științei. Altfel nu se meniuște știința. Înainte de a vorbi despre mine, trebuie să vorbesc despre inginerii care m-au ajutat să dotez acest cabinet metodologic.

— Să revenim la marii profesori de școală japoneză care v-au vizitat.

— Din cite știu au fost încantați că, după prezentarea filmului pe videocasetofon (n.r. de o înaltă calitate tehnică și artistică) specialiștii japonezi au fost interesați să facă un schimb de impresii și de peliculă privind situația, să spunem așa, la zi, a acupuncturii. Din cite am înțeles, au fost deosebit de impresionați de tot ceea ce știm noi despre acupunctură. Au spus că vor reveni, și noi, la rîndul nostru, îi așteptăm în colaborare în interesul oamenilor bolnavi dar și pentru medicina omului sănătos.

În exclusivitate pentru revista „Flacăra”

Un interviu cu prof. dr. Toshikatsu Yamamoto

— Care sînt primele impresii despre acupuncturiștii români?

— Extraordinare. Mă aflu pentru a doua oară în țara dumneavoastră și am putut să mă întîlnesc cu specialiștii români. Mi-a plăcut înaltul lor profesionalism în demonstrațiile pe care le facem. Am fost la cabinetul doctorului Florin Brătilă și m-a impresionat ceea ce se petrece acolo. Din cite știu el este și medicul unei cunoscute echipe de fotbal. L-am ascultat cu foarte mare plăcere și interes în ceea ce face pentru recuperarea sportivilor. Este, după părerea mea, o noutate și experiența sa poate fi generalizată. De asemenea, un mare specialist, pe care l-am cunoscut în '82 în Suedia, este doctorul Popa. Am răspuns cu deosebită plăcere invitației sale de a veni de două ori în România. Am văzut tot nordul țării dumneavoastră și am rămas plăcut impresionat. Voi veni în România de cite ori voi fi chemat. Chiar fără probleme de serviciu. Datorită doctorului Popa am descoperit un colț de planetă care se numește pe scurt: România. Și asta este un mare lucru.

— Revenind la acupunctură; care este, profesore Yamamoto, ținta, să-i spunem așa, tehnicii dumneavoastră — cunoscută în toată lumea?

— Înlăturarea durerilor de orice natură. În discuție intră și durerea cancerosă. Și, ca și în

țara dumneavoastră, problema cit și gama de utilizare a acupuncturii este foarte mare. Specialiștii români, am constatat, se preocupă, ca și noi, de aceleași lucruri. Este vorba, dacă vreți, de același numitor comun: recuperarea. Este vorba, ca să exemplificăm, de poliomieliță, de cazuri de copii handicapați, de traumatisme la naștere. Uneori recuperarea nu este completă. Dar metodele permit rezultate foarte bune și care trebuie să fie luate în seamă.

— Cite forme de acupunctură sînt practicate în Japonia?

— Ca și la dumneavoastră, două. Acupunctura tradițională care nu este practicată de medici. Ea este moștenită din bunici. Aici, se înțelege, este vorba în special de presopunctură. Cel care practică asemenea metode sînt foarte îndemînicți. Apoi, sînt medicii de tip european care și-au însușit diferite metode moderne de a face acupunctură cu tot felul de aparate de depistare a punctelor. Aceste două forme nu se exclud. Pot spune că formează un tot unitar. Ca și la dumneavoastră și la noi tratamentele prin acupunctură sînt gratuite.

— Cum vă simțiți în România?

— Vin, cum am mai spus, pentru a doua oară și imi face mare plăcere să vin în acest loc al Europei. Și, fără să par exagerat, am refuzat să merg acum o lună în China, la o întîlnire internațională de acupunctură; tocmai că aveam trecut în agenda mea, să spun așa, venirea în România. Parcă vin la prieten. Neputul meu, care mă însoțește, chiar mi-a spus: „În ciuda faptului că nu cunoaștem limba — putem trăi aici”. Sper în întîlniri viitoare în care și specialiștii români să vorbească despre reușitele lor. Poate chiar în anul viitor.

*For the readers of
"Flacara" magazine in Romanian
Acupuncture with best regards*

Dr. T. Yamamoto M.D.

Dr. T. Saito M.D.

Dr. M. Maruyama

Dr. M. S. Hara

S. Yamamoto

Dr. BIANCA DONOSE:

„Recent am venit din China unde am participat la un simpozion internațional de acupunctură. Am fost mirată și deosebit de impresionată de participarea specialiștilor japonezi la noi în țară — fiindcă în China doar profesorul Maruyama a participat. M-au interesat, în special,

anesteziile, în stomatologie, prin acupunctură. Noi, la policlinica de la C.F.R. București, facem astfel de anestezii și, să nu pară a laudă, cu rezultate foarte bune. De fapt acest lucru am să-l prezint la viitoarea noastră întîlnire de la Iași și din Bulgaria.”

Ing. FELER MARIAN — de la C.I.E.T.A. (Centrala Industrială de Echipamente și Automatizări Industriale): „Atît în România cit și în Japonia se experimentează obiectivizarea efectelor acupuncturii pe aparate. Deci există un numitor comun. Este vorba, ca inginer vorbesc, despre folosirea termografului și electromiografului. Personal, am prezentat aparatul de electrocardiografie pentru investigarea organismului uman. Japonezii au fost deosebit de interesați în acest schimb de experiență și, din cite am înțeles, s-a anunțat un schimb de tehnologie.”

Liniste! Explică doctorul Vasile Ștefan Popa — ascultă specialiștii Yamamoto și Saito

Zilele acestea, aflăm de la doctorul Vasile Ștefan Popa, filiala Bistrița-Năsăud a Uniunii societății de științe medicale împreună cu Direcția sanitară a județului au organizat o conferință pe teme de acupunctură japoneză modernă. S-au prezentat, ne spune doctorul Popa, o echipă de specialiști din Japonia. Au fost prezentate ultimele noutăți în domeniu. Este vorba de metodele „Yamamoto” prezentate chiar de către profesorul Toshikatsu Yamamoto din Nichinan. În fața a peste 150 de medici, specialiști japonezi au prezentat, unic în lume, pe pacienți — metodele lor de investigație.

Pagină realizată de SORIN POSTOLACHE

Prof. dr. TOSHIKATSU YAMAMOTO — directorul institutului de acupunctură din Nichinan, Miyazaki: „Realizez interesul și profesionalismul medicilor români în demonstrațiile pe care le-au făcut. Am fost plăcut impresionat de modernul cabinet al doctorului Florin Brătilă cit și de inițiativa celor care au organizat simpozionul de la Bistrița. Pe doctorul Vasile Ștefan Popa l-am cunoscut în 1982 la Stockholm, ne-am împrietenit și, pentru a doua oară, am venit în România. Mă simt bine să lucrez și să discut cu medicii români.”

Prof. dr. TAKENORI SAITO — membru al comitetului de conducere a Societății japoneze de Ryodoraku (Tokyo): „Nu mă așteptam ca să găsesc în România atîția specialiști și medici interesați a practica acupunctura. Noi venim cu niște teorii noi care, cu plăcere, am observat, sînt, în mare, însușite de români.”

Prof. dr. MAKIO MARUYAMA — profesor la Colegiul de acupunctură din Fukui, Japonia: „Imi pare rău că timpul nu ne-a permis să discutăm mai mult cu specialiștii români. Cu cea mai mare plăcere mă reintorc în țara dumneavoastră.”

Prof. dr. SHAIKERI HARA — membru al societății japoneze de Ryodoraku: „Cred că era interesant de observat mai indeaproape și experiențele practice ale specialiștilor români. La cabinetul doctorului Brătilă am văzut multe aparate care, cred, sînt compatibile pe plan mondial. Voi reveni în România pentru mai mult timp fiindcă și noi avem de învățat de la medicii români.”

Dr. SHIGEYUKI YAMAMOTO: „Mi-a plăcut ospitalitatea românilor iar orașul Bistrița l-am găsit fermecător. Am fost impresionat de interesul pentru acupunctură. Trebuie să ne mai întîlnim.”

Dr. TEODOR CABA: „Discuția purtată cu specialiștii japonezi mi s-a părut deosebit de interesantă. Metodele folosite vin să completeze în mod fericit medicina tradițională. Este încă o dovadă că în țara noastră se practică o acupunctură complexă care răspunde ultimelor noutăți pe plan mondial. Întîlnirea de la Bistrița este o reușită pe care o dorim să se repete fiindcă toți avem de învățat.”

Dr. BĂLAN MONICA — Oradea: „Ceea ce s-a petrecut la Bistrița-Năsăud întrecere toate așteptările. Noi, români, am avut ce învăța de la japonezi. Dar am simțit că și cunoscuții profesori din Japonia au venit ca să ia cunoștință de ultimele cuceriri ale noastre. Desigur, ei sînt foarte mari și cunoscuți. Dar, fără nici un fel de exagerare, și noi sîntem la fel de importanți în știința care se numește: acupunctură. Timpul va fi cel care va decide.”

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

ALEXANDRU GEORGE:

„Critica este terenul dialecticii, al discuției, al opinabilului, al controverselor, ceea ce nu ostenesc a sublinia și în scrisul meu!...”

— Stimate Alexandru George, treceți drept un critic necruțător, unii vă taxează chiar de „negativist”, de morocănos. (Cred că nu vă spun lucruri noi.) Vi se recunosc însă luciditatea critică, fermitatea verdictului, cuprinderea de informație, polemismul inteligent, capacitatea de detașare obiectivă. Și totuși, cărțile dumneavoastră palpă de un anume fel de subiectivitate — conțin numeroase referințe la situația dumneavoastră în literatură (vă socotiți în genere un ex-centric, ați afirmat nu o dată că nu sînteți critic, ci numai un „glosator” pe marginea textului literar). Din toate acestea, cititorul s-ar putea socoti edificat. Ați mai putea adăuga ceva totuși în beneficiul lui?

— Sigur că da. Cred că sînt cunoscut destul de greșit. Lumea se referă la mine ca la un critic literar sau esecist. Eu mă consider însă prozator. Am debutat cu două cărți (*Simple întâmplări cu sensul la urmă* și *Cleopatra cu venin*), încerc să revin la un gen pe care nu l-am părăsit de fapt niciodată. Chiar în clipa de față aștept apariția unui roman, care va produce probabil surprindere celor ce mă cunosc atît de „bine”. Apoi,

definitivez o carte de proze de același tip cu *Simple întâmplări în gînd și spațiu*. Activitatea mea de prozator o consider definitivă pentru ceea ce am încercat să fac în literatură și, de aceea, orice referire la mine care nu ține seama de ea mă face s-o consider neadecvată. Să vă povestesc o situație: cînd am implinit 50 de ani, doi seniori ai criticii românești care mă onorează cu lectura lor amicală — Șerban Cioculescu și Alexandru Paleologu — au scris despre mine niște rînduri care, în mod normal, ar fi trebuit să mă încinte. Amîndoi au dovedit însă că nu aveau nici o idee despre activitatea mea de prozator, așa că, dintr-o dată, toată bunăvoința lor mi-a apărut zadarnică. Era ca și cum nu mi s-ar fi adresat mie. Așa cum întîlnind-te cu cineva pe stradă, acel cineva te-ar lăuda peste măsură, pentru ca după un sfert de oră să-ți dai seama că ești confundat cu un altul, și să fii nevoit să pleci cerindu-ți scuze...

— Și totuși ați publicat șase volume de critică literară: *Marele Alpha* (1970), *Semne și repere* (1971), *La sfîrșitul lecturii* (I — 1973; II — 1978; III — 1980). În jurul lui Lovinescu (1975).

— E adevărat că m-am lăsat dus de in-

vitățile care mi s-au făcut și am scris destul de multă critică, destul de eteroclită în aparență, dar urmărind mai multe probleme literare decît autori. Sînt un critic...

— Deci sînteți un critic!

— Nu, nu sînt. Sînt un glosator de literatură, ca să fiu consecvent cu mine însumi, dar unul cu preferințe limitate și de o factură specială. Intervențiile mele au fost determinate de nevoia de a lua atitudine față de unele exagerări, erori sau omisiuni, pe care le constatăm în judecățile altora.

— Și totuși, în timp, nu tindeți către o viziune integrală asupra literaturii române? În ceea ce ați scris pînă acum nu s-ar putea descifra o astfel de intenție?

— Nu cred. Și de altfel, mi-au lipsit posibilitățile exterioare, eu nedispunînd de o rubrică într-o revistă literară și nebucurindu-mă de protecția vreunui redactor-șef dispus să publice textele dorite de mine. La toate revistele la care colaborez, sînt de fapt un fel de tolerat ex-centric cum ați spus. Or, critica literară se bazează pe o judecată de relație. Nu poți să ai o idee despre preferințele și sfera de interes a unui critic decît avînd asupra lui o cunoaștere a verdictelor sale despre cit mai mulți scriitori. Or, dacă eu nu pot scrie despre un „clasic în viață”, atunci nu pot scrie nici despre un debutant, pentru că lumea n-ar ști la ce să raporteze criteriile mele de valoare.

— Să punem un accent: ce vă spune calificarea de critic „negativist”?

— Mi se pare o profundă eroare această eventuală apreciere. Am scris în majoritatea cazurilor favorabil despre diferiți autori, după un criteriu care nu are curs la criticii obișnuiți: cu maximă indulgență și chiar incurajare pentru tineri, cu mult mai mare severitate despre scriitorii consacrați și cu maximă severitate pentru clasici. Este de fapt metoda lui Lovinescu, pe care l-am numit criticul exemplar al literaturii române, chiar dacă sub diversele aspecte ale personalității lui a fost depășit de alții care i-au urmat. Afară de asta, „contribuțiile” mele critice au avut un ecou destul de neașteptat. Dacă luați colecția de scriitori, „interpretări de...” a Editurii Eminescu, o să vedeți că figurez aproape la fiecare volum, de la *Heliade Rădulescu* la *Nichita Stănescu*. O performanță la care nu ajung prea mulți dintre criticii așazis blajini. Ca să nu mai vorbesc de fap-

(Continuare în pag. 19)

TANIA RADU ■

Desene pe asfalt

Emoție de toamnă

Aici, unde stau eu cu casa și-adezea cu trupul și-adezea cu suflarea și versul, toamna venea oareșicînd toarnă de la Hadrianopolis (adică de la Odră sau Udri) de i se mai zice străzii mele Clucerul Udricani și venea în care cu spîie subțiri, dar tălpuite cu sină groasă de fier și împodobite ele (carele) cu vopsele de Ibraila, înfățișînd fărânoaice grase și măscăricioase inchipuite de insusi Fănuș-neagul Jugrăvul...

Ea vine aici (toamna mea) trecînd mai înainte prin fața bisericii Lucaci unde se inclină cu grație în fața voiosului monument funerar ridicat de mahalagii spre lauda lui Anton Pann.

Ea face un ocol și bate în lung și în lat vechea Piața a Unirii zisă și a Pașoptului și își plimbă ochii peste movilele de mere, exact prin locul bătut de mine acum citeva zile cu prietenul Fleme, în căutare de pepeni, care nu i-am găsit, dar vorbind de pepeni Fleme mi-a povestit una bună cu Zese (Zaharia Stancu) adică se făcea că într-o bună zi a urcat frumosul Zese treptele redacției *Gazetei Literare* din Ipătescu 15, pus la trei ace să purlînd ceremonios în mîini un... dovleac. Ajungînd în mijlocul subalternilor pieriți de spaimă și nedumerire, Zese ar fi de pus mirabilul bolovan vegetal în bratele unuia de se nevoia gîngășia sa cu umflarea dosarelor comfraților cu mici note (de învățatură și dreaptă informare) și ar fi rostit frumosul: „Ia-l Mirele, ia-l dragule, și pune-mi-l și pe asta la dosar!”

Toamna mea trece și prin fața „casei” cu tunle proaspăt învelite în tinichea noyă unde e un Brâncovean de bronz al lui Oscar Han — care nu mi-a plăcut niciodată — (bronzul, nu hanul) dar pe care cu cit îmbătrînesc încep să-l tin drag și unde mai e și o gronniță sfiită unde zace cinstitul cap al lui Constantin Brâncoveanul... Tot aici a fost arătat lumii și capul nerezat decît de lună, al Eminescului, înainte de a fi îngropat sub bolii de la Șerban Vodă...

Tot aici... Loc fermecat, acesta, Cartierul Stelea ar fi fost cîndva talpa falnică a unui palat voievodal, cu conace de ospete al blîndului Matei Basarab.

Pe-aproape, în coasta Turnului Bărăției a fost cîndva nu chiar un palat ci o

(Continuare în pag. 18)

GHEORGHE TOMOZEI ■

O formulă interesantă încearcă de mai multă vreme Eugen Uricaru în romanul istoric, gen frecventat în epoca noastră de către mulți autori, cu mijloacele și posibilitățile diferite, inclusiv acelea ale literaturii de consum. Ce se observă ușor în 1784, vreme în schimbare (Editura Eminescu, 1984), noua carte a tînărului scriitor clujean, este voința de a uni și de a înnoi cele două modele pe care le cunoaște literatura română: modelul mitic Sadoveanu și modelul Camil Petrescu bazat pe concretul istoric. Cel din urmă vrea să construiască prin romanul inspirat de istorie o adevărată realitate secundă. Alți scriitori moderni fac din romanul istoric o parabolă cu semnificații actuale sau o cercetare spirituală (în acest sens merge Dana Dumitriu în *Prințul Ghica*). Eugen Uricaru nu renunță la lirism în evocarea istoriei și nu ține faptele într-un singur plan de descripție. Faptele se deschid adesea spre simbol și intră, în cele din urmă, într-o parabolă explicită pînă la un punct în analiză. Elementul nou, dominant, este analiza psihologică într-o narațiune în care concretul istoric este dublat de concretul psihologic. O formulă, așadar, sinceră, în pas cu evoluția prozei moderne.

1784 se deschide cu un avertisment menit să justifice toate libertățile ficțiunii în raport cu documentul istoric: „Cartea de față cuprinde fapte. Unele s-au petrecut aievea, altele au fost imaginate de cei care le-au trăit aidoma, cele mai multe au fost inventate de autor. Cititorul este rugat să se încredințeze ficțiunii și să creadă mai departe în istorie. Cîteva zeci de rînduri din aceste pagini se îndatorează documentelor, ceea ce nu-l împiedică pe autor să considere că a dat o interpretare personală unor evenimente ce aparțin cu siguranță și pentru totdeauna tuturor”.

Ambiguitatea textului cuprinde totuși un adevăr: autorul n-a voit să scrie un roman de reconstituire a epocii și nici nu s-a ținut aproape de documente. S-a îndepărtat de ele, dar a mers în sensul lor, asta vrea să spună în esență prozatorul. Sensul este complicat de o ficțiune care nu respectă cronologia istoriei și nici, să-i spu-

nem astfel, formele discursului istoric. Unele personaje sînt reale, consemnate de documentele epocii (Nicula Urs zis Horea, Marcu Giurgiu, numit Crișan, apoi Varga Ion (Cloșca), Conte Iankovich, comisarul guvernamental Michael Brukenenthal...), altele sînt inventate de prozator. N-am avut timp să cercetez dacă printre cei amestecați în evenimentele din 1784—1785 se află și nume ca Anton Melzer, Nuț Mătieș, personajele centrale ale romanului. Am impresia că Eugen Uricaru a respectat aici o lege epică pe care Lukacs o recomandă în romane de acest fel: marile personalități

istoria s-a consumat și destinele s-au împlinit. Visase, sub influența inteligentului și perfidului Melzer, să intre în istorie ca un corifeu, dar a rămas, în pragul ei, un trădător mărunț, ocolit de toți, instalat într-o singurătate feroce. Nu-i totuși un ticălos de rînd și asta vrea să dovedească Eugen Uricaru urmărind etapele și cauzalitățile unei vînzări în interiorul unei comunități umane bine constituite.

Există în roman o mică parabolă care, înțeleasă cum trebuie, explică simbolurile centrale ale cărții. Un han tătarăsc nu poate să cucerească o cetate și,

Fragmente critice Romanul istoric

ale istoriei, cu o identitate controlabilă, să nu ocupe primul plan al narațiunii. Horea, Cloșca, Crișan nu apar decît rar în roman și mai totdeauna în chip indirect și sub înfățișări simbolice. Eroii adevărați sînt cei plămuiți, probabil, de autor: gornicul Nuț Mătieș (falsul Horea și, în cele din urmă, trădătorul corifeului) și misteriosul Anton Melzer, tip bizar de intrigant inteligent, aventurier în stil de renaștere tîrzie, om al poliției imperiale...

Romanul începe după 10 ani de la reprimarea răscoalei conduse de Horia și se întoarce, evident, la evenimentele de atunci, dar pe o cale ocolită. Deschidere cinematografică: alternare de planuri, între un trecut îndepărtat și altul mai puțin îndepărtat, iar între ele o memorie plină de vinovăție și remușcări analizată, acum, de un prozator abil care folosește mai multe procedee epice (de la monologul interior la descripția obiectivă). 1784 este, înții, o carte despre trădare și singurătate. Nuț Mătieș, „înzătorul fără de știre că înșală, cel care a pus pe spinarea lui Horea pecetea morții”, a fost martorul și actorul unor evenimente pe care încearcă să le înțeleagă și, cînd le înțelege, e prea tîrziu:

după un lung asediu, un străin îl sfătuieste să arunce un ciumat în interiorul fortăreței. Faptul se întîmplă și cetatea cade de la sine. Gornicul Nuț Mătieș înțelege tîrziu că el a jucat în istoria din 1784 rolul tîtarului ciumat. A creat confuzie, a uzurpat pe Horea și, la sfîrșit, l-a vîndut ca să câștige slobozenia care, în fapt, nu-i folosește la nimic. A fost manipulat fără să-și dea seama de șiretul Anton Melzer, s-a crezut adevăratul Ales, s-a comportat ca atare în timpul evenimentelor (este bine înfățișată în roman istoria acestei trufăse mistificări) și la urmă înțelege că a fost dus de nas și a servit interesele puterii imperiale. E chinuit, la urmă, de sentimentul vinovăției și vrea să-și răscumpere greșeala: pătrunde în încăperea în care este închis Horea și-i propune (soluție întîlnită des în narațiunea romantică!) să i se mai substituie o dată: dacă n-a putut în viață, măcar în moarte. Horea respinge pentru că are altă înțelegere a lumii și vrea să-și ducă destinul pînă la capăt: „Du-te, vere, și-ai risipit banii degeaba, chiar dacă aș vrea să fug, tot n-aș îndrăzni să te las în locul meu. Mi-e teamă că n-o să știi să mori cum trebuie, dacă te cheamă Horea trebuie să știi să

mori. Tu nu poți să mori decît singur, ca un ciine, singur și nimeni nu va fi să te vadă cum sîrșești. Iar acolo, și arată cu mîna undeva, înspre locul unde bănuia că se află Bălgradul, acolo va fi adunată lume multă cu de-a sila. Și mie mi-e teamă de ei, o să fie un cîmp întreg plin cu țărani care se vor uita către mine. De asta mă tem, nu de moarte, că n-o să știu să sîrșesc așa cum și-au închipuit ei, cum vor ei să se întimpl. Dacă atunci nu voi fi cum se cade, tot ce s-a așezat în sufletul lor, tot ce-au aflat de la mine și de la ei se va tulbura și se va pierde. Nimic nu e mai greu pe lume decît să-i faci pe oameni să nu uite. Sute de ani românii au fost învățați cu de-a sila să uite. Să uite cine sînt, să uite că ar putea fi, să uite că sînt. Un popor care uită nu mai e un popor, ci o adunătură. Bătrînii noștri cînd își încredințau moșia ori pădurea feciorilor îi băteau în hotar ca să-i țină minte. Asta trebuie să facă și Horea cînd va fi omorît, să-i silească pe toți cei care îl vor privi să nu uite nimic. Nu Nicula Urs o să moară la Bălgrad ci Horea. Iar tu nu ești bun de Horea, vere, nu ești bun... Du-te cu Dumnezeu și lasă-mă în pace, dacă el te-a trimis. Dacă nu, întoarce-te la demonul tău și așteaptă-ți sfîrșitul cum îți se cuvine. Du-te!”.

Profeția se împlineste: Horea moare cu demnitate, iar vărul Nuț Mătieș rămînd în ciurma singurătății lui. Eugen Uricaru dă la sfîrșitul romanului o imagine simbolică: gornicul, blestemat de Sara, nevasta lui („tu l-ai vîndut și de la tine vine nenorocirea pe capul copiilor, tu ești...”), vrea să nu se mai audă și să se vadă pe sine. Se duce în pădure, își zdrobește miinile de copaci și strigă cu spaimă și umilînd spre vărul tras pe roată: „Vere, de ce mă urgisești, tu ești deasupra tuturor, ce-ți trebuie un vierme ca mine. N-am vrut decît să am ceea ce tu ai făgăduit tuturor. Și pentru că am izbutit, pentru că sînt om liber, tu mă urgisești...”

Mai complex și mai realizat, ca per-

(Continuare în pag. 22)

EUGEN SIMION ■

Delimitări

Cei patru mari

Nu pare oare acest titlu în contradicție flagrantă cu rubrica noastră însăși? A limita la o cifră strictă orice mărime, umane sau altele, nu e susceptibil de a stîrni acuzația de dogmatism? De vină, dacă aceasta se justifică în principiu, cred că este vagul titlului, care se limitează la „determinanți” și omite a lămuri pe cititori asupra „determinanților” (ca să mă folosesc de noțiuni filologice la zi). Or, mă refer la marile personalități ale strămoșilor noștri daci, în această ordine cronologică: Dromihetes, Burebista, Deceneu și Decebal. Timpul fac obiectul pasionantei cărți **Portrete dacice**, de cunoscutul istoric Hadrian Daicoviciu, recent apărută în colecția „Domnitori și voievozi”, la Editura Militară din București. Trei dintr-înși au fost regi, iar Deceneu, marele preot și colaboratorul lui Burebista.

Nu sînt dintre cei cu pretenții de mare savantlic. Desi am fost din copilărie pasionat de istorie și mai ales de cea națională, am rămas cu putine cunoștințe despre fiecare din acești „patru mari”. Astfel știu că stăpînirea lui Burebista se întindea pe un vast teritoriu, că amenința securitatea Romei și că însuși Iuliu Cezar își propunea să-i pună capăt, dar că, printr-o curioasă coincidență, ambii mari căpitani au fost asasinati în același an, 44 înainte de erei noastre, în condiții similare.

Mai tîrziu am aflat despre Dromihetes că-l capturase pe unul din diadohii lui Alexandru cel Mare, anume Lisimah, regele Macedoniei, dar că-l eliberase, după ce-i servise acestuia și alor săi, un festin în tacumuri de argint și de aur, el însă, învingătorul, în cele mai ordinare.

Despre Decobal știu că a fost ultimul mare rege, unificator, ca și precedentii, învins însă de Traian după două expediții și că și-a curmat singur viața, ca să nu sufere rigorile umilitoare ale „triumfului” ce avea să i se decerne birurilorului. Într-un tîrziu, dintr-o inscripție funerară din Macedonia, s-a aflat însă că un decurion roman dusese împăratului capul lui Decebal, care a figurat asadar la ceremonia respectivă.

Multe au rămas necunoscute despre gloriosii regi geto-daci. Astfel, Hadrian Daicoviciu ne spune că nu știm nimic despre „cele fizice” ale lui Burebista și nu e „probabil să le cunoaștem niciodată”. Cu alte cuvinte, n-avem portretul său, nici statuar, nici monetar și nici scriitoricesc, desi „aproape patru decenii din istoria Daciei au fost marcate de personalitatea” lui”. Aflăm însă că Burebista desfășurase dominația celtilor „din Slovacia și de la Dunărea mijlocie” și că apoi a cucerit „litoralul pontic”. Săpăturile arheologice de după 23 August îngăduie să cunoaștem mai bine condițiile deosebite de viață, după provincii, ale dacilor din vremea lui Burebista. Conjecturile rămîn însă încă multe probleme asupra constituirii statului unitar al dacilor, din nucleul transilvan, al arcului carpatic, iradiind lărgirile ulterioare ale teritoriului.

Predecesorul său, Dromihetes, cu două sute de ani înainte, și-ar fi avut baza în „valea sau Bazinul Argeșului”, dar în biruința sa contra lui Lisimah s-a bucurat de sprijinul „mai multor triburi” getice. În acel moment, daco-getii trecuți „de la prima la cea de a doua vîrstă a fierului în jurul anului 300 î.e.n.” au devenit producători intensivi de grîne, de unelte și de arme. O varietate la vechile noastre cunoștințe: nu Lisimah, ci fiul său, Agatoles, ar fi fost capturat de Dromihetes. După Plutarh, totuși, „silit să se predea împreună cu toată ostrea din pricina setei, după ce bău apă și ajunse sclav, Lisimah spuse: „O, zei, pentru cît de mică desfătare m-am făcut rob din rege ce eram”.

Capturarea lui Lisimah și eliberarea sa sînt privite critic de Hadrian Daicoviciu, care consideră afabulatie scena ospătului, relatată de istoricii antici. „Adeseori înclinați să-i opună pe «barbarii morali» lumii «amoral» groco-romane și, în general, lumii pe care o considerau civilizată; în orice caz, scena se regăsește aidoma la Herodot ca petrecută în veacul al V-lea î.e.n.” (adică în alte vremuri, anterioare, cu alti actori!).

Cum se poate că nu știm nimic despre părinții lui Burebista, primul unificator al daco-getilor și spaima romanilor? Contrariul era mai logic, la lumina afirmației lui Hadrian Daicoviciu: „Burebista a fost un exponent al aristocrației dacice”. Tot d-sa vede în „alianța lui Burebista cu marele preot Deceneu și, prin aceasta, cu tagma sacerdotală dacică”, un factor unificator important. Să fi fost atît de puternică preotimea în acel moment, ca din alianța ei cu aristocrația, să se decidă grandoarea unei domnii de circa patruzeci de ani? Niciodată, ulterior, de-a lungul istoriei poporului nostru, biserica n-a constituit o asemenea forță în stat, ca să determine, cum era și firesc, reacțiuni violente ca în Occident (papalitate, iezuiți, inchiziția etc.). Că Deceneu a fost și el o puternică personalitate nu ne îndoiim după afirmația lui Hadrian Daicoviciu, că Burebista i-a acordat „o putere aproape regală”.

Burebista a fost un mare organizator, pe planul militar și, desigur, și pe cel administrativ, unificarea triburilor geto-dacice, în parte prin bună înțelegere, dar și prin constrîngere, implicînd o legislație comună, de tip nou (contra căreia, pînă la urmă, opoziția a reușit să-l suprima pe autocrat).

Prin înfrîngerea celtilor, „statul dac devenise principala forță politică și militară din centrul Europei”. În concluzie, Burebista „a fost întemeietorul și organizatorul statului dac, unificatorul pe plan politic al lumii daco-getice creatorul sistemului de fortificații din Munții Orăștiei, apărătorul independent Daciei (...) un om politic clarvăzător și (...) un mare comandant, iar epoca sa ca una din cele mai importante din trecut istoric al poporului nostru”.

Cu Decebal, se schimbă aspectul general al lucrurilor. Columna lui Traian îl înfățișează cîntul și nu numai în scena în care „nobilul dac care-și pune capăt vieții este urmat de un întreg detașament de călăreți romani și escortat de un detașament de călăreți daci”. După Hadrian Daicoviciu, „se poate afirma că Decebal este reprezentat de sante-ot ori pe Columna Traiană”. Nu este de mirare, Oresteian vitez, regele trecea de pe o poziție pe alta, controlînd bătălia și, cum se spunea mai tîrziu de-a lungul întinderii temerari, „punîndu-și capul”, adică rîndindu-și viața.

Decebal și-a inaugurat domnia cu un război împotriva romanilor, și și-a încheiat-o cu celălaltă dovă: primul a fost urmat de o pace cu caracter de compromis, fără înfrîngere și învins, dar cu urmări favorabile pentru domnia sa nouă: se știe în ce condiții a trebuit să se rîndea înaintea lui Traian, cum a încheiat războiul și cum s-a sfîrșit, odată cu domnia lui, existența statului unitar dacic, dus de el la apogeul acesteia strălucire ca pe vremea lui Burebista.

Istoricul roman Cassius Dio i-a recunoscut însă „calitățile excepționale de căpitan și diplomat”.

Să nu-i deplîngem sfîrșitul. Nasterea poporului nostru cerea jertfa lui Decebal. Să spunem deci în loc de „vae victis”, antonimic, „gloria victis”!

ȘERBAN CIOCULESCU

Un scriitor al timpului nostru (III)

Acceasi evidentă condamnare a încălțării în dogme este prezentă și în romanul lui Dumitru Popescu, **Pumnul și palma**. În cele trei cărți ale sale (**O dimineață înșelătoare** — 1980, **Ochiul ciclului** — 1981, **Marșul cariatidelor** — 1982) unii dintre eroi se străduiesc să înfrîngă prejudecata potrivit căreia tumultul existenței poate fi redus la cîteva reguli rigide, date odată pentru totdeauna. Ei sînt în permanență puși în situația de a răspunde unei multitudini de aspecte ale vieții imposibil de prevăzute pentru a avea soluțiile dinainte pregătite. Romanul satirizează orice tentativă a unor personaje de a-și înăbuși pornirile firești spre iubire, prietenie, fericire numai pentru a se conforma unui model confecționat după șablon. „Omul unidimensional” — iată ținta unora dintre atacurile declanșate de autor care, ca și în alte scrieri ale sale, preamărește în schimb capacitatea semenilor noștri de a-și împlini personalitatea pe cit mai multe planuri.

Unul dintre eroii cărții, Vladimir Cernea, își înăbușă o iubire fiindcă asta i se cere de la cadre. Celălalt personaj principal al romanului, Manole Suru, n-are nici el curajul să se lase cuprins de vîltoarea dragostei, deoarece ea ar contraveni unor norme de austeritate pe care trebuie să le respecte indiferent ce s-ar întimpla. Amindoi străbat pe parcursul celor aproape 1500 de pagini ale romanului experiențe din cele mai diverse într-o epocă de mari și pasionante evenimente politice ce privesc atît viața țării cît și pe cea a Europei.

Școala de partid pe care o frecventează împreună în anii '50 este ca o seră aseptică unde cresc plante avînd toate aceași înfățișare. Rolul profesorilor de aici este tocmai acela de a anula personalitatea cursanților, de a-i obliga să răspundă la fel în orice ocazie. Generoasele idei ale marxism-leninismului sînt înlocuite, de clișee searbede, lipsite de legătură cu viața, osificînd gîndirea, nepermițîndu-le să ia pe cont propriu analiza celor înconjurătoare. Orice tentativă de a trece prin filtrul propriei minți o carte sau o stare de lucruri e socotită o extravaganță, ba mai mult, o blasfemie ce trebuie sancționată în cadrul unor reprezentări abil regizate, pentru a-i aduce pe cetezătorii la ascultare, iar celorlalți să le insulte teama. Contrazicîndu-se cu unul dintre profesorii săi, Vladimir Cernea se trezește cu perplexitate ținta unor diatriba dirijate cu îndeminare într-un simulacru de ședință unde fiecare vorbitor știe de la început ce partitură să execute ca să obțină certificatul de docilitate atît de necesar rămîinerii pe mai departe în școală și, implicit, la adăpost de grijile cotidiene. Și dacă eroul scapă de data asta ca prin urechile acului, în alte ocazii cu el se va da de pămînt fără nici o crutare pentru îndrăzneala sa de a nu accepta adevărurile la care au ajuns alții și oferite pe tavă în ambalaje strălucitoare, el preferînd să descopere lumea ideilor și pe cea socială cu ajutorul propriilor lui puteri, asumîndu-și riscul greselilor, dar avînd convingerea că numai așa își respectă statutul de „trestie gînditoare”.

Atîta vreme cît **Pumnul și palma** descrie disputele pe tărîm politic și filozofic, nu ne dăm prea bine seama de adevărata dimensiune a încercării de a-i transforma pe cursanți — oameni deia în toată firea — în făcături lipsite de inițiativă, în veritabile marionete repe-

tînd papagalicește un inventar sărac de generalități. Dar ori de cîte ori eroii ies din perimetrul sufocant al școlii ei se confruntă cu o realitate imprevizibilă, ce nu poate fi atît de ușor de priceput potrivit preceptelor buchisite cu atîta ardoare în sălile de curs. Admirabile sînt paginile în care eroii urmăresc foiala plină de farmec a oamănilor pe străzi sau în talcioce, se lasă furați de observarea lor în restaurante și cafenele, sau pur și simplu contemplă decorul cotropit de nea ori pîrjolit de soare. În astfel de scene Vladimir Cernea și Manole Suru par descinși dintr-o altă ambianță, unde guvernează ieuitismul, și poposînd într-un alt univers, cu legi mai îngăduitoare, mai adevărate naturii umane, încearcă să i se adapteze copiînd cu stîngăcie gesturi, pentru a afla cum, în ciuda a tot felul de privațiuni prin care se trecea în acea perioadă, ceilalți ajung să se bucure sincer, din toată inima, de cele mai insignifiante lucruri. Îndocrinarea protagoniștilor într-un spațiu ce nu comunică decît vag cu lumea reală are uneori efecte ilare. De pildă, surpriza lor apare aproape ca neverosimilă atunci cînd își dau seama că, după moartea lui Stalin, existența continuă netulburată din rosturile ei firești, că nu se prăbușesc sisteme planetare, iar risul nu poate fi excomunicat din ceteate oricît ar dori așa ceva cei sumbri.

De altfel, sistemul de valori al celor doi prieteni — Manole Suru va ajunge prim-secretar al unui județ, iar celălalt îi va fi primvicepreședinte — se ajustează conform presiunii unor evenimente ce nu pot fi ținute în chingi de oameni care tinjesc ca istoria să se desfășoare așa cum o dictează rețetele inventate de ei în laboratoarele unde nu pătrunde frămătul realului. Congresul al XX-lea al P.C.U.S., evenimentele din 1956 din Ungaria, retragerea trupelor sovietice de la noi, istoricul Congres al IX-lea al P.C.R., sînt cîteva din jaloanele unei epoci care marchează destinul eroilor romanului. În vreme însă ce Manole Suru, om al concretului, debordînd de energie, extrem de întreprinzător, e cuprins de mrejele dulci ale beției de putere, Vladimir Cernea, „sentimental, utopic”, rămîne fidel credinței sale că trebuie respectate și salvate valorile umaniste, că trebuie ocrotită demnitatea persoanei.

De fapt, **Pumnul și palma** poate fi socotit un tratat despre putere scris într-o manieră literară. Ceea ce autorul pleda atît de frumos în eseurile sale se află de această dată pus în gura unor personaje care se confruntă între ele fără pic de menajamente. E vorba de o fidelitate a scriitorului față de propriile sale convingeri încă de la începuturile scrisului său de care trebuie să ținem seama cu toată admirația. De asemenea, este dorința legitimă ca ideile cuprinse în acele pagini incitante să capete și mai multă pregnanță prin readucerea lor în fața noastră cu ajutorul unor eroi în carne și oase.

Dezvăluirea mecanismelor unei istorii complicate și deseori atroză este întreprinsă de un martor avizat și obiectiv. Nici un moment nu ai impresia că se denigrează oameni sau fapte, așa cum se mai întîmplă în alte cărți, numai pentru a se obține aplauzele unei galerii însetate de senzaționalul chiar contrafăcut. Dar autorul nu-și permite nici să ascundă ceva din erorile ce s-au săvîrșit într-o anumită vreme chiar sub stindardul nașterii unei noi societăți, purificate de

minciună și violență. Ca și alți scriitori de valoare, Dumitru Popescu șterge fardul abundent întins cîndva pe chipul anilor '50 și îl arată în adevărata lui înfățișare. Dar el nu rivnește să ne inculece ideea că tot ce-a urmat după aceea a însemnat un marș triumfător în ritmuri ispititoare spre locuri unde se cunoaște numai starea de extaz. Luciditatea acestui romancier care nu-i permite să machieze la rîndul său, într-un alt fel, istoria, restitue pe bună dreptate oamenilor și evenimentelor dimensiunile lor exacte, fără a le exagera și fără a le ascunde meritele sau defectele.

Avînd acces liber în spatele ușilor închise, autorul poate să ne invite la o reprezentare grandioasă a cărei desfășurare e deseori captivantă. Nu e însă vorba de un spectacol de gală, cu o asistență simandicoasă și atentă să se supună unui protocol savant întocmit. În viziunea sa lumea e un teatru uriaș la care participă un număr impresionant de personaje și spectatori, care își schimbă periodic rolurile între ei. Bineînțeles, fiecare rivnește să ajungă ca spectator în rîndul întii, iar ca actor să joace rolul principal. Aceasta le conferă dreptul de a hotărî peste soarta celorlalți, de a decide în ce fel va continua spectacolul, ce modificări se vor produce în decor și în ce măsură vor fi înlocuiți cei care joacă, și în ultimă instanță, ce piesă va fi pusă în scenă. Setea de putere animă personajele lui Dumitru Popescu, le însuflă vigoare ori de cîte ori sînt gata să cadă în apatie, dezinteresate de vînzoleala din jur. În piesele lui Shakespeare privirile eroilor erau atîntite spre tronul care îi ispitea chiar și pe cei care nici măcar lor însiși nu îndrăzneau să-și mărturisească o astfel de năzuință. Dar și alte ranguri puteau să asigure o ieșire din anonim și instalarea în comoditate și bunăstare. Într-o altă lume, la sute de ani de cea a marelui Will, guvernează tot o ierarhie strictă. De data aceasta, în proza lui Dumitru Popescu sînt vîinate fără scrupule de către unii posturile. Scrupule unei funcții, deși nu la fel de impozant ca al regilor de odinioară, atrage ca un magnet pe eroi, dintre care apar indivizi ce comit abuzuri, ilegalități, se pretează la înscenări și delatțiuni numai pentru a-și păstra investiția sau, eventual, a obține o alta mai avantajoasă. Din această pricină în cărțile lui Dumitru Popescu este o forțată umană ce seamănă cu mișcarea browniană. Se petrec spectaculoase ridicări în terahie urmate de căderi la fel de atractiv de urmărit, se încing bătălii de opinie între eroi care nu-și cruță adversarul pînă cînd nu-l văd doborît definitiv. Inofensive fraze rostite la un pahar semnează sentința unui destin. Fiecare îi pîndește pe ceilalți, avînd la rîndul lui certitudinea că și el e pîndit pentru a i se specula orice greșală. În **Pumnul și palma** acestui climat fondat pe teroare și suspiciune i se pune capăt o dată cu Congresul al IX-lea al P.C.R. Dezvăluirile făcute cu franchețe de acest for marchează profund destinele personajelor, le redimensionează existențele.

După cum sugerează scriitorul, mirajul puterii necontrolate poate să se facă simțit în orice perioadă istorică. Manole Suru ajunge la un moment dat aidoma unui suzeran care dispune de soarta supușilor fără să dea socoteală nimănui. Inșiși Manole, cu puțin timp înainte de a muri, recunoaște într-un veritabil testament spiritual: „Viața mi-a fost un sir de licăriri în beznă puterii mele. Puterea mea a fost o noapte în care se stîngea mereu scînteia conștiinței”.

Pumnul și palma — un mare succes la cititori — e un roman

CAP LIMPEDE

● După ce, cu prilejul evenimentelor legate de 23 AUGUST, în cîteva orase din Danemarca s-au desfășurat „Zilele filmului românesc”, la sfîrșitul acestei luni s-a organizat în București, Brașov și Ploiești prezentarea „Săptămîni filmului danez”, în cadrul căreia au rulat un număr de filme — în majoritatea lor realizate de tineri regișori. În majoritatea lor absolventi ai Institutului de cinematografie din Copenhaga. Au rulat astfel în Capitală, la cinematograful Studio — unde s-au împămîntenit organizările unor astfel de manifestări culturale — **MOMENTUL** (regia: Astrid Henning-Jensen; un film delicat și paradoxal poate, optimist, în ciuda subiectului pe care îl tratează — cancerul), **CIRCUL CASABLANCA** (de Erik Clausen; despre circ, firește, dar într-o optică originală), **POLI-**

TISTUL (Anders Refn; un „policier” considerat cel mai bun film al anului, după apariție), **TARZAN DE CAUCIUC** (Sören Kragh-Jacobsen; despre universul copilăriei), **JOHNY LARSEN** (Morten Arnfred; un film de dragoste cu puternice accente sociale), **BANDA LUI OLSEN TRECE ZIDUL** (un nou episod din serialul lui Erik Balling cu această bandă: comedii politiste, unul dintre primele episoade fiind cunoscut spectatorilor noștri de acum cîteva ani) etc. Cu acest prilej, o delegație de cinești danezi invitați de către C.C.E.S., ACIN și Centrul ROMÂNIA-FILM s-au întîlnit cu cinești și prieteni ai celei de 7-a arte din țara noastră, procedînd la un interesant, și mai ales util schimb de vederi asupra destinului cinematografului și rolului ei în întărirea prieteniei și păcii între popoare. (Horia Pătrașcu)

● O inițiativă laudabilă îi unește pe șapte tineri artiști plastici — iață-i, în ordinea de pe afiș: Radu Avram, Grațiana Crișan, Roxana Copilă-Părvu, Vasile Dobre, Claudia Drăghici, Despina Hagiu, Maria Anca Nazarie — într-o expoziție de tapiserie deschisă la sala Eforie din Capitală. Și dacă vîrstă și sala îi unesc, lucrările expuse îi individualizează frumos și simbolic, expresiv și de neconfundat. Fiecare vine cu o personalitate puternic conturată, imprimîndu-și pecetea atît pe ceea ce în beletristică numim scriitură, cît și pe înaltele și generoasele idei exprimate — indiferent de materialul cu care se lucrează (lină, sfoară de Manila) sau de manieră (haute-lisse, basse-lisse). Am cita în mod deosebit (ca o preferință strict subiectivă, desigur) **Pelsajele** Grației Crișan, **Compoziția**, **Reliefulurile** și

Noaptea în deltă ale Roxanei Codîță-Părvu, **triplicurile** **Simetrii**, **Trinitate** și **Poartă** ale lui Vasile Dobre, **Miniaturile** **Despinei Hagiu**, (**Sorin Postolache**) ● După cum nevoia de destindere nu cunoaște... vacantă, nici teatrul care o slujește, aici, la București, nu și-a îngăduit așa ceva. **TEATRUL SATIRIC-MUZICAL „CONSTANTIN TĂNASE”** a susținut și în acest an, practic, stagiune permanentă, în Capitală și pe litoral (pe timpul verii). Deschiderea stagiunii 1984/1985 este, din această pricină, un moment mai mult convențional, el fiind dat (în principiu) 15 octombrie. Se pregătesc, pentru această dată, trei concerte de muzică ușoară (realizate în colaborare cu Uniunea compozitorilor) dedicate celui de-al XIII-lea Congres al partidului. Ele vor avea loc în trei întreprinderi buciurestene.

scris limpede, chiar elegant în unele părți ale sale, avind simplitatea cu care se redactează un document ce conține în el învățături de preț pentru posteritate. La impresia de document autentic se adaugă, desigur, prezența în paginile lui ale unor personaje și evenimente ce au existat aievea. Dar dacă o astfel de tehnică românească sporește credibilitatea narațiunii — povestea a doi prieteni care se comportă în mod diferit în contact cu puterea, unul ajungând la un delir al ei, celălalt neuitând nici o clipă că e pus în slujba semenilor săi — în același timp o și transformă în simplă pagină de ziar. Cu mult mai captivante sînt de citit documentele în aparență seci ale epocii decît rezumatelor lor cuprinse în romanul lui Dumitru Popescu. Mărele merit al autorului e mai puțin cel pe care i-l acordă unii cititori grăbiți: acela de a dezvălui cu curaj unele erori ale începutului construirii socialismului în țara noastră. Orice carte de istorie, orice document de atunci edifică mai convingător în acest sens. Dimpotrivă, cînd realitatea pe care a trăit-o și despre care dorește să depună o mărturie e trecută prin filtrul sensibilității sale artistice, romanul atinge dimensiunile unei creații importante. Eroi sînt prezentați pe în delete, starea lor civilă e întocmită fără grabă, cu grija de a nu se pierde nici un amănunt revelator. Numeroase episoade ale celor trei cărți se citesc cu sufletul la gură, scriitorul avînd darul să relateze palpitant o sumedenie de întimplări despre care are stare.

Datorită preciziei și minuției cu care prezintă o lume avem senzația că nouă înșine ni s-a îngădui favoarea de-a o ține sub observație și a-i studia mișcarea aparent haotică, pînă cînd îi aflăm rezele.

Roman prin excelență politic, **Pumnul și palma** aduce un emoționant elogiu celor care se bat pentru demnitate umană. E o idee scumpă a acestui scriitor reprezentativ al timpului nostru, o idee care se găsește în toate cărțile sale, e o idee scumpă a tuturor celor care respectă valorile dintotdeauna ale omului.

GEORGE ARION ■

Ilustrații de TEODOR BOGOI ■

PLASTICA

Grafică și pictură

Nu verde, nu galben, nu roșu, spunea într-unul din poemetele sale Nichita Stănescu, ci, continua poetul, foarte verde, foarte galben, foarte roșu. Zicem despre expoziția lui **Victor Ciobanu** (galeria **Simeza**) că ea nu este nici grafică, nici pictură, ci, chiar dacă substantivele nu suportă grade de comparație, oprîndu-se deci, intrucitva gramatică, foarte grafică, foarte pictură. Subliniem astfel reușita picturală de excepție a graficianului **Victor Ciobanu**, ale cărui semne grafice, savant compuse, plantate în cimpuri cromatice etalînd rafinament și adîncă simțire, alcătuiesc o viziune dramatică, ardentă, personală și originală, în pofida faptului că unele lucrări (dăm un singur exemplu, **Sămînța pămîntului**) aduc a **Guernica**, sau recompu **Pluta Moduzel**. În afara lui **Picasso** și-a lui **Géricault**, mai pot fi simțiți, nu neapărat ca puncte de plecare, ci pur și simplu ca patetice demersuri plastice la care **Victor Ciobanu** a subscris, **Goya**, cu ale sale **Capricii**, sau, mai aproape de noi, **Mareel Chirnoagă**, cu ale

Luni

am adunat zilele săptămîinii într-o filă soarele părea că nu le-a înțeles pe toate și se ulia printr-o ușă deschisă. vecinii mei scuturau covoare, aduceau pepeni verzi și alte minuni comestibile de la piață tu erai undeva departe și-mi trebuia pînă la tine o scrisoare și atunci am scris-o punînd pe ea data și ziua cînd făcea toamna luni

IOAN IACOB ■

sale reprezentări apocaliptice, cînd dezlănțuirea răului pare să distrugă lumina și adevărul unor milenare civilizații, omenirea însăși. În viziunea lui **Victor Ciobanu**, caii, păsările, arborii, dealurile, riurile, zidurile, gîndurile, senzațiile, ideile, amintirile, umbrele, în general simboluri culturale unanim acceptate, iau forme aberante, un fel de structuri mecanice articulate în fel și chip, de parcă artistul ar fi dibuit în spatele unor pirghii, șuruburi, a unui complicat sistem de țevi sau tuburi ce se unesc, se întretaie, se suprapun, se înfășoară unele pe după celelalte, o forță secretă, cel mai adesea melfică, sulfuroasă, otrăvitoare. Semnele acestui tehnicism, elaborat, surprinzător prin ingeniozitatea construcțiilor, dar și prin expresivitatea grafică, suplinite de-un cimp cromatic cel mai adesea agresiv, rece, extrem de coroziv, alcătuiesc, de exemplu, o cavalcadă, sau plîngerea unor umbre în fața unor porți de demult închise, aproape ruginite, sau, oferindu-ne una din posibilele chei ale expoziției, o **Libelulă mecanică**. Supradimensionată, transparentă, libelula este mai mult o radiografie, un fel de desen tehnic, un proiect, mai exact spus, a ceea ce ar fi o libelulă. Nici urmă de grație, de aer vibrînd sub arpile albastre

ale libelulei, ale adevăratei libelule. Sugestia de lume ajunsă la capătul evoluției, adică într-un punct mort, absurd și inufl. Ceva de nedescris, ceva tulburător, ca o amenințare cosmică, o spaîmă și, în același timp, un uriaș semnal de alarmă, toate acestea, la un loc, se simt în aerul unei expoziții.

VICTOR NIȚA ■

Doar spectaculos

„**EMISIA CONTINUA**” — realizat de **Dinu Tănase** după un scenariu semnat de **Aurel Mihale** — este inspirat de un fapt real: urmare actului de la 23 August, stația de radio-emisie de la **Bod** primește sarcina de a asigura transmiterea emisiunilor naționale, dublînd postul de radio **București**, sau chiar rîmînd singura stație de emisie în cazul în care numitul post este pus în imposibilitatea de a transmite datorită unor previzibile bombardamente germane. Acesta este subiectul: dramatic, eroic, intrat de acum în istorie.

Narată strict, întîmplarea poate fi rezumată la un moment de luptă: la o secvență de război, implicînd toate caracteristicile acesteia: cruzime, ferocitate, eroism din partea unora, lașitate din partea altora, etc. Particular vorbind însă — și asta cu atît mai mult cu cît eroii acestei întîmplări sînt persoane fizice, care au existat, al căror nume se cunoaște — era firesc să ne așteptăm și la prezentarea unor caractere, a unor tipologii, la prezentarea unor individualități (căci oricare anonim participant la o astfel de întîmplare devine, prin forța lucrurilor, o individualitate) intrate în conflict. În filmul lui **Dinu Tănase**, cel din urmă aspect este diluat în favoarea primului, și asta nu în favoarea realizării unei pelicule de anvergură... Din păcate.

Firesc că într-un film, chiar și inspirat dintr-o realitate evidentă, controlabilă pînă în cele mai mici amănunte — preluarea acestei realități, ad-litteram, nu numai că nu este recomandabilă, dar poate deveni periculoasă, frizînd eșecul (cu atît mai mult cu cît avem de a face cu un film de ficțiune!). **Dinu Tănase** a evitat acest lucru și, pornînd de la premisele scenariului, a încercat să schițeze un „joc” al vieții în care niște oameni anume determină o rezolvare anume a conflictului — conflict numai aparent controlat de violență și barbarie. Neîncercat însă cu suficientă substanță umană și folosînd uneori niște „scheme” previzibile (lucru surprinzător la acest tinăr și talentat regizor?!), conflictul își pierde din profunzimea sa umană, în favoarea unui spectaculos vizual (cu care însă cascadorii și pirotehniștii noștri ne-au obișnuit de mult!), și cam atît. Astfel încît, în loc de a urmări jocul unor actori a căror interpretare putea fi memorabilă (**Florin Anton**, debutant în film, în rolul tinărului locotenent; **Dan Condurache**, căpitanul: cu o „mască” altfel decît i-o știam pînă acum, sau proaspătul, pe ecrane, **Andrei Török** — admirabil în rolul ofiterului neamț), copleșit de explozii, ambuscade, fum și singe, spectatorul ajunge la un moment dat să se întrebe: cine în cine trage, și mai ales de ce?!

Nu-l acuzăm pe **Dinu Tănase**, dar tocmai pentru că știm ce poate, nu putem să-l judecăm decît cu severitate atunci cînd trece pe lîngă un subiect așa cum e cel al „Emisiei...”.

HORIA PATRAȘCU ■

Cronica literară

Literatura română și renașterea

Dorința de a inova, legitimă în orice domeniu, deci și în acela al istoriei literaturii, are cîteodată efecte comice, cum s-a întimplat de curînd, cînd termenul de literatură română veche a devenit pentru unii din publicisții noștri infamant și s-a cerut cu aplomb definitivă lui părăsire. **Iorga**, **Sextil Pușcariu**, **Cartoian**, nu mai zic de mine, au greșit cu toții, epoca veche din literatura română trebuia numită așa ea este, cum arată de curînd **Dan Horia Mazilu**, o epocă de renaștere (**Literatura română în epoca renașterii**, colecția „Momente și sineteze”, **Minerva**, 1984).

Lucrarea lui **Dan Horia Mazilu** e serioasă și nu este în intenția noastră de a o contesta ca cercetare, credem însă că argumentele sale aduse în sprijinul ideii de a vorbi de o renaștere în faza veche a literaturii române sînt insuficiente. Am avea mai întii, susține **Dan Horia Mazilu**, o prerenaștere în secolul al XV-lea, apoi o renaștere, o cinquecento românească care cuprinde și prima jumătate din seicento. Chiar dacă n-am ține seama că operele literare din această vreme sînt mai curînd fenomene de cultură cu puține aspecte literare și că cele mai multe luate în discuție (căci autorul este slavist) sînt redactate în limba slavonă, oricîte fapte din afară am invoca (circulația manuscriselor de opere bizantine în traduceri medio-bulgare, existența unor scriitorii, a unor școli, tipografiile și a influenței unor curente de gîndire sau tehnici religioase precum a fost isihasmul, filozofia tăcerii meditative), ce literatură de prerenaștere se află în **Pripealele** lui **Filotei**, mai noi decît **Laudele** lui **Iacobone da Todî**, **Mucenicia sfințului Ioan cel Nou** cu 36 de ani mai veche decît **Facețile** lui **Poggio Bracciolini**, **Invățăturile** lui **Neagoe Basarab** către fiul său **Teodosie**, contemporane cu **Principele** lui **Machiavelli** și **Curteanul** lui **Castiglione**, **Letopisețele** lui **Macarie**, **Eftimie** și **Azarie** cu 30—50 de ani mai noi decît **Memoriile** lui **Philippe de Comynes** și **Amintirile politice și civile** ale lui **Guicciardini**?

Dan Horia Mazilu vorbește de opera latină a lui **Nicolaus Olahus** și de panegiricul grecesc al lui **Gavril Protul**, nu și de anecdotele germano-ruse despre **Vlad Tepeș**, nici de **Cronica latină** a lui **Balthasar Walter** (prelucrare a cronicii pierdute a lui **Teodosie Rudeanu** despre **Mihai Viteazul**), analizează foarte amănunțit limba slavonă a cronicarilor călugări, dar nu face o comparație cu stadiul în care ajunsese limba română în opera traducătorilor de texte biblice de la **Psaltirea Scheiană** pînă la **Palia de la Orăștie** și textele apocrifite din **Codex Sturdzanus**. Ori dacă aceste traduceri au contribuit la progresul limbii literare în secolul următor în **Cartea românească de învățătură** a mitropolitului **Varlaam** și în traducerea romanului **Varlaam** și **Ioasaf de Udriște** **Năsturel**, limba slavonă a lui **Macarie** și a școlii sale e părăsită în cronica lui **Mihai Moxa**, a lui **Grigore Ureche** și a marilor cronicari moldoveni din secolul al șaptesprezecelea.

Dan Horia Mazilu trece în cîteva rînduri peste **Pripealele** lui **Filotei** și tot afit de repede peste **Mucenicia Sf. Ioan cel Nou** pe care o atribuie unui autor inventat de **Dan Zamfirescu**, ce-i drept fără să răpească lui **Grigore Tămblac** și predicile ținute la curtea lui **Alexandru cel Bun** între 1402—1406. Autorul se află desigur în plină aveltură cînd afirmă că „cel mai mare scriitor român din Prerenășterea”, a fost acel **Grigore „monah și prezbiter** în marea biserică a **Moldovlabiei**”. Nu era greu să fie „cel mai mare”, fiind singurul în **Moldova**, după cum autorul **Vieții Sf. Nicodim**, al cărui text e dedus dintr-o reconstituire ulterioară, va fi fost și el cel mai mare în **Țara Românească**. Calificativul revine în legătură cu cronica lui **Ștefan cel Mare**: „**Marele Letopiseț de cînd s-a început, cu voia lui Dumnezeu, Țara Moldovei** face din istoriografie al doilea mare gen al vremii, alături de hagiografie”. Redacția anonimă germană de 10 pagini (cea slavonă e ceva mai mare, de circa 12 pagini) nu a atras atenția lui **Hartmann Schedel**, ci i-a fost trimisă de voievodul bolnav în căutare de doctori lui.

Cele mai bune pagini din lucrarea sa le dedică **Dan Horia Mazilu** **Invățăturilor** lui **Neagoe Basarab** către fiul său **Teodosie** pe care le consideră însă exagerînd desigur „opera exemplar renașcentistă sau prima sinteză a umanismului românesc”. Nu aș fi de acord nici cu „caracterul lor enciclopedic”, din moment ce am caracterizat-o întii rinașcentistă, **Renașterea** e una, iar enciclopedismul alta. Umanistul sau mai bine-zis omul de renaștere nu urmărește erudiția, ci ideea unui tot uman, imagine a ordinii cosmice. Omul de renaștere continuă demingul, caută să dea operii sale o formă organică, enciclopedicul are doar cunoștințe multiple și dexterități eterogene. Autorul nu face distincțiile cuvenite între monarhul ideal conceput de **Neagoe** și principele lui **Machiavelli**, între voievodul care face elogiul minții în spirit isihast („**Mințea este cap și învățătură tuturor bunătăților**”) și secretarul florentin care cere prințului o mințe adaptată împrejurărilor, să nu se despartă, cînd poate, de bine, dar să știe să intre în rău, cînd e nevoie („non partirsi dal bene, potendo, ma saper intrare nel male, necessitato”). Cîț despre valoarea literară a **Invățăturilor** (ea ține în special de arta elocvenței), ar fi multe de spus și nu numai în privința utilizării izvoarelor, a prelucrării pildeilor și motivelor, dacă opera ar fi fost scrisă în limba română și nu în slavonă. Cîț despre înrîuririle ei, ele n-au afectat de asemenea literatura exprimată în limba română, ci mai ales în greacă (**Matei al Mirelor**, **Antim Ivireanu**).

În legătură cu mitul întemeierii **Moldovei** din cronica moldo-rusă, istoricul german **Hildegard Schaefer** a făcut ipoteza că provine din cronica lui **I. Dlugosz** unde se vorbește de originea cetății **Romove**, întemeiată de romanii plecați din **Italia** din cauza războaielor civile dintre **Caesar** și **Pompei**. Numele **Romove** voia să însemne vechea **Romă**.

Mai greu de dovedit este caracterul rinașcentist al cronicilor lui **Macarie**, **Eftimie** și **Azarie** în care asistăm, după **Dan Horia Mazilu**, la un „triumf al retoricii”. În puține pagini, deoarece cronicile au: 13 pagini (**Macarie**), 8 (**Eftimie**) și 10 (**Azarie**). Li se acordă: lui **Macarie** 38, lui **Eftimie** 15 și **Azarie** 28 de pagini, însă dense, la obiect. Nu știu ce legătură s-ar putea face cu istoricii **Renașterii**.

O idee interesantă în legătură cu pictura murală din vremea lui **Petru Rareș** a lansat **Paul Philipp** (**Die Wandmalerei**, **Vienna — München**, 1972). I s-a părut că **Dragoș Coman**, pictorul monumentului de la **Arbore**, e un **Pisanello** al **Moldovei**. Probabil s-a gîndit la fresca lui din 1436 **Sf. Gheorghe liberînd pe prințesa Trebizondei** din muzeul **Castelvecchio**. Același a făcut în 1438 portretul lui **Ioan al VIII-lea Paleologul** pe cînd se afla la conciliul din **Ferrara**.

AL. PIRU ■

CAP LIMPEDE

Casa de cultură din orașul **Buțtea** (Sectorul agricol **Ilfov**) va fi gazda unui spectacol de varietăți umoristico-muzicale. În săl, începutul noii stagiuni va fi marcat cu... două accente muzicale: **Nimie despre elefanți**, un colaj de texte umoristice, pus în scenă de **Cezarina Moldovanu**. Premiera, programată pentru 25 octombrie, va avea loc în sala **Savoy** și va aduce la rampă pe: **Gică Petrescu**, **Nicu Constantin**, **Mareel Alexandru**, **Aurelian Andreescu**, **Vasile Mura**. Coregrafia: **Cornel Patrichi** (interpretază Ansamblul de balet al teatrului). Regia: **Bitu Fălticneanu**, scenografia: **Gabriela Buhoiu**. În cealaltă sală a teatrului, o nouă premieră, două zile mai tîrziu, în 27 septembrie: **Dragoste la prima vedere**, de **Henri Salem**. Regia, **Sorina Mirea**. Coregrafia: **Victor Vlase** în distribuție, **Hamdi**

Cerchez, **Ioana Cassetti**, **Virginia Rogin**, **Oana Solomonescu**, **Nae Lăzărescu**, **Florin Tănase**. (**Tania Radu**).

● Luni, 1 octombrie, la ora 10, **Opera Română** va prezenta, în cadrul ciclului „Personalități lirice comentate”, pe marele bariton italian **Tito Gobbi**. Comentariul audiției muzicale va fi asigurat de

artistul emerit **Cornel Stavru**. Spectacolul cu **Carmen** de marți 2 octombrie, va fi interpretat de **Rodica Mitrică**, **Ludovic Spiess** și **Vasile Martinoiu**, iar **Giselle**, din 3 octombrie, va avea protagoniști pe dansatorii **Carmen** de marți, 2 octombrie **Mihai Babușka**. În **Traviata** de joi, 4 octombrie, ora 18, vor interpreta rolurile principale **Victoria**

Bezetti, **Ionel Voineag** și **Lucian Marinescu**. **Vineri**, 5 octombrie, ora 18, sînt programate baletele **Tricornul** (**Ioan Tugearu**, **Aurora Rotaru**) și **Șeherezada** (**Aglaia Gheorghe**, **Ștefan Bănică**).

Evenimentul săptămîinii îl va constitui **Balul Operei**, care va oferi un bogat și variat program artistic. Această manifestare, devenită tradițională, va avea loc sîmbătă 6 octombrie. În matineul de duminică 7 octombrie — al doilea spectacol al operei pentru copii **Povestea micului Pan** cu concursul corului „**Voces primăvera**”. Conducerea muzicală aparține lui **Claudiu Negulescu** iar regia lui **Alexandru Tocilescu**. În seara de duminică, spectacolul coupé de balet **Chopiniana**, cu **Alexa Mezincescu**, **Paraschiv Pleleanu**, **Viorica Ene**, și **Demoazela Măriuța** de **Mihail Jora**, cu **Carmen Angheluș**, **Mihai Babușka**, **Ștefan Bănică**.

România, dragostea

„Înc-o dată“

Localitatea: Dej, 20 septembrie 1984, orele 18, stadionul din localitate.
Număr de spectatori: 10 000.
Atmosfera: **exceletă.**
Calitatea spectacolului: foarte bună.

Noutăți: prezențe locale — Ladislau Velțan, grupul „Temporis”, Eugen Danci. Au revenit actrița Adam Erzsebet, alături de care a debutat în cenciu Sarosi Andre, și Lelia Vaida. Cintece în primă audiere: „Noi între noi”, cu Adam Erzsebet și Sarosi Andre, și „Cea mai frumoasă floare”, cu Poesis.

Aportul organizatorilor: mai puțin în prima parte, cind nu s-au luat toate măsurile necesare desfășurării în bune condițiuni a spectacolului, organizarea locală a fost bună.

Rar avem prilejul să venim la Dej și, culmea!, nici atunci nu ne putem desfășura cu toate forțele de la început. Cei care trebuiau să se ocupe și să răspundă de toate problemele care ar fi putut apărea, erau probabil mai interesați de desfășurarea meciului de la TV. Cam astea erau auspiciile sub care începeam spectacolul de la Dej, fără amplificare, la rece, dar în fața unui public se s-a dovedit înțelegător și receptiv, public ce avea să ne cucerească definitiv prin modul în care a contribuit la desfășurarea unei serii de-a dreptul excepționale. Și dacă Doru Stănculescu, „care a purtat cravata de pionier a muzicii folk”, precum și Gil Ioniță au adus prin cintecele lor atmosfera cencului de acum 11 ani, trecerea timpului s-a concretizat, iată, în micuța Lelia Vaida, care la cei 11 ani ai săi, cîntă într-un cencu „bătrîn cît toată vîrsta ei”.

Treptat, atmosfera crește și tot mai des se aude laimotivul „înc-o dată”, cuvînt sugerat pentru situațiile cind oamenii vor neapărat ceva și nu știu cum să ceară. La „Doina lui Lucaci” am fost tentați să credem că ar fi unul din cele mai bune momente ale serii, dar următorul cîntec al lui Emilian Onciu, „Plopii fără ei”, a înregistrat realmente un moment de vîrf: „Asa sintem toți / Destinul ne-arată / Doar plopi fără soț / Cu soț niciodată”. Observăm o mare dorință de cîntec, deși inițial participarea se făcea simțită doar din cîteva puncte ale stadionului, unde existau nuclee generatoare de bună atmosferă. Dar buna dispoziție a cuprins treptat întreg stadionul și cuvîntul de ordine al serii a fost, cum am mai spus, „înc-o dată”. Rare au fost momentele în care spectatorii să nu ceară repetarea unui cîntec. Un „Om în amurg” și un tipăt de locomotivă ne săgetează sufletele. Cei prezenți încep să aibă tot mai multe inițiatives, dictînd scenei prin cîntec ce să se cînte. Inițiatives civilizate, exprimate prin cîntec, nu prin strigăte deșănțate. „Sintem la casă de om bogat spiritualicește”.

„O mare actriță și un remarcabil compozitor, împreună, la Cencu Flacăra”, așa au fost prezentați la intrarea în scenă de către A. P., Adam Erzsebet și Sarosi Andre. Am cîntat alături de ei și de întreg stadionul M. Eminescu, Petöfi, Adrian Păunescu, „Pentru iubire îmi sacrific viața / Pentru libertate îmi sacrific iubirea”. Tribunele izbucnesc: „Să fie pace în lume”. Ne executăm cu plăcere cîntînd cintecele noastre de pace. Înc-o dată și înc-o dată, ni se dă tonul la „Colindul Ardealului”, apoi „Totuși în concert” și înc-o dată Totuși „Ultima zi”, o dată numai, dar excepțional cîntată, pe urmă șlagăre și tot așa pînă tîrziu în noapte. Multe momente bune s-au repetat la Dej. Seară excepțională!

DUCU BERTZI

Și în incredibilul Aiud arta patriotică este la ea acasă.

La 2 minute de nota 101

Localitatea: Aiud, 21 septembrie 1984, orele 18, stadionul din localitate.

Număr de spectatori: 12 000.
Atmosfera: **extraordinară.** Animați de dorința implicării profunde în realizarea acului de cultură, oamenii au menținut pînă spre final prospețimea începutului. Păcat că unul n-a înțeles efortul desfășurării acestui spectacol în condițiile ingrate din cea de-a doua parte a sa, stricînd în ultimele două minute, din grabă și superficialitate, ceea ce toți ceilalți realizaseră cu mare greutate. Încă o notă 101 ratată de puțin.

Calitatea spectacolului: foarte bună, în condițiile în care timp de două ore și jumătate s-a cîntat sub ploaie torențială.
Aportul organizatorilor: excepțional.

Orele 18: debut incendiar sub imboldul mobilizatorului „Iancu la Tebea”. Toate mijloacele audio-vizuale sînt etalate; ca la un turnir cavaleresc — panoplia armelor. Portretele lui Avram Iancu, ale martirilor Horia, Cloșca și Crișan veghează în partea de sus a tribunei avînd sub priviri ca o lacrimă dilatată imaginea izbînzii lor. Izbăvită durere, implinit ideal! Urmașii lor, vlăstarele libertății mult visate sînt dovada vie, impresionantă a nezădărnicejii jertfei lor. Vorbește lumina roș-galben-albastră a zilei: prezentul e unitatea patriei. Întăresc glasurile oamenilor ei: „Trăiască, trăiască, trăiască, să trăiască / Moldova, Ardealul și Țara Românească!” Voința oamenilor de-a duce prin forța lor România spre progres e cea care dă nume eroismului dintotdeauna: Mircea, Mihai, Ștefan, Iancu, Nicolae. Continuitatea istoriei noastre este redată cu limpezime de oglindă în acest tablou viguros și profund. Oamenii aceștia care au învățat să prețuiească trecutul sînt ei înșiși făuritori de istorie. O scriu cu litere de foc: „La al XIII-lea Congres / Ceausescu reales”. Atmosfera este emoționantă. Manifestarea aceasta egalează prin vibrația participării cele mai patetice dintre întîlnirile noastre. Aiudul intra astfel, chiar de la începutul acestei serii, în marea familie din care făceau parte Ploiești, Pitești, Tulcea, Tg. Jiu, Petroșani, Hunedoara, Alba Iulia, Cugir. Cu acesta din urmă se asemănau parcă în cea mai mare măsură și „tendința absolut bărbătească în forța exprimării ei și feminină în tandrețea ei de-a egala Cugirul” era remarcabilă într-un spectacol extraordinar de la primul său minut. Tribunele pline pînă la refuz, pilcurile celor inghesuiți în dreptunghiurile ferestrelor din blocurile din vecinătate, întreaga ambianță erau dovada marelui interes față de cultură al acestor oameni. Îl confirmă și mesajul elevilor clasei a XI-a A a Liceului „Avram Iancu”. „Vă iubim atît de mult și v-am așteptat cum pămîntul așteaptă lacrimile ploii să-i sărute fruntea și, iată, ați venit! Dragostea noastră v-a adus aici. Sintem atît de fericiți și vrem să petrecem împreună una din frumoasele nopți ale tinerilor inșetați de mirificul poeziei și al artei la confluența cu unui din aceste mari izvoare de frumos, care este Cencu Flacăra”. Un cîntec de dragoste le răsplătește gestul. Focul mocnit n-ajunge însă. Conștiința trează întretine înaltă și fulburătoare flacăra expri-

mării lor. Rareori cintecele de dragoste au fost interrupte spre a face loc cîntecelor revoluționare. Era aceasta supapa mării lor combustii. Arta patriotică era și acum emanația conștiinței oamenilor. Minute întregi urmăim voința fermă a acestui public incandescent. Ne înclinăm în fața fenomenalei lor forțe: „Cîntecul s-adune / Numai gînduri bune / De la Est la Vest, din Nord la Sud, / Să cîntîm cu toții / Cu adînci emoții / Oamenii de aur din Aiud”. După o paranteză cuprinzătoare, Raul Cârstea avea să-și continue recitalul întrerupt atît de neașteptat și emoționant între strofele patru și cinci ale cîntecului său. Dar marile inițiatives nu s-au oprit aici. Tot astfel au irupt „O șanșă păcii” și „Să fie pace în lume”. Era importantă nu atît întreruperea recitalurilor celor din scenă cît continuarea predispoziției remarcabile a oamenilor spre purificarea expresiei, spre comunicarea directă a sentimentelor de nestăpînit. Timp de două ore s-au păstrat intacte și prospețimea și dorința de cultură. Publicul primește cu o mare generozitate tot ceea ce i se oferă. „Ai, hai”, cîntecul de antologie al lui Doru Stănculescu are aici „cea mai frumoasă primire a sa din toată istoria cencului”. Este de aceea re luat și cîntat strofă cu strofă de întreg publicul, stîrnind valuri de bucurie. Atîta receptivitate am avut rareori ocazia să vedem.

Orele 20,45. A început să plouă vehement. Pe scenă se cîntă muzică rock și reacția publicului vrea să ne convingă că nimic nu va opri cursul ascendent al manifestării noastre. „Parcă ascultăm imprimarea unui concert din marile săli europene”. Trupa Totuși ridică în cîntec întreg stadionul. Auzim prima oară preluat de public refrenul cîntecului lor „Noua modă”: „Facem foc s-avem noroc / Purtăm șepci cu cozoroc / Și cîntăm din loc în loc / Heavy metal rock”. Superbe inițiatives continuă: „Ploaie nu, ploaie nu”, zvicnește fibra întinsă a acestui trup fierbinte al cărui puls se accelerează și mai mult. Plouă din ce în ce mai tare. Organizatorii se grăbesc să ne aducă folii de plastic sub care să ne adăpostim. O copertină este o idee bună, dar realizabilă acum cînd furtuna s-a intensificat. Tună și fulgeră pe fundalul cîntecului „Elegie atlantă” al grupului Partaj. Și chiar dacă atmosfera aduce acum cu aceea în care se scufunda continentul atlant, toată lumea se află la posturi. E drept, o parte din spectatori sînt adăpostiți în tribuna acoperită, dar cei mai mulți suportă eroic vitregia vremii. Plouă torențial, sintem uzi pînă la piele, trupele noastre cîntă „cu instrumentele rănite de starea vremii”, dar cu o nealterată bucurie. Nu există situații credibile pentru alții atît timp cît tu însuși nu ești convingător. De aceea finalul acestei extraordinare manifestări nu avea cum să fie abandon. Și dacă din marea cutie de rezonanță a acestui public s-au auzit și cîteva sunete imperfecte a fost pentru ca în octombrie să încercăm să ne întorcem în acest incredibil Aiud.

De la metropolitan la uman!

Localitatea: Cluj-Napoca, 22 septembrie 1984, orele 18, stadionul municipal.
Număr de spectatori: 30 000.

Atmosfera: odată desprinsă „din ceala metropolitană”, avea să atingă manifestărilor de excepție ale cencului.

Calitatea spectacolului: foarte bună. Noutăți: prezențe locale — Tr. Păcuraru, Dan Stuparu, Iuri Galiș, Nemes, grupurile Notorius, Cronos, Toporis și Stratus-vox. Florin Șerban cîntă prima oară în public noua piesă „Sila” (versuri A.P.). Aportul organizatorilor: foarte bun. Cu excepția unei singure desineroni generată de o decizie pripită care a terminat o greșală în lanț, din feră urmări pentru bunul curs al manifestării: e vorba de întreruperea mentării cu curent electric a scenei intenționa de a trimite miile de tineri acolo de limita terenului de joc, dor justificate dar eronat slujită de această măsură.

Toată după-amiaza plouase fără întrerupere și doar de o jumătate de oră își mai luminase privirea. Și acestea aveam să ne relinem de la repede pentru a da curs normal comunicării cu publicul „orașului amiral Ardealului”. Oricum, relația această era nouă și de multe ori impredictibilă trebuia să nu suferă în primul rînd, dacă pe noi ora începerii m. „destinul ne-a găsit totuși pregătiți, publicul și noi ni s-a părut mai inert, mai puțin și mai distant ca altădată. Să-i fi înțeles bat prezența carului Radio sau condusa de „public metropolitan” îl făcea privească produsele culturii interne un oarecare snobism? Inițiativesle pornesc din cîteva nuclee făcînd totul în voră încît să-i atragă și pe ceilalți, iar pe să ne contrazică. Într-o primă încercare se face auzit, e drept, fără prea mult vigoare, imboldul formulei „Trăiască, trăiască, trăiască, să trăiască / Moldova, Ardealul și Țara Românească”. Oamenii (cei mai mulți dintre ei) par dispusi să mai degrabă să asculte. După H. Stoicanu și Doru Stănculescu, după R. Cârstea și Valentin Văran, apariții remarcabile într-o aceeași notă, primele reacții mai aproape de imaginea clujenilor cîndva campioni în aer liber, se declanșează atunci cînd conul de lumină al reflectoarelor o fac văzută pe micuța Lelia Vaida, fetița de vîrsta cencului primind aici nu doar capacitățile artistice care vine, dar și deschiderea patetică spre lume. Este generația fără judecăți, generația Congresului al IX-lea, o generație de speranțe și de certitudină totodată. Tendința ascendentă a atmosferei spectacolului este evidentă. Bilanțele primite de A. P. (pînă în finele cele mai multe din acest turneu pentru o singură manifestare — 1058) dezvăluie prin număr și conținut nevoia unei mai ardentă de comunicare. Activizarea acestei forme de dialog era totodată o probă de conștiință. Atitudinea capabilă de fermitate și primul test asupra coeziunii de opinie îl constituie varianta grupului Poesis la cîntecul „La adio”. Contest de unii înainte de a primi girul publicului, după audiere este cerut încă o dată. Din una-ntr-alta, nici nu ne dăm seama cum materia umană, la început inertă, devine treptat insuflită de o forță nebănuită. O nouă fizică, din familia celor neeuclidiene, stabilește legăturile acestei relații în care cauzele și efectele se pot substitui reciproc. Este o interdeterminare fertilă și inspiratoare. Să cîntă rock. Atmosfera este fantastică!

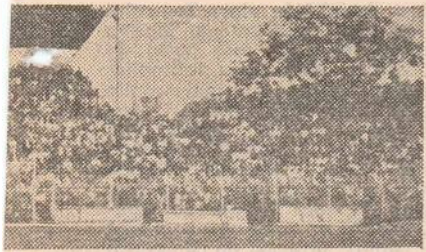

„Roș-galben-albăstre / Sînt razele Clujului / Furtuna din veac / Mai de preț le făcu.”

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

eretului Revoluționar

nea!

n-am putea spune cu certitudine cine contribuie mai mult la expresivitatea ei; trupa **Totuși** sau publicul clujean. Se nasc predispoziții remarcabile. O mare de oameni inunăd pista. Mișcarea este aici într-un spațiu cit se poate de adecvat. O jumătate de oră fără precedent! Până la miezul nopții nici unul din momente nu va scădea sub această cotă. Treceam în noua și cîntînd „Dor de Cluj”. Întreg stadionul este acum în vis luminos. Avem parcă sub priviri imaginea orașului în noapte văzută de pe Feleac. Fiecare luminiță e o fereastră aprinsă, o fereastră spre suflet: „Ce simplu cîntăm / Blaga-i mut ca o lebădă / Și pașii lui Blaga / Prin Cluj se aud”. Patru tineri trec purtînd pe brațe drapele tricolore. „Roș-galben-albastro / Sînt razele Clujului / Furtuna din veac / Mai de presă le făcu”. În această lumină se cîntă „limpede — ferm, limpede — unanim”, „Trăiască România”. Întreg stadionul cîntă în picioare printr-un gest înalt și tandru pentru garan- libertății și continuității noastre istorice, președintele Nicolae Ceaușescu. Sînt reafirmate principiile fundamentale ale unității și independenței călăuzind politica partidului nostru, înfrîndur destinul oamenilor țării ca o primă dimensiune a existenței noastre aflată într-o strictă interdependență cu o a doua: existența României prin pacea lumii. Concertul de conștiință al oamenilor este impresionant. Abia acum am putea să le dăm dreptate acelora care scandează neobosit: „Faceți loc, faceți loc / Clujul e pe primul loc”. Detașamente de tineri se formează

Poetica Turdă!

Localitatea : Turda, 23 septembrie 1984, orele 18, stadionul din localitate. Număr de spectatori : 15 000. Atmosfera : fierbinte, receptivă și inspirată. Calitatea spectacolului : foarte bună. Noutăți : prezențe locale — Sonora grup 3 (Nelu Roșca, Luca Martinel și Mihai Wolff). Aportul organizatorilor : bun, foarte bun.

Ecourile ultimelor acorduri ale spectacolului din Cluj-Napoca încă nu s-au stins. Auzul pipăie încă materialul sensibil al atmosferei nopții trecute, închisă definitiv în sufletele noastre.

Imagazinăm energie urcînd greu Feleacul cu autocarul umanizat parcă și el, resimțînd oboseala noastră, pentru ca apoi coborînd spre Turda să redevenim febrili, atenți și sensibili, un singur suflet ce nu-și află trup pe măsură și se revarsă iar și iar în trupurile celor ce ne așteaptă.

Frîmăm brusc, drept în mijlocul celor cincisprezece mii de turdeni, „Tubit-o, vine toamna” răsună ca un scrișnet prelung de frînă al verii ce oprește la vama altui anotimp. Soarele ce strălucește deasupra stadionului are asupra membrilor cenaclului efectul tandreței femeii iubite. Se cîntă cu o plăcere și o bucurie rar întâlnite. Raul Cărstea reînvie memoria lui Marin Preda prin cîntecul pe versurile poetului Adrian Păunescu, printr-o interpretare de zile mari; spectacolul crește de la moment la moment. Se cîntă într-un singur glas, cîntecele de pace și de țară ale cenaclului. Memoria martirilor suferinței românești este cinstită așa cum se cuvine, tribunele dînd vama de suflet, cîntînd împreună cu noi pentru Horia, Cloșca și Crișan, pentru Avram Iancu. După spectacole de mare tinuță, cum au fost la Ploiești, Pitești, Petroșani, Hunedoara, Cugir, Alba, Aiud era firesc ca la Turda, care i se adresa Iancului cu vorbele „Iancule, măriă ta, / Lasă Turda, n-o prăda”, să realizăm un spectacol mare. „Fiți atenți, nu coboriți ștacheta la care ați urcat”, continuă conducătorul cenaclului. Și cota spectacolului nu va scădea. Doru Ghiaja oficiază, precum odinioară Lucaci în muntii moților, ca într-o catedrală uriasă dînd tunetului vocii sale blîndețea sufletului românesc, dar și fermitatea și hotărîrea nației române de a-și păstra neatinsă ființa. „Colindul pentru Președintele Nicolae Ceaușescu”

Tirziu în noapte, cîntăm „La mulți ani cu sănătate”.

Autocarul pleacă, dar numai trupurile noastre merg să se odihnească la hotelul clujean. Sufletele se îndreaptă spre Gherla; miine — astăzi alt spectacol — același — altul — același? Bună dimineața!

AUGUSTIN FRĂȚILĂ

La Gherla, ca la rude

Localitatea : Gherla, 24 septembrie, orele 18, stadionul din localitate. Număr de spectatori : 6 000. Atmosfera : foarte bună. Calitatea spectacolului : excelentă. Noutăți : prezențe locale — Lucian Pastramă, Adrian Căpraru, Nelu Tirziu, „Camera muzicală nr. 2” (Marius Guță, Gheorghe Neamțu). A revenit pentru o seară Marilena Zegrean. Nu a cîntat public dar a dovedit la audiții talent și o comportare demnă de toată lauda tractoristului Alexandru Cutaș. Iuri Galiș a prezentat cîntecul său, „Pămînt de flori”. Aportul organizatorilor : foarte bun. Aici am încheiat microstagiunea noastră în Cluj. Patru zile cu o organizare excelentă, pentru care mulțumim activului organizației județene Cluj a UTC. Remarcabil aportul organizatorilor locali în general și deosebite sirguința conducerii orașului Gherla pentru buna desfășurare a manifestărilor noastre.

Plin de un farmec aparte stadionul din Gherla. Inconjurat de pomi, cu o tribună de lemn care aduce mai mult cu un hambar mare din curtea unui gospodar destoinic, înțesată de oameni, cu alți oameni în jur pînă hăt departe, care pe treptele stadionului, care în spatele gardului, în picioare, care văzînd mai mult, care ascultînd doar și răspunzînd la cîntec tot cu cîntec, cu mic cu mare, în fine, atmosfera ce te îndeamnă la mai multă întimitate, la destăinuirii complete. În rezumat, după o oră de spectacol senzația care ne încerca era de reîntîlnire cu toate rudele venite să le spunem ce-am mai făcut, pe unde am fost. Și noi le-am spus tot. Poate chiar pentru că ne aflam între ai noștri am început cu un colind. Dar le-am spus cîte ceva prin cîntec, și despre condiția omului pe pămînt, pămînt pe care se află și Gherla. „Niciodată” a fost cîntat de două ori și a fost și primul moment în care întreg stadionul a participat efectiv. Dar participarea cea mai afectivă s-a înregistrat la poezie. 30 de minute de poezie la Gherla ar ocupa în mod normal cîteva file dacă ar fi să vorbim mai

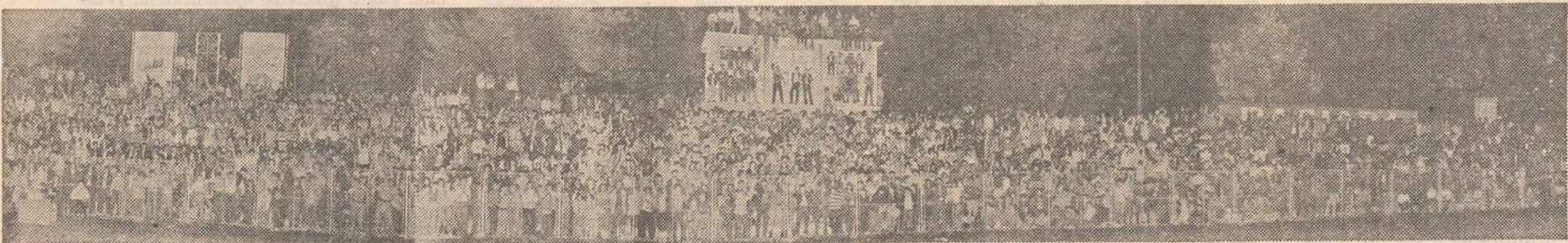

parcă, la starea și perpetuarea versului rostit într-o eternă speranță a celor născuți în cel mai mioritic spațiu. Parafrazîndu-l pe Marele poet și filozof, A.P. a încheiat momentul său: Vom ilumina cu flacăra noastră un colț de pămînt. Restul e urșită.

Dar fiindcă nu am fost niciodată la Gherla pînă acum, am făcut tot și mai ales ceea ce am simțit, pentru ca oamenii să se simtă excelent în această seară. Membrii cenaclului au executat în premieră și un număr dificil de dans popular, „Dansul fetelor de la Căpîlna”. Cum a ieșit nu mai menționăm. Întotdeauna începuturile sînt grele! Dar nici cei prezenți nu au stat degeaba. „Funța și averea” lui Măjay Gyözo a fost preluat mai repede decît ne gîndeam că ar fi posibil. Se simte o mare dăruire. E atmosfera specifică orașelor mici, cu ambiții mari, cu legături sufletești multiple și apropiate. Dacă pe la începutul spectacolului se auzise vocea unuia de stătea sus, în capătul „hambarului”, ca-n pătuț; „Cîntați și voi, mă, nu mă lăsați singur”, acum după lăsarea serii nu-și mai aveau rostul astfel de îndemnuri. Atmosfera era excelentă. La cîntecele de țară s-au aprins zeci de făclii. Întreg stadionul, toată scena erau acum luminate de facke venite noap-

Pe istoricele plaiuri turdene, la cele mai înalte cote ale spiritului. La Dej, un nou cîntec : „Pentru iubire imi sacrific viața / Pentru libertate imi sacrific tubirea...”

spontan și defilează prin fața tuturor. Întreaga lor inimă este parcă revărsată în lumina Tricolorului sub care dau onorul de aici comandantului suprem. E un tablou impresionant. Prin cîntec reamintesc eroismul de totdeauna al acestui popor și dorința de pace a României. Ritmul crește, respirațiile se întretaie și prin spațiile mici dintre ele publicul clujean înalță cite un cîntec mare. „Dialogul oamenilor vii este cel mai fertil”, o idee simplă a președintelui Nicolae Ceaușescu exprimînd genial un mare adevăr. Cîntecele de pace pornesc capătulate de „un joc al ambițiilor”, incluzînd și ambiția oamenilor de a fi în pace, adevărului și frumozii și în viață. Spectacolul tribunei continuă. Opt mari steaguri coboară chiar în fața scenei, pe pista stadionului ca niște străjeri ai celor mai sfînte idealuri. Este ora 1, dar sub aspectul proșepetimii parcă am fi după prima oră. Astfel, excepționalul moment realizat cu participarea actriței Adam Erzsebet, de la Teatrul Național din Tirgu Mureș, și a compozitorului și cîntărețului Sarosi Andre se bucură de o primire emoționantă. „Libertate, iubire — aceste două le dorosc” va cuprinde în cîntec marele amfiteatru clujean. Un nou suflu patriotic animă atmosfera. Prin cîntecele lui Doru Ghiaja și apoi la „Lancea lui Horea” publicul clujean își regăsește tonul profunzimii ce l-a caracterizat în această seară cel mai bine. Tirziu în noapte, spre finalul manifestării noastre, ploaia își relua monologul. Nimeni nu-i mai lua în seamă proza după dialogul viu ce-i luminase prin scînteierea de spirit a cîntecului și poeziei.

CONSTANTIN DRAGOMIR

vibrează prin miile de glasuri dînd măsura conștiinței și maturității politice a tinerimii române. Se cîntă „Deșteaptă-te române”. „Printr-o fericită coincidență — spune conducătorul cenaclului — ora 12 ne prinde în acordurile inmului lui Mureșianu”.

O notă maximă obțin turdenii scandînd : „Trăiască, trăiască, trăiască, să trăiască / Moldova, Ardealul și Țara Românească!”, în timp ce li se omagiază lecurile și oamenii lor, cerînd — UNIRE, UNIRE, UNIRE a tuturor românilor așa cum spune cîntecul lui Valentin Moldovan, pe versuri de St. O Iosif. Urmează firesc „Jurămînt la Putna”. Gil Ionită și cenaclul cîntă cu o căldură extraordinară pentru Moldova, aici la Turda.

Trupele intră în acțiune realizînd acel „up to date” — secolul XX, tineretea cu forța ei, aducerea trecutului la cota prezentului modern al țării. Flapo, Krypton, Holograf, Totuși, într-o competiție perpetuă, se întrec pe sine. „Mulțumesc Holografului pentru momentul de excepție pe care l-a realizat azi”, spune poetul Adrian Păunescu. Holograf s-a detașat astăzi cu o lacrimă față de celelalte trupe. Miine... Se reiau cîntecele de țară și pace cu aceeași forță, apoi e rîndul umorului (cu un Cenani în zi mare) să muta planul afectiv, dovedînd astfel omogenitatea și disponibilitățile membrilor cenaclului și ale publicului. Treceri rapide și spontane de la un gen la altul dau măsura profesionalismului oamenilor ce construiesc spectacolul. Ducu Bertzi, Constantin Dragomir, Alexandru Zărnescu, micuța Lelia Vaida cu broscuța ei testoașă, cu stiluri total diferite se leagă perfect într-o idee comună, aceea de a da publicului turdean măsura propriei sale capacități de receptare.

pe larg, dar bunul-simț al conducătorului cenaclului ne împiedică să ocupăm spațiul acordat unei cronici de spectacol cu un singur moment, chiar în cazul în care atîta poezie scrisă și recitată spre adîncurile inimilor, într-un singur spectacol, cîntărește mai mult pe total decît restul numerelor din program. Și totuși nu putem uita cum într-un amurg de toamnă, în Ardeal, în 24 septembrie, în anul în care trăiam, 1984, priveam un apus alb-gălbui scăpat printre norii sfîșiți de ploaie și înroșiți de soarele care scăpase undeva după dealuri și ascultam poezie scrisă și recitată de poetul Adrian Păunescu : „Sălbatic m-aș lua de piept cu cerul...” Dar am ascultat în aceeași interpretare și poezie scrisă de Lucian Blaga și de George Bacovia. Undeva, deasupra, Luceafărul s-a ivit veghind,

din istorie. Așa am cîntat „Jurămînt la Putna”, înconjuțați de focuri ce readeau în scenă momentele de încercată și eroică istorie a patriei noastre. Făclile s-au strîns apoi încet, încet, și așezate pe pămînt au intruchipat harta României. A fost frumos la Gherla! A fost așa cum ne-am dorit și totuși mai presus de visurile noastre. A fost mult mai frumos decît ne așteptam. De fapt a fost ca la o mare întîlnire cu toate rudele văzute și nevăzute, știute și neștiute pînă atunci. Acum că ne cunoaștem mai bine, probabil că ne vom mai căuta.

DUCU BERTZI

Ați citit cronicile manifestărilor cu numerele : 1 384, 1 385, 1 386, 1 387, 1 388.

Spectacole în devenire

Teatrul de Comedie

repetiție serioasă

O întâmplare fericită în viața Teatrului de Comedie a fost în ultimii ani masiva reînnoire a trupei cu nu mai puțin de șapte tineri actori. Lucrul s-a întâmplat cam în aceeași vreme în mai multe teatre bucureștene („Bulandra”, „Ion Creangă”) și, iată, roadele încep să se arate. Aici, în strada Mândinești, Gheorgheni Dănilă, Șerban Ionescu, Șerban Celea, Florin Anton, Daniel Tomescu, Virginia Mirea, Aurora Leonte au izbutit, se pare, sinteza între stilul... cum să-i spunem? — „adult” profesat de cunoscuții seniori ai afișelor acestui teatru, stil clasic într-un anume fel, și deschiderea „experimentalistă” a celor foarte tineri (care, cu puține excepții — trebuie s-o spunem! — nu sînt de vocație actori de comedie dar pot fi, și o dovedesc tot mai mult, prin formație, așa ceva).

De toate acestea am avut ocazia să ne dăm seama o dată mai mult asistînd mai zilele trecute la una din repetițiile deja „fierbinți”, deja aproape de decoruri și finisări, ale spectacolului pus în scenă de regizorul Valeriu Paraschiv după un text-coloaj avînd la bază trei piese scurte ale dramaturgului sovietic Mihail Zosenco.

„Lucrăm pe un text deschis. Ioan Chirilă, autorul traducerii și adaptării scenice, a colaborat permanent cu noi. Textul propriu-zis s-a perfectat aici, pe scenă; replicile s-au „reasezat” necontenit, în funcție de nevoile imediate ale rostirii și mișcării în scenă. Ce am urmărit? O autenticitate de substanță a piesei, bazată pe priza perfectă între actor și text” — ne spune Valeriu Paraschiv.

Cînd comedia era rege sau, poate, Potlogarii (în privința titlului se mai deliberează încă) e o comedie satirică, plasată în atmosfera primilor ani ai revoluției sovietice, o comedie a cărei factură este familiară spectatorului român, bun cunosător al pieselor lui Mazilu, Baranga, Tudor Popescu. Sînt speculații moravuri, instincte oneroase, duplicități, sînt aduși în scenă contabili și președinți de cooperativă, casierii și hoții de profesie, beivii și fete-n casă, într-o cascadă de situații comice, de întîmplări. Șerban Ionescu și Florin Anton, protagoniștii ai unei savuroase scene în doi, repetă îndelung: mișcare, gest, intonație. „Mișcare, Șerban, pe mișcare. Acțiune! Cei doi se învîrt în jurul a ceva ce va fi la un moment dat o damigeană cu votcă. Între replici, pantomimă (deocamdată) cu mîncatul peștilor afumați și băutul paharelor. „Cred că trei pahare sînt prea multe (!). Asta ne ține pe loc”. „Bine, bel numai două. Dar să știți că trebuie strînsă tare”. „O stringem, o stringem”. Ne vedem obligați să traducem: regizorul bagă de seamă că scena trenează, cei doi promit să elimine timpii morți.

Pauză. Evenimente de tot felul: Șerban Celea povestește cum a rămas fără carnetul de conducere pe următoarele trei luni. Florin Anton își ajută urmașul (Vladimir Anton, zece luni) să facă primul pași pe scenă. Puiu Antemir ne arată, cu amabilitate, macheta decorurilor. Din nou în scenă, de astă dată cu tot actul întîii, Gheorghe Dănilă, un contabil „cu minceute”, din speța (degradată) a lui nenea Anghelache. Constantin Băltărețu — un paznic cu nume hazos — îl cheamă Molmîșkin, deja intrat de-a binelea în rol, Eugen Racotî — Gorpuşkin, președintele, soi de Cațavencu umblînd cîlare pe umerii mai tinărului său confrate, pe numele mirean de Daniel Tomescu, Julieta Srimbeanu-Weigel, casiera „cu draci”, personaj irealizabil și cealaltă. Se spun propoziții memorabile: „De ce i-am inițiat noi pe burjul de la mentalitate?”

O repetiție foarte serioasă, un reportaj aproape morocănos. Adevărul e că spectacolul va fi o comedie autentică. Adevărul e că... vom ride.

TANIA RADU

Emoție de toamnă

(Urmare din pag. 13)

biată... lăptărie. Ea nu mai fîntează acum, totuși, pe pereții clădirii ce a adăpostit-o eu unul s-a bate pîsanie, în marmoră: Aici, în birtul tinut de babacul poetului Ghită Dinu, năstrusnicul și strălucitul, a avut loc un turnir (ca arme, s-au destupat tuici de Văleni) în care citiva juri componiști de sire, moldavi și valahi — Teodorescu și Cezar Petrești — au vrut a-l ingenunchea pe oaspele lor din Lutetia. altfel, os de-al lor, numit dumnealui în catastifele ingerilor și diavolilor Costandin Brăncuși și au izbîndit în acea luptă haiducească acesta din urmă, pietrarul...

E toamna mea dulce, de reverii și arome.

Și de versuri ce încă se mai scriu, singure.

Toamna în care mai că mă bate înfricoșatul gînd de a mă îndrăgosti de o muzică eu pîr lung, de mîere mîncinoasă.

Iarăși?

Iarăși.

Un regizor în toate rolurile

— Scorpiilor, ati început-o bine.

Pe masă, o pungă de plastic cu trei pere și un borcan de muștar pe jumătate plin cu cafea. O masă lungă, neagră, o cameră mare, cu ferestre înalte, deschise. Ne aflăm într-una din sălile de repetiții ale Teatrului „Ion Creangă”. So lucrează, la masă, o nouă dramaturgie a cunoscutului basm al lui Charles Perrault Cenușăreasa. Nouă actori tineri (sub bagheta regizorală a maestrului Ion Lucian, care semnează și adaptarea scenică a basmului, alături de Virgil Puicea) dau viață textului, într-un captivant spectacol al vocilor.

Am întîrziat. Întru tiptil și mă așez. O mică rumoare, repede suspendată, îmi însoțește mișcările. Mă uit în jur, la chipurile așezate în jurul mesei și mă apuc să distribuiesc de capul meu rolurile, luîndu-mă mai ales după fizionomia. Un profil rafaelit, de o mare și blondă puritate: al Corneliu Oseciuc. Nu poate fi decît Cenușăreasa. În capătul celălalt al mesei, o frumusețe ca să zic așa ofensivă: pîr negru-corb, obraz desenat cu voluntară simetrie: Florina Luican. Ochi focosi, nestatornici. O desemnez Mașteră.

Între timp, dialogul circula ca o minge de ping-pong de la o „scorpie” la alta: Andra Teodorescu-Ion și Anca Zamfirescu, cele două surori vitrege, fetele Mașterii. Fizionomiile lor intră și ies din rol cu o repeziune care-mi stîrnește admirația. Profesionişti! — vorba unui coleg de redacție.

Uite o figură cu care nu știu ce să fac. Și mai și cască! Are barbă roșcată și ceva mefistofelic și machiavelicesc în expresie. Bine, îl lășăm la urmă. Aaa, firește, Prințul: Marian Lepădatu. Bucle brune, oval desăvirșit al figurii, aer ușor distant, ușor blazat, uriașă disponibilități de răbdare. Încă o figură feminină. O recunosc pe Marioara Șterian. Ochelari inocenți, încercînd zadarnic gravitatea pe un chip iremediabil juvenil. Ce rol să-i dau? Trag cu coada ochiului la textul vecinei mele de masă, chiar în clipa cînd îl răsfoiește. A, uite, cum de nu m-am gîndit? Zina. Zina cu rochiile de bal și cu trăsura din doiveac. O zină nițel malițioasă, îmi spun; privînd-o mai bine. Personajul cu barbă cască din nou. Ce chestie! Mă uit cu oarecare ciudă (nemotivată, firește!) la el și-mi spun că nici regizorul n-o fi avut ce rol să-i dea. Oare ce așteaptă?

Privirile îmi sînt brusce atrase de ceea ce se întîmplă în zona cu pere și cafea. Un adevărat regal: al gestului, al mimicii, al intonației — maestrul Ion Lucian, joacă, șezînd, toate rolurile. Fur jarași cu privirea cîteva replici din text, după ce mi-am plantat adecvat ochelarii. Și așa află că ceea ce spune nu-i text, ci mereu supratext explicativ, menit să elibereze sensuri, nuanțe, să clarifice atitudinile, relații, intenții. Școală clasică de regie — sfîntă școală clasică! Și totuși, avîz circotașilor: actorul nu e un simplu executant. Am văzut cu ochii mei! („Uite, nu-ti dau tonul, îți dau doar ideea...”) Cenușăreasa e un spectacol de-adevăratelea lucrat în echipă. Actorii scot și pun cuvinte, propoziții, pină ce fiecare simte că replica e firească, îi vine la îndemînă. Fiecare are idei și regizorul știe să pornească întotdeauna de la găsnița mai tinărului coleg pentru a-și plasa abil, neostentativ, propriile-i intenții.

Încă un personaj „în alb”. O figură extrem de mobilă, în care recunosc pe Dumitru Anghel. Dar nu mai am timp să fac în secret pe regizorul. Intră în scenă o scenă de vorbe deocamdată personajul cu barbă. Acum are și un nume: Ministrul. Ba chiar două: Gabi (Gabriele Iencec). Stupoare. Omul are o expresivitate excepțională (unde o fi somnul aproape molipsitor de adineauri?), traduce inteligent sugestiile regizorului. Machiavelicurile și parodia rococo se combină într-o figură foarte reușită. Ministrul prințului (personaj dezvoltînd în această versiune o sugesție infimă a basmului lui Perrault) mai adaugă niște țife, echilibrează conflictul, umanizînd fără a demitiza.

„În ce mă privește, sînt un dușman al demitizării basmului. Basmele le poți citi cum vrei, cu condiția să nu le negi. Copiii nu acceptă asemenea mutilări, care ne satisfac cel mult pe noi, adulții”, ne spune la sfîrșit Ion Lucian. „Am mizat mult în această dramaturgie pe relațiile de curte, pentru a dinamiza intriga: corupția, dorințele de parvenire, dejucate reparatur de către inocență și simplitate. De-aici și ideea introducerii ca personaj cu replică a Ministrului”.

Mă dumiresc, în sfîrșit, și în ce-l privește pe Dumitru Anghel. El e Șoricelul, alias Valetul din scena bahlului. Un șoricel-valet aiurit, cumsecade și istet.

„Prințul nu e aici o fantoșă, un cineva coborît cu hirzobul, ci se implică acțiunii. El gîndește, se îndoiește, are blazări. L-am „modernizat” puțin în ce privește psihologia, dar l-am făcut viabil, l-am scos din schematismul simbolului”.

(I. Lucian)

Am văzut, în cele două ore și jumătate cit a durat repetiția, un spectacol. Evident, altul decît cel care va urca pe scenă în pragul acestei ierni. Pentru că acela va fi un musical, pus pe muzica promisă de compozitorul Dumitru Capolanu, cu o coregrafie lăsată în seama Adinei Cezar și în decorurile la care lucrează Irina Borovskî.

În încheiere, un cald salut și un fel de „drum bun” pe mai departe: „Scorpiilor, ati început-o bine!”

„Izbesc în mine

ca într-un puching-ball

și-a doua zi mă iau de braț”

Sîmbătă, 1 septembrie (toamna acestui an a început cu o tulburător de frumoasă zi!), ora 12,30. Repetiția a început la ora 10 fix. Pe scenă, trei oameni, Cătălina Buzoianu, Valeria Seciu și Ștefan Iordache. Drept să spun, dincolo de o amabilitate politicoasă, am simțit că, totuși, îi deranjez. La urma-urmelor, cei trei oameni munciau, iar munca lor are un anumit ceva foarte greu de definit. Seamănă cu un fel de disecție pe viu a personajelor, iar eu tocmai asta trebuia să văd și tocmai asta trebuia să scriu. Cătălina Buzoianu: Așa deci! Și unde vrei să stai? Eu: Undeva, în sală. Ștefan Iordache, întinzîndu-mi o mîna de ajutor (multumesc!): E de la... Flacăra. Cătălina Buzoianu: Doar că ar trebui să stai ceva mai departe de scenă. Iau loc undeva prin mijlocul sălii. Cred că de pe scenă nici nu pot fi văzut. Sala este, evident, pustie. Încerc să înțeleg ce e pe scenă, ce se petrece, care sînt replicile piesei, care sînt intervențiile regizoarei, care sînt comentariile actorilor, dar îmi dau seama că așa ceva e imposibil. Trebuia să fi citit textul piesei. N-am avut timp și, la drept vorbind, mi se pare mai interesantă relația asta în necunoștința de cauză. Știu doar că piesa se numește Cerul înstelat, și că este semnată de Ecaterina Oproiu. Deci, Valeria Seciu se află lingă un uriaș maldăr de rufe. Parcă ar fi venit de undeva și tocmai a lăsat maldărul din mîna. Ștefan Iordache este trîntit într-un fotoliu în fața lui, pe o măsuță, o mașină de scris. În mașină, o foaie de hîrtie. O canapea, o altă masă în spatele fotoliului, un pat fără saltea, numai cu rama de lemn, așezat pe cană, ca o uriașă ramă de tablou. Salteaua e undeva, lingă canapea, azvîrlită în dezordine.

C.B. (Cătălina Buzoianu), către Șt. I. (Ștefan Iordache): Deci tu ai de zis aia cu sorcova. Șt. I.: Nu, încă nu. Deci ea vine și eu zic: Ce frumoasă sînteți milady... dar la mine nu e chestia cu sorcova. Oare e tăiat? C.B.: Nu poate să fie tăiat, e mai jos. Șt. I. citește și se extaziază: Da, îmi place, e și chestia cu sorcova. Mi-a plăcut de la început. V.S. (Valeria Seciu) ride, se bucură că Șt. I. se arată incintat de text: Sorcovă, sorcovă. C.B.: Mai poticoasă, mai cu nerv, sorcovă, sorcovă, dar... înțelegi, aici e altceva, și tu, Ștefan, cu subtext: Lady, lady, ești o cotoaroanță, adică, fii atent, o babă, dar tu știi că nu e așa, dar o zici. V.S. (în rol): Ah, pe mine nu mă interesează... C.B.: Știi, asta trebuie să fie așa, tu trebuie să lași să se înțeleagă chestia asta. Tu ești o femeie, tu ai familie, tu n-ai 120 000 în bancă. V.S.: Deci, ah, pe mine nu mă interesează, și tu zici... Șt. I.: Tu care ai putea să-mi zici că ești o mare artistă (citește, citește.) V.S. (continuuînd replica de mai înainte): Pe mine mă interesează că tu! Șt. I.: Ce am eu cu ele? Eu rămîn înmărmurit a doua zi cînd află că amazoanele au 25 de ani. V.S.: E treaba lor, ce legătură avem noi cu aiurelele astea. Șt. I.: De ce vrei tu să le dezgropăm mereu. De ce nu te opruști la rolul Ofeliei? De ce rămîii tu la gropar? V.S.: Te-nșeli, totdeauna mi-a fost scîrbă de Yorick. Totdeauna m-a inhibat țigva aia. Șt. I. (către C.B.): Dar ce fac eu cu hainele astea? C.B.: Le așezi pe canapea. Apoi ajungeți la maldărul de rufe, la bocea, și angajați dialogul aici. Dar voi ziceți să mergem mai departe? Că se uită, nu-i așa! Șt. I.: Încă puțin. V.S.: Încă puțin. C.B.: Bine. Deci se conturează că el, soțul încearcă o împăcare, aduce tot felul de argumente, ea mimează că da, e de-acord, dar ea, nu-i așa, merge la recepție, iar el, soțul, neștiind că ea va pleca de la el, o ajută să-și facă valiza. Deci încă o dată vă întreb, mergem mai departe? Șt. I.: Stai să văd ce am eu aici (citește), dar hai că asta îmi place (ride), ea zice excelent, fără rival, asta despre mine, despre soțul ei, care i-am spus mai înainte, despre mine, că tot ce se face, face bine. Excelent! C.B.: Păi, sigur că da, excelent, că tu insinuezi totul, ce mai înceace-încolo. Tu, deși ai oarecare bănuțel, te crezi stăpîn pe situație, ea te laudă, tot ce faci, faci bine, ea zice că ești excelent, fără rival, dar fără să știi, o ajută la făcutul bagajelor și ea va pleca. Îți arată ea ce fel de femeie e. Tu ai înșelat-o cu tot felul de amărîte. Ea a suportat, dar nu mai vrea. Ea te înșală o singură dată, dar definitiv, mortal, cu un tip mondial, și o

joacă și pe Ioana d'Arc. Șt. I.: Da, excelent, asta îmi place, izbesc în mine ca într-un puching-ball și-a doua zi mă iau la braț.

Cele cîteva replici se iau de la cap la coadă. Îmi dau seama că le-am transcris puțin anapoda. Dar nu mai intervin. Diferențele le veți vedea la premieră prin octombrie. Au trecut 30 de minute pentru cîteva replici care se vor schimba în numai un minut cel mult. Ce trudă!

Vă rugăm să ne credeți pe cuvînt

Cobor, însoțit de Oana Popescu, secretar literar al Teatrului Nottara, în sala Studio, unde repetițiile la spectacolul de poezie, dedicat lui Nichita Stănescu, au ajuns la momentul mișcare scenică. Prima replică pe care o aud este următoarea: „Oare ouăle pietrelor au avut copilărie... și dacă au avut, oare cum se jucau ele în copilăria copilăriei pietrelor?” Întrebarea, mai mult o invitație la reverie, a căpătat un răspuns oarecum ciudat: „Nea Georgică, numai vocea matala se-aude!” Privesc prin lumina difuză a sălii și cred că nea Georgică nu este altcineva decît excelentul actor George Constantin. N-apuc să mă mir și să-l prețuiesc o dată în plus pe George Constantin că-i permite tinărului actor Dragoș Păslaru să i se adreseze astfel, că prezența mea este simțită și, bineînțeles, stînjinitoare, de unde tonul lui George Constantin: „Nu vă supărați, dumneavoastră cine sînteți? Mă prezint și totul pare a fi (oare?) în regulă. Adevărul, dacă e nevoie de-o lămurire, este că regizorul Mihai Lungeanu știa despre dorința noastră de-a asista la acea repetiție. Și-acum cîteva cuvinte despre scenă: șapte-opt podiumuri așezate în semicerc, cu diferențe de înălțime. În mijlocul scenei un fotoliu (aveam să află mai tîrziu că va fi înlocuit de-o sferă uriașă, goală, că înăuntrul sferei vor arde cîteva lumini, că ea ar vrea să fie un simbol al universului poetic stănescian). În fundal, o oglindă înaltă. În stînga oglinzii, după spusele regizorului Mihai Lungeanu, va fi o lumină permanentă, o lumină aparte. „Din cînd în cînd, replicile, avea să ne explice regizorul, vor fi punctate de aprinderea unor lumini, dar și de muzică, o muzică specială, astfel încît, dacă totul va fi cum gîndim noi, și n-are de ce să nu fie, oamenii iubesc textul, scenograful a fost prieten bun cu Nichita Stănescu, eu sînt un admirator fără de margini al poetului, cred că vom face un spectacol bun, un spectacol de poezie pentru cunosătorii poeziei stănesciene, dar și pentru cei care încă n-au pătruns în universul nu atât poetic, cît mai ales filozofic al acestui mare poet român care pur și simplu a revoluționat lirica română”.

Dar să nu devansăm. Pînă la aceste declarații, am asistat la repetiție și, o spunem cu toată sinceritatea, ne-am înfruptat, acesta este cuvîntul, de frumusețe și adevărul unor versuri care, în rostirea actorilor George Constantin, Cătrinel Paraschivescu, Valeriu Preda, Emilia Dobrin-Besoiu, Alexandru Repan și Ruxandra Sireteanu (au lipsit, motivați, firește, Adrian Pinteș și Elena Bog), erau, de-adevăratelea, reverberația aceluia fantastic autoportret al poeziei stănesciene: „Eu nu sînt decît o pată de singe care vă vorbește”. Se va pătrunde de-această sinteză, dureroasă și totodată mîndră, a poeziei lui Nichita spectatorul însuși care, prin actorul Dragoș Păslaru, va urca pe scenă (chiar așa se va și întîmpla, din sală, dintre spectatori, un tinăr va urca pe scenă și, fiind chiar Gîndul sălii, va fi ecoul interior al replicilor rostite de Orfeu, Pămînt, Daimon, Iubit, Iubit, Trecerea, Femeia, Mama), și va descoperi, încetul cu încetul, lumea de taină și frumusețe a versului stănescian. Cu alte cuvinte, la Nottara se anunță un spectacol de excepție, asemănător intrucivă aceluia Linişte, ne privim în ochi, de la Teatrul Bulandra, pe versurile lui Marin Sorescu, și ne place să credem că și celelalte spectacole de poezie, aflate în intenția Teatrului Nottara (este vorba de-o suită de spectacole pe versuri de Ioan Alexandru, Adrian Pănescu, Marin Sorescu, Ana Blandiana și alții), vor fi la aceeași bănuțel înălțime pe care, asistînd la prima repetiție cu mișcare în scenă, am sesizat-o, totuși, și vă rugăm să ne credeți, deocamdată, pe cuvînt.

VICTOR NIȚĂ

atelier literar

G. Dumitrescu

Liana Man : Compuneri de efort, „făcute”, uscate, lipsite de vibrație și ecou. Bunele semne nu se confirmă.

G. Băle : Pagini cuminti, caligrafice, convenționale, lipsite de acel „zvic” (rudimentar, dar promitător) al primelor texte. Ceva, în „Cavaleri”, „Insectar”. Sperăm să vă găsiți drumul dv. adevărat.

M. Sârbu : Tendințe inflaționiste, lucruri de serie. Doar „Din adincul tăcerii”, „Templu”.

E. Chelaru : Citeva mici semne (mai ales în „Inadvertentă”, „Soluție”) care par să anunte un început de învioreare.

F. Tollbergsson : În ultima vreme, scădere de nivel, alunecări spre manufactura de serie, mult prea abundentă ca să poată păstra indicii de calitate. Citeva pagini mai bune, în alt plic: „Atmosfera”, „Rămânind”, „Eu și umbra”, „Astrală”.

(Ar trebui să ne comunică, în fine, și semnătura adevărată, dacă e cumva alta decât aceasta.)

Mihai Boesa : Încercările dv., în toate registrele abordate, lasă o bună impresie și implică, fără doar și poate, solide justificări pentru stăruințele viitoare, dar și pentru speranța tinerilor teului rivnit.

Adrian Cretu : Stare nebuloasă, simulată, care nu adevăratele antecedente pomenite și nu indică, cel puțin deocamdată, perspectiva concludentă a unei vocații.

O. Clanca : Intr-adevăr, nu mai este poezie, ci o joacă neinspirată, oarecum morbidă, în afara drumului cunoașterii și

al creației. Trebuie să vă regăsiți glasul propriu.

Augustin Circa : „Oare când o să termin cu această ipostază?” — vă întrebați. Răspunsul e în întregime dependent de dv., de seriozitatea și consecvența cu care sunteți în stare să abordați această preocupare a scrierului, să obțineți, prin efort susținut, pregătirea și orizontul intelectual necesar unei asemenea activități, care nu e în nici un caz o joacă de-a vorbele. La voia întâmplării, printre picături (asa cum arată, din păcate, noile texte trimise). Paginile colegului dv. nu depășesc, deocamdată, nivelul unor exerciții de început, relativ ingrișite, dar încă modeste ca performanță lirică.

D. Amurg : Ne-ati trimis multe pagini, dar n-am putut reține decât „Maimutele” (care nici ea...), „Poeze „F.S.” sint cel puțin, sincere, declarându-și pe față condiția (pe care ne-ar fi greu s-o contestăm...). Epigramele, în general miilocii (cu unele, rare, „virfuri”), nu se află la nivelul celor mai bune pagini trimise anterior. Ca, de altfel, aproape întregul conținut al acestor ultime plicuri.

C. Bogos : Lucruri de acuratețe, de amatorism elevat (scrise în noaptea de simbră spre duminică, atunci când ne permite programul...) reprezentând, acum, ca și anterior, cam 30-60 la sută din potențialul și aspirațiile subterane...

Belinda : Nu sînt lucruri noi, semne de progres (nici chiar în tăieturile de presă, pe care ni le trimiteți...). Ceva

mai bine, în „Microcosmos culinar”, „Albastru”. Ati îngrosat exagerat, tendentios, termenul „gust”; în realitate, e vorba de subiectivitatea pe care n-o poate evita nici o apreciere critică, acum și pururea...

Gabriela Coman, Daniela Andrei, Samali Sefchi : E ceva, încă nu de ajuns. Continuati.

Ludmila Daroga, Anca Petrescu, E. F. Dolj, Marius Denden, Cristiana Moldovan (rămăniți la Cristiana — Cristiana e o formă agramată, chiar dacă e difuzată în ziare), **Virgil I. Dumitrescu, Marius Novăcescu, Philippe, Carmen Butt, Ion Linescu, Marcel Cepoi, Ion Oprea, Marin Rada, T. Ion, Maria Petre, Dumitru Gh. Bucă, Eugenia Nechitoaie, A. Acostăchioaie, Verona Cojocaru, Tudor Donoiu, Maria Tanasă, Ilie Niță, Dragoș Dună, Violel Singer, Mădălina L., Iuliana Ciupitu, Mario Deseoso, Petru Covriz, Daniel Lespuic, Martin, Dan Dragoș, Octavian, Deimani O. C., Ludmila Filip, C. 19, Iris, Nută Danca, Cristina Nicoleta Dumitru, Daiana R. Criste, Elinorela, Gh. Saran (?), Călina Marian, Dumitru Cojan, Dina Florentina, Radu Zamora, Rocamboles, Ovidiu Gorun, Maria Baiulescu, Lucia Dornescu, C.N.L., Carmen Măntulescu, Gabriel Sorger, Corneliu Calciu (ceva, în „Medalie”, „Poete”), Marius Cosmin Boiangiu** : Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

ADIO POTCOVARULE

Tata e morar într-un sat din cimpia cu plopi dunăreni punindu-și nopțile la măcinat sacii umpluți cu polen. Tu să fii cuminte s-ascuți cum plimbă prin traista ciobanului greierii cîntăreți și descuți întreaga dulceață a lanului poți s-o afli-ntr-o plopi după ce vei fi mare să și se prelingă proaspeții stropi pe fruntea infierbintată de soare dintre meserile cele dragi pe care stelele focului ard, dragul meu, potcovar să te faci fierul să-l bați eci e cald. La rostogolirea stelei mele pe fin cosit adio potcovarule suplu se va lăsa și tata de morărit pentru niște candelabre de cupru.

GH. DUMITRESCU

ZILE DE SINGURĂTATE

Cer vinețiu zile de singurătată... încit și fereastra a devenit un pătrat negru în fața căruia mor fluturii.

AUREL ALBU

EVA

În scaunul ei cu roțile își poartă încă la mina stîngă ceasul ei (cu zece minute în urmă) cu o curea din piele de șarpe...

Adam e mort de mult, iar curtea cu mărlu au vindut-o cînd s-au mutat la oraș.

CASSANDRA ȘERBAN

SERGHEI ESENIN

Zilele pe care nu le-ai trăit mușcă din sufletul meu. Burlanul spinzură de limba vîntului. Azi-noapte te-am văzut invirtînd coasa în vitrina librăriei.

VASILE MIHALCEA

„MESERIA DE-A TRĂI”

Cînd nu mai știi ce să faci cu trupul tău : îl lei îl viri în autobuze îl silești să mănînce îl invelești în lebedele poemului îl inveți meseria — destul de grea — de a trăi.

IULIAN BOLDEA

CAII DIN BASM

Copii crescuți printre mașini și fum Chemați din basme caii înapoi Cîț iarba ne mai iese uneori în drum Cîț norii își mai pun cercei de ploi.

Și scoateți șaua de aur sau argint Și friele să cadă și ochelarii toți Din coama lor să muște cel mai sălbatic vînt

Iar din calești rămînă doar spițele la roți.

Și hamuri să le pună doar razele de lună Și ochelari le fie doar marginea de cer Căluș e orizontul ce se îmbracă-n spumă Cînd nechezaturii mușcă din el cu dinții de fier.

Doar roua să le bată potcoave pe copite Și bicul să se-ntoarcă în sălcii lingă riu Azi cu miresme grele plîng ierbele cosite Și macii sint jăratec pe tăvile de griu.

Copii crescuți printre mașini și fum Chemați din basme caii înapoi Cîț iarba ne mai iese uneori în drum Cîț norii își mai pun cercei de ploi.

LIVIU CAPȘA

UN IEPURE

Că nu e bine să fugi după doi iepuri se știe s-a scris și asta desigur înscamnă să nu fugi decit după unul dar unde scrie că-l prinzi ?

EMIL ACHELĂRIȚEI

CÎND STRIVEȘTI IARBA

Cînd strivești iarba și ea nu țipă să nu crezi că n-o doare sau că n-a simțit, tăcerea ei, devenită rouă, e doar semnul înțelegerii și-al iertării...

MARIA BADEA

ALEXANDRU GEORGE

(Urmare din pag. 13)

tul că am exhumat pur și simplu și am valorificat scriitorii rău cunoscuți, editându-le uneori și opera și dezvoltînd unele adevăruri care nu erau deloc acceptate.

— Sînteți un singuratic ?

— Nu-mi face plăcere să fiu. Și totuși aceasta este condiția esențială a criticului. Criticii nu sînt în general iubiți, și scriitorii se tem de ei mai mult decit de moarte. Pentru că pe aceasta din urmă știu că n-o pot evita, dar pe critici, își fac iluzia că da. În realitate, judecata critică este o judecată existențială, care, deci, stabilește cantumul de existență al unui scriitor, în măsura în care are vreo valoare. Criticul nu poate avea decit o acțiune pozitivă, prin faptul că el e chemat să recunoască această existență, față de care alternativa nu e decit nonexistența. Criticul nu adaugă operei judecata lui, cu atât mai puțin nu creează opera. El nu poate decit să-i recunoască statutul existențial. Judecata critică este provocată de însăși opera la care se referă și, în acest sens, chiar o judecată severă, cum e aceea a lui Șerban Cioculescu despre Istoria literaturii... a lui Călinescu, în măsura în care este adecvată, este provocată de opera însăși și chiar cerută de ea. Călinescu spunea, de altfel, că, în materie de critică, omagiul cel mai frumos este de a-ți spune opinia în toată violența, chiar cînd este defavorabilă.

— În afară de E. Lovinescu, păreți a avea unele afinități (care nu au scăpat criticilor criticii dumneavoastră) cu Șerban Cioculescu.

— Intr-un anume sens. Îi admir pe Șerban Cioculescu în primul rînd nu pentru hărnicia lui excepțională, pentru luciditatea și inteligența critică, ci pentru un fapt care de obicei e trecut cu vederea. Și anume, că Șerban Cioculescu, în ciuda virstei venerabile, care i-ar da o anumită autoritate, a titlurilor universitare și academice, și-a păstrat țînta și mentalitatea unui publicist, stilul unui critic liber, care nu judecă niciodată invocînd argumente de autoritate. Și care, pe de altă parte, poate fi combătut cu aceleași (suprem-cavaleresti) mijloace. Acest lucru este de o importanță și totul excepțională în existența critică și Lovinescu, predecesorul lui și în această privință, a fost în aceeași situație, neavînd însă titlurile lui Șerban Cioculescu și bînzîndu-se strict pe o anumită autoritate profesională.

— Socotiți deci că e foarte important exemplul unei critici de acest gen ?

— Da, pentru că în literatura română predomină ideea și s-a impus noțiunea falsă de critică de autoritate, autoritatea fiind conferită de merite sau avantaje obținute pe alt tărîm decit cel al literaturii : cazul lui Maiorescu, Iorga sau chiar Mihail Dragomirescu, care, în call-

tatea lor de profesori universitari și de oameni politici, influențau opinia și își puteau face discipoli pe căi străine de literatură. Cazul lui Maiorescu e cu atât mai semnificativ și alarmant, cu cît activitatea lui de critic propriu-zis s-a desfășurat în prima tinerete, cînd el nu avea nici o autoritate, într-o atmosferă de contestație vehementă, de violențe verbale fără precedent pînă atunci în publicistica românească. Aceasta nu i-a împiedicat pe o serie de critici „autoritari”, cum a fost D. Caracostea, să și-l ia ca model, cu toate că, prin radicalismul lui, față de ceea ce reprezenta pe vremea lui critica, el era chiar contrariul acestui tip intelectual. Am citat și cazul lui M. Dragomirescu, care e mai puțin cunoscut, pentru că el nu și-a exercitat autoritatea asupra criticilor profesioniști, dar a avut o influență coplesitoare asupra tuturor profesorilor secundari care au activat între cele două războaie mondiale. Sigur, asta nu înseamnă că el n-a avut anumite merite ca teoretician, dar prin autoritatea lui didactică a blocat accesul literaturii moderne în școala secundară și a deformat gustul multor oameni de cultură generală, de al căror număr nu ne putem da prea bine seama.

— Și totuși, chiar Lovinescu, la care vă referiți aprobativ, a vorbit de „dogmatism” în critică...

— Da, a vorbit chiar de „dogmatismul necesar”, dar a făcut-o într-un moment de exasperare, cînd și-a dat seama că nu putea, prin mijloacele criticii sale, să impună unele adevăruri — ceea ce, cred eu, nici nu e rostul criticii să facă. De altminteri, noțiunea de „dogmă” aparține arsenalului teologiei și Lovinescu nu era deloc familiar cu aceasta. Critica lui e tot ce poate fi mai antidogmatic. Cit despre „împunere” și despre „autoritatea” sa, Lovinescu nu avea mai multă nica la douăzeci și trei de ani, cînd debuta în ziarul Epoca cu senzaționalele articole despre debutantul Sadoveanu și nici cînd, înainte de a muri, a scris Planeta de poet tînăr închinată evasinecunoscutului Dimitrie Stelaru... Termenii aceștia : „dogmă”, „autoritate”, „împunere” nu aparțin vocabularului criticii...

— Deși sint destui critici care vor să împună opinii. Nu credeți că reușesc s-o facă ?

— Orice metodă de a „împune” un verdict sau o opinie critică pe altă cale decit a argumentației e nocivă, e o trădare a spiritului critic, indiferent că acela care beneficiază de atare posibilitate nici măcar nu e conștient de ea... E cazul lui G. Ibrăileanu care se pare că a fost un om extraordinar de fermecător și care, prin calitățile sale de amfizion și dascăl, a exercitat și o acțiune de „împunere” pe calea contactelor personale, care nu are nimic a face cu spiritul critic. Și nu mă refer la vraja exercitată doar asupra unui etern adolescent ca Ionel Teodorescu, ci și la spiritul de înaltă intelectualitate și luciditate, ca Mihail Ralea, Iorgu Iordan sau D. I. Suchianu, la care se observă un

anume „sectarism” în domeniul opțiunilor literare și un soi de opacitate față de unele valori, absolut stupefiant. În schimb, Lovinescu a știut să întreprină în jurul lui o atmosferă critică ; toți cei apropiați de el s-au ilustrat prin atacuri violente împotriva sa mergînd pînă la cele mai regretabile insulte (Ion Barbu, Camil Petrescu), dar și la judecăți critice severe, care nu au lipsit de sub pana unui Pompiliu Constantinescu sau Vladimir Streinu, dar și a „blajinilor” Tudor Vianu și Mihail Sebastian. Dar cel care l-a urmărit pe criticul mai în vîrstă timp de aproape două decenii cu cele mai acute și perseverente critici a fost acela care, după moartea lui, a devenit președintele „Asociației prietenilor lui E. Lovinescu”... Ați ghicit că e vorba de maestrul Șerban Cioculescu. Aceasta este atmosfera în care spiritul critic trebuie să se dezvolte, nu aceea care creează și întreține imagini ca : dascăl fascinant, maestrul venerat, divinul critic...

— Văld e, deși... prozator, vorbiți totuși mai mult de critică...

— Pentru că ea e terenul dialecticii, al discuției, al opinabilului, al controversei, ceea ce nu ostensec a sublinia și în scrierul meu... Literatura mea aș prefera să o discute alții și, bineînțeles, mai întii să o cunoască.

— Sînteți adesea citat într-o galerie de scriitori (prozatori) pe care îi leagă ceea ce ați numit debutul tardiv : Radu Petrescu, Mircea Horia Simionescu, Costache Olăreanu, Tudor Topa. Dincolo de această coincidență de destin literar, ce vă leagă de literatura lor ?

— Da, eu sînt cel care am stabilit formula debutanților tardivi împotriva a ceea ce aș numi generația răsfațaților, care ar începe cu Nichita Stănescu și s-ar putea încheia cu Ana Blandiana. În prima serie, e vorba de scriitorii cu care am afinități prin formație, printr-un anumit stil intelectual și prin situația ex-centrică în viața literară. Debutul tardiv este un fenomen mai firesc la prozatori, și de aceea generația „răsfațaților” e mai degrabă una de poeți. Dar iată că, în paranteză fie spus, personalitatea care a deschis seria „tardivilor” este tot un poet : Leonid Dimov.

— Considerați important debutul (circumstanțele lui, maturitatea lui) pentru evoluția ulterioară a unui scriitor ?

— E greu să dau un răspuns. De pildă, debutul meu a fost o întregă aventură, care a început de la trimiterea unei poezii, împreună cu o scrisoare, la Poșta redacției a unei mari reviste (cam așa a început și Eminescu...) Ce a urmat de aici e o poveste care angajează întîmplări atât de baroce și personalități atât de marcante, încit ar covîrși spațiul unui interviu. Tot ce mi s-a întîmplat nu m-a descurajat însă să încerc pe mai multe căi, pentru că pînă la urmă să debutez direct în volum, deoarece nici o revistă nu a vrut să-mi publice vreun text mai semnificativ. Am rămas de aceea cu o sensibilitate specială la cazul necunos-

cuților, pentru că uneori printre ei există oameni de structuri psihice mai puțin ferme care cedează și renunță în fața primului insucces. De altfel, Călinescu de pildă nu se ocupa de debutanți și nu-i urmărea. Considera că un scriitor valabil se afirmă în orice condiții. În timp ce Lovinescu îi ajuta și căuta să depisteze virtualitățile în opera scriitorilor tineri. Pentru un prozator, coincidența dintre debut și începuturile scrierului lui nu este întotdeauna importantă, deoarece talentul unui prozator evoluează mai lent și personalitatea lui se cristalizează mai greu. În timp ce pentru un poet este catastrofal să iasă din cadrele generației lui și să se afirme mai tîrziu. La cazul lui Dimov, în seria mea l-aș adăuga și pe cel al lui Mircea Ivănescu, o personalitate excepțională. Poezia este mult mai legată de un moment istoric care de fapt este și un moment al sensibilității. În acest sens, eu care sînt un... „negativist”, am căutat mereu să pun în valoare poezia lui Constantin Tănăsescu, cazul lui pîrîndu-mi-se o bizarerie absolut inadmisibilă în felul în care a fost receptat de generația mai tîrîndă de critici, care întretin totuși un cult al lui Labis. Cu acesta din urmă autorul Plantațiilor prezintă o mare similitudine de destin.

— Debutanții tardivi sînt și „scriitorii de sertar” ?

— Nu recomand în nici un caz ideea de scris pentru sertar și pentru o post-ritate îndepărtată. Dacă nu pentru altceva, măcar pentru valoarea foarte mare pe care eu o atribui contactului operei cu publicul și pe care un scriitor inteligent o fructifică întotdeauna.

— Vedeți în cititorul de astăzi unul capabil să recepteze proza dumneavoastră ?

— Spre deosebire de alți critici, care se blochează cu orgoliu într-un specialism rigid, eu am considerat totdeauna că nu există o diferență de esență între un critic și un cititor din public. Ca atare, am o mare încredere, poate mai mare decit mulți, în calitatea acestui public. Datorită creșterii enorme a numărului de cititori la noi în țară, număr pe care îl apreciez a fi cam de 20 de ori mai mare decit în timpul războiului — anii succesorilor lui Ionel Teodorescu — am fost surprins de înțelegerea pe care mulți cititori anonimi mi-au dovedit-o și de interesul pe care-l au pentru literatura mea.

— Care sint, Alexandru George, bucuriile unui... critic „negativist” ?

— Reveniți la ceea ce nu-mi face plăcere... Dar răspund : să pot valorifica dacă nu un autor, măcar un text al unui autor necunoscut, oferindu-l spre delectare criticilor blajini, care vor putea să-l exercite asupra lui virtuțile lor... „pozitive”.

— Ați putea da un nume ?

— Da, Alexandru George. Mi-ar plăcea să pot valorifica ceva din opera prozatorului Alexandru George. Asta o spun pentru a dezminți, cel puțin parțial, întrebarea cu care a început convorbirea noastră...

Un muzeu in labirint

Refuzul tragicului

2.

Nicolae Grigorescu
Autoportret

În definitiv, mi-ar putea spune cineva, ce e rău în faptul că a picta cum cîntă o pasare? Nu e ierizarea ambiția noastră cea mai onorabilă? Nu asta dorim, să avem mai multe motive de a iubi viața, să ne conciliem cu lumea și cu noi înșine? Atunci de ce să reproșezi unui artist că are oroare de tragic? Pentru că această oricare evacuează o parte din adevăr? Dar tragicul nu este, la rîndul său, tot o parte de adevăr? De ce n-am vedea că soarele strălucește și că, totuși, viața nu e o pasiune absurdă decât pentru cei care n-au avut niciodată norocul de a dispera din dragoste? Și de ce ar fi mai adevărat un măr bătrîn, „scorboșit și noduros”, decât un mesteacăn zvelt care pîlîie argintiu? Sau de ce ar fi mai adevărată o suferință decât picla trandafir dintr-o seară caldă? Nu e rezonabil, în concluzie, ce spune Kafka undeva, că arta zboară în jurul adevărului încercînd totuși să nu-și ardă aripile?

Ba da. Însă aceste întrebări riscă să treacă peste un fapt important și anume că în străfundurile tragicului se află totdeauna o mare iubire; că sentimentul tragicului nu este desolidarizare de viață, ci dragoste dusă foarte aproape de insuportabil. Dacă e adevărat că pe măsură ce crește în intensitate o iubire e mai tragică, e adevărat și că pe măsură ce ne scufundăm într-un sentiment tragic simțim mai doritoare dragostea. Altfel, ar trebui, probabil, să le dăm dreptate celor care se miră: de ce cînd există atîtea lucruri pe care artistul le poate iubi, el se mai uită în ochii Gorgonei?

Ei bine, tocmai de aceea. Pentru că arta nu putea să nu ducă pînă la ultimele consecințe pasiunea din care se hrănește. Sigur, ea încearcă pe cit posibil să nu-și ardă aripile, dar riscul acesta n-o poate împiedica să zboare în jurul adevărului. Îndepărtîndu-se prea mult, s-ar trăda pe sine. Dacă există vietuitoare care trec din dragoste direct în moarte, pe care dragostea le ucide (și totuși de la începuturile lumii nu dau înapoi!), de ce n-am recunoaște că arta poate aspira, măcar ea, la nobila imprudență de a iubi inconfortabil? Căci a renunța la riscul de a iubi primejdios, pînă la suferință, înseamnă în realitate a-și slăbi legătura cu lumea; în absența totală a tragicului, această legătură ar deveni cu timpul nu mai armonioasă, ci mai irivolă.

Pentru a ajunge la Oedip, omului i-a trebuit să facă un pas important. Și asta nu fiindcă în loc să fugă de adevăr Oedip a avut curajul să rămînă pe loc și să privească destinul în față. Curajul nu i-a așteptat pe tragicii greci pentru a exista. Dar Oedip aduce cu sine o nouă tate tulburătoare. El nu e obligat de nimeni să caute adevărul. El decide să nu accepte nici un compromis, să nu fie indulgent cu sine, să atingă miezul durerilor al adevărului, fără să fie în nici un fel constrins. Adevărul îl pune în pericol tronul și ochii. Totuși el nu ezită, continuă ancheta. Vrea să știe. Vrea să știe tot. Vrea să-și asume tot. Nu vrea nici să mințită, nici să fie mințit. Cu orice risc. Cu orice preț. Întrebarea lui Nietzsche, cit adevăr poate suporta omul? rămîne fără rost în fața lui Oedip. Fiindcă Oedip are un singur răspuns: oricît; pînă și în doze mortale. În nefericirea sa cea mai adîncă, regele Thebei ajuns vagabond devine liber și calm; purificat; purificat nu de adevăr, ci prin adevăr. Dacă ar fi evitat adevărul — și ce ușor ar fi putut! — și-ar fi cruțat ochii, dar nimic din măreția care strălucește în noaptea acestui orb n-ar fi existat. Drumul spre Colonos este în realitate nu o ispășire, ci un triumf. Ce îndoieli îl mai pot clătina pe Oedip după ce și-a asumat tot? Zeii și chiar destinul sînt neputincioși în fața acestui bătrîn orb.

Obiecție posibilă: Drumul acesta nu este singurul pe care poate înainta un artist.

— Desigur. Am luat exemplul lui Oedip numai pentru a spune că tragicul nu este, ca idilismul, o fundătură. El duce dincolo de probă pe care o înfruntă, la o conciliere cu lumea pe terenul cel mai vulnerabil, cel mai amar, purificînd însă tocmai de aceea dragostea de orice ușurință și dîndu-i o strălucire gravă. La limită, tragicul e o formă de optimism; și e uită în infernul unei suferințe omenești pentru a căuta speranța tocmai acolo unde Dante zicea că ea nu mai există, și cucerește dragostea pe cea mai aspră cale, ce părea închisă. De cite ori îmi aduc aminte de Oedip, îmi aduc aminte că abia noaptea se vede cerul spuzit de stele. Și atunci înțeleg de ce a orbit, de fapt, Oedip. Pentru a vedea mai bine.

Și cu asta mă pot întoarce la Grigorescu. Probabil nu întimplător, dintre toți copacii, Grigorescu îndrăgea cel mai mult mesteacănul. Discret, cu ramurile subțiri și frunzele tremurătoare care nu suprimă cerul, fumegînd ca un foc fin dar tenace, mesteacănul corespundea perfect acestui om „delicat în maniere și rezervat în fire”, cum îl descriu cei care l-au cunoscut, care se putea vindeca de o iubire muncind și putea mărturisii mai tîrziu: „Ea n-a știut niciodată c-am iubit-o și nimeni n-a bănuit ce-a fost în inima mea”. Dealtfel, și cînd triumfă în pictură, Grigorescu triumfă în felul mesteacănului, nu prin forță, prin robustețe, ci prin lirism și farmec. El nu tulbură, ci mîngîie. Nu domină, ci încîntă. Și așa cum prin frunzișul mesteacănului se cerne lumina, prin culoarea lui se cern dragostea pentru natură și admirația sinceră, îl citez pe Tonitza, „față de pătura cea mai puțin omenește înțeleasă și simpatizată atunci: țărînea”.

Pentru a nu fi greșit înțeles, mărturisesc că-mi plac multe lucruri la Grigorescu. Îmi place că a iubit vara, dealurile și ființele modeste. Panteismul său rustic mă face să visez adesea la propria mea copilărie. Ciobanii lui răscolesc pulberea unor drumuri care nu mă pot lăsa indiferent. Regret doar că n-a vrut să picteze mărful bătrîn de care s-a speriat. Poate că pictura lui ar fi cîștigat mult din asta.

OCTAVIAN PALER

Biblioteca in aer liber

Clipa, femeia, fiul

Seara, la ora opt și treizeci de minute, a fost văzut în sala de concerte a Filarmonociei; se cînta Bach; în aceeași zi, la aceeași oră, se găsea — există cel puțin douăzeci de martori — la masa de nuntă a unui prieten, lucru intrucitiv de mirare deoarece tocmai stătea de vorbă cu o femeie bătrînă într-un compartiment al acceleratului de Timișoara și se afla în fața ușii închise a unei florării din Piața Națiunii, rugînd-o pe vânzătoare să deschidă și să-i vîndă măcar o floare. Arăta clar cu degetul una și făcea cu palmele împreunate gestul implorării, iar florăreasa întredeschidea ușa — nu poate fi refuzat! — îi oferea bombăniind o garoafă și incuia din nou fără să aștepte banii, grăbită să se ducă acasă. De cînd îl știu pe Sorin Titel, el tocmai a venit de undeva și trebuie să plece într-o secundă. Ceea ce nu înseamnă că nu rămîne o oră — iar dacă ai nevoie de el, și două, și trei — aflîndu-se tot timpul cu o clipă după ce-a venit și cu o clipă înainte de-a pleca și trăind acest rîstimp în modul cel mai fîlnit ce se poate imagina. Clipa, clipa cea repede, clipa încărcată de sens ca o bătaie de inimă — și sint convins că inima lui bate plin de șaizeci de ori pe minut — clipa trebuie trăită intens (dacă se poate, în zece feluri deosebite) pentru că în lumea ei trăim, ea domnește, clipa formidabilă, clipa normală. Și nimic nu e anormal în cărțile acestui mare prozator, iar lucrul cel mai firesc e fantasticul, calea de la vestea adevărată la povestea și mai adevărată — și înapoi, de la poveste la veste — fiind străbătută atît de natural și de lin, într-o clipă, încît de emoție îți dau lacrimile: „Nu e păcat / Ca să se lepede / Clipa cea repede / Ce ni s-a dat?”

Nu știu dacă tot atît de natural și de lin s-a făcut trecerea de la fermecătoarele nuvele cu adolescenții ale tineretii sale literare la romanele de maximă gravitate care sînt **Pasărea și umbra, Clipa cea repede sau Femeie, iată fiul tău**. Pentru că a fost o trecere vizibilă, dacă nu o ruptură: de la „fermecător” la „zguduitor” e o distanță pe care puțini prozatori sînt în stare (unii

nici nu vor — și nu trebuie blamați din acest motiv) s-o străbăta. Cum s-a întimplat? Citesc o recenzie scrisă de Sorin Titel și dau peste următoarea frază concludivă: „Explicația (autorului) nu ne mulțumește”. Simplu, direct, fără replică. Ei bine, același „nu ne mulțumește” trebuie să-și fi spus la un moment dat și sieși. Nu e deloc un dulce și concesiv beletrist acest bărbat nespus de amabil, alungînd orice undă de antipatie la un kilometru distanță. Dincolo de plăcuta aparență — și e o aparență care nu trădează esența ci o reprezintă fidel, dar numai în parte — se află o mare și liniștită mindrie: mindria profesionistului. Pentru că Sorin Titel e un excepțional profesionist al scrisului, adică un om care, în acest domeniu, deloc restrîns, al literaturii, nu face — și nu își face — nici o concesie: nu e nici cumsecade, nici amabil, nici politicos. E intrabil. Cu sine. Cu ceilalți. Va spune exact ceea ce știe el că trebuie spus, va scrie exact ceea ce crede el că trebuie scris, nici mai mult și nici mai puțin. E foarte bine că încerci să-l convingi că opinia lui în cutare problemă literară e inexactă, e dreptul tău să-ți aperi punctul de vedere, iar el te ascultă și-ți răspunde cu calm. Dar dacă știe — sau simte — că de fapt nu ai dreptate, argumentele tale sînt curată pierdere de vreme. Firește, uneori ai — și atunci e încîntat să se corecteze. Nu bucuos, încîntat, pentru că el e cel ce cîștigă: se îmbogățește cu un adevăr și înlătură o inexactitate. Dar cînd știe, chiar știe! Discuția e utilă doar pe terenul — întotdeauna larg la un om de mare talent cum e el — al întrebărilor fără răspuns.

Ca romancier, Sorin Titel e în același timp un copil la bilci, într-o zi de duminică, încîntat de spectacolul lumii, și un filozof într-o cameră cu cărți. Sursa adevărilor pe care cei doi își au de diferiți le cercetează e aceeași: mama. Și copilul și filozoful simt că o femeie care naște copii și-i crește muncind din greu (și citînd — de ce nu?) e izvorul tuturor adevărilor fundamentale. Și mai totdeauna femeile din cărțile lui știu mai mult și mai profund decît bărbații. De ce? Așa, pentru că ele, femeile, fac oamenii. Probabil că s-a observat, sare-n ochi adevărul că opera romanică de excepțională valoare a lui Sorin Titel e nu doar o odă de un sfișietor patetism in-

chinată vicții extraordinare a omului simplu (pentru el omul de pe stradă e de zece ori mai interesant decît Napoleon), ci și o odă închinată femeii. Cite poate să-și spună, în timp ce-i dă să sugă, o tînră bănațeană de la țară pruncului, cale de vreo zece pagini, nu spune un gânditor mai prizărit și cu pretenții în șapte volume groase!

Cele trei substantive din titlurile **Clipa cea repede și Femeie, iată fiul tău** pot să se afle la temelie unei analize complete a operii de pînă azi a lui Sorin Titel, analiză pe care pare chemat s-o întreprindă pe spațiul unei cărți talentatului critic timișorean Vasile Popovici, autorul unei excelente cărți despre Marin Preda, exeget pătrunzător al lui Sorin Titel. **Clipa, Femeia, Fiul, Despre Femeie, iată fiul tău**, Vasile Popovici scrie (în revista **Orizont**) lucruri fundamentale. Atunci cînd spune că, în romanul analizat, „sărbătoarea însăși, ca temă și sentiment (...) a devenit acum timp al rătăcirii și spaimei”, face însă o afirmație discutabilă (care, într-un studiu întins, l-ar putea duce la concluzii false). Nu, sărbătoarea este și în această mai nouă carte un timp al jubilației, al uimirii ferice, al scînității nevizitate de nici un nor. Dramaticul roman e, în felul lui, o sărbătoare continuă și nu cred că e cazul să fie opus cu decizie romanelor anterioare ale scriitorului. Tema dramatică și tema sărbătorii există încă de la **Tara îndepărtată**, se întînesc, se despart, se aud cînd alternativ, cînd laolaltă. E adevărat că tema dramatică devine în noul roman sfișietoare, dar tot sfișietoare devine, prin amplificare, și tema sărbătorii. Zei de pagini din roman îți dau senzația că te afli într-un basm, iar această **Furtuna** a lui Sorin Titel rămîne un tărîm al lui Ariel și al lui Prospero. Pentru romancier, Caliban cel urit și năring nu există: viața e prea frumoasă pentru a-i da naștere lui Caliban. Caliban nu are mamă, iar fiii fără mamă nu trăiesc în lumea lui Sorin Titel, o lume în care (ca și în **Moromeții**) oamenii bestiali nu-și găsesc locul, o lume ferică în care balaurii sînt așa cum sînt nu pentru a-l infringe mai lesne pe erou, ci pentru a gîndi lumea mai profund și mai dureros nu cu unun, ci cu toate cele șapte capete visătoare ale lor, legănate în capătul gîtlejurilor lungi.

FLORIN MUGUR

Septembrie, la Obîrșia Cloșani

Deși bătuse peste jumătatea lui septembrie, la Obîrșia Cloșani — comună situată sub curbura Carpaților, înainte ca ei să se întîlnească cu Dunărea — vara își făcea cu seamă de cap. Soarele împinsese mercurul termometrelor spre 30 de grade și erau o lumină și o căldură care te îndemneau inevitabil spre leme. Oamenii de aici însă nu prea au timp să lenevească, nu e în firea lor de a se ascunde la umbră și nici nu se lasă înșelați de mimetismele naturii. Toamna este anotimpul axial pentru ei, iar dacă munca n-a fost făcută la timp, nici rodul nu va fi bogat și nici bucuria în casă nu va fi. Pe plauri, pămîntul este cam subțire și îndărătnic, trebuie îngrijit atent ca să scoți cite ceva de la el. Cum comună e așezată mai aproape de golul alpin decît de marile aglomerări urbane, oamenii de aici s-au învățat să-și facă totul singuri, devenind meseriași universali. Posibilitățile de angajare sînt restrînse. Cîteva locuri la o exploatare geologică, la pădure, la construcția de drumuri nu pot acoperi cererea de muncă. Într-un timp, cînd se circula mai intens, mulți au plecat la oraș să-și caute un rost sau făceau o navetă obositoare, iar pămînturile le lăseseră în paragină. Dar aerul de la oraș nu e ca și cel de munte, și nici naveta nu mai constituie o soluție în ziua de azi, așa că oamenii s-au întors și s-au pus serios pe agricultură. Ca dovadă că munca asta e prețuită și aduce bani frumoși e faptul că în sat aproape n-a mai rămas casă nerăscolită, adică refăcută din temelii sau măcar lărgită.

Ce e drept, oamenii dețin suprafețe mari, dar ele sînt numai pante și creste, nu există o platformă de mărimea unui teren de fotbal. Parcelele sînt răspîndite la kilometri distanță și greu pot fi lucrate. Un gospodar cum e Petre Stoensescu care are cîteva hectare de teren, 70 de oi, două vaci, un vițel, doi cai, porc, găini, trebuie să tragă, împreună cu ceilalți membri ai familiei, de dimineața pînă seara ca să facă față. El stabilește de ce seară un plan de lucru și repartizează muncile. Femeile, adică soția, mama și nora nu prea pleacă de lingă casă pentru că au în grijă ograda, grîdina și livada și păsările. Iar bărbații, acum în septembrie, se duc o zi la cules fasole, o alta la scos cartofi, o alta la adus lemne, la porumb sau la coasă. Iar în fiecare dimineață mulg oile și

seara le adună în strungă. Noaptea, dorm uneori pe la sălășuri, iepurește, fac oleacă de foc, iar cînd vine ursul sau mistrețul bat în tîngiri ca să-i zgornească. Numai că viețile s-au cam obișnuit cu metodele astea, s-au obișnuit peste măsură și fac paradeală mare. Pe aici nu se practică transhumanța, problema numărului unu e să asiguri animalelor hrană pentru iarnă. Petre Stoensescu face cam 30 de zile de coasă pe an și nu are nevoie să cumpere fin. Prin aceste locuri nu se tocimesc oameni, coasa se face pe nălimt, adică își împrumută unii altora cite o zi, ajutîndu-se reciproc. Petre Stoensescu poartă încă opinci și spune că n-ar putea altfel pentru că ar cădea de pe coastă și nici n-ar putea să înfigă sapa. El și le confecționează singur din piele de porc, iar cînd e nevoie, devine timpiar, dulgher, rotar, constructor sau sobar. Femeile știu să facă toale, țesături, ștergare și scoarte. Fiul său a vrut să rămînă țărîn și nu s-a omorît cu multe școli, iar fata s-a măritat cu un alt țărîn dintr-un sat vecin. În schimb, nepoatele, două blondine cu ochi albaștri ca picăturile de rouă, de cinci și respectiv șase ani, vor urma carte serioasă. Gospodarii ca Petre Stoensescu, sau Pantelie Popescu, sau Ispas Groapă, sau Nicolae Dărăb sînt în stare să dea la contractări cite zece miel, un chintal de brînză, mai mulți porci și altele.

Pentru cei din Obîrșia cea mai mare realizare a secolului a fost introducerea curentului electric. E adevărat că oamenii au încercat singuri, încă de acum vreo 20 de ani, să-și construiască o hidrocentrală. Ei au împrumutat o linie de decovil pe care au prelungit-o cu sine de lemn, au ars mii de cărămizi pe care le-au pus la baraj, au adus o turbină scoasă la reformă, s-au chinuit amarnic dar n-au reușit. De-abia acum doi ani, iar asta s-a datorat mult insistențelor primarului, au reușit să tragă o deviație de la sistemul național și să aducă în case curentul. Munca n-a fost chiar în zadar, căci peste vechiul baraj s-a proiectat unul nou, iar la noua hidrocentrală, turbina reparată și unsă a prins cit se poate de bine.

Cînd a venit aici, acum trei ani, Ion Hirsovescu, de-abia împlinise 30 de ani și era cel mai tînr primar din țară. Fiind și el din preajmă, de peste un munte, a înțeles bine problemele oamenilor, s-a zăbătut, a luptat, a adus lumina și a lărgit vatra satului. Oamenii își cam pierduseră încrederea, căci mereu venea cite un primar, le cerea bani și electricitatea rămînea departe. Împlinindu-le visul, Ion Hirsovescu a căpătat imediat și o mare au-

toritate. Nu s-ar putea spune că, în ciuda virstei, primarul e lipsit de experiență. El se strocoară în suferințele oamenilor, le-a învățat acaterurile pe de rost, le cunoaște problemele și dorințele. Primarul știe să potolească micile vanități, canalizînd energiile spre binele colectiv, apărînd, dar mai și arde cu cite o amendă. Avantajul și respectul pe care și le-a cîștigat constau în faptul că el nu fine oamenii la ușă — biroul său se află în sat. De altfel, oamenii sînt liniștiți și disciplinați, respectă legile, dacă nu știu întrebă. Chiar în concavitatea munților, viața politică e activă. În seara aceea de septembrie, tocmai se desfasurau alegerile de partid, iar deputatul Nicolae Dărăb, care fusese repropus, a tremurat puțin în sine, ca, căci, oamenii sînt ei buni, dar aspri, și dacă nu știi să-i ajuți și să-i conduci, nu te iartă.

La Obîrșia, în condițiile unei relative izolări, sînt probleme specifice. Există un dispensar, dar medicii vin aici ca și cum ar fi trimiși în exil. Adică vin și pleacă urgent. Oamenii însă sînt sănătoși și mai mult îi îngrijorează faptul că, acum în septembrie, s-au deschis școlile, iar aici au fost repartizați, ca și în alți ani, suplimentari, mai ales cu studii medii, și pregătirea copiilor cam lasă de dorit. O profesoară de română, repartizată anul trecut, nici măcar nu s-a deranjat să-și vadă locul de muncă. Microhidrocentrala a adus și necazuri. Existau aici șase mori, patru pive și trei gateri, dar apele fiind deviate nu mai funcționează acum decît o piură și un gater electric, ceea ce nu-i grozav. Drumul, declarat de un funcționar zelos terminat, a ieșit din investiție și a rămas neasfaltat, împiedicînd turismul.

Tocmai datorită izolării, tradiția locală s-a păstrat mai bine. Gheorghie și Maria Iacobescu, rapsozi populari, au obținut numeroase premii. Ei sînt și instructori la dansuri și cu formațiile locale au obținut șapte diplome la ultima ediție a „Cîntării României”. La sărbători se horește ca pe vremuri și oamenii se îmbracă în costume naționale cusute în casă. Cum ei sînt mari amatori de cîntece și dansuri, iar căminul cultural e vechi și neîncălzit, s-au pus în frunte cu primarul, să ardă cărămidă pentru un local nou.

Acum însă, la Obîrșia Cloșani, era septembrie și oamenii nu le stătea gîndul la joc. Vara va intra cîrînd în agonie și sătenii se grăbeau să-și pună recolta la adăpost. Pe creste și văi, viața pălăia ne-spectaculos dar intens. Semne trănice prevesteau o toamnă bogată.

IULIAN COSTANDACHE

Invitat să iau parte la seminarul sud-est-european ce a avut loc în septembrie la Universitatea din Heidelberg despre care voi scrie pe larg în această revistă, mă grăbesc să transcriu memorabila convorbire ce am purtat-o într-o seară de neuitat, aproape trei ceasuri, cu un mare scriitor înainte de toate o minte de istoric și literat de gânditor angajat în destinul umanist al Europei un om tânăr al generației mele copil în timpul războiului aflat acum cu cei cinci copii ai săi în plină putere creatoare proaspăt încărunit de multe gânduri de multe cărți zeci de cărți și studii tipărite iată una din ele de nouă sute douăzeci de pagini format mare (920 pg) intitulată Anstösse — Imbolduri, străfulgerări, deșteptări.

De-a lungul anilor am putut citi din operele Dumisale astfel că întâlnirea noastră s-a putut desfășura de la început fără convenționalisme și retorism inutil.

Profesor universitar doctor honoris causa deja, născut la Freiburg în patria lui Heidegger, Hans Maier este și ministrul învățământului și culturii al Landului Bavaria. În extrema sa modestie văzându-l cum îi stă bine cărturării adevărate mă gîndeam la Nicolae Iorga sau Titulescu la Onisifor Ghibu la acești bărbai luminați ai veacului nostru din propria noastră tradiție care știu să se dăruiească întru totul intereselor obștei dar mai ales au darul rar de a se ști familiar în toată cultura și istoria țării lor a Europei întregi. Umanismul european cel bun și etern cel ce a fost mereu în fruntea mișcărilor de eliberare și innovare întru păstrarea și adevăratele demnități omului va găsi mereu slujitori și găsește mereu suflete înalte și minți luminate în context istoric specific gata să-l slujească.

În cărțile sale Hans Maier este preocupat de formarea omului condiționat de trei factori: familie școală și mediu-societate: ca omul să-și poată dezvolta personalitatea adică să poată ajunge creator dăruind semenilor săi toată înzestrarea sa pentru propășirea celorlalți el este confruntat de mic din familie cu bună voință sau inerția celorlalți. Această miraculoasă plantă acest copil venit în leagăn pe pământ în fiecare familie se izbește de la început de pietrișul sau pământul fertil al dragostei părinților sau al dezbinaților și neașezărilor de acasă. Apoi școala unde pedagogul preia rolul părinților este cea care poate influența caracterul și creșterea cea bună a copilului iar apoi mediul strada orașul teatrele morala societății de toate zilele.

Hans Maier vede în istorie fiecare copil cum a crescut pruncul Romei antice al Eladei al vechiului orient al profetilor al Evului Mediu, pruncul Renașterii și al Barocului al contrareformei și Reformei al Romantismului, cum crește pruncul veacului nostru care i-au fost cărțile de căpătii cum arăta pedagogul dascălul Pestalozzi fiecărei generații. Cum ar arăta Mozart dacă ar merge astăzi la școală ca să citez chiar titlul unei cărți publicată de curind de Hans Maier. Ce facem noi astăzi ca genii să nu fie lăpilate oprite, împuținate de sistemele adesea greoaie de învățămînt modern.

Hans Maier este unul dintre miniștrii de învățămînt europeni care susțin școlile ce ușurează înzestrărilor deosebite o trecere mai grabnică prin anii incertiniți ai școlilor cu multe materii uneori inutile: așa cum în U.R.S.S. Japonia și Statele Unite există școli de elită în sensul nobil al cuvîntului ar trebui să existe în fiecare țară europeană modalități de promovare grabnică a celor ce au un geniu anume față de care au de împlini cu devoțiune lucrarea vieții lor.

Convorbirea noastră a avut loc în casa Dumisale în camera încă plină de jucării a copiilor unii în pragul studenției, ascultînd în surdina muzică adinecă românească de pe un disc proaspăt adus din țară.

I. A. Sunt bucuros să vă văd chipul știindu-vă din cărți. Ieri la librăria Herder un afiș proaspăt anunța intrarea în librării a volumului al doilea din seria de scrieri. La televiziune v-am văzut proaspăt întors de la Moscova unde ați deschis o expoziție cu patruzeci de capodopere din vechea Pinacotecă bavareză, iar peste câteva zile afișele spun că veți vorbi la deschiderea în schimb a expoziției „Aurul soților” cuprinzînd celebra colecție a Ermitajului din moștenirea scîților ce au locuit la nordul Mării Negre începînd de la gurile Dunării pînă adinec în răsărit.

Aș dori să vorbesc cu Dumneavoastră asupra citorva probleme importante pentru cultura noastră europeană. Sunteți un om deschis tuturor problemelor, ați conferențiat și în țări socialiste. Cu savantul japonez Daisaku Ikeda, conducătorul societății Soka Gakai, am avut de curind o convorbire în revista Flacăra ce va publica și convorbirea noastră. Învățatul japonez îmi da dreptate cînd afirmam că iubirea este puterea cea mare a lumii, iubirea ca putere, adesea de renunțare, verzicht — cum spune așa de frumos Heidegger în Drumul de țară.

H. M. Japonia, în forma ei actuală de țară industrializată, cum o știm, cu toată cultura ei, este opera veacurilor de așeză care o premerge. Știți că vechea Japonie budistă avea o mare admirație pentru ființele vii trăind numai cu vegetale. Așa au putut observa veacuri de-a rîndul creaturile în amănunt. Tot așa este abținerea, asceza medievală temelul culturii spiritualității și științei europene. Au fost veacuri de admirare a lumii înainte de a ne apropia de ea cu respect.

I. A. Poate este vorba de acel faimănos admirare ne care Heidegger îl așază la originea filozofiei.

H. M. Tot acel puritanism ascetic este temelul științei americane. A trebuit să-ți subjugi voința unor legi morale severe să-ți obișnuiești ființa cu puțin ca să poți

face ceva în istorie. La originea marilor culturi stau mari austerități.

I. A. În Descrierea Moldovei, Dimitrie Cantemir vorbește despre asceții Moldovei din vremea lui (suntem la sfîrșit de veac al 17-lea) care mai bine mureau decît să se atingă de carne. Este aceeași tradiție prelungită prin Bizanț a lumilor vechi păstrată și în țările noastre. De aceea vă urmăresc gîndul cu mult interes. Arta inimitabilă a frescelor Moldovei pe care trebuie să le vedeți s-a născut în acel spirit de austeritate.

Ce putem face acum pentru buna noastră creștere a copiilor dar și a păstrării mostenirii culturale bune europene. Cum ne putem crește pe noi înșine. Ce rol are cultura în acest sens.

H. M. Educația prin cultură, prin cărți care edifică este cu puțință. În etapa actuală însă această creștere este depen-

dentă la noi de doi factori: există o saturație de cultură apoi cu greu se disceerne un tel precis în cultură. Este o saturație materială. Apoi al doilea, există acest pluralism în cultură. Mai multe voci în contradictoriu un pluralism contradictoriu. Nu-i clară orientarea de mai demult. Opțiunea pentru valorile umaniste spiritualitate morala de echilibru de odinioară sonotire această pe mai multe voci contradictorii creează confuzii. Între creșterea acasă a copiilor și cea din școli precum și cea din mediul social trebuie să fie o continuitate de valori nu o contradicție. Cultura trebuie să impună prin creații autentice această continuitate.

În secolul nostru se întîmplă ce se întîmpla în veacul al 16-lea al Renașterii. Este o descoperire a multor discipline noi în cunoaștere: în acest secol fizica atomică, biologia, psihologia aduc unele noutăți. Iar pentru tineri, în această multitudine de direcții, lipsește orientarea.

Problema este de-a se crea sinteze care pot direcționa aceste orientări și noutăți adesea contradictorii. Dezbinările (zersplitung) trebuie să ducă la unire. Problema împăcării forțelor dezbinate de-a se supune unei împărțiri.

Direcții de la Freud la Heidegger sau Heisenberg acest pluralism poate oferi sinteze într-o dimensiune etică umanistă în care viața morală creșterea să fie posibilă.

I. A. Ce rol poate avea literatura lirismul, arta în această reasezare a valorilor a luminării dimensiunii etice a umanității?

H. M. Știința oricît de fascinantă nu poate da o soluție orientativă clară pentru mine. Educația nu se poate face prin știință care nu-și propune așa ceva.

Educația poate fi cu puțință pe temelul unei noi regîndiri de sinteză a valorilor spirituale adinec ale culturii noastre comune europene care au edificat spiritualitatea bizantină sau occidentală de la Augustin la Dante pînă astăzi. Căci este vorba de edificarea ființei interioare a omului. Pentru a fi unul cu altul pentru a ne îngădui unul pe altul pe un temel democratic avem nevoie de ființa întîrziată cardinală imperisibile care au dat marea spiritualitate europeană.

Este vorba de păstrarea unității interioare dintre oameni.

I. A. După cite înțeleg vorbiți despre acea temelie morală a lumii care trebuie păstrată. Limba noastră graiul ca patrie cum ar spune Heidegger ce rost poate avea în păstrarea unității dintre oameni.

H. M. Limba tehnică de astăzi ca o mașină, limbajul dezbinat născut de suprafață limbajul specializat care comunică date de suprafață descriptive nu pot deșăvîrși o limbă care adună unește și solidarizează.

I. A. Cred că de acum am putea vorbi despre rostul liricii al poeziei pentru păstrarea creșterea limbajului interior. La noi poezia este citită ascultată îndeosebi, se poate face o seară de poezie dintr-un autor contemporan la un teatru cu toate locurile vîndute ocupate.

H. M. Lirica intensifică sentimentele cele adinec și bune care unesc. Cred că lirica poate strînge oamenii laolaltă. Ea este blîndă și delicată este acea mi-reasmă abia sesizabilă a tainei și frumu-

șeții care nu brutalizează nu forțează nu afirmă categoric. Este cea mai rafinată, spiritul ei de finețe atît de înrudit soaptei celor mai candide simțămînte ome-nești.

I. A. Ceea ce spune l'abbé Bremond sur l'inspiration poetique.

H. M. Vedeți acolo într-un raft toată opera acestui mare cărturar european...

I. A. Sunt foarte fericit să aud din cuvintele Dumneavoastră această înaltă apreciere a lirismului, a sufletului liric al lumii. El, lirismul, cum spuneți, dă curaj omului, îl smulge din mrejele unei tristeți iremediabile. Dintr-un limbaj indecis, neutral, obiectivizant care nu se comunică, lirismul personalizează jertfele la temelia cuvintelor focul convingerii al dragostei care toate le rabdă toate le crede toate le biruie care nu va înceta niciodată acea agape paulină care cuterează marile capodopere ale lumii încheind Paradisul iubirea și Faustul european. Sunt acum inclinat să-l parafrazez pe Dostoievski, anume: Lirismul va salva unitatea lumii (el o spunea despre frumos).

H. M. Lirismul poate reorienta sufletele să le comunice oamenilor ceea ce îi unește și îi poate face fericiți.

I. A. Poate că astfel trebuie înțeles și adinec atașamentul al lui Heidegger față de poezie. Întoarcerea marelui filozof la șoapta candorii lirismului. Se știe că în ultima parte a vieții pînă în ultima zi citea zilnic numai poemele lui Hölderlin. Poezia lirismul adinec pare să fi avut pentru Heidegger ultimul cuvînt de spus în istorie ca pentru alt mare filozof al acestui veac, Gabriel Marcel, textele canonice ale tradiției noastre bimilenare.

H. M. Heidegger în ultima parte a vieții s-a apropiat de acest lirism adinec dă-tător de viață de spiritualitatea perenă a Europei.

I. A. Vă întreb despre Heidegger pentru că și la noi este adesea neînțeles iar din marea sa apreciere față de lirism nu se învață ceea ce ar trebui, anume păstrarea ființei poetice a omului nepuștită de limbaj convențional din care a fost izgonită viața intimă Logosul intrupat. Acum un cuvînt despre școală. Ați scris Dacă Mozart astăzi ar merge la școală.

Sunteți ministru al învățămîntului și culturii de peste zece ani în acest Land cit o țară al Bavariiei. Ați scris despre școală despre neajunsurile ei despre posibilitatea școlilor care să ușureze promovarea celor cu înzestrări excepționale în științe, arte, ați apreciat experiența aceasta din țări ca U.R.S.S., America, Japonia.

H. M. Școala durează prea lung; o treime din viața omul trebuie să fie școlar la noi dacă frecventează universitatea. Îi mai rămîn două treimi din viață în cel mai bun caz. Suntem interesați cum s-ar putea scurta, cum ar putea ajunge cei excepționali mai devreme la locul de muncă să ne bucurăm de înzestrările lor. Pentru cei buni trebuie găsită posibilitatea unui salt (sprung) din incetinelă. Ei nu vor să se separe de ceilalți colegi ai lor dar nici să se justifice tot timpul fiind dăruții față de ceilalți.

I. A. Orice dar este datorie — Gabe — Aufgabe — spune un proverb german. Așadar cine-i dăruit mai mult are și o bligății mai mari față de seamănu lui. Știm pilda celor zece talanți care trebuie înmulțiți în proporția primirii.

H. M. Trebuie să se găsească o soluție pentru aceasta într-un spirit democratic care să nu ducă la separare ci și mai adinec unitate, creștere laolaltă fiecare să-și poată împlini vocația proprie cît mai devreme cu puțință.

I. A. Ce am putea face pentru mai bune schimburi culturale între țara mea și a Dumneavoastră cu Landul de care aveți grija culturală?

H. M. Oricînd suntem gata să primim prin reciprocitate cum am făcut-o acum cu Ermitajul din Leningrad și expoziția românească. Ne-ar face plăcere una de carte rară românească, sau de pictură. Avem bibliotecă cu săli de expunere foarte bune, avem galerii care oricînd ar fi bucurioase de un astfel de schimb cultural. Orice idee culturală de-a dumneavoastră o vom asculta cu plăcere.

I. A. Ați veni la București să țineți o conferință?

H. M. Mi-ar face plăcere să vizitez România pe care n-am văzut-o încă. Am fost și în câteva țări vecine cu Dumneavoastră: U.R.S.S., Polonia, Ungaria, Iugoslavia. În Ungaria am conferențiat de trei ori. Aș veni cu multă bucurie și în România.

I. A. În România sunt vreo cinci milioane de copii la ora de față care frecventează școlile încă. O cifră imoresionantă pentru țara noastră. Ați dori să le transmiteți un cuvînt?

H. M. Să-și folosească anii acestia cu care nu se vor mai întîlni, să lupte cu timpul pentru a-l transforma în valoare. Acum își pot edifica ființa interioară, mostenirea cea de pret. Să se adinecească în textele fundamentale, să-și ia existența în serios. Copiii trebuie să învețe mai multă poezie adevărată, să-și descopere ființa interioară o pot face prin lirism cu mai mult folos. Adinecările insondabile acolo sunt ascunse nu în lan-gajul convențional. Copiii, studenții nu vor avea timp atît de liber și deschis niciodată decît în acești ani de studiu pe care trebuie să-și folosească. Acum ei au posibilitatea de a-și face o viață spiri-tuală, a-si modela o gîndire nobilă și curată pentru toată viața în dimensiunea etică. Profesorii vă pot ajuta într-o pă-

trunderea în dimensiunea fericirii existenței.

I. A. Știu că sunteți pasionat de muzică. Știți cînta la orgă și pian. Aveți și o placă unde cîntați Dumneavoastră. Ce înseamnă muzica pentru un scriitor și un ministru ce sinteți? Mai mult decît o relaxare?

H. M. Eram copil în timpul războiului și cîntam să-i bucur pe oameni... Dar pentru mine muzica înseamnă ceva esențial. Anume îmi impune mereu o lume ordonată, o lume în care domnește spiritul ordinii al armoniei al înfrățirii o lume unitară, fericită interioară. Ordinea din muzica lui Bach bunăoară. Un cosmos al ordinii. Nu haos, nu dezbinare, nu dușmănie: Este ordinea divină admirată de marii inspirați ai lumii, este ordinea după care tinjește sufletul fiecăruia.

I. A. Căsătoria nu-i tot ordine și echilibru, ea face parte tot din acel echilibru și armonie, acea bucurie creatoare mărturisită de muzică în spiritul eticii.

H. M. Căsătoria este astfel dar și toposul responsabilității. Întîi omul trebuie să învețe să muncească și apoi să se căsătorească. Căsătoria este pe viață. Nu există (n-ar trebui; vai, să existe) căsătorie de probă cum nu există viață de probă. Nu poți iubi de probă cum nu poți trăi de probă.

I. A. Îmi amintesc cuvintele învățatului Emil Brunner despre căsătorie, despre dreptul juridic al copiilor asupra părinților de-a-i crește în dragostea lor.

H. M. Căsătoria, creșterea pruncilor este o jertfă și unde este jertfă este și binecuvîntare. A avea copii înseamnă a te păstra treaz în istorie, a fi un om angajat, a deprinde lepădarea egoismului, a te deprinde cu suferința care duce la viață nepieritoare.

I. A. Cred că-i momentul să vă întreb acum ceva ce-mi stă la inimă, destul de delicată problemă astăzi în Europa cea a națiunilor, a specificului fiecărui popor, a dreptului la specific al umanității. Eu cred că națiunile au un rost etern aduceți-vă aminte de doxa de rodnicia neamurilor din viziunea Ioanică a patmosului unde neamurile vin cu mărirea lor în etern. Este ceva specific în fiecare neam și tocmai acest specific mijlocește buna conviețuire pașnică între neamuri — odată distrus specificul, dispăre și buna vecinătate, cum spune într-o carte un învățat diplomat român.

H. M. Tehnicul nu aduce sufletele laolaltă. Herder vorbește despre sufletul popoarelor. Există acest specific datorat spiritului, care cere temporalitate. Logosul trebuie să se intrupe și de aici nuanțele felurite ale națiunilor. Teza lui Augustin despre popoarele care fiecare are o misiune umanitară proprie. Națiunile, tradiția națiunilor, specificul într-o civilizație mondială, rămîn. Istoria înseamnă adinecirea specificului pînă la transfigurare într-un universalizant.

I. A. Spuneți adineciori că a convorbi, a fi în dialog adevărat înseamnă a nu-ți propune să vorbești despre ceva precis. A te lăsa dus de puterea graiului care crește și adinecste comuniunea. Cred că am ajuns acum după îndelungă convorbire în acest ceas al dialogului care nu mai are o țintă precisă. Iată o întrebare ce a izvorit acum din dialogul nostru, anume. Iată de cînd sunteți aici simt o anume îngrijorare dacă nu neliniște față de proporțiile comercializării vieții. Unde arunci ochii o reclamă, un magazin, se țin lanț prăvălii lingă prăvălii cu sute de sortimente ale aceluiași produs. Este aceasta o parte pozitivă a prelucrării în amănunt a materiei care ține de datoria omului față de cele ce sunt. Înainte cînd intrai într-un oraș se zăreau mai întîi așezămintele spirituale, acum apar firmele de departe. Apoi răceala dintre oameni, aș spune singurătatea, dară nu o eria și o tristete. O sun cu iubire și vreau să înțeleg. L-am întreb pe un filozof german dacă Hölderlin astăzi, dacă limba inimică sărbătorească a lui Hölderlin ar mai fi astăzi aici cu puțință și mi-a spus că nu. Ce credeți Dumneavoastră? Poate omul trăi fără sărbătoare, este lirismul altceva decît sărbătorearea, sărbătorearea bucuriei dintre oameni?

H. M. Este o întrebare foarte importantă despre sărbătoreare. Literatura demitologizantă, voit nepatetică într-un limbaj prozaic în stil convențional este o realitate cenusie de toate zilele care nu mijlocește ceea ce spuneți despre sărbătoreare. Sîtu că iubirea nu poate vorbi decît sărbătorește. Die Liebe nur feierlich sprechen kann. Poezia lirică este exoresia iubirii și nu poate vorbi decît sărbătorește. Drumul iubirii în istorie nu poate fi rupt, doar intrerupt, se va reveni la sărbătoreare pentru că nu putem trăi fără iubire. Iată, vin de la o sărbătoreare de pe sate. Dacă sărbătoream nu ne-am aviată în poezie, ei există între oameni ne sate, ei mai pot cînta, se bucură laolaltă la culesul viilor, la nuntă, de sărbătoreare se înnoiesc tradițiile, iubirea, viața lor reface imediată sărbătorearea bucuriei și iubirii. În dialog crește sărbătorearea. Înde dispăre singurătatea, goliciunea interioară, egoismul, unde viața se umple de desti-nul celuilalt apare sărbătorearea.

I. A. Pot spune că dialogul nostru iată a atins dimensiunea sărbătoreării mul-tumindu-vă din inimă.

Convorbirea noastră fiind notată prescurtat, într-un carnet de către mine, expresiile nepotrivite sau cele ce nu cores-pund exact gîndirii marelui scriitor se datorează grabei notării din partea mea, asumindu-mi în acest fel responsabilitatea cuvîntului. De altfel, vroiam să scriu mai degrabă un eseu al acestei convorbiri însă pentru rămînerea în apropierea gîndirii Dumisale am preferat acest dialog de înfățișarea celor socratici. Fie în acest fel omagiu ce i-l aduc acestui mare umanist, Hans Maier, om al generației noastre, pe care îl doresc un prieten al culturii și istoriei poporului român.

IOAN ALEXANDRU

A fost odată, nu de multă vreme, o fetișcană

● Am intrat în zodia betonierelor ● Un prozator talentat ●

Omul — interioare de conștiință

Cine e victima?

NE SCRIE UN PENSIONAR DE 63 DE ANI :

„Alăturat depun memoriul meu în care se oglindește întreaga suferință și nedreptate ce mi se face de către organele judiciare. Sint bolnav și de circa patru ani am fost alungat din casa părinților mei de fiul meu cel mic și mama acestuia cu ajutorul organelor judecătorești locale și județene. Mai mult, Tribunalul județului, în considerentele deciziei pronunțate, numai că nu mă numește criminal deși în realitate eu sint victima...”

Extrase din memorii

În anul 1949, arde casa vecinilor noștri datorită fiicei acestora, Eugenia, care din neglijență a dat foc la casă și era urmărită de părinți și patru frați ca s-o pedepsească, iar mama mea miloasă o ascunde în podul casei noastre, aducând o pernă și o pătură. Contrar voinței părinților mei și pe ascuns, am început, alături de alți băieți, să trăim în concubinaj, și în perioada 1949—1953 a dat naștere la trei copii, astăzi majori, o fiică, cea mai mare, locuiește în București, al doilea fiu locuiește în Rm. Sărat și cel mai mic are domiciliul nestabil și menționează că Eugenia a fost, este și va fi, nestatornică, traseabilă, pusă în permanentă pe scandal, așa îi seamănă fiul Georgel.

După 1953, eu nu am avut trai bun și am trăit despărțit și datorită violenței și datorită părinților mei care mă acuzau de faptul că am adus și stabilit un rău în casă.

Tata, om grijiu, a strins materiale ca să mă construiesc încăperi pentru toți și menționează că concubina n-a mai părăsit casa părinților mei pină astăzi, devenind proprietară.

După nașterea copiilor și eu nevoind a mă căsători, întrucât întreținea relații de dragoste și cu alți bărbați, iar gospodăria noastră era frumoasă și de invidiat — i s-a născut concubinei gândul ca pe orice cale să devină stăpina gospodăriei la care nu a contribuit cu nimic, toată viața a dus-o în petreceri și huzur, cu beții și petreceri nocturne...

Eu am legitimat copiii fiindcă s-au născut sub acoperișul casei tatălui meu și ea are patru frați care m-ar fi omorât dacă nu i-aș fi legitimat, cu toate că nici eu nu sint sigur că au fost concepuți de mine, nici ei că eu sint tatăl lor. Incolțindu-i gândul, deci, ajutat și de alții, de a pune mîna pe casa noastră, în 1961, la refuzul meu de a mă căsători cu dinsa, beată fiind, a dat cu toporul în capul tatălui meu și lovitura a fost parată de brațul meu și ea a fost condamnată numai la o amendă datorită rudelor ei, unul președinte la C.A.P. și altul la consiliul popular și introduce tot atunci acțiune de partajarea bunurilor comune. În anul 1961, tatăl meu trăia și acțiunea a fost respinsă, nu a avut bani s-o timbreze, însă dosarul trebuie studiat.

După anul 1953, am arătat mai sus, viața între noi a ajuns o calamitate, certuri, bătăi, scandaluri, beții, am fost și bătut de frații ei, de ea, necazuri care au culminat în 1979, cînd ajutat de fiul nostru George, m-au bătut și chinat în așa hal, mi s-au bătut și cuie în talpă, m-au scăpat vecinii și în anul 1980 m-au dat afară din casă, m-au asvirlit și datorită unor vecini buni, care m-au adăpostit și îngrijit, iar azi sint cinci ani de cînd nu stau în casa părinților mei, în casa mea, iar miliția mi-a pus în vedere ca să nu merg acasă la mine că se face crimă și aceasta mai ales de cînd le-am spus că mama trăiește cu fiul, în așa hal au ajuns. Menționez că Eugenia are o vară primară căsătorită cu un șef de fermă, acesta a aranjat totul ca să pună stăpînire pe casa mea și pe întreaga mea gospodărie, cu martori bine instruiți, urmînd în ordine următoarele dosare...

Pentru împrejurarrea reală, că trăim într-un loc, într-o regiune viticolă, că purtarea reclamantei a ajuns de notorietate publică — prin forță și putere fizică și prin influența rudelor a obținut totul și acum copiii pentru că sint siguri numai de mamă și de mine nu, așa cum am zis nici eu nu sint sigur că ei sint ai mei, nu vor să știe de mine și tau partea ei și unul, cel mic m-a și bătut deoarece seamănă cu măică-sa. Mi se întorc vorbele și sint întrebate de ce nu m-am căsătorit cu ea? Cum puteam să mă mă căsătoresc cu femeia tuturor, cum puteam să mă căsătoresc cu femeia care a voit să-mi omoare tatăl, cum puteam să mă mă căsătoresc cu o femeie care s-a făcut extrem de bețivă, vulgară, iar dacă i-am legitimat copiii, i-am legitimat de frică, cum am zis, și ceea ce este și mai grav e că s-a făcut mai proprietară decît sint eu, cu martori învățați care au ascuns adevărul — doar tatăl meu a fost un bun gospodar și casele erau făcute de el, proprietatea lui, pină în 1970 cînd a murit, cu ce aport a contribuit concubina la casa părintească — invenții, invenții, rea credință iar prin considerentele deciziei civile ale Tribunalului județean sint de-a dreptul înspăimîntătoare — nu și-au dat osteneala să scoată adevărul și mă dojenesc, că de ce nu m-am căsătorit cu reclamanta — acesta este motivul real pentru care nu am dreptate, cu cită ură redactează judecătorul în cauză hotărîrea de împărțire a dreptății, iar milițianul local îmi pune în vedere ca să nu mă merg acasă la mine că va fi crimă. Da, trăiesc într-o regiune viticolă, toată lumea este turmentată, din care unii de vin și alții de influență.

Bătăjocura la care am ajuns este de risul lumii, de notorietate publică, nu faptul concubinajului care n-a durat decît opt ani, ci faptul că a intrat articiul în casa mea și pe mine m-a asvirlit afară. De cinci ani stau prin case străine și nici nu pot să apar la mine acasă, în dreptul meu, ce mi-a mai rămas — prin faptul că reclamanta are o ură așa de mare asupra mea, că m-ar omori pe loc, iar fiul cel mic legitimat de mine de frică e un bărbat de aproape doi metri, ei m-au chinat în mod barbar și am arătat mai sus că miliția mi-a împus să nu merg la mine acasă, că voi fi omorît, de altfel acest fiu este un fel de vagabond imblinzit de șeful de fermă care îl are conducător pe șaretă lui. Sint făcut de rea credință de Tribunalul județean, ce nenorocire! Am ajuns o victimă de plins la o așa judecată nedreaptă. Această femeie a știut să petreacă, să se distreze, să facă dragoste cu cine-i stătea în cale și a reușit să mă lase pe mine pe drumuri, fără adăpost, fără haine, fără lucrurile corporale, sint toate la reclamantă — are și un proces verbal de custodie și casa mea rămasă de la părinții mei au ajuns și prin rea credință în mîinile concubinei și a copilului ei desfrinat. În concluzie: se atribuie reclamantei corpul de casă compus din trei camere, verandă, crămă, bazin de apă în palarie de 18 398 lei, precum și o garnitură de dormitor, un recamier, un răsou cu butelie, un aparat de radio „Cerna”, o mașină de cusut Ileana, 2 plăpumi, o pătură, o cuvertură, o saltea, 6 perne, 8 galerii metalice, preșuri, 6 scaune, un taburet, o oală de 10 kg, o cratiță de 50 l... bunuri care sint în posesia reclamantei...

Sint dispus să-i cumpăr o casă, în oricare altă parte numai în casa părintească și a mea, obținută pe căi viclene să nu stea...

În această cauză s-au călcat toate regulile de etică socialistă, această femeie nu a contribuit cu nimic la construcția imobilului, totul a luat de-a gata. Eu sint victimă, nu concubina!

N.N. Rog acum cititorii să revină asupra textului și să citească printre rînduri povestea nescrisă a Eugeniei, poveste ce-ar putea începe astfel:

A fost o dată, nu de multă vreme, o fetișcană care din greșeală a dat foc casei părintești și speriată de moarte s-a ascuns în podul casei unor vecini al căror fiu de 29 de ani a profitat de împrejurarrea în care se afla și i-a făcut trei copii, pe care mai tîrziu i-a recunoscut doar de frica fraților ei. Și fiindcă n-a voit s-o ia în căsătorie a umplut satul cu vorbe de ocară pe seama ei și a copiilor ei și atunci tinăra fată, care avea de crescut trei copii, fiindcă nu mai era primită nici acasă...

Procedînd astfel pină la sfîrșit, veți afla una din cele mai zguduitoare tragedii pe care o trăiește un semen de-al nostru și veți putea judeca singuri cine cred eu că este adevărata victimă. Și nu una singură, ci patru.

NICOLAE CRISTACHE ■

Opinia unui alegător

Începe treaba sau lumea creată de noi

Întîlnesc, mai acum doi sau trei ani un om încă tînar, cu slujbă bună și meserie la fel, într-un orașel de cîmpie supus unor transformări rapide în stare, firește, să dinamiteze toate vechile obișnuințe și toată liniștea le-neșă ce îi făcea pe mulți să creadă că le ocrotește o viață cuminte, de care, cu pretenții puține, vecine cu o tristă lipsă de ambiție, se arătau prea multumii. Mai sint, de ce să nu recunoaștem și astfel de locuri, unde chiar dacă nu se poate spune că nu se întîmplă nimic, viața mai curge încă domoală și măcar pe jumătate adormită, și mai sint și oameni foarte gri-julii să nu li se ceară cumva să-și scuture prea de dimineață plumbul greu de pe pleoapele ferice să-i tină într-o căldă somnolență. Omul meu, cum ziceam, încă tînar și cu slujbă bună, bine plătită, se bucura și el împacat sufletește de o tihnă foarte aproape de modestia meschină, încît n-a fost deloc de mirare pentru mine să-l aud vîitîndu-se că viața lui a devenit, brusc, un infern.

— S-a dus liniștea noastră, zicea el, am intrat în zodia betonierelor, ieri nici n-am mai nimerit drumul spre casă, era gata să mă rătăcesc printre atîtea mașini și macarale și buldozere; parcă nici somnul nu mai mi-ajunge!

— Ieșiți la lumină, zic eu, începe Viața, trebuie să te bucuri, numai cu gîndul la somn nu se poate trăi și, slavă domnului, ați dormit destul, e timpul să vă treziți.

Omul mă privește cu un aer invins, n-are cum să mă contrazică, n-are nici un argument, însă, cum se mai spune, îl ia gura pe dinainte și... „gura păcătosului adevărul grăiește”.

— Începe treaba! constată el, pe gînduri oftînd, și îmi dau seama cit poate să-l îngrijoreze ideea că tihna lui mușcăgăită și mizer egoistă se apropie de sfîrșit. Mai sint, să recunoaștem iar, și astfel de oameni pentru care toate obligațiile se reduc la dimensiunile stricte ale slujbei peste care n-ar trece nici morții și pe care nici gînd s-o înțeleagă altfel decît ca pe o sinecură ce trebuie bine apărută de pericolul muncii vii, cu suflul, cu dăruire, cu întreaga răspundere. Mai sint, și nu rareori izbutesc să se strecoare bine prin viață, la adăpost de toate furtunile, cu capul pe pernă la oră fixă, indiferenți la tot, și la toate afără de somnul lor bine și zdravăn dormit încît te și miri că mai au curiozitatea să deschidă un ochi să vadă ce mai e prin lume.

— Și nu-ți pare bine, mai întreb eu, acum pe fată nedumerit, că începe treaba, că vi se oferă și vouă o șansă,

că și meseria ta bună are, acum, o perspectivă? Vrei să tocești o viață întreagă cotierele astea nefericite cu care văd că te-ai înarmat pentru un război atît de pitic?

Nu-mi mai răspunde. Povestea cu cotierele nu-l umilește; e limpede și citesc în ochi disprețuitoarea concluzie, că nu știu, săracul de mine, ce dulce e somnul lui de neputincios ale cărui idealuri nu pot depăși fața de pernă.

Dinamitat, cum mai ziceam, din subredede-i temelii, orașul cu pricina a renăscut sub cerul cîmpiei bogate înfățișînd aproape peste noapte lumii un chip nou și modern, ambițios să concureze în plină viteză, ritmul trepidant al capitalei de județ de care, pină prea de curînd, îl despărțise, parcă, o întreagă istorie.

— Cum e? îl întreb iar, pe omul meu, întîlnit în plin centru orașului, o piață elegantă, cu finită arteziană, și desenată de ansambluri arhitectonice imouătoare, respîndînd ideea de civilizație ultramodernă.

— Bine, răspunde el fals convins, însă cum ți-am mai spus, a început treaba! Nu e o poveste și din păcate eroul meu nu e nici el foarte singur. Din fericire, lumea nu poate arăta ca el și nici nu arată. Aveam timp și aș fi vrut să-i spun cum arată această lume a noastră și cine sint, de fapt, eroii ei. El, însă, era grăbit. Îl aștepta fața de pernă, unicul lui ideal. Să vă spun dumneavoastră? Știți foarte bine! Și totuși!

La Vaideeni, sub munte, un dascăl de țară, Vartolomei Todeci, n-a avut somn pină n-a pus în pagină de carte istoria spirituală a unei lumi de oieri și nu l-a obligat nimeni și slujba lui de dascăl era bună și cum nu se poate mai liniștită, la Vatra Dornei un medic zootehnist, Radu, Rey a înființat, de capul lui, o adevărată universitate țărănească, prima din istoria țării, și nu pune zeănă pe zeănă ca să ne convingă cum poate zona de munte să producă mai mult și mai bine decît o face acum și meseria lui l-ar aprica foarte bine de orice griji. La Rîmnicu Vilcea un profesor, Doru Moțoc, n-are odihnă pină nu izbutesc să creeze o societate culturală „Anton Pann” și pină n-o face cunoscută încît realitatea ei e azi un model național, iar mîsla lui era, altfel, atît de comodă, încît dacă idealul lui ar fi fost fața de pernă el era într-adevăr cum nu se poate mai fericit. Îl cunosc bine pe toți trei și știu zbaterea lor și știu cite insomnii au ars pleoapele lor și știu că și acum ei mai pot să spună și chiar spun „E greu, nu e ușor, însă merită!”. Lumea adevărată arată ca el. El o împing înainte. El o fac și mai frumoasă și mai bună și mai plină de farmec. Și cu ce bucurie spun acești oameni, la începutul fiecărei noi zile: Începe treaba! „Lumea nu poate fi nici mai rea, dar nici mai bună decît sintem noi, zicea un țaran. Lumea arată ca noi”.

DINU SĂRARU ■

Romanul istoric

(Urmare din pag. 13)

sonaj de roman, este misteriosul Melzer, omul secret al puterii. El întuiește călătările și trufia gornicului de la Gînda și, pentru a submina mișcarea țărănească din Transilvania, îl plasează în umbra lui Horea, cultivînd în el ideea unei misiuni sacre. Ideea prinde în suflul elementar al iobagului și el acționează ca un veritabil Trimis. Ține discursuri despre libertate (nu știu cit de verosimile pentru puterea de înțelegere a unui gornic) și pune la cale acțiuni îndrăznețe contra grofilor. Melzer, artizanul acestei diversivni, apare și dispare din roman, e mereu absent și totdeauna prezent în desfășurarea evenimentelor. Figura lui este în narațiune deliberat ambiguă. Un individ secret, cu moravuri particulare, crud și meșter la vorbe, un fel de profesionist al confuziei și al dezordinii în interiorul unei mișcări sociale. El pare copiat după modelul specialistului modern, trimis de o putere ocultă să cultive rivalitățile într-o comunitate în stare de erupție, să pregătească eșecul și represiunile, apoi să dispară, lăsînd pe alții să săvîrșească scenariul pus la cale de el. Melzer nu este prezentat direct, ci din relatările (amintirile) deformante ale lui Nut. Între stăpîn și gornic este o relație ciudată de ură și simpatie, cu momente în care intră în joc și altfel de poftedecit acelea ale puterii. Romancierul sugerează un fond obscur, apoi se retrage din pagină. Saveta, fiica lui Nuț Matieș, este ocolită de toți feciorii din sat, și fata se arată nerușinată, cu trupul dezgolit în fața tatălui. Scena (pag. 36) e dubioasă și sugerează un complex pe care psihanaliza ar putea să-l lămurească. În cartea lui Eugen Uricaru îmi pare, ca fapt epic, de un gust suspect. Nu cred că mă înșel, prozatorul incurcă la un

moment dat chiar personajele. Sara, aflăm în mai multe locuri, e nevasta gornicului, iar Saveta e fiică. În pag. 88 Sara merge însă la horă în Albac și se întoarce acasă „nejuțată”, ba mai mult, nici măcar „neîntrebată”, ceea ce, evident, e o inadverență. În genere, cruzimile trupului în fierbere nu se justifică și nu se leagă, prea bine de tema romanului.

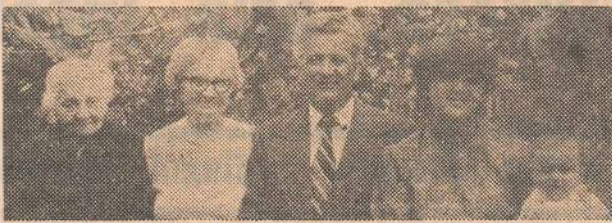
Eugen Uricaru relatează, după documente, și citeva situații din primul plan al istoriei. Cele mai reușite mi se par paginile care înfățișează drumul prin Transilvania al osîndiților Horea și Cloșca, sub detenție, pentru a înspăimînta țărani valahi. Expresiv este și capitolul care narează celebra tragere pe roată. Bună, fină ca ficțiune și plină de semnificație, este descrierea ceremoniei de primire a trimisului gubernamental. Unele amănunte au o implicație politică, altăle par a veni dintr-o sugestie biblică. Drumul spre Bălgrad al martirizaților Horea și Cloșca e drumul spre Golgota. Există, de altfel, totdeauna în proza lui Uricaru un al doilea plan în care faptele se prelungesc în simbol.

Romanul este plin de astfel de mici parabole din care fiecare înțelege ce vrea. Stilul în care sint narate este ușor rapsodic, într-o limbă ce vrea să sugereze culoarea și sintaxa timpului. Nu-l pot reproșa prozatorului acest mod luxuriant, aluziv de a scrie, dar sint dator să spun că lectura se face greu, fraza, lucrată cu o pricepere de orfevr, întîrzie acțiunea și dispersează ideea. Nu e nevoie ca în fiecare paragraf să fie un simbol și fiecare propoziție să sune ca un aforism. Romanul, în totalitate, trebuie să închiadă un mare simbol și fraza să curgă firesc spre el.

Eugen Uricaru este, în chip evident, un prozator talentat și romanul de acum se înscrie într-un stil și un proiect epic mai vast. Încercarea de a introduce simbolul și psihologicul în romanul istoric este originală și reușește de multe ori. O diminuare a limbajului rapsodic ar slui și mai bine o astfel de tentativă.

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

Cinci generații

■ Ne alăturăm bucuriei care se degajă din scrisoarea trimisă redacției de Valentin Suvalcu, bucurie care-l încearcă ori de câte ori se află în sinul familiei. Și îl și înțelegem! Cine n-ar vrea să aibă o familie compusă din cinci generații? Din fotografia ce însoțește scrisoarea ne zăbovim: Iung Victoria, decana de vîrstă a familiei, născută la 6 februarie 1893, fiica sa, Suvalcu Raisa, născută la 25 martie 1916, nepotul, Suvalcu Valentin — anul nașterii — 1937, strănepoata, Szocs Larisa, născută în octombrie 1961 și, în sfîrșit, cel mai fraged vîlstar al familiei, Szocs Daniel, care are și el o vîrstă: un an, împlinî deja! Tuturor, mulți ani, cu sănătate!

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ Din Buzău ne scrie Doru Virlean (str. Dorobanți, bl. 11 C, scara 1, et. 4, ap. 14) spre a-si arăta mîhnirea că sînt cîțiva ani bușni de cînd trece pe lingă vîitoarea casă de cultură începută și abandonată în localitatea Berca, jud. Buzău. „I-am admirat macheta, a cărei fotografie a fost publicată în presă, urma să fie o construcție deosebită, cu o arhitectură pe măsura viitorului oras în ascensiune. Nu cunosc cauza abandonării sau întreruperii lucrărilor la acest edificiu de cultură. Macararea nu a fost încă demontată, ceea ce-mi dă o geană de speranță.”

■ **Consiliul popular al sectorului 3** ne informează că, în urma sesizării făcute de Constantin Traian, în numele a 9 locatari ai blocului M. 18 din Intrarea Bădeni, sector 3, București, s-au luat măsuri pentru refacerea terasei. Atelierul de proiectare ICRAL „Vitan” întocmeste documentația, urmînd ca lucrarea să fie executată de către Santerul 3.

■ Muncitorii Sondei de foraj din comunele Stoina, Căpreni, Hurezani și Stejaru, județul Gorj, în numele cărora ne scrie Gheorghe Mateescu, solicită o schimbare a orelor de plecare a autobuzelor ale ITA Craiova. Solicitanții roagă ca autobuzul care pleacă din Craiova spre Pîșcoiu la ora 8.30 să-și schimbe ora plecării la ora 9, iar cursa de autobuz Craiova — Hurezani să plece, în loc de 16.55, la ora 17.10. În acest fel se ușurează ajungerea la locul de muncă în timp util a unui număr însemnat de oameni.

■ „Subsemnatul Ioan Panac, cu domiciliul în București, Bld. Păcii nr. 148, bl. 35, ap. 62, sector 6, vă aduc la cunoștință următoarele: În ziua de 6 iunie a.c., m-am urcat în tramvaiul 24 cu o capsulă de aragaz vîraj românească de 11/2 l goală. Imediat s-a prezentat controlorul I.T.B. 90088, Miron Petre (conform procesului verbal 69250) căruia i-am prezentat abonamentul. Mi-a cerut să mă legitimez, dar plecat în grabă, îmi uitasem actele acasă. Mi-a arătat un formular cu Decizia Consiliului popular al municipiului București, prin care se interzice introducerea în mijloacele de transport în comun a mai multor obiecte, printre care și buteliile. I-am dat dreptate, spunîndu-i că nu mi-am dat seama că încalc o decizie a C.P.M.B., întrucît capsula este foarte mică și goală pe deasupra. Mi-a cerut să mergem la miliție, întrucît nu aveam nici un act la mine. În timp ce la Circa de miliție București Noi se verifica identitatea mea, am stat de vorbă cu controlorul, amical. „De ce n-ai învelit-o într-un ziar, sau într-o pungă, să nu se vadă?” — m-a întrebat. N-am știut că învelind capsula în hirtie nu mai încalc legea! După ce a fost confirmată identitatea mea, controlorul Miron Petre a plecat, spunîndu-mi să-l aștept, ceea ce am și făcut. După 45 de minute, am plecat să-l caut la Depoul București Noi, dar nimeni nu-l văzuse. Pe data de 25 iunie am primit procesul verbal nr. 69250 și înștiințarea de plată 309163, prin care mi se aducea la cunoștință că am fost amendat cu 1000 de lei, conform deciziei C.P.M.B. nr. 688 din 1974, articolele 6, 16 și 15 (scandal, transport butelii, refuz de legitime). Pe procesul verbal era trecut și un martor: controlorul Elena Zăvoianu. Pe acest martor eu nu l-am văzut niciodată în viața mea și nici el pe mine.”

■ Am în gospodărie o masină Alba lux — 9, pe care n-o pot folosi din cauza ramei și capucului, care s-au defectat. În comerț asemenea piese nu se găsesc și m-am adresat întreprinderii producătoare. Mi s-a răspuns să mă adresez la I.C.R.M. Ploiești, iar acestia să facă adresă către dînsii. I.C.R.M. Ploiești, cu adresă nr. D/556 din 23.06.1984, a solicitat și comandat 10 bucăți (capac și rame) însă nici pînă la această dată întreprinderea din Cugir nu a onorat comanda. Și eu stau cu masina demontată și în stare de nefuncționare. (Androne Dumitru, Ploiești, str. Sabinelor 7,

bl. 16, ap. 66). Este limpede că patentul vrea să-și spele rufele în familie, dar pentru asta are nevoie urgentă de ajutorul celor de la Cugir!

■ **Consiliul popular al sectorului 2** ne înștiințează că Biroul forțelor de muncă, sector 2, tinînd cont de recomandarea comisiei de expertiză medicală, a repartizat-o pe Olticeanu Elena din București, Aleea Socului nr. 2, bl. 12, ap. 86, ca muncitoare cu munca la domiciliu la Cooperativa de invalizi „Cartonajul”.

■ „Subsemnatul Saizu Gheorghe, din comuna Goicea, jud. Dolj, vă relatez următoarele: în data de 21.07.1984 am pus o scrisoare cu confirmare de primire, A.R. nr. 86, iar în data de 28.07.1984, alta, tot cu confirmare de primire, A.R. nr. 119, pe adresa Chiru Niculina, comuna Mosoia, sat Sineura, jud. Arges, dar pînă în momentul cînd vă scriu nu am primit nici un răspuns, nici măcar confirmarea de primire. Nu mai știu nimic despre aceste scrisori.” Nici noi nu avem cunoștință de ele. Vă înștiințăm că scrisoarea expediată pe adresa noastră a ajuns la destinație, iar pe dîlc stă scris A.R. nr. 45.

■ De la **Consiliul popular al municipiului București** aflăm că în urma articolului apărut în revista „Flacăra” din 27 iulie 1984, prin care se arătau deficiențele de la apartamentul locuit de Gheorghe Maiovechi, București, str. Săidac Gheorghe, bl. 25, scara 3, au fost executate toate remediile necesare.

■ **Primim din satul Cucuruzeu, comuna Răscueni, jud. Giurgiu, o scrisoare impresionantă. Semnatari: Ilie Trușcă și Marius Trușcă. „Sintem doi copii neajutorati. Mama noastră a decedat și tata s-a recăsătorit. Mutîndu-se la actuala soție, ne-a lăsat fără nici un ajutor material și moral. Am vrea să mergem și noi împreună cu copiii din sat la școală, dar nu avem ce minca, ce îmbrăca, ne mai ajută vecinii. Ne-am adresat consiliului popular al comunei să-l lămurească pe tata să ne ajute și el cu ceva pînă cînd creștem și noi și vom putea să ne distigăm singuri existența, dar nu s-a lăsat înduplecat. Ne-am dus și la consiliul popular județean, dar ni s-a răspuns că tata trebuie să răspundă de situația în care ne aflăm, că nu este de competența lor”. Asa să fie? Care sînt oare obligațiile tovarășilor din Comisia de tutelă?**

■ La redacție ne-a sosit și o scrisoare din Bacău. „Cum în revista dumneavoastră, la rubrica „Flacăra la dispoziția dumneavoastră” se fac diverse apeluri la oameni de omenie, cu respect vă rog a face și un apel pentru mine. Mă numesc Ion Petroiu, domiciliat în Bacău, str. Stadionului nr. 14, bl. 1, et. 2, ap. 12, sint înrînjorat din cauza unei boli pentru care am nevoie de Doxium și Trental, medicamente pe care eu nu le-am găsit. Rog din suflet să fiu ajutat!”

■ **Oficiul Central Farmaceutic din cadrul Ministerului Sănătății** ne informează, în legătură cu cererea cetățenei Nela Dragomireanu din București, că s-a intervenit la laboratorul „Plantavorel” din Piatra Neamț, producătorul Hepatobilului, pentru a rezolva difuzarea lui în toată țara.

■ „Referitor la articolul apărut în revista „Flacăra” din 3.08.84 privind convorbirea telefonică efectuată de la nisa blocului nr. 32, din Bulevardul Muncii nr. 42, vă informăm: circuitul respectiv era defect. În acest caz electromecanicii trebuiau să se deolaseze la o altă nisă, unde circuitul de serviciu era bun și să-și exercite sarcinile. Cei doi electromecanici care au efectuat convorbirea telefonică amintită de tov. Grigore Gheorghe au încălcat instrucțiunile de serviciu, fapt pentru care au fost sancționați cu diminuarea retributiei prin retragerea unei trepte pe o perioadă de două luni. Menționăm că această convorbire telefonică s-a efectuat în municipiul București și nu interurban, afectînd contorizarea postului telefonic 49 13 90 cu patru impulsuri. În contul postului telefonic respectiv s-a de-

pus cu chitanța nr. 703982/11.08.1984, suma de 2 lei, reprezentînd contravaloarea impulsurilor efectuate de electromecanicii respectivi.” (Direcția de telecomunicații a municipiului București)

■ **Intreprinderea Electronica** ne informează că începînd cu data de 1.09.1984, Nicolae Negoi a fost repartizat, din dispoziția conducerei, și își desfășoară activitatea la locul de muncă solicitat.

■ „Subsemnatul Ioan Ziman, cu domiciliul în Satu Mare, str. Balta Blondă nr. 100, am cumpărat în data de 4.04.1984 o motocicletă de la I.G.S.P.E. Satu Mare. Acest utilaj, împreună cu remorca, dispozitivul de remorcare și dispozitivul de ascuțit, au costat 22.862 lei. S-a defectat blocul motorului și am venit la București, la Intreprinderea „Metalica” București M.I.C.M. — C.J.U.E.M.M.R. Mi s-a comunicat că în termen de 3 zile vor trimite un specialist pentru reparatie. Eu as fi dorit să fie schimbat blocul motorului, care este de slabă calitate, dar de atunci au trecut două săptămîni și n-am mai primit nici un răspuns. Necazuri mai am și cu remorca, pentru că axul e scurt, piulița ține numai pe jumătate și cade mereu roata.”

■ **Băile Fisic, jud. Buzău, au fost modernizate de aproape zece ani, ne informează Silvestru Viorel din Buzău. În ciuda atîtor investiții făcute pentru construirea hotelului și modernizarea băilor, utile în bolile de reumatism, stațiunea nu este deschisă decît două, trei luni pe an, vara. Sintem întrebați de ce? întrebare pe care noi o adresăm celor în drept.**

■ „Tuturor cadrelor de elită profesională și umană ale Spitalului Militar Central, în fruntea cărora s-a aflat și zi noapte generalul dr. Mircea Iacob, le multumim din tot sufletul pentru îngrijirea deosebită pe care au acordat-o fiului nostru Octavian, căruia i-au redat viața. Rugăm din toată inima redacția să aducă la cunoștință întregii țări faptele acestor oameni minunați.” (Familia Coman, Slatina, str. Macului nr. 1, bl. FA 22, sc. D, ap. 3)

■ **Crăciun Gheorghe din Ploiești, str. Tirnave 4, bl. A4, sc. A, ap. 9, ne anunță că este posesorul unui amplificator Stereo 2x35 W HJ FI, produs al Intreprinderii de electronică industrială, București. Pînă aici, toate bune și melodioase, numai că, după două luni de funcționare... n-a mai functionat. Nu e un necaz prea mare, și-a zis cumpărătorul nostru, sigur pe cele scrise în certificatul de garanție. Nu trebuia decît să dea un telefon la nr. 35 40 00/447, și în termen de 5 zile amplificatorul urma să fie reparat la domiciliu. Telefonul odată dat, îl lămurește însă că termenul nu este de 5 zile ci de două săptămîni, care trec și ele fără vreun... ecou. Și după cele două săptămîni mai trec trei. De la producător nici un sunet. Acum, omul nostru, pe bună dreptate, este într-o mare dilemă: „Să cred că termenul de 5 zile este numai pentru a încînta cumpărătorul sau că lipsa de operativitate ține de respectul față de acest cumpărător?” Oricum ar suna în urechile celor vizati, întrebarea merită un răspuns, și acesta ar fi, considerăm noi, repararea de urgență a amplificatorului cu bucluc.**

■ **Semnatarul unei scrisori sosită din Suceava, Mihai Anton, ne roagă să transmitem mulțumirile sale atît Direcției Transport Postal București, cit și Direcției de Postă și Telecomunicații a județului Suceava, pentru înțelegerea, amabilitatea și promptitudinea de care au dat dovadă prin rezolvarea transferului său din București în orasul Suceava.**

■ „Avem probleme cu terasa blocului. La sesizarea făcută de noi, Asociația de locatari, către Centrala de construcții, înregistrată cu nr. 5687 din 7 mai 1984, s-au prezentat în 30 mai doi tovarășii care au constatat deficiențele. Cu acest prilej s-a încheiat o minută între C.A.G.D.M., A.C.M.-5 și Asociația de locatari, în care se arată că pînă la data de 15.07.1984,

constructorul se angajează să remedieze terasa. Pînă în prezent nu s-a făcut nimic, ba mai mult, ni s-au dat și niste numere de telefon, la care sintem rugați să sunăm pentru a comunica stadiul lucrărilor. Ne punem întrebarea — cînd se va executa lucrarea?” (Eugen Butaru, București, str. Lamoțesti nr. 3-5, bl. 62, sc. E, ap. 197, sector 4).

■ Un mod de deplasare comod și civilizată spre și de la Orasul Gheorghe Gheorghiu-Dej era asigurat de cele trei vagoane directe București — Comănești, atașate acceleratelor 5-11, 542, care au fost scoase în decembrie 1983, desi figurează în continuare în noul Mers al trenurilor, valabil pînă la 4.06.1985. Dacă la numărul călătorilor spre și de la Orasul Gheorghe Gheorghiu-Dej mai adăugăm faptul că aceste vagoane serveau și rafinăria Dărmănești, obiective miniere și petroliere Comănești — Tirgu Ocna, precum și stațiunea balneară Slănic-Moldova, ne închipuim că aceste vagoane circulau în permanență la capacitatea nominală pe o linie electricată. „Fată de această stare de lucruri — ne scrie inginerul Emanoil Grigore din București — vă rugăm a accepta ca revista „Flacăra” să fie purtătorul nostru de cuvînt într-o intervenție pe lingă C.F.R. cu scopul de a fi repute în circulația vagoanelor directe București — Comănești și retur, atașate acceleratelor 541 și 542.”

■ În ziua de 14 septembrie a.c. a dispărut de acasă — comuna Păulești, sat Găgeni, jud. Prahova — fetița Constanta Harapu de 11 ani, este bolnavă, are tulburări de memorie, nu știe să-și indice adresa, răspunde la numele Cristina. E îmbră-

cată în pantaloni negri, lungi, bluză albă, papuci. Are părul castaniu deschis, ochi căprui, înălțimea 1,20 m. Cine a văzut-o este rugat să anunte de urgență familia, la adresa: Harapu Ion, sat Găgeni, telefon 20628, prefix 972.

■ O foarte frumoasă scrisoare primim de la Gheorghe Ilies din București, Bd. București Noi, nr. 15, et. 3, ap. 25, sectorul 1. Soția sa a aflat în urmă cu un an că este bolnavă de neoplasm la sinul drept. În ciuda numeroaselor consultații și internări, starea i s-a agravat. Începînd din luna ianuarie a acestui an a urmat tratamentul dr. Iulică Voinea și rezultatele s-au văzut la scurt timp. Starea generală s-a îmbunătățit simțitor, iar durerile au încetat. Date fiind aceste rezultate — ne scrie Gheorghe Ilies — soția mea (ca de altfel toți bolnavii care au reușit să beneficieze de această medicație) are mai multă încredere în tratamentul dr. Iulică Voinea, căruia pe această cale îi aducem mii de mulțumiri.

■ **Asociația locatarilor blocului nr. 3, din Soseaua Berceni nr. 3, ne trimite un set de fotografii care ne convinge că starea în care se află spațiul dintre blocurile nr. 1, 2, 3 și 8, pre-**

cum și Școala generală 113 îi poate duce la exasperare. Terenul a fost afectat construcției unei creșe — asta mai demult. Acum, copiii care ar fi putut beneficia de acest lăcas s-au făcut destul de măricei. Fotografii ni-i prezintă jucîndu-se pe mormanele de moloz din preajma clădirii, construită numai pe jumătate. Iată care a fost răspunsul dat de Administrația Domeniului Public din cadrul Consiliului Popular al sectorului 4 la solicitarea Asociației locatarilor: „Urmare scrisorii dumneavoastră nr. 1844/28.05.1983 prin care solicitati repararea căilor de acces la blocurile 1, 2, 3 și 8 vă comunicăm următoarele: întrucît aceste lucrări sint noi, ele nu au fost recepționate de noi”. În mai 1983 or fi fost ele noi... Dar în septembrie 1984?

Pagină realizată de LIANA MOLNAR

Poșta redacției

Genica Chiturlea — Dărmănești (Bacău): Absolvenții Facultății de drept nu pot fi înscriși în anul III la Facultatea de istorie-filozofie. A doua facultate o puteți urma numai pe baza concursului de admitere la specializarea filozofie-istorie. ■ Valerică Axente — Murgeni (Vaslui): Reincadrîndu-vă în muncă în termenul legal de la lăsararea la vatră, perioada în care v-ați satisfăcut stagiul militar constituie vechime în muncă. ■ Adrian Butaru — Băicoi: Stagiarul învățămîntului superior nu pot fi transferați în perioada stagiaturii în orașele declarate, potrivit legii, orașe mari, ci numai în orașe și centre muncitorești. ■ Aurel Voroneanu și Rozalia Erudascu — București: Face parte din familie, în sens locativ, soția și copiii, precum și părinții soților întretinuți de acestia. Ginerii, nepoții sau alte rude nu se laud în considerare la calculul chiriei. ■ Ioana Popa — București: Ați beneficiat de legitimație gratuită de călătorie pe mijloacele de transport în comun I.T.B., dacă la data pensionării de la I.T.B. ați avut o vechime neîntreruptă în această unitate de peste 20 de ani. ■ Ion Mateșescu — București: Sinteti obligat la plata chiriei și a cheltuielilor de întreținere cunavinte apartamentului pe care-l ocupați la data încheierii contractului de închiriere. ■ Gheorghe Dochitoiu — Livezi (Vrancea): Vă așteptăm la redacție. ■ Viorica Ionesi — Reșița: Întrucît aveți vîrstă de 55 de ani, în condițiile în care aveți și o vechime în muncă de cel puțin 25 de ani, puteți solicita pensie pentru munca depusă și limitată de vîrstă. Dacă nu aveți această vechime, dar aveți cel puțin 10 ani de activitate, aveți această posibilitate la împlinirea vîrstei de 57 de ani. ■ Ileana Gherasim — București: Prin divorț ați pierdut dreptul de a beneficia de pensie de urmaș după fostul soț care a decedat. ■ Vasile Olteanu — Dărmănești (Dimbovita): Lotul în folosință nu se mostenește. Dacă unul din părinți a decedat în anul în curs, dreptul de a folosi lotul îl au membrii familiei defunctului pînă la sfîrșitul anului, cînd au obligația să predea lotul la C.A.P. ■ Niculina Tudor — București: Repartizarea cheltuielilor aferente zugrăvirii părților comune ale imobilului se repartizează în funcție de numărul de persoane, fără a face diferențiere din punct de vedere al vîrstei.

MARGA NEDELEA

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10—13.

Mintea, nu vîrsta, află înțelepciunea

• Ansamblul „Călușul” în Grecia • Din laborator în fluxul tehnologic •

Mereu tînăr „menestrel la curțile dorului”

Molipsitor de jovial, de bine dispus și de luminos, gata oricînd să asculte o vorbă de duh, dar, mai ales, risipind, la rîndu-l, alte zeci și zeci de vorbe care, rostite într-o oltenescă fără cusur, încintă spiritul, ascuțindu-l și sensibilizîndu-l, Tudor Gheorghe, mereu tînăr „menestrel la curțile dorului”, obișnuiește ca, după oricare turneu al său, în țară sau în străinătate, să se-abată și pe la redacția noastră. Fără alt gînd, decît dialogul în sine, s-a instaurat, ca să zicem așa, de la sine și fără premeditare, un fel de tradiție: vine și, cu un talent de povestitor ieșit din comun, ne încintă și ne reîncintă de tot ce-a văzut. Ce-a simțit.

Intors, de curînd, din Grecia, unde a însoțit Ansamblul folcloric „Călușul” din Scornicești, care a participat la Festivalul folcloric balcanic de la Volos, și-a susținut apoi o serie de spectacole la Atena, Ievkada, Agrinon, Kardița, Kastoria, Pireu și Halkida. ne-a relatat cum, într-o zi, apropiindu-se de Ievkada, au oprit un motociclist ca să-l întrebe unde-i primăria orașului. Șoferul, care nu știa o boabă grecește, l-a pus o întrebare foarte scurtă, dintr-un singur cuvînt, dar rostit foarte europeanesc: Țentrum? Motociclistul l-a măsurat din cap pînă-n picioare și i-a răspuns: Ce Țentrum, dom'le?! Vezi că e ceva mai încoale, la două sute de pași, pe dreapta, unde vă așteaptă tot ansamblul. „Sau, continuă Tudor Gheorghe, am avut ocazia să mă abat spre Argos, unde-i un fantastic amfiteatru antic. Trei mii de locuri, nici nu știu cum să le zic, scaune sau fotolii, săpate direct în piatra muntelui. Dar, de-adevăratalea și-adevăratalea următoare este acustica amfiteatrului. L-am lăsat pe translator pe scenă și l-am rugat să rupă o foaie de hîrtie, iar eu am urcat pe ultimul rînd de locuri. Ghidul se vedea ca o furnică, dar fișitul hîrtiei, cînd a rupt-o, s-a auzit de parcă ar fi rupt-o lingă urechea mea. O emoție coplesitoare, așa cum, pe Acropole am rămas, la propriu și la figurat, mut. Pur și simplu mut. Dacă ar fi după mine aș alege, ca simbol pentru pace, exact aceeași minune a culturii elene și-a lumii. Mă bizui, cînd spun asta, că pe fiecare zece metri pătrați înălțimii turiștii din cel puțin zece țări ale lumii. Coloanele de pe Acropole mijlocie ca mai adîncă și mai frumoasă unire a popoarelor, unirea într-o ultimă în fața geniului uman. Și iată și reversul, jos, în Atena, la o întretăiere de străzi, un tip pe o motocicletă, un tînăr athletic, blond, era parcă un zeu cu ochi albaștri. Avea o brățară de aur la mîna stîngă și-un medalion uriaș, tot de aur, probabil, la gît și ținea cu mîna dreaptă ridicată, o funie de usturoi pe care voia să o vîndă...”

— Și totuși, dincolo de-aceste întîmplări, imagini, trăiri, ce-a însemnat pentru Tudor Gheorghe acest turneu în Grecia?

— La Volos, unde a avut loc festivalul, am trăit foarte acut sentimentul că în lumea balcanică noi sîntem, totuși, o expresie artistică aparte. Costumele noastre

populare, dansurile noastre și cîntecurile noastre sînt lipsite de-aceea notă orientală, uneori monotonă, atît de evidentă în folclorul celorlalte țări balcanice. Publicul, poate prea obișnuit cu această notă orientală, îl împingea pe-al noștri cu aplauze dezlănțuite. Prin varietate, prin ritm, prin autenticitate și, firește, prin talentul interpretativ, ansamblul „Călușul” din Scornicești a fost un strălucit ambasador al folclorului românesc, al zonei pe care o reprezintă. În ce mă privește, am cîntat o foarte veche doină din Teleorman și Balada ciobanului care și-a pierdut oile, două cîntece care, am simțit eu, au fost înțelese de fiecare dată și, la bis, am cîntat o compoziție proprie, Muică, sîntem neam de piatră, pe versurile regretatului poet Virgil Carianopol. Dar, de-adevăratalea, cea mai frumoasă seară a fost într-o anume zi, cînd, din cauza ploii, spectacolul s-a amînat și toți participanții am luat loc la o masă, comună, sub un fel de șopron. S-a iscat, nu știu cum, fără nici un fel de organizare, un festival mai ciudat, fiecare ansamblu a evoluat, pentru a înveseli și înfrumuseța masa, cu ceea ce credea el că are mai bun. Aș da orice să pot revădea filmul acelei seri. Din păcate nimeni n-a filmat nimic. Nu vreau să spun, prin asta, că festivalul n-a avut și seri minunate. Dimpotrivă, pot spune, fără să greșesc, că n-a avut nici o seară mediocră. Totul a fost superb, folclorul balcanic a strălucit în plenitudinea sa, al noștri, repet, au fost la înălțime, dar mie mi-a plăcut mai mult și mai mult acea seară mai deosebită. În altă ordine de idei, acest turneu m-a convins și mai mult să-ncep să lucrez la o mai veche idee a mea, o suită de cîntece pe versuri de Ion Barbu, Anton Pann și Mateiu Caragiale, poezi care s-au aplecat, la timpuri diferite, asupra a ceea ce s-ar numi tragismul balcanic. Vor fi cîntece de-o durere și-o tristețe cum nici măcar nu îndrăznesc să-mi închipuiesc...

— Alțeva, la orizontul preocupărilor imediate?

— Pregătesc cel de-al patrulea disc al unei casete Electrecord, casetă care cuprinde, pînă acum, trei discuri, Primul, Viața lumii, o antologie de cîntece pe versuri de la Dosoftei pînă-n zilele noastre, al doilea se intitulează De dragoste de țară, iar al treilea se numește Veniți, privighetoarea cîntă, pe versuri de Al. Macedonski. Acest al patrulea disc, în pregătire, este dedicat folclorului, cîntecelor populare. Cam atît, deocamdată.

VICTOR NIȚĂ ■

MIHAI PĂNZARU-PIM ■

Cererea ni s-a făcut ieri! O mai putem noi onora peste trei ani?

Continuăm să ținem sub observație evoluția unei descoperiri de care ne-am ocupat mai îndelung: aplicarea în practică și fabricarea în șarjă industrială a medicamentelor antineoplazice brevetate de medicul Mihai Dănilă. Istoria lor e cunoscută. N-o mai repetăm, n-am face altceva decît să batem și noi apa în piua. Revenim asupra ei, fiindcă acest copil nedorit pînă mai ieri a crescut frumos și către ajutorul lui își întind brațele acum nu numai bolnavii din țară, ci și cei de peste hotare, din tot mai multe țări. Ba, mai mult, problema a trecut de la interesul bolnavului la interesul unor firme, și chiar al unor state care, iată, ne solicită, contra unui preț bun în dolari, medicamentele medicului român. Nu trebuie să ne mire succesul ăsta. De mai bine de douăzeci de ani, doctorul Mihai Dănilă luptă cu aceste medicamente împotriva celei mai nemiloase boli: cancerul. Și, așa cum am subliniat de fiecare dată, nu trebuie să ne batem cu pumnul în piept că, gata, am descoperit leacul absolut, dar nici nu trebuie să stăm cu brațele în sin și să ne sufocăm de modestie. De peste douăzeci de ani, un mare număr de bolnavi beneficiază de aceste medicamente, iar foarte mulți trăiesc datorită lor. Dacă era numai o închipuire, fie și o minune, ar fi durat numai trei zile. Dar treaba durează de decenii. În ultimii ani a căpătuit chiar o binemeritată notorietate internațională: Oficiul european de brevete din Haga a eliberat un astfel de certificat prin care recunoaște României prioritatea, în lume, în domeniul întrebunțării substanțelor redox în terapia antineoplazică. Multe clinici de specialitate din R. F. Germania, Italia, Franța, Australia și din alte țări îi solicită medicului român colaborarea, colaborare care în unele dintre aceste clinici ființează de acum. De foarte curînd ne aflăm în sala Expoziției naționale de invenții și mărci, deschisă la București, și am văzut acolo expuse medicamentele și brevetele de care vorbim. La această Expoziție națională din acest an medicamentele doctorului Dănilă au fost, de altfel, premiate. Intimplarea a făcut însă atunci să fim și noi în imediata apropiere a unui tovarăș ministru secretar de stat care vizita expoziția și să-l auzim adresîndu-se celor care îl însoțeau, astfel: „Uite, un lucru foarte bun! Cînd îl vom avea pe plată? Să apară cît mai repede în farmacii!” Însemna că omul de stat înțelegea urgența, importanța în plan uman, dar și în plan economic a problemei. Se definea astfel o prioritate, prioritatea ca medicamentele antineoplazice ale doctorului Mihai Dănilă, preparate de peste două decenii de el însuși și oferite bolnavilor gratuit, să depășească acest stadiu manufacturier de preparare și să treacă în stadiul celălalt, al preparării pe cale industrială. Adică, invenția să fie exploatată eficient, organizat, urgent.

Am preluat, deci, întrebarea tovarășului ministru și am adresat-o și noi celor care au și dreptul, dar și obligația de a pune în practică o astfel de indicație, adică titularului de brevet — Biofarmul: — Da, eram de față și eu cînd tovarășul ministru recomanda aplicarea în practică a acestor brevete, aflarea medicamentelor cît mai repede în farmacii, ne spune farmacistul Camelia Iuganu, responsabil cu invențiile și inovațiile. Acest brevet se va aplica în practică pe baza unui contract de cercetare, încheiat de noi între Biofarm și Institutul de cercetări chimico-farmacuetice. Ne-am zbatut mult pînă l-am încheiat, pentru că apar unele greutăți în studiu. Doctorul Dănilă oferă medicamentele, cu aprobarea Ministerului Sănătății, are cazuri concrete de bolnavi tratați, are o bogată cazuistică, dar cu toate a-

cestea este încă nevoie de unele studii, cercetări din punct de vedere analitic. Un produs medicamentos trebuie să parcurgă mai multe etape pînă ajunge să fie produs pe cale industrială și livrat prin farmacii: trebuie să obțină avizele de necesitate, analitice, terapeutice, de fabricație, apoi autorizația de fabricație. În contract sînt incluse, deci, mai multe secții, contractul are mai multe subdiviziuni.

— Cu toate aceste multe secții și multe subdiviziuni, cînd se va finaliza contractul?

— După toate calculele, în 1986, cînd va începe experimentarea industrială, după care va urma fabricarea și livrarea către oficiile farmaceutice. Asta, credem, în 1987.

— Deci, pe cînd în farmacii?

— Așa cum am spus: în 1987.

— Aveți solicitările unor firme, ale unor țări pentru aceste medicamente?

— Avem solicitări din R. F. Germania, la care însă nu putem răspunde fiindcă nu avem medicamentul. În paralel dorim să mergem cu brevetarea medicamentelor și în străinătate, pentru a-l exporta în S.U.A., Canada, Australia, U.R.S.S., R. F. Germania, R. D. Germană și în alte țări. E un medicament valoros și trebuie să-l exportăm.

— Nu s-ar putea, totuși, scurta acest timp de cercetare, fiind cont că toate aceste etape au mai fost parcurse o dată de autor? Că fiecare etapă a obținut o aprobare?

— Sînt o serie de formalități!?

A doua zi, farmacistul Camelia Iuganu, de altfel un om foarte bine intenționat, care depune suficient efort pentru finalizarea cît mai rapidă a acestui contract de cercetare, ne spunea că, în urma unei discuții cu conducerea Oficiului de stat pentru invenții și mărci, termenul ar mai putea fi scurtat. Cu cît va mai fi scurtat însă, n-am mai putut afla. Nu avem nimic împotriva faptului ca medicamentele în cauză să fie cercetate din nou, experimentate, avizate după toate formalitățile. Pleedăm însă pentru urgentarea acestor formalități.

Medicamentele acestea, de care o lume are nevoie, o lume suferindă, o lume marcată de spaima nefinței, ne sînt solicitate cu maximă urgență acum, sau mai corect spus ne-au fost solicitate ieri! A fixa termen unu astfel de contract anul 1987 ni se pare prea mult. Să ne oprim la un singur argument: medicamentele doctorului Mihai Dănilă sînt brevetate nu de ieri, nici de azi, ci, dacă nu ne înșelăm, de prin 1968! De ce în atîta amar de ani nu s-au întocmit formalitățile necesare, pentru a oferi medicamentelor celor care îl solicită, îl așteaptă ca pe încă o zi de viitoare? De ce nu s-a întocmit nici o formalitate pînă acum, pentru ca produsele acestea să fie vîndute pe piața internă și externă (conform solicitărilor) și să adune în vistieria statului valorile de care avem nevoie? Dorim, cum am mai spus, să atragem atenția asupra unei urgențe. Cererea ni s-a făcut ieri, ni se va mai face și azi, poate, și mâine. Cine are curajul să garanteze că ea va fi valabilă și în 1987? Și chiar dacă va mai fi, să zicem, de ce să lăsăm să se ducă pe apa sîmbetei atîta bani!? În raport de priorități, de conjunctură, procedura aceasta a avizelor, a formalităților trebuie să fie elastică, mobilă, operativă, fără să fie superficială. Procedînd astfel, vom lucra în interesul nostru colectiv. Și, în același timp, vom putea impune gîndirea științifică românească în universalitate. Fapt care, de asemenea, nu înseamnă puțin lucru.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Dincolo de aparențe

Ce preț poate avea excesul de încredere?

Nu începe îndolală că atunci, în 1978, cînd Octavian Cloșcaru a fost propus și apoi investit în funcția de administrator al Asociației de locatari nr. 12 din municipiul Tulcea, cei care i-au acordat o asemenea încredere — pentru că nu oricui îl poți da pe mină o gestiune, fie ea chiar și numai de zeci de mii de lei lunar — au avut în vedere atît priceperea sa în materie (fiind economist de profesie), cît și, evident, corectitudinea indubitabilă...

Dacă adăugăm acestor argumente esențiale impresia pe care a produs-o O.C. după ce și-a început exercitarea atribuțiilor, am putea spune că locatarii Asociației nr. 12 din Tulcea nu aveau decît motive să se felicite reciproc pentru obținerea lor față de noul administrator și să fie liniștiți în privința gospodăririi fon-

dului de rulment și a cotelor aferente de întreținere.

Meticulozitatea întocmirii documentelor administrative, punctualitatea defalcării sumelor din facturi și afișării listelor de plată, excesul de prezență la program și de politețe față de locatari erau tot atîtea „cărți de vizită” pentru administrator.

Firește, oricît de bună impresie ar face un om care îndeplinește o funcție de interes obștesc, nu poate exista nici o justificare pentru neglijarea îndeplinirii de către factorii de răspundere — în cazul de care ne ocupăm: Comitetul asociației, Comisia de cenzori, reprezentanții organului administrativ local anume destinați pentru îndrumarea și controlul activității asociațiilor de locatari — a îndatoririlor ce le revin prin statut și acte normative.

Lăsîndu-se înșelați de aparențe, cei care aveau obligația și interesul să se convingă de realitatea corectitudinii actelor administrative-financiare ale asociației respective, s-au mulțumit cu verificări formale, prin sondaje și de suprafață, așa, ca să nu se spună că n-au făcut ceva, dar nici să-l jignească pe administrator. Să se părea că și așa totul merge strună...

Iată, însă, că o revizie contabilă efec-

tuată în luna februarie 1984, cu toată competența și răspunderea ce se impun, începe să scoată în relief aspecte de-a dreptul alarmante; chitanțe eliberate locatarilor, dar fără a avea duplicate la administrație și neevdentiate în registrul de încasări, neconcordanțe între sumele încasate și cele depuse la C.E.C., modificări nejustificate în situația unor debitori, „rotunjiri” substanțiale ale sumelor de plată, după efectuarea calculelor etc. Cu alte cuvinte, un arsenal întreg de procedee frauduloase, care indicau cert scopul: obținerea de cîștiguri ilegale.

S-a impus, deci, intervenția organului de urmărire penală. Cercetările întreprinse de maiorul Ioan Cîrnu, din Miliția Județului Tulcea, au demonstrat, pe bază de probe materiale incontestabile, că începînd cu anul 1979, decîi la puțin timp după investirea în funcția de administrator, Octavian Cloșcaru, folosindu-se în deosebi de chitanțiere neînregistrate (?), dar uzînd și de alte procedee infracționiste, între care chiar și diminuarea cifrei care trebuia să indice către întreprinderea comunală numărul locatarilor, de la 1200 la numai 700 (aceasta pentru inducerea în eroare a organelor de control care ar fi putut sesiza că, în raport cu totalul locatarilor, sumele virate în

contul furnizorilor par nereale), a reușit să delapidaze sistematic, circa 200 000 lei.

Consecințele penale pe care le suportă acum cel în cauză, amărăciunea firească a celor care s-au lăsat induși în eroare de aparențe sînt, socotim noi, trebuie să fie, nu doar avertisment pentru cei tentați să profite de credulitatea celor care le acordă încredere excesivă, ci și motive de meditație pentru cei care au datoria și interesul să evite astfel de situații.

MIHAI GROZAVU ■

P.S.

Dintr-o regretabilă eroare a organului de urmărire penală din orașul Medgidia (Miliție) care a furnizat datele cuprinse în articolul „Economistul nu luase în calcul...”, referitor la Floander Aurel, articolul apărut în revista Flacăra din 19 august 1983, suma valorilor delapidate de acesta a fost exagerată.

În realitate Floander Aurel a fost condamnat de către Judecătoria orașului Medgidia prin sentința nr. 3232 la o pedeapsă privativă de libertate de doi ani de zile, pentru delapidarea unor produse agricole în valoare de 16 549 lei.

Se iartă totul celui care nu-și iartă nimic

DEPINDE DE NOI

• Nimeni nu îi spusese, nimeni nu îi prinsese •

Cădere liberă

Așezată pe singura uliță populată, casa cetățeanului Nicolache Gheorghe are un aer modern și prosper: etaj, terasă de 20-30 metri pătrați (aici a făcut nunta fiicei sale), chiariși, cal cu căruță, fântână de ciment. În sat nu există consiliu popular, miliție, școală, brutărie, baie, biserică. Distanța până la Tirgușor, satul care dă numele comunei, de aproximativ 10 km, este foarte greu de parcurs. Oamenii își sint lege și pedepsă.

Fals început de anchetă

Niculache Gheorghe lucrează la un post hidrometric și străbate aproape zilnic distanța de 25 km, măsurând debitul și înălțimea apei. La el acasă, la ora 5,20, cetățeanul mărturisește că, prin 1977-1978, s-a așezat la marginea satului cu 22 de locuitori ciobanul Bildane, cu trei fii ciobani, cu un tată cindva cioban, atunci și acum, din cauza vinstei, bucătarul celor patru și paznicul stinei. Profitând de plasamentul locului (între două C.A.P.-uri), stăpînul turmei duce oile și caprele în porumbi, se produc imense pagube, nimeni nu protestează. Cu puțin timp în urmă, murind tatăl Bildane, cei trei ciobani au început să terorizeze oamenii din sat. Bătrînul, bunicul lor, nu mai este asultat. Cine nu le este complice o încurcă. Din 1978, Nicolache Gheorghe face sesizări peste sesizări, dezinteresat, numai pentru că vrea binele public. El a luat-o terarhic, a ajuns la județ și la București. Cei trei frați Bildane l-au amenințat, au sărit să îl bată, Nicolache Gheorghe și-a luat chiriși pentru a fi apărut și a avea martori. În urmă cu doi ani Nicolache Gheorghe a fost bătut, dar, în timp ce se judeca, tot el a acceptat împăcarea cu frații Bildane în schimb unei sume de bani. Totul s-a șters cu buretele, reclamantul s-a mai liniștit, dar, în ultima vreme, ciobanii au reînceput teroarea: îl amenință, îl strică instalațiile din postul hidrometric, bagă oile în grădina unuia dintre copiii săi. Soția, deși de vîrstă apropiată, a hotărît să plece de acasă pentru că Nicolache Gheorghe nu este în stare să rezolve situația. Cetățeanul pare a fi disperat, nu mai are la cine să apeleze, toate autoritățile par a-i apăra pe cei trei ciobani, toți pierd pe drum sesizările sale și constatările făcute la fața locului. Cum crede că se vor liniști toate? Într-un singur fel: să plece frații Bildane din vatra satului.

Proces verbal

La ora 6,05, Nicolache Gheorghe și reporterul merg pe cîmp să constate pagubele. Mai mult de 4 ha sint păscute de oi. Cu o noapte înainte plouase, se pot vedea urmele oilor printre știuleții de 10-15 cm rămași după retragerea turmei. Sesizantul luase în mînă o căldare cu plute, rugase pe reporter să se dea drept „șeful de la ape”. Mergem și în postul hidrometric. Și aici intraseră oile și devastaseră. Mai cunoaștem un cetățean căruia îi intraseră oile în vie. El încheiase un pact cu ciobanii: să nu facă reclamație și va primi despăgubiri în toamnă. Trebuia să se stabilească dacă suprafața cu porumb era trecută la teren arabil, deci dacă trebuia să dea recoltă de porumb, sau la masa furajeră. În munți, la cîteva kilometri distanță se vedeau pășuni. Numai comoditatea ciobanilor îl făcea să nu ajungă acolo. Nicolache Gheorghe își pune la dispoziție căruța condusă de un musafir din Tulcea, este duminică, la ora 7,15 reporterul sosește în Tirgușor. Pe stînga drumului, vede aproximativ 12 ha de porumb mîncate de oi. Ele nu aparțin însă C.A.P.-ului Grădina din Tirgușor, ci C.A.P.-ului din Cogeaalac. Ceca ce nu este încă mîncat din lanuri arată a porumb legat, cu drugă. C.A.P. Cogeaalac a trecut suprafața la teren nearabil, recolta trebuie să fie de masă furajeră, nu se mai așteaptă prepararea masei furajere, porumbul este păscut direct din lan. Cine plătește pagubele? Chiar ca masă furajeră, porumbul fusese mai mult stricat decît păscut.

La ora 8,10 reporterul sosește acasă la Dumitru Enache, președintele biroului executiv al consiliului popular Tirgușor — după salut, unde are loc acest dialog:
— Știți de pagubele din C.A.P. Grădina?
— Care pagube?
— Au intrat oile și au păscut porumbul pe cîteva hectare.
— Da, bun! Și ce să fac? Eu am fost plecat un an la școală, am venit de cîteva zile. O să iau cu măsurile de rigoare!
— Și dacă peste cîteva ore se intră cu plugurile și se acoperă paguba?
Președintele a stat puțin în cumpănă, a tras apoi de mustața neagră și stufosă și a spus:
— Așteptați-mă la Consiliu! Vin acolo în 10 min. Trebuie să mă bărbieresc! Vine, dar peste 42 de min. Este ras

proaspăt, purta un tricou marinăresc.

— Ce propuneți, îl întreabă pe reporter?

— Păi, dumneavoastră ce faceți în asemenea situații?

— N-am mai avut!

— Ați mai avut, se știe și la județ.

— Poate scrieți că m-ați găsit acasă în timpul campaniei pentru recoltarea fasolei. Să știți că am motive obiective: a plouat, mi s-a stricat acoperișul, a trebuit să stau să îl repar. Motive obiective, înțelegeți?

— Ce facem cu porumbul păscut de oi?

— Ați fost acolo? De cît să fie paguba?

— Dacă terenul este trecut arabil poate să fie foarte mare. Dacă nu, de cîteva mii de lei.

— Să luăm măsuri! Să mergem acolo!

— Trebuie să încheiem un proces verbal de constatare a pagubelor. Pe cine propuneți să facă parte din el?

— Nu știu, că noi n-am mai încheiat procese verbale d-astea!

Între ora 10 și ora 10,18, sosesc în fața consiliului popular Gheorghe Călin, inginer șef al C.A.P. Tirgușor, „ca neutru”.

Vasile Balaban, președintele C.A.P.-ului Zaharia, lucrători în cadrul postului de miliție Tirgușor, constituind comisia de stabilire a suprafețelor distruse prin pășunare ilegală de către animale din sectorul particular și evaluarea pagubelor produse. Deplasindu-se la fața locului, constată următoarele: „Suprafața distrusă este de 3,35 ha cultivate cu porumb pentru însoțare, cu o producție medie planificată de 40 t masă verde pe ha, dar evaluată în teren la 12 t masă verde pe ha, rezultînd o pagubă de 40 t masă verde. 40 t X 120 lei = 4800 lei”.

Reporterul, trecut și el la propunerea localnicilor în „comisia procesului verbal”, își permite să observe:

a) Suprafața de 3,35 ha este suma a două suprafețe, una de 1,35 ha, alta de 2 ha. Cel care a efectuat măsurătorile a fost inginerul Gheorghe Călin. Reporterul a fost convins în timpul măsurătorilor că suprafața presupusă a avea 1,35 ha este mai mare. Luat cu vorba, după încheierea procesului verbal, „neutrul” a recunoscut că poate avea pînă la 2 ha.

b) Porumbul este înalt și de calitate medie, deci de cel puțin 20 t la ha. Dar să presupunem că, în urma recoltării, ar fi rezultat doar 12 t la ha. Cine este de vină pentru diferența mare dintre plan și producția reală? Sămînța a fost de bună calitate, ploaia a fost, porumbul este înalt de peste 1,50 m. Cît ar fi trebuit să fie de înalt pentru a se obține 40 t la ha?

c) Pentru încheierea procesului verbal, la propunerea președintelui consiliului popular, comisia s-a deplasat din cîmp și pînă la sediul C.A.P.-ului Tirgușor, deci pe o distanță mai mare de 10 km, cu microbuzul C.A.P.-ului pentru ca, după două ore (atît a durat redactarea procesului verbal), să se întoarcă la Casianu.

Întîlnirea

Trebuie să fie găsiți vinovații și, dacă aceștia sint frații Bildane să suporte consecințele și să hotărască dacă mai rămîn în sat sau nu. În 19 iulie, Dan Bildane mai fusese găsit cu oile în porumbii C.A.P.-ului Grădina și plătiese o amendă de 2000 lei. Ciobanul achitase suma, chitanța poartă numărul 486 și este înregistrată la sediul C.A.P.-ului. Președintele consiliului popular hotărâse să facă o adunare ad-hoc cu cetățenii din sat, să spună aceștia care este vinovatul. Între timp, sergentul major Marinică Zaharia confiscă un cuțit foarte frumos lucrat de la unul dintre ciobani (frații Bildane au trei ciobani angajați cu 1700-1800 lei pe lună, legea nu admite), sergentul major Paraschiv Datcu (șef de post) „confiscă” la rîndul lui cuțitul sergentului major Marinică Zaharia. Apoi, îl cheamă pe Petrică Postolache, un băiat de vreo 30 de ani, din Moldova, unul dintre ciobanii angajați de Bildane, care spune că unul dintre ciobanii Bildane, Marcel, a intrat cu turma în porumbi, dar că n-a fost singurul, că înaintea lui trecuse ciobanul Alexandru Done din Cogeaalac și alți ciobani pe care nu îi cunoaște. Sergentul major Paraschiv Datcu are două cărți în mînă. Prima: ciobanii nu aveau voie să angajeze forță de muncă (parcă ieri o angajaseră). A doua: ciobanul recunoscu că Marcel intrase cu turmele, deci o declarație contra „alor Bildane”. Dar, dacă se dovedea că numai turma lui Bildane stricase porumbii, deci este caz penal, cine intră la închisoare: Bildane sau ciobanul său? Deci Bildane poate rămîne în continuare, poate să angajeze un alt cioban căruia să-i spună să intre cu turma în porumbi. Între 14-14,30, sosesc la marginea satului oamenii. Ei primesc întîlnirea ca pe un eveniment, toți se spalăseră, se îmbrăcaseră în haine curate. Ion Ghiță, în vîrstă de 64 de ani, pensionar, om echilibrat și vrednic, este cel mai elegant. Poartă un costum bej, cravată modernă, șapcă din același material și de aceeași culoare. Nea Ghiță trage cu ochiul „la atîta adunătură de lume” care venise să vorbească cu el și se așază pe iarbă, între ceilalți oameni. Președintele C.A.P.-

ului stă rezemat de un dud, „neutrul” nu iese din mașină, lucrătorii de miliție sint în apropiere.

Desfășurarea

— Tovarăși, spune președintele consiliului popular, noi am hotărît să facem o întîlnire cu dumneavoastră aici, la fața locului, să vedem ce probleme aveți și cum le puteți rezolva.

Acesta este punctul în care s-a arătat adevărul. Oamenii au foarte multe probleme de toate felurile, nimeni nu i-a întrebă de vorbă pînă acum, nimeni de la consiliul popular nu și-a pus întrebarea cum pot fi ajutați cei douăzeci și ceva de oameni din Casianu și nu și-a dat seama ce noroc reprezintă faptul că ei au rămas aici, în mijlocul cîmpului, și încă o vatră în mijlocul recoltelor, unde pot fi crescute animale, unde este nevoie de ei.

Ba, la un anumit moment, președintele consiliului popular a și strigat:

— Dacă e nevoie, depopulăm în totalitate satul!

— La noi, serviciul veterinar nu există!

— N-avem unde face baie la oi!

— Noi contractăm animale, dar nimeni nu vine să le facă controlul, să vadă de ce mor cele care mor. Apoi, dacă mor și predăm blănurile, de ce ni se mai cer blănuri încă o dată? Nu există niste acte centralizate?

— Eu sint supărat, a spus nea Ghiță, pentru că fac drumul cu laptele de două ori pe zi. Niciodată soferul de pe cisternă nu este punctual. Pînă la punctul de întîlnire fac un ceas și jumătate. Un ceas și jumătate dus, un ceas și jumătate întors, de două ori pe zi sint șase ore, o jumătate de zi lumină. Cîte nu aș putea să fac în acest timp? Cine îmi plătește timpul pierdut? Am spus la consiliu. Nu m-a luat nimeni în seamă.

— Eu din cauza piinii m-aș plînge, a continuat Ion Frățilă. S-a înțeles lumea în sat, unde nu există brutărie, să se dea făină cită ar intra în piini la oameni, să-și facă oamenii acasă.

Președintele consiliului popular își notează calm, totul este un prelude, de fapt așteaptă să prindă hoțul. Vine vorba în cele din urmă, de pășuni, de porumbi, de Bildane. Oamenii au văzut patru ciobani intrînd cu oile în lan. Doar unul singur era al lui Bildane. Paguba plătită de Bildane nu poate fi mai mare de un sfert din paguba totală. Paguba din grădina copilului lui Nicolache Gheorghe este calculată la 125 lei. Cei trei frați au 200 de oi și 100 de capre, o treime din turmă este contractată cu statul. Ciobanii se obligă să despăgubească totul. De fapt, sint niște copii. Sint pînă în 30 de ani, cel mai mic are 24 de ani, rid și nu înțeleg prea bine. Bătaia cu Nicolache Gheorghe a fost de orgoliu. „L-am plătit, a făcut...” Nicolache țipă, spune că el a făcut sesizare, deconspiră totul. Dacă ciobanii nu pleacă din sat, el va face reclamații peste reclamații. Cu excepția lui Nicolache, lumea ține cu ciobanii. O plîngătoare de ocazie se apropie de „comisie” și dă drumul la lacrimi. Toți vor să rămînă ciobanii în sat. Lumea spune că Nicolache Gheorghe a fost văzut cu cîteva zile în urmă alergînd cu barda după soția sa. Nicolache recunoaște. Dă vina pe ciobani. Totul se întîmplă din cauza ciobanilor. Toți cei adunați spun că Nicolache Gheorghe a făcut armata cu tatăl ciobanilor Bildane. Nicolache a fost primul care s-a bucurat cînd ciobanii s-au așezat în sat. Cu timpul, a intervenit un scandal între Nicolache și Bildane. După moartea acestuia, Nicolache și-a jurat să scoată copiii dusmanului său din vatra satului și așa depopulat aproape în întregime. Desi un om vrednic, nici Nicolache n-a fost cu adevărat cinstit la viața lui, el făcînd, după spusele lucrătorilor postului de miliție, închisoare pentru furt din avutul obștesc. Înaintea ciobanilor Bildane, fuseseră alți ciobani. Și aceștia intraseră cu oile în porumbi. Nimeni nu îi spusese, nimeni nu îl prinsese. Și, dacă e să plece alde Bildane, să plece cu turma la 7 km de sat și, dacă se cumîntesc, să fie aduși cu timpul.

Reporterul înțelege două lucruri:

a) Consiliul popular Tirgușor este departe de a-și face datoria față de cei 22 de oameni din Casian și este departe de a înțelege ce noroc reprezintă ei prin faptul că rămîn acolo, că acolo se pot crește animale, cum se și cresc, se pot stringe recolte, se pot instala brigăzi de recoltat în apropierea satului care rezistă deși nu are nici canalizare.

b) Ciobanii, cu timpul apărînd satul iarna și pe întuneric de hoți și de animale sălbatice, al brutăriei, Educați în legea lor și muncind pe rupte, ei judecă și pedepesc în legea lor, socotindu-se îndreptățiți.

Cina

Masa pe care a luat-o „comisia” la un sătean s-a compus din: brînză, ceapă, piine, cafea. În timpul mesei, s-a vorbit despre farfuriile zburătoare și despre descoperirile de pe alte continente care argumentează ideea existenței farfuriilor zburătoare. În timp ce se spăla pe miini, șeful postului de miliție a primit o pară în cap de la Dan Bildane. S-a întors și amîndoi au început să ridă fericiți.

Noutăți din Arad

Experiment la fața locului

Se cunoaște faptul că, după apariția în revista noastră a articolelor legate de preocupările medicului arădean, mai multe publicații din țară au imbrățișat această idee arătînd, la rîndul lor, activitatea cit și cazuri tratate de către Iulică Voinea. Doar publicația arădeană părea să nu fie interesată de acest subiect. Asta doar în aparență. Recent, cînd lucrurile sint destul de incilcite, cînd părerile sint împărțite, cînd de aproape 10 luni se așteaptă un răspuns, cînd cei care au fost autorizați să se ocupe de experiment caută tot felul de scuze — iată că în coloanele ziarului Flacăra Roșie din Arad, sub semnătura publicistului A. Harșani, a apărut, acum cîteva zile, un articol deosebit de documentat și de interesant care completează, de la fața locului, dosarul Iulică Voinea. Este, fără să mai căutăm cuvintele, un articol competent din care ne face plăcere să-l reproducem fiindcă constatăm că nu sintem singurii în această „bătălie” — convingși fiind că cei care întirzile cu răspunsul legat de experimentul de la ferma Roșia vor vedea că specialiștii din județul Arad au o altă părere legată de tratamentul medicului arădean...

Îndeplinirea sarcinilor din programul județean de dezvoltare a zootehniei presupune ca toți specialiștii care acționează în acest sector de activitate să se preocupe cu întreaga răspundere și competență profesională de realizarea tuturor indicatorilor de plan. Pe această linie se înscrie și responsabilitatea medicilor veterinar care au datoria să vegheze la asigurarea stării de sănătate a animalelor, la reducerea pierderilor datorate diferitelor cauze. Unul din medicii veterinar care dovedește permanent preocupare și abordează căi noi de aplicare a tratamentelor în această direcție este doctorul Iulică Voinea. În cadrul Inspectoratului județean sanitar-veterinar unde își desfășoară activitatea dînsul urmărește cu deosebită atenție evoluția bolilor îndicînd pe baza analizelor ce le efectuează, în cadrul colectivului de muncă cele mai eficiente tratamente pentru vindecarea animalelor. Astfel la apelul făcut de I.A.S. Șagu (n.r.: directorul respectivelor unități — Francisck Roncov — ne-a anunțat de foarte multe ori despre reușitele experimentului Voinea la animale. Totodată s-a arătat deosebit de interesat în a începe la Șagu un nou experiment, așa cum scrie la carte, în care medicul arădean să supravegheze toată munca — nu așa cum s-a întîmplat la ferma Roșia de lîngă Capitală. Desigur, acest experiment, dacă va avea loc, el urmează să fie autorizat de către cei care deocamdată tac), la ferma Mănăștur pentru vitei care au suferit de pneumonie cronică s-a răspuns prompt astfel că el au fost salvați. La fel s-a procedat și în cazul unor afectiuni pulmonare la vitei de la cooperativa agricolă din Variasul Mare, sau la purceii de la asociația economică din Macea care s-au îmbolnăvit de gastro-enterită. În atenția medicului veterinar se află și aplicarea tratamentelor la anma'e mature, cum sint vacile de la I.A.S. Șagu cărora li s-au administrat medicamente pentru combaterea leuciozei. Medicul veterinar I. V. nu se lîmtează doar la acest subiect al activității sale. Cu binecunoscută-i pasiune pentru a explora noi metode de tratament, dînsul a experimentat tratarea vitelelor însecunde la cooperativa agricolă din Chișineu Criș, apoi a animalelor de la ferma de selecție de la I.S.C.I.P. Ceala, fermă condusă de ing. Petru Faur, ca și la asociația economică de creștere a porcilor de la Șicula. Experimentarea se face pe baza preparatului pregătit cu mîgală de doctorul Voinea, după ce în prealabil preparatul a fost testat de Laboratorul de nutriție animală din București (n.r.: Atenție! urmează un lucru care se pare că are trebuie să dea un răspuns nu cunosc acest fapt), constatîndu-se că nu este toxic (n.a.: urmează încă un fapt nou nesemnălat pînă acum). Preparatul vine să înlocuiască medicamentele aduse din import cum sint Miofer, Ferodez, precum și antibiotice indigene care nu mai devin necesare, odată cu aplicarea noului preparat. În felul acesta se face economie de medicamente costisitoare, dar specialistul care a contribuit la realizarea lui își vede încununată cu succes munca depusă pe parcursul multor ani de observații și cercetări.

Acesta-i articolul, cum am mai spus, apărut în 11 septembrie în ziarul arădean „Flacăra Roșie”. L-am reproducut fiindcă ni se pare deosebit de interesant și că este bine ca el să fie cunoscut în toată țara. Este, de asemenea, foarte important ca el să fie cunoscut și de ceilalți medici veterinar și, mai ales, de cei care de peste 10 luni trebuie să ne dea un răspuns. Ne referim în special la cei din direcția veterinară din cadrul M.A.I.A., de cei de la Institutul „Pasteur”, cit și cei de la Laboratorul central. Cît trebuie să se mai aștepte? Este o întrebare pe care ne-o punem și noi — este o întrebare la care pînă în momentul de față nu avem nici un fel de răspuns.

TITU DUMITRESCU

SORIN POSTOLACHE

CU SIMȚUL DATORIEI FAȚĂ DE CETĂȚEAN

● Oare litoralul este un atribut doar al I.H.R.-ului? ● Sau al I.A.P.I.T.-ului? ● Sau al Ministerului Turismului? ●

Situație limită : un sport pe cale de dispariție

În 1970, C.J.E.F.S. Constanța a organizat primele echipe de bowling din România la Constanța, Kogălniceanu, Basarabi, Eforie, Mangalia, Costinești și Năvodari. Echipele s-au înființat pe lângă diferite sindicate care au intr-o oarecare măsură posibilitatea de a finanța închirierile sălilor pentru antrenament, cumpărarea echipamentului, organizarea de competiții, premiile etc.

În 1970 existau 800 de jucători de bowling. Însă în 1978 au apărut dificultățile. Pentru un meci de 6 jocuri, trebuie făcut cel puțin un antrenament de 12 jocuri. În perioada 1971-1978, I.A.P.I.T., București, Filiala Mamaia, a acceptat să acorde reducere de 50% (jocul costa 8 lei, syndicatele care finanțau echipele plăteau 4 lei de joc). Între 1978 și 1979, I.A.P.I.T.-ul, ridicând prețurile pentru turiștii la 10 lei, a obligat și pe sportivi să achite 5 lei de joc. Între 1980-1981, nu s-a jucat, I.A.P.I.T.-ul nu a dat voie nici în perioada extrasezon, 15 septembrie-1 mai. S-a motivat că nu există popice, ce au păstrează pentru perioada de vară, dar popicele se fac la noi încă din 1979. În 1982 și în 1983, a avut loc Campionatul cu echipe reduce la Saturn, în Mangalia, în condiții extraordinare de grele: starea popicelor și a sălilor era departe de a fi bună, mașinile suspendându-se în perioada iernii, nu existau mijloace de transport etc.

Pentru a se putea păstra sportul, în 1981 s-a redus numărul jucătorilor din echipe de la 6 la 4. Din 1979 până în 1981, au mai rămas 699 de sportivi. Acum, sînt în jur de 200. În perioada 1983-1984 directorul Filialei I.A.P.I.T. Mangalia fiind mutat la Filiala I.A.P.I.T. Mamaia, jocurile s-au mutat la Mamaia, la preț de 8 lei jocul. Au fost cumpărate abonamente, altfel trebuind să se plătească 15 lei. Federația de popice, care luase sub protecția sa echipele de bowling, și C.N.E.F.S. în general au înțeles importanța jocului, fiind gata să finanțeze și să sprijine organizatorii. Văzînd amploarea pe care o ia jocul, federația a inclus în calendarul de activități **Cupa României** la bowling în 1978-1979 și în 1979-1980. În 1980-1981 și 1981-1982 au fost organizate campionate republicane la individual și perechi.

Dar totul merge din ce în ce mai greu, bowlingul fiind pe cale de dispariție ca sport. Lipsa de pregătire nu permite realizarea normelor de calificare în diferite categorii. Forul diriguitor al sportului nu cade de acord cu Ministerul Turismului, deși, cînd a existat înțelegere din partea acestuia, sălile I.A.P.I.T. au fost populate chiar în timp de iarnă, existînd deci rentabilitate.

Triunghiul dispariției oricărei inițiative

I.H.R.-ul și I.A.P.I.T.-ul aparțin Ministerului Turismului. Pînă în 1978, terenurile de minigolf, tenis, volei, baschet, minifotbal, piscinele etc. erau sub administrația I.A.P.I.T.-ului. După statisticile pe care le-am consultat, erau cel puțin la fel de rentabile ca acum. Probabil pentru că I.H.R.-ul și I.A.P.I.T.-ul erau obligate să aibă în subordine un anumit număr de baze și I.H.R.-ul avea mai puține, I.A.P.I.T.-ul a cedat acestuia terenurile de minigolf, tenis, baschet etc., oprindu-și doar bazele nautice. O parte din zonele de agrement o mai are și I.J.P.I.P.S.-ul, conflictul real însă se produce între I.H.R. și I.A.P.I.T. S-a ajuns pînă acolo încît, în aceeași incintă, I.H.R.-ul să aibă barul și I.A.P.I.T.-ul bowlingul. Acesta este numai un caz de împărțire absurdă. Oricum, cu excepția piscinelor și a bazelor nautice, bazele sportive întîmpină mari dificultăți în procurarea celor necesare pentru buna desfășurare a activităților sportive. Mai mult, I.H.R.-ul și I.A.P.I.T.-ul se incomodează reciproc. În aceste condiții am găsit la I.H.R. Mangalia adresa cu nr. 10 883 din 25.07.1984, în care O.N.T. Carpați cere propuneri pentru extinderea terenurilor de sport. În principiu, este foarte bine, dar asta și altele dovedesc că și O.N.T. Carpați este străin de situațiile bazelor sportive de pe litoral. Între I.H.R. și I.A.P.I.T., triunghiul are o latură invizibilă; consiliile populare în razele cărora se află bazele de sport respective. După sezon, terenurile de sport sînt părăsite, zeci de mii de lei investiți se strică, pentru că nimeni nu le mai folosește și deci nimeni nu mai are interes să le îngrijească. S-a gândit Ministerul Turismului să încheie pe perioada extrasezon un contract cu consiliile populare respective pentru folosirea terenurilor? Nu. Și nici consiliile populare nu s-au gândit. Găsesc la magazinul din Saturn o adresă a I.C.S. Mangalia, din Șoseaua Constanței nr. 13,

către unitatea nr. 123, prin care erau obligați vinzătorii să nu dea mai mult de 3 mingi de tenis cu o rachetă și să nu se vîndă mingile decît cu rachete. Această adresă sosește în momentul în care mai mult de jumătate din terenurile de tenis nu au în dotare mingi suficiente. Tot aici, saltele și umbrele pentru plajă nu se vînd decît la particulari. Aduug: 2 din cele 3 centre de închiriat echipament pentru plajă, din Saturn, au fost închise, cel care mai este nu are decît 7 saltele. În zona Mangalia, pe o distanță de 14 km, nu sînt deschise decît 5 centre de închiriat echipament pentru plajă, toate dotate la fel de bine ca și cel rămas deschis în Saturn. Oare litoralul este doar un atribut al I.H.R.-ului? Sau al I.A.P.I.T.-ului? Sau al Ministerului Turismului în ultimă instanță?

Asociațiile sportive din județ, o garanție a oricărui sport pe litoral

Pînă în 1960, litoralul cuprindea doar Constanța, Mamaia, cele două Eforii, Mangalia (astăzi Mangalia Sud) și cele două tabere pentru tineret de la Costinești și Năvodari. Începută în 1960, construirea stațiunilor s-a terminat în 1968, în 1970 construindu-se doar Capul Aurora. Hotelurile au fost construite pe locul vechilor păduri, peste fostele grădini de zarzavaturi și pe fundul bălților secate. Arhitecții au avut în vedere piscinele, minigolfurile, terenurile de tenis, volei, baschet. Dar toate bazele sportive dintr-o stațiune cum este Eforie Nord nu pot cuprinde simultan mai mult de 100 de jucători. Într-o zi, prin bazele sportive nu ar putea trece mai mult de 1000 de jucători. Or, Eforie Nord găzduiește în sezon 50 000 de turiști lunar și are aproximativ 4 953 de locuitori. Urbanismul modern presupune la 1 000 de locuitori cel puțin 50 m² suprafață sportivă, în așezări obișnuite; în stațiuni suprafața trebuie dublată. Ar trebui să existe într-o stațiune cu o populație în sezon de 55 000 de oameni cel puțin 5 500 m² de suprafețe amenajate pentru sport. În întîmpinarea acestei idei vine și adresa O.N.T. Carpați amintită mai sus. Deci, unde ar putea fi extinse bazele sportive? În interiorul stațiunilor? Doar dacă se renunță la spațiile verzi. Ar putea fi extinse o dată cu perimetrul stațiunilor, la marginea acestora, și intrate în circuitul turistic prin extinderea traseelor minicarelor și a altor mijloace de transport în sezon. Ar putea, de asemenea, să se introducă, la cererea turiștilor, în abonamente și folosirea diferitelor terenuri sportive ale asociațiilor care își încetează activitatea în perioada de vară. Pe tot litoralul, cu excepția Constanței, sînt doar patru terenuri de fotbal, doar două (Mangalia și Techirghiol) cu piste. Mai bine-zis cu spații pentru piste. Zgura nu poate fi procurată și organizatorii nu știu de ce. Știu doar că nu se poate. Au auzit ei. Pe stadionul de la Mangalia își desfășoară activitatea **Metalul Mangalia** (fotbal, divizia B), **Marina Mangalia** (fotbal, divizia C), **Litoral Mangalia** (fotbal), două echipe de fotbal de juniori Calafis (rugby, divizia B). Unde și pe cine să mai poată primi? Prin contribuția cetățenilor, s-au strîns pînă acum 2 000 000 lei. Se poate demara construcția unui nou stadion. Există și un proiect sosit de la C.N.E.F.S. și realizat de I.P.J. Giurgiu. Stadionul cu o capacitate de 16 720 de locuri ar putea satisface cerințele echipelor din localitate, iar în plin sezon, terenul și pistele ar putea fi închiriate prin abonamente de turiști. Cit s-a luptat, însă, pentru aprobarea proiectului? Din cei 300 m² cit are suprafața amenajată pentru sport în Eforie Nord, 100 m² aparțin unui teren de fotbal scos din zona de circulație a turiștilor, construit după ochi. Terenul a aparținut unei asociații, **Unirea**, a sindicatului I.H.R., dar asociația s-a desființat în urmă cu nu se știe exact cît timp (oricum, mai bine de doi ani). Într-un moment în care toți se plîng că nu au bani pentru investiții în sport, descoperim că fosta asociație are o sumă frumuseală în bancă, depusă în contul 45 110 315. Cine trebuie să facă transferul sumei din Filiala C.E.C. IV „Filimon Sirbu”?

Al patrulea teren de fotbal este, de fapt, un teren de minifotbal, a fost amenajat în Mamaia, la **Castel**, și a fost închiriat unei firme.

Din sondajul de opinie pe care l-am făcut în data de 8 august 1984, în Eforie Nord, la baza sportivă **Venus** în rîndul turiștilor care priveau cele două terenuri de tenis și terenul de volei, din 82, 49 doreau să joace fotbal sau fotbal cu piciorul, 26 doreau să joace volei, 7 așteptau la tenis.

La Constanța, în ultimii 15 ani, au fost construite cîteva baze sportive foarte puternice: **A.S. Portul** (teren de fotbal, volei, handbal, sală de sporturi), **A.S.S.N.C. Șantierul Naval** (fotbal, volei, baschet, tenis), **A.S.C.H. Impex** (fotbal,

popicarie, sală de jocuri), **A.S. Hidrotehnica** (fotbal, tenis, baschet, sală de jocuri). Sala sporturilor este însă neîncăpătoare. Numărul de spectatori pe care îi poate primi este foarte mic în raport cu solicitările, dotările sînt depășite. Constanța are numai în Divizia A două echipe de volei feminin, una de baschet, una de handbal. Mai sînt echipe în Divizia A la nivelul grupurilor școlare. Orașul a trecut în planul de sistematizare baza nautică, sala de atletism, poligonul de tir, o sală polivalentă cu 5 000 de locuri, fonduri există, se așteaptă cu încredere aprobările. Și în Constanța sînt neînțelegeri între Ministerul Turismului și (de această dată) Ministerul Educației și Învățămîntului. Una dintre ele este provocată de inotătorii de la Clubul sportiv școlar nr. 1 cărora nu li se închiriază nici cînd se poate (uneori li se închiriază, dar cu mare scandal) bazinul de inot olimpic, de 50 m lungime, din Mamaia, de lângă **Hotel Parc**.

C.J.E.F.S.-ul, ajutat de organizațiile de sindicat (ele patronază asociații la nivelul orașelor), U.T.C. (ele patronază asociații la nivelul satelor), pionieri, învățămînt, U.J.C.A.P. și U.J.C.M., face cît de mult poate pentru binele sportului, pentru obținerea aprobărilor de extindere a bazelor sportive. Cu multe ocazii C.J.E.F.S.-ul acceptă propunerea Ministerului Turismului de a închiria turiștilor pe unele perioade și pe anumite ore din zi sălile și terenurile de sport de care dispune, dar, cînd la rîndul său cere sprijinul Ministerului Turismului, este refuzat.

I.H.R.-ul ca administrator al unor baze sportive de pe litoral

Piscinele (solicitate prin abonament de turiști români și străini) sînt cele mai rentabile baze sportive de pe litoral. S-ar putea spune că prin piscine și parcuri I.H.R. își face planul la suprafețele pe care le are în grijă în afara hotelurilor. Situația terenurilor de tenis și a celor de minigolf este, însă, gravă. În Eforie Nord, referatele pentru mingi și pentru rachetele de tenis necesare celor patru terenuri au fost înaintate pe data de 15 mai, deși sezonul s-a deschis pe 1 mai. La 1 iulie, au sosit 98 de mingi de tenis **Pionier** și rachete numai pentru copii. O minge de tenis cu această calitate poate fi folosită între două și patru ore. Pe baza sportivă **Venus**, construită și cu ajutorul revistei „Flacăra”, au fost repartizate 28 mingi pentru un sezon. Începe cercul închis: cum să devină terenurile rentabile dacă nu se joacă decît cu mingi de acasă și cu rachete pentru copii? Astfel, autofinanțarea nu poate satisface nevoia de extindere a bazelor sportive. Organizatorii sînt inhibați că noile mijloace fixe trebuie aprobate de Ministerul de Finanțe. Am întrebant în cele două filiale I.H.R. (Mamaia și Mangalia) dacă s-a adresat ministerului respectiv măcar o cerere. Nu. A fost de ajuns să se știe că de acolo trebuie luată aprobarea pentru a nu se mai cere nimic.

Pe terenurile de tenis, antrenamentul la zid nu se poate face din pricină că zidurile sînt așezate aproape de teren. Debitul de apă, calculat greșit, adică de nepricepui, este foarte mic, s-a tras greșit de la conductă, toaleta terenurilor durează foarte mult. Singurele fileuri existente sînt cele de pe terenuri. Dacă unul dispăre, terenul devine impracticabil. Deși se cere rentabilitate maximă, responsabilii stațiunii nu fac reclamă terenurilor, nu se fac antrenamente la cerere în costul biletului de odihnă, cum se fac pentru piscine.

În această situație, „oamenii de pe teren” rezolvă problemele pe cont propriu. La baza **Venus** din Eforie Nord, pînă și benzile pentru terenuri au fost aduse „de acasă”.

Cea mai mare dificultate este întîmpinată în procurarea zgurei. Zgura de maximă calitate (adusă de la Tirgoviște) este doar pe suprafețele I.H.R. Mangalia. Dar și aici terenurile sînt prost dotate. La **Delta**, în Saturn, am găsit 3 rachete și 6 mingi, toate în stare proastă.

La Mamaia, zgura se aduce de la Comănești, de la carieră, prin U.C.F.S. În urma contractului încheiat între Centrala O.N.T. Mamaia și U.C.F.S. Comănești, o cantitate de 300-400 tone pe an ar trebui să sosească la Mamaia în luna aprilie cel târziu. Anul acesta zgura a sosit pe 15 mai. Motivația: nu există combustibil. Despre calitatea zgurei nu s-a spus nimic. Au fost chemați oameni din alte sectoare, s-a închiriat un compresor pentru mărunțirea pietrei. Din buznarul cui au ieșit acești bani? Toți dau din umeri. Așezate între ghiol și mare, mereu în vînt, terenurile de tenis din Mamaia pierd în timpul verii aproape întreaga cantitate de zgură. Ce mai rămîne este distrus de

apele pluviale (nu există canale de scurgere a apelor pluviale nici la faleză, nici la bulevard). Drenajul pe cele 37 de terenuri nu poate fi executat. Nici terenurile de minigolf nu le este făcută reclamă. I.H.R. Eforie Nord informează că pe terenuri sînt mingi corespunzătoare dar mingile sînt executate de particulari după diferite matrițe. Pistele terenurilor sînt stricate în proporție de 50 la sută. Mingile nici rotunde nu sînt, mai mult de jumătate din piste sînt stricate, I.H.R.-ul închide ochii.

I.H.R. Mangalia a avut mai multă inițiativă. Au solicitat **Proncomplexului Tirgu Mureș** confecționarea de croșe și mingi, a procurat piste noi prin **Azbochimic Tirgu Jiu**. Și unele și celelalte se procurau din import. S-a făcut economie de zeci de mii de dolari. Este, însă, singurul loc din țară unde s-a cerut ajutor intern. Nici responsabilii terenurilor de la mare, nici responsabilii terenurilor de la munte nu au auzit de **Procomolex Tirgu Mureș** și de **Azbochimic Tirgu Jiu**.

Tot la Mangalia s-a mai găsit o soluție de rentabilizare a terenurilor: mobilitatea lor. Terenurile sînt deplasate în zonele unde sînt turiști care solicită jocul de minigolf. Dacă într-un sezon sînt totuși prea multe terenuri, cele nerentabile sînt deplasate în bazele I.H.R. de la munte. Terenurile de volei, baschet și fotbal cu piciorul nu sînt rentabile la Mangalia. Plasele relativ departe de plajă, neîngrijite, au fost cotoprite de ierburi și de singurătate.

Rar întrebunțate, nu pot atinge rentabilitatea celor patru terenuri de volei din Mamaia, care sînt bine plasate și cărora li se face prin discotecă o excelentă propagandă.

I.A.P.I.T.-ul între obișnuință și inerție

În urma împărțirii bazelor sportive între I.H.R. și I.A.P.I.T., în 1978, I.A.P.I.T.-ul și-a oprit doar pe acelea oricînd rentabile dacă există meseriași buni: bazele de hidrobiciclete (singura nerentabilă din cauza meseriașului, este cea de la Eforie Sud; în data de 8 mai, jumătate din hidrobiciclete nu puteau fi închiriate din cauza defecțiunilor) la mare și lac, de popice, de bowling, de tenis de masă, centrele de biciclete duble pentru turiști (aici există o neglijență: cînd, în urmă cu doi ani, au fost schimbate bicicletele cu biciclete noi, acestora nu le-au mai fost aplicate scaunele pentru copii, ceea ce a redus numărul închirierilor la jumătate). Obișnuința să cîștige fără efort, o parte din responsabilii I.A.P.I.T.-ului nu au mai avut inițiativă. I.A.P.I.T. Mangalia, deși ar putea să extindă mult bazele sportive și de agrement, stă încă în cumpănă.

La I.A.P.I.T. Mamaia, am găsit o listă de propuneri către minister ce ar putea dubla calitatea serviciilor puse de litoral la dispoziția turiștilor, dublînd în acest fel și rentabilitatea. Iată propunerile la care subscriem:

a) Să se construiască încă două debarcadere pe lacul Mamaia (Stuțghiol) pentru acostarea vaporaselor, pentru ca acestea să aibă cursa pe tot malul lacului, pînă la Hanul Piraștilor, și apoi să se îndrepte spre insulă.

Notă: Într-adevăr, agrementul în acest moment se reduce la un transport pentru bere pe insula Ovidiu.

b) „Dotarea cu încă un vaporas”.

c) „Dotarea în continuare a windsurfingului, crearea a două centre de închiriat windsurfinguri, cu instructori specializați”.

d) „Organizarea pe toate bazele sportive a cursurilor de instruire a turiștilor ce nu cunosc regulile jocurilor”.

O idee unică în lume:

e) „Construirea unei linii de telegondole” (Mamaia — Insula Ovidiu).

Argumentul rentabilității:

„Ar putea circula 200 telegondole a cîte două persoane într-o cursă. 400 persoane la o cursă x 10 lei = 4 000 lei încasări la o cursă. 10 curse pe zi = 40 000 lei. Volumul de inventar ar putea fi recuperat în 3 ani și jumătate”.

TITU DUMITRESCU ■

P. S. Considerînd că multe din cele semnalate vor fi rezolvate în timp util, vom reveni.

Am găsit în I.H.R. și I.A.P.I.T. oameni de maximă competență. Unii sînt specializați cu burse O.N.U. Dar competența nu scutește pe nimeni de răspundere. Cel care au avut putere să facă **Litoralul** trebuie să îl și întrețină.

Două fericiri consecutive pot echivala cu o catastrofă

TIMP LIBER

● M-am născut a patra oară ●

Roșiile de la Mărul de aur

S-a primit la redacție, cu destul de mare întârziere, un răspuns de la I.T.H.R. — Ambasador prin care ni se aduce la cunoștință că, în urma articolului „Tortul de la Mărul de aur”, apărut cu câteva luni în urmă, cele sesizate s-au confirmat. Deși, s-au luat, se spune în notă, diferite măsuri organizatorice inserate la pagina „Flacăra la dispoziția dumneavoastră” din numărul trecut al revistei noastre. Dintr-o curiozitate, s-o numim reportericească, acum câteva zile, pe seară, am trecut din nou pe la cunoscutul restaurant bucureștean numit: „Mărul de aur”. După ce m-am văzut instalat la o masă am cerut unui tânăr cu mustăcioară, (pe ecusonul de pe haină scrie numele Rotaru) o listă. S-a mirat, a disoărut și, după o pauză considerabilă, s-a prezentat cu o mapă din carton cam sifonată pe care se afla desenat pe un soclu chiar un măr de aur. N-am ținut cont că pe respectiva listă era trecută o dată din luna august. Am deschis lista și am cerut un fel de mâncare. Tânărul cu mustăcioară, respectuos, a spus că așa ceva nu are. Am mai cerut altceva. Același răspuns. Patru sau cinci feluri din cele alese de pe listă nu se găseau, după spusele tânărului, în bucătăria restaurantului. Până la urmă m-am decis: o sticlă de bere și brânză cu roșii. Am comandat și o altă bună perioadă de așteptare — a adus un platou cu câteva bucăli de pâine și patru roșii. Până aici, toate bune. Când am pus mina, să spun așa, pe roșii, acestea erau mai mult în drumul lor spre bulion. Ofițere, strivițe, găunoase și, pe lângă toate acestea, parcă atunci erau aduse de pe tarla. Adică, pline de noroi. Pe platou rămăsesse trecerea lor pe acolo. Rotogole de noroi. Foarte mirat a fost tânărul cu mustăcioară când a văzut noroiul. A spus, ca și cum așa fi fost eu vinovat că am comandat așa ceva: „Eu, personal, am supravegheat spălătul roșiilor... Într-un tirziu apare și responsabilul restaurantului care, deranjat de la o masă, în loc de a îndrepta lucrurile, a prezentat o suită de suze: „Eu nu sint decit de două zile. Până se îndreaptă lucrurile trebuie să mai treacă o vreme”. Chiar așa să se prezinte lucrurile?! Chiar îți trebuie o lungă perioadă de acomodare pentru a face, la respectivul restaurant, câteva lucruri elementare printre care chiar și spălătul legumelor și fructelor?! Dacă așa stau lucrurile, în cazul acesta fiind vorba despre niște roșii întregi, atunci, ne întrebăm, și pe bună dreptate, cum s-or prezenta lucrurile când este vorba despre salate, ciorbe sau mincăruri gătită? Este bine ca nu numai conducerea respectivei unități să supravegheze, ci și, elementarele norme de alimentație publică de la restaurantul Mărul de aur să fie cel mai scurt timp, faptele să fie și aici în normal. Și ca o completare la precedentul articol, am aflat asta ulterior, cei de la restaurantul Mărul de aur au cerut celor care au organizat respectiva nuntă, pentru îmbunătățirea meniului, douăzeci de litri de țuică. O țuică bună, care, spuneau, să fie pe placul tuturor. Asta în ciuda indicațiilor care spun clar că nu se poate aduce, într-un restaurant, nimic din afară. Nuntași s-au conformat întocmai indicațiilor primite și au adus un bidon de țuică de 20 de litri de țuică de foarte bună calitate. Mare le-a fost mirarea când au constatat că la masă era o altă țuică. Dar și mai mare le-a fost mirarea când au făcut

nota de plată. Prețul țuicii era trecut în calcul. Când au întrebat despre ce este vorba au primit ca explicație următoarele: „S-a crezut, au spus circumstancat, că este cinstea pe care o fac mirii...” Cu un țoi de 20 de litri? Ciudată unitate de măsură! Au rugat atunci să li se restituie măcar bidonul. Dar și acesta a fost inclus în prețul cinstei. Poate cei de aici vor găsi nu numai explicații dar și soluții clare de rezolvare a acestei situații penibile. Așteptăm, chiar în acest anotimp, o „cinstă” din partea chelnerilor de la Mărul de aur fiindcă foștii nuntași au nevoie de-o țuică, tot așa de bună, la apropiatul botez. Este doar cinstea lor...

Răspunde

„Mătușa de 1,25 lei”

Întreprinderea județeană de transport local — Prahova face cunoscut prin adresa cu numărul 7765 din 7 septembrie, următoarele: „Legat de articolul apărut în revista dvs., din 31 august, intitulat: „O mătușă de 1,25 lei”, precizăm: Înainte de apariția articolului în revistă, la sesizarea telefonică a redactorului dvs. S.P., am anchetat cazul (n.r. este vorba, după cum semnează adresa, de directorul ing. St. Ioan) petrecut în ziua de 10 august în autobuzul de pe traseul 44 și concluzia noastră a fost că cele patru persoane angajate în incident sint vinovate de o comportare necorespunzătoare, care nu reprezintă stilul și metodele de muncă ale întreprinderii noastre, discutiile și atitudinile care puteau fi evitate... Ni-meni, tovarășe director, n-a spus și nu a susținut că acesta-i stilul de muncă în întreprinderea dumneavoastră. O repetăm: cele relatate reprezintă un fapt petrecut într-o zi la Ploiești. După apariția articolului s-au primit la redacție, fără nici un fel de exagerare, zeci de telefoane și au fost chiar și oameni care au venit personal până la noi ca să ne multumească pentru cele scrise... De ce credeți că au făcut acest lucru? Cele patru persoane, cărora nu le dati numele, sint vinovate nu numai de o comportare necorespunzătoare. Sint vinovate (ne întrebăm dacă sint vinovate numai ele) că sint chiar controloare. Este vorba nu numai de un stil de muncă ci de unul mult mai elementar: acela de a vorbi civilizată cu oamenii. Și asta se învață „O iert numai dacă vreau eu”... „huliganule”... și multe altele sint expresii folosite chiar de către lucrătorii întreprinderii de transport Ploiești. În continuare, în adresă se spune: „Pentru acest lucru am prelucrat cazul în colectivul de controlori iar lui Ion Marcu (n.r. deci numai el s-a găsit vinovat, fiindcă i s-a aflat numele!) i s-a dat altă muncă. Este de datoria noastră să vă informăm că în practicarea controlului în autobuzele noastre găsim foarte multe cazuri de călători care nu-si plătesc călătoria. Nu există o limită de vîrstă pentru persoanele trecute de această limită ca să fie scutite de plata transportului (n.r. există totuși una care probabil este valabilă și la Ploiești. Este vorba despre copii). Controloarele noastre recrutate în majoritate dintr-o taxatoare au dispoziție categorică de a controla toți călătorii din autobuz fără deosebire de (n.n. aici intervine și partea hazoasă a lucrurilor) vîrstă, sex, etc. în privința valabilității legitimației de

călătorie. În cazul analizat, după cum s-a constatat din examinarea lui, persoana a prezentat la control un bilet de București dar și acesta nevalabil fiind perforat la altă mașină...” Da, așa stau lucrurile. Așa s-a scris și-n articol. Dar bătrina despre care este vorba avea totuși bilet. Subsemnatul perforase, de fapt cum am și spus, două bilete de călătorie. Și pe un bilet, parafrazindu-vă, poți să inviti pe cine vrei indiferent de vîrstă și sex. Chiar așa stau lucrurile până la alte hotăriri. Așa că, privind din acest punct lucrurile, bătrina călătorea în mod legal și martor la cele afirmate stau cele două bilete de călătorie care încă se mai păstrează la redacție. Și adresa se termină astfel: „Urmare celor de mai sus,

în numele colectivului de oameni ai muncii din I.J.T.L.-Prahova, mulțumim redacției pentru ajutorul dat, revenindu-ne sarcina să luăm toate măsurile pentru ca asemenea situații să nu se mai repete”. Asta rămîne de văzut. Pînă una alta în respectiva adresă nu se spune nimic despre cele patru controloare. Doar, Ion Marcu a fost mutat la o altă muncă. Sintem și noi curioși să aflăm întregul nume al subiectului, adică al celor patru controloare, care, se vede clar, chiar adresa oficială le pune sub tăcere. Cu nume și prenume și, se înțelege, cu măsurile concrete care s-au luat. Așteptăm...

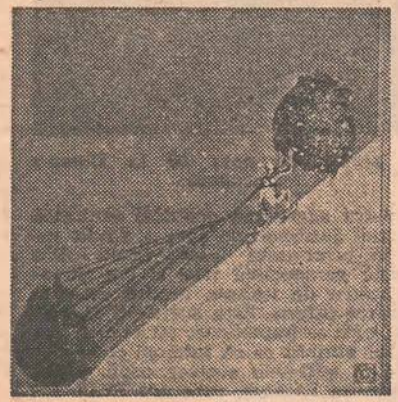
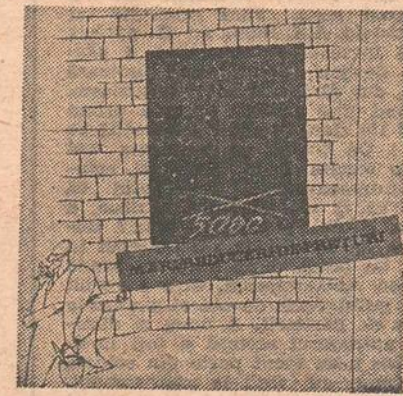
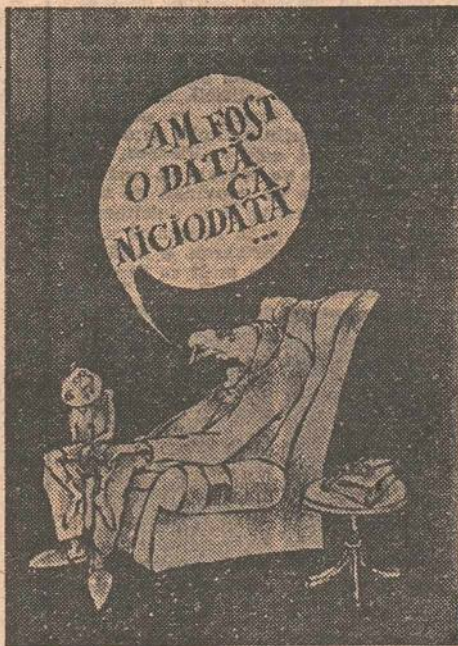
SORIN POSTOLACHE ■

Nulla dies sine linea!

Ion Barbu, caricaturist din Petroșanii Văii Jiului, este prezent în acest sfîrșit de septembrie pe simezele complexului expozițional din Bulevardul Republicii 21 din București, — adică la „T.F.M.” — cu un număr de 45 lucrări notabile. Cunoscut mai ales ca spirit antirăzboinic, antimilitarist, caricaturistul își diversifică de această dată calibrul muniției sale artistice ținînd și alte aspecte, liare, intilnite încă pe ici colo în societate; vom zîmbi amar văzînd cum se poluează folclorul, vom dezaproba comportamentul social al unor semeni care calcă fără scrupule totul în picioare, lipsa de răspundere sau prefăcătoria slugarnică, entuziasmul de serviciu sau cartezianismul suficienței.

Vom descoperi în lucrări și puțină mîlîie și soluții personale la probleme de existență și jocuri de cuvinte simple în aparență dar de mare haz, și chiar autoironie gravată pe canavaua... senectuții. După cum sublinia mai sus, militantis-mul antirăzboinic îl definește prin excelență pe Ion Barbu ca pe un franc-tireur de elită al caricaturii românești contemporane, acesta impunîndu-și un stil tăios (în formă) și direct (în conținut). În această idee pledează lucrările „Războiul civil”, „Masa Tratativelor”, „Flautul fermecat” și mai ales „Reducerea cheltuielilor militare”. Ideea titlului, preluată de fapt după numele unei lucrări din expoziție, ține să sublinieze ideea că, egal cu el însuși, Ion Barbu nu lasă să-i treacă o zi fără a trage o linie pe răbojul caricaturii...

MIHAI PANZARU-PIM ■

Cronica șoselei

De cite ori ne naștem

Intimplările rutiere ale străzii aduc, mai mult și mai des decit orice alt gen de fapte, omul la limita dintre ființă și ne-ființă. Acel banal viraj efectuat de soferul care evită în ultima fracțiune de secundă acroșarea pietonului distrat putea foarte bine să nu fie salvator și să reprezinte cea din urmă clipă a vieții trecătorului neatent. Imj povestea deunăzi un amic: Eu m-am născut de patru ori și nu-i deloc exclus, mai știi, dacă am noroc, să mă mai nasc de citeva ori. La 7 ani disputam un meci de fotbal exact în zona de curbă a unei ulite nu prea circulată. Tocmai cînd mă pregăteam să țînesc sore poartă, printre doi apărători, m-am simțit agățat de tricou și trîntit la pămînt. Intrigat la culme de un asemenea fault grosolan, m-am întors spre apărătorii adversari care, culmea, dispăruseră din fața porții o dată cu portarul. Eram nedumerit, revoltat de lasitatea lor și de neintervenția arbitrilor, pînă cînd mi-am dat seama că „apărătorul agresiv” nu era altul decit un sofer de autocamion care reușise să mă dribleze printr-o fentă de ultim moment, salvîndu-mi viața. Rușinat, n-am ezitat să-mi cer iertare de la omul cu nea în păr care, mai speriat decit mine, se pregătea tocmai să mă urecheze, dar renunțase cînd a sesizat atitudinea mea smerită și lacrimile ce mă podidiseră. M-am ales doar cu o muștrăre și cu tricoul rupt. A doua oară, aflat la vîrsta majoratului, erau foarte la modă pe atunci motocicletele, călare pe o Iawa — tip California, mă dădeam mare față de o colegă — o brunetă ochioasă —, făcînd viraje exact ca la cursele ce le admiram la jurnalele cinematografice. Stîrneam admirația Corinei — care, apropo, cînd au apărut mașinile, mi-a întors spatele în favoarea unui tinăr sofer — și invidia colegilor, posesori doar de modeste biciclete. Nu sesizasem încă ce inamici perfiți sint piatra cubică, stropită de ploaie și lucioasele sine de tramvai, mai ales pentru atît de puțin stabilele vehicule cu două roți. Încercînd să fac o întoarcere ac de pâr, în fața unui grup de fete care stăteau la o suetă în fața porții liceului, m-am pomenit catapultat și aruncat pe un strat de flori după ce motocicletă făcuse cunosțință cu bordura. Pe atunci nu se purta cască. Dar chiar dacă o aveam bine infiptă pe scăfiria mea, cu nu prea multă minte, tot o făceam tîndări în coliziunea cu stejarul gros lîngă care, din fericire, aterizam doar la cîteva centimetri distanță. Cu pantaloni și puloverul ferfeniță, m-am îndreptat spre epava lawei, defilînd rușinat prin fața pilcului de colegi și colege care făceau un haz nemaipomenit de figura mea de cascador ratat. Atunci, la 18 ani și trei luni, m-am născut deci a treia oară, hotărît să nu mai fiu atît de puțin grijuliu față de firul subtil de care atîrna tinăra mea viață. La 40 de ani,

tată a doi copii, mă uit de fiecare dată cînd fac duș la semnele de bună purtare, rămase pe mina și piciorul drept, sub forma unor cicatrice lungi și paralele. Mă gîndesc la păcatele tinereții, parcă mai hotărît să fiu cu ochii în patru, în postura de pilot al Daciei mele de culoare azurie. Spicele de pâr alb m-au învățat nu numai să nu fiu agresiv, ci și să mă feresc cit pot mai bine de alții. Ce fac parte din categoria deloc puțin numeroasă a inconștienților: bețivi, vanitosi, orgolioși, neprecepți, care mai beneficiază, deocamdată, de statutul atît de învidiat al piloților rutieri. Declar cu mina pe inimă că în cazul ce vi-l redau mai jos nu puteam întreprinde nimic pentru salvarea mea. Rulam pe banda de lîngă trotuar, cînd un tip cu șapte dioptrii, confundînd probabil semnul octogonal STOP cu cel romboid de prioritate, a intrat în cocheta mea limuzină, frîngîndu-i mijlocul ca unei trestii. Rămășițele ușii au ajuns pînă la nivelul antebrațului meu drept, lăsîndu-i două urme adînci peste amprentele rezultate din aventura mea cu Iawa tip California, atunci cînd mă pregăteam de bacalaureat. Dacă tandra mea Mioara ocuina locul de lîngă mine, ce s-ar fi ales din biata de ea, în plus și gravidă în luna a 7-a? Numai o puternică ameteală o reținuse acasă în dimineața aceea. Altfel era lîngă mine, în drum spre institutul unde este proiectantă. Deci eu m-am născut a patra oară, iar Mioara a doua.

Dacă cineva este salvat de la înec, dacă alunecînd de pe o stîncă cade de

la cîteva metri înălțime pe iarba grasă ori pe niște tufe care joacă rol de amortizor, dacă scapă de o peritonită sau de o altă boală gravă numai grație competenței deosebite a chirurgului, se vorbește un an întreg. Comentează eroii respectivi, familiile, prietenii, martorii. Dacă, în schimb, treci la cîteva milimetri pe lîngă cel care, depășind agresiv, era gata-gata să te facă la fel ca în parodia lui Topirceanu, „una cu pămîntul”, faptul trece aproape neobservat. Se comentează cîteva minute și apoi se schimbă subiectul. Și cînd te gîndești că puteau fi transformați în „îngerasi” nu unul, ci doi, trei ori chiar toți cei cîinci ocupanți.

Ne-am obișnuit, oare, într-atîta cu această generatoare permanentă de pericol care se numeste circulația, cu bolizi care ascund în ei herghelii întregi?

Nu cumva această sfidare a zeului automobil este una din cauzele hecatombelor de care aminteste Topirceanu în suscitata parodie?

N-ar fi deloc lipsit de interes ca alături de statistica celor care au trecut în lumea dreptilor, să existe și una a celor care s-au născut a doua, a treia ori mai știu eu a cîta oară. Dificultatea în întocmirea unor asemenea socoteli e însă alta. Multora nu le face plăcere să-și reamintească că au avut un mic rendez-vous cu doamna plecată la cosit și că aceasta, de data asta, nu i-a luat în serios? Subliniez, de data asta.

VICTOR BEDA ■

Echipele noastre în cupele europene

● Intrecute la Timișoara în deplasare, Steaua și Universitatea Craiova au mari șanse de calificare. Le dorim succes! ●

La peluză

„Roma mulțumește lui Tancredi!”

Parcă s-ar fi aprins deodată alte becuri. Deasupra gazonului, lumina ia culoarea miezului de piersică: ploaia a încetat. Lingă tușa din dreptul tribunei oficiale se luptă Conti și Laurențiu. Conti este zeul la care se închină peluzele romane. Dinspre ele răbufnesc în pale violente coruri viguroase de bărbați. Laurențiu este din Motru. Până acum, timpul s-a scurs astfel: minutul trei a fost cel mai lung; apoi s-a făcut minutul șapte care a durat până în minutul opt. Acum este minutul 11 și eu nu-mi doresc altceva decât să trecem o dată în minutul 12. Mai sînt de jucat exact 4760 de secunde. Dacă am judeca lucrurile după felul în care le abordează italienii, toți în jumătatea noastră de teren, am zice că fotbalul este un sport lejer, agreabil și la îndemina oricui. Pe colegul italian din stînga mea nu-l interesează jocul echipei locale. Mai devreme sau mai târziu, Roma trebuie să înscrie. Ca-ntr-un film fără intrigă și deznodămînt la care plăcerea vizionării constă în rafinamentul cu care descoperi nuanțele, plasticitatea imaginii, jocul actorilor, intențiile ascunse ale regizorului. Pe carnetul lui de note apar trei nume: Iovan, Tătăran și Pectu. Îl fac atent că nu se scrie Pectu ci Petcu și îmi mulțumesc cu o recunoștință exagerată. Adaugă apoi: Bumbescu și subliniază de trei ori. Pe toți patru îi închide într-un chenar. În viziunea lui estetică, aceș-

Un portar de nota 10 la Roma: Ducadam

tia patru sugerează probabil acuitatea intuiției antrenorului care a gândit jocul în jurul unui careu eroic. Din această perspectivă însă și din punctul nostru de vedere, meciul este un adevărat infern. Este suficient să privești cum se împietresc picioarele moi ale lui Majaru ca să înțelegi ce se petrece în sufletele acestor copii. „Măi, fi spuse Lăcătuș, care are 70 de kilograme, masivului Iovan, fii și tu mai dur, să îți se la frica...” „Nu pot, mă, nu pot, i-a răspuns Iovan, eu nu pot să dau în cineva, mai ales în timpul meciului...”

Desigur, orice meci are și partea lui ascunsă fiindcă, iată, Lăcătuș căruia, deși s-a zbatut mult nu i-a prea ieșit nimic, e încadrat mereu de doi fundași care-l trag de tricou, de mină, îl țin de mijloc și de ce se nimereste. Conti și Graziani și compania încep să greșească pașele și cred că asta a fost tot. Uzura italienilor este de natură morală. Fără flauturi sau mingi aruncate în tribună de către fotbalistii români, ei n-au reușit nici o singură fază de gol, n-au obținut măcar un corner, s-au lovit nu de o tactică de joc, ci de un sistem, de un mecanism perfect asamblat. În fața perfecțiunii, sentimentul încercat de luptător este cel de descurajare. Cap Bumbescu și Robinsonada Tancredi și pe stadionul Olimpic se aud clopotele Romei. Combinatiile tinerilor de la Steaua par a fi un joc de puzzle: se strică într-o parte ca să se refacă altfel în partea opusă. Cîntecele încetează ca să facă loc fluierăturilor: vicecampionii Europei scărâ mingiile în aut. Pe partea opusă, albastrul echipamentului lui Majaru sare peste picioarele apărătorilor italieni ca-ntr-o cursă de obstacole. Lăcătuș cără după el minile fundasului de margine și doar Tancredi, printr-un reflex extraordinar, face ca tribunele să scandeze din nou: Ro-ma! Ro-ma! Ro-ma! Dar elanurile, pînă mai adineaori aprinse de dorinta victoriei, poartă în ele acum satisfacția

salvării. Și iată-l pe Pușcaș: năvălind spre poartă exact ca în urmă cu o zi cînd întreaga echipă îl aștepta în autobuzul parcat la muzeul Vatican și mai erau numai 20 de secunde pînă la ora fixată pentru plecare și cineva a spus: Fiți liniștiți, dacă mai sînt 20 de secunde, în 10 secunde este aici și chiar așa s-a întimplat; în clipa aceea peste multimea de turiști din piața a apărut, ud și fericit, capul lui Pușcaș.

Și acum, golul acela dintr-un ofsaid clar care anulează totul. Pe banca rezervelor noastre, nici o mișcare. În toate aceste trei zile, Ion Alexandrescu n-a scos în totul zece cuvinte. Un sfînx îngindurat. Chiar și intempestivul Victor Dinuț, antrenorul secund, un mare iubitor al meseriei lui, pare sculptat în piatră. Urcă dintr-acolo o incremenire care ne îngheață inimile. Nu se fac schimbări. Halagian a calculat bine și nu vrea să riște nimic. Cîtă vreme integralitatea sistemului se păstrează, în interiorul lui poate să se defecteze o piesă sau alta, mișcarea ansamblului o repune de la sine în stare de funcționare; el pindește manevrele adversarului, mai prudent și mai laborios după gol. Majaru ajunge în situația de a fi singur cu portarul dar își închide prea mult ughiuul. Pițurcă are și el mîngea de gol la picior și totuși nu dă gol. Ocaziile ratate fac parte din regula jocului. Dar nu mai sînt nici pe-tarde, nici focuri de artificii. Eriksson, mereu simpatic și vesel, va declara după meci, mai puțin optimist ca de obicei: **Importantă este calificarea. La București, Steaua va trebuie să iasă la atac.** Ceea ce nu va convinge pe nimeni că acest lucru, va fi în detrimentul echipei Steaua și în avantajul antrenorului suedez. Eriksson e sfătuit să nu-și dorească prea mult ca Steaua să atace. Roma mulțumește lui Tan-

Lăcătuș și Majaru, două din „piesele grele” ale Stelei

credi, vor scrie a doua zi ziarurile de sport italiene. El a fost eroul serii. Fără paradele lui excepționale. A.S. Roma ar fi părăsit terenul invinsă. Prima șansă o păstrează, desigur, Roma, mai notează ziarurile, dar fără obișnuitul entuziasm. Cine mai ține astăzi cont de prima șansă? Un ziarist italian îl întreabă pe Bölöni: Ce credeți că va conta mai mult în meciul de la București, reintrarea dumneavoastră sau faptul că Falcao va fi apt de joc? Falcao, a răspuns Bölöni, și ce-i cu asta? Retragerea de pe stadion s-a petrecut în liniște. La hotel, după masă cu hrană rece, Ion Alexandrescu, care a vorbit și mai puțin decît de obicei, s-a dus la culcare cu jucătorii. A doua zi dimineață, antrenorul secund și toți jucătorii care n-au făcut parte din echipă, la ora șase, au ieșit la antrenament. Tătăran va mărturisii abia la aeroport că a jucat 80 de minute cu piciorul umflat. Balint care n-a jucat decît cîteva minute a spus: M-am încălzit pînă am dat în clopot, dar n-aveam pe cine schimba. Toți au jucat excepțional. Sper, s-a adresat Lăcătuș președintelui clubului, tovarășul Ion Popescu, în drum spre casă, că astăzi seară măcar nu vom intra în campionat. Această problemă, a răspuns președintele, nu este de competența mea. Discutați-o cu antrenorul. Cel mai mult m-a impresionat Petcu. Cînd se rade, privirea lui capătă o tristețe iremediabilă. Alternativa lui: să fie cel mai bun sau să fie înlocuit. Halagian a pierdut un meci de fotbal și a câștigat unul mare psihologic: cu scepticii. (Duminică a fost foarte aproape să-l piardă și pe acesta. Fără Lăcătuș, Balint, Belodedici, Steaua, chiar și campioană a Europei de-ar fi, nu este Steaua. Prima repriză a meciului cu Rapid ni s-a părut un experiment — ca să nu spunem o glumă). Un antrenor nu poate face însă echipa după părerea unuia sau a altuia. El trebuie să vadă și să probeze. La Steaua încă se construiește și, cred eu, se construiește bine și serios. Și acum returul. Jocul excepțional prestat la Roma este o garanție. Cuoplul Halagian — Dinuț — garanție repetării lui. Steaua se află foarte aproape de o mare performanță. Să-i acordăm liniștea cuvîntă. Italia are o prelispoziție specială pentru noi: ne indică marți portari. De data asta a fost rîndul lui Ducadam.

NICOLAE CRISTACHE ■

Calificare grea, dar posibilă

Mi-a fost dat să asist, și nu voi conțeni să mulțumesc celor ce mi-au oferit prilejul, la ascensiunea internațională a Universității Craiova, la frumoasa ei carieră europeană încununată, se știe, de pătrunderea în semifinalele „Cupei U.E.F.A.”, eveniment în premieră pentru fotbalul românesc. De fiecare dată întors acasă după un meci în deplasare, chiar și după cele pierdute (la limită) la Bordeaux și Kaiserslautern, mi-a venit ușor să scriu. Acum însă, nu văd de ce m-aș ascunde?, parcă mi-e mai greu ca oricînd. Nu pentru c-aș fi sceptic în privința șanselor „campioanei unei mari iubiri” de a întrece în retur pe Real Betis Sevilla la două goluri diferență, rămîn optimist gîndindu-mă la calificare, ci pentru că, zic eu și cred că nu greșesc (deși aș vrea!), Universitatea nu mai e azi ce-a fost în sezoanele trecute. La Sevilla, ea s-a apărut exact și cu mult devotament, portarul Lung fiind strălucitor (în paranteză fie spus, Silviu Lung a primit cea mai mare notă, 3, din partea cronicarilor ziarului „Marca”, a căror analiză a vizat comportarea celor 6 echipe spaniole angajate în cupele europene și a adversarilor lor!), a contratacat uneori pericolul, trecîndu-și în cont și două mari ocazii de gol (șut al lui Ungureanu în stilul porții, „cap” al lui Cămătaru peste), dar n-a mai arătat anvergura de altădată, deși antrenorilor nu li se poate imputa nimic. Mircea Rădulescu pregătind cu minuție și pricepere întîlnirea. În sezoanele trecute, și cînd mai pierdea, Craiova lăsa impresia unei echipe mari, cu veleități (justificate) și resurse. Pe stadionul „Benito Villamarin” din Sevilla, echipa n-a mai avut, totdeauna, capul sus și momentele de panică din careul lui Lung, rezolvate prin inspirația portarului, n-au fost puține. Se cuvine, ca să fie corect, un amendament: Betis a jucat, la rîndu-l, cu mare ambiție și a demonstrat valoare, jucători ca Gordillo (reduc la neputință de marcajul unui Geolău dispus la orice efort), Rincon, Cardenosa sau Mantilla (fundaș central foarte ofensiv) putînd evolua în orice formație cu renume de pe continent. Fotbaliștii spanioli, mă repet, au avut și o motivație specială: aflați în grevă din rațiuni materiale (rezolvate chiar în preziua cupelor europene, drept pentru care etapa de duminică a campionatului intern s-a disputat cu primele garnituri), ei au ținut cu tot dinadinsul să arate ce pot patronatului și, în egală măsură, publicului. Real Betis, ca să încheie acest aspect, a etalat multe calități, prestînd un fotbal combinativ, percutant, nu tocmai rapid (media de vîrstă a echipei e ridicată), sportiv. Partida, în general, s-a desfășurat în limitele fair play-ului, cele 4 cartonașe galbene scoase de arbitrul Vautrot (care a condus bine, trecînd uneori peste semnalizările tușierilor!) penalizînd tragerile de timp (Negriță și Oct. Popescu) înaintea faulturilor (Irimescu și Mantilla), acestea din urmă fiind mai degrabă de joc, fără duritate sau intenție de lovire. În aceste condiții, în fața unei garnituri redutabile, cu o „carte de vizită” deosebită (club înființat în 1907, primul care a angajat, în Spania, un antrenor străin, cu un 5-0 cu Bayern München în palmares, câștigător al „Cupei Spaniei” în 1977 etc.), misiunea Craiovei în retur nu va fi ușoară, mai ales că este posibilă și reintarea virfului de atac Calderon, argentinianul absentînd în prima manșă din cauza decesului unui frate.

Să mă întorc însă la Craiova, cea care ne interesează, nu-i așa, în primul rînd. Faptul că ea n-a mai arătat, pe „Benito Villamarin”, ca în ediția precedentă a „Cupei U.E.F.A.” pare un element obiectiv. Au lipsit, dintr-un motiv sau altul, Balaci, Tilihoi, Donose și Crișan. S-au accidentat, pe parcursul meciului, Ticleanu (înlocuit în minutul 22), Cîrtu (înlocuit în minutul 60) și Ungureanu (minutul 80), ieșirea din teren a lui Ungureanu (ruptură musculară greu recuperabilă pînă la 3 octombrie!) obligînd formația craioveană să încheie partida în 10 oameni, cele două schimbări regulamentare epuizîndu-se. Numărați: Universitatea a terminat meciul de la Sevilla fără 7 din titularii care au dus-o, prin talent și sudoare, pînă în semifinala „Cupei U.E.F.A.” 1983! O echipă fără 7 jucători e, veți fi de acord cu mine, o altă echipă! Sigur, mai tinerii Bicu, Octavian Popescu etc. sînt harnici și dornici de afirmare, dar lipsa lor de experiență competițională, la un asemenea nivel, s-a resimțit. Ca să nu mai zic că sciatica lui Tilihoi și hepatita lui Săndoi au

impus „coborîrea” lui Irimescu pe fund, cealaltă singură soluție posibilă, utilizarea ca fundaș central a lui Donose, nefiind operabilă datorită plecării celui în cauză (fără dezlegare!) la Reșița. Irimescu s-a descurcat onorabil, nimic de reproșat, dar el încă nu e, va fi?, omul potrivit la locul potrivit, desemnarea lui pe acest post văduvind linia de mijloc de aportul unui „împingător”. E lesne de dedus că, prezentîndu-se așa, Craiova n-a fost la Sevilla, și nu e nici în campionat, echipa de anul trecut. Pretențiile au rămas aceleași, dar nivelul, din motivele amintite a scăzut, adăugîndu-se la toate acestea și uzura la care au fost supuși, la club și la națională, majoritatea componenților lotului. Aici, undeva, trebuie căutată și explicația faptului că Universitatea își valorifică tot mai greu și în meciurile diviziei A avantajul terenului propriu, ea cedînd acasă puncte Rapidului și Iașiului, de fiecare dată în ultimul minut de joc! În acest context, vă iau martori, stimați cititori, perspectiva întîlnirii cu Betis, nu e chiar trandafirică, fără ca asta să însemne că prima șansă de calificare, după acel 0-1 de miercuri trecută, nu aparține Universității, echipă harnică și ambițioasă, trecută prin atîtea și atîtea bătălii aspre! Optimismul meu, chiar dacă măsurat, rămîne alimentat fiind și de speranța reintrării lui Balaci, care a evoluat foarte bine, jumătate de oră în meciul cu „Poli” Iași. Cu

Cel mai bun jucător craiovean la Sevilla s-a numit Silviu Lung

Balaci în teren, ca și cu Ticleanu și Ungureanu, pentru recuperarea cărora se depun toate strădaniile, alta va fi situația. Misiunea Craiovei va fi mai ușoară. Mai ușoară dar, fără a umbra după paradoxuri, dificilă, în condițiile în care Universitatea nu poate beneficia cum ar fi fost firesc, de serviciile jucătorilor pe care a intenționat și intenționează să-l legitimeze. Nu mai intru în amănunte, am mai scris pe această temă: lucrurile puteau sta altfel dacă federația ar fi manifestat mai multă înțelegere și ar fi acționat mai energic. Dar n-a făcut-o. Ea n-a găsit mijloacele de a întinde o mînă de ajutor Craiovei, în fond unei cifre mai bune reprezentări a fotbalului românesc, după cum nici conducerea clubului universitar n-a știut sau n-a putut, la un moment dat, să găsească soluțiile cele mai fericite (un fundaș central și un mijloc ar fi fost prima urgență la transferări). Universitatea va face, sînt convins, tot ce-i va sta în putință, dar rămîne de văzut dacă doar acest argument va fi suficient. Pentru că nu „firma” Craiovei va juca miercuri, ci 11 jucători, cam de cîți dispune, valizi, antrenorul Mircea Rădulescu, la această oră, cînd Mănăilă, Matei și ceilalți continuă să aștepte acordarea dreptului de joc.

Veți fi înțeles, poate, de ce sînt mai rezervat ca altădată. Dar asta nu mă împiedică să cred că Universitatea va reuși să înfrîngă toate aceste dificultăți, calificîndu-se. Acum un an, ca să izbutească, i-ar fi ajuns să evolueze la valoarea ei. Mercuri, va trebui, sînt tentat să afirm, să se autodepășească. O știu capabilă și i-o doresc din suflet, în numele tuturor suporterilor, al iubitorilor fotbalului românesc.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

„Nici un drum înflorit nu duce la glorie”

La Fontaine

SPORT,

● O superbă victorie: Sportul Studentesc – Internazionale Milano 1 – 0 ●

Rivalitate creatoare (II)

Apariția lui G. Kasparov în sferturile meciurilor candidaților, interviurile acestuia, care, de pe atunci, visa la meciul pentru titlul suprem, evoluția sa glorioasă de-a lungul acestui ciclu al campionatului mondial au influențat vădit rezultatele de anul acesta ale campionului mondial. Victoriile din turneele de la Oslo și Londra, calitatea partidelor din meciul U.R.S.S. — Restul lumii sînt dovada unei replici adresate lui Kasparov, cel care i-a subminat autoritatea sahistă în ultimele două clasamente Elo, precum și prin obținerea ultimelor două premii „Oscar”.

Meciul de astăzi a devenit un meci de prestigiu. Conform unui proverb rusesc, de care aminteste fostul campion mondial, Boris Spasski, acum: „Karpov este un rege fără coroană, adevăratul rege, acesta este Kasparov”. Presa sahistă acordă o mare sansă salangerului, ajuns la cel mai mare Elo din lume: 2715. Kasparov își cunoaște bine adversarul și, deși recunoaște că acesta deține avantajul experienței meciurilor deja jucate, consideră că șansele în meci sînt egale. Conform pronosticului salangerului meciul va dura în jur de 24—26 de partide, adică mai bine de trei luni. Se joacă doar trei partide pe săptămîna pînă la realizarea a șase victorii de către unul dintre jucători.

Kasparov afirmă că va cîștiga experiența necesară unui meci de mare consum nervos acum, de-abia în meci, deoarece cariera sa conține un foarte redus număr de partide jucate, Garri avînd doar 21 de ani. Contrar campionului mondial, Garri Kasparov își mărturisește momentele de mare satisfacție, dar și de oboseală. A. Karpov rămîne jucătorul pozițional de mare curaj ce nu-și trădează niciodată emoțiile, privindu-și cu ochi reci și sticloși adversarul după fiecare mutare. Dispunînd de un echilibru perfect, Karpov luptă pentru poziții sănătoase, în care poate să-și continue inventiv planurile strategice de mare rafinament. La turneul interzonal de la Moscova, în partida cu Ulf Andersson, tînărul Garri Kasparov s-a aflat în mare dificultate, fiind la un pas de pierdere, ceea ce nu se sfiește să recunoască. Un moment de mare dificultate psihologică a avut de trecut ingeniosul salanger în meciul cu V. Korcinoi după prima partidă, pe care a pierdut-o. A dovedit că poate să se mobilizeze și să aștepte momentul decisiv în care să poată exploata oboseala și slă-

biciunile adversarului său, Kasparov își cunoaște posibilitățile în momentele cruciale, deși nu a ajuns la stăpînirea de sine a campionului mondial. A. Karpov se dovedește a fi foarte prudent în poziții complicate, luptînd pentru simplificare, pentru un avantaj minimal pe care apoi, printr-o tehnică perfectă să reușească să-l realizeze. Kasparov este inventiv, se avîntă în complicații, demonstrînd că a devenit cel mai bun jucător de calcul, ce derulează cu o rapiditate extraordinară o mulțime de variante atît în fața cîș și în lipsa eșichierului. Kasparov este un jucător dinamic ce „suferă de boala arborelui de calcule”. Karpov, cu riscul de-a renunța la bogata-i fantezie combinatorică recurge la principiul economiei de calcul, care, deseori, onora le creează impresia de superficialitate. Karpov își dozează întotdeauna eforturile, deși este obsedat de ideea victoriei în fiecare partidă.

Pentru Garri Kasparov „sahul este scopul vieții mele, dar nu sensul acesteia”, iubind deopotrivă și sporturile fizice. Își petrece ore în sir pe bicicletă sau jucînd fotbal. „Sahul și fotbalul sînt două jocuri sportive. În ambele cazuri, trebuie să joci mai bine decît adversarul, pentru a cîștiga. Aceste două jocuri prezintă criterii asemănătoare: un joc curajos, plin de emoție, spectacular”. Sînt cuvintele salangerului, un adevărat sportiv.

Meciul a început în sala coloanelor din cadrul Palatului de concert „Ceikovski” din Moscova pe data de 10 septembrie la ora cinci după-masă, Kasparov a avut de obiectat în privința orei, dar dorința campionului mondial a fost satisfăcută. Se joacă începînd cu ora 17. În prima partidă Kasparov a ales Apărarea siciliană și nici măcar nu a evitat analizele descrise minuțios în paginile cărții sale despre această deschidere. Dar campionul mondial a ales la mutarea a 11-a un alt plan, care nu s-a dovedit mai de perspectivă, Kasparov a egalat, creîndu-și contrașanse de atac asupra regelui advers. La propunerea lui Kasparov, la mutarea a 36-a, partida s-a încheiat remiză. Karpov nu a avut nici un motiv să refuze propunerea salangerului, deoarece poziția de pe tablă conținea resurse uriașe pentru negru, iar campionul mondial se afla în criză de timp. În cea de-a doua partidă s-a urmat o variantă din Indiana nouă conform unei partide jucate în campionatul mondial între Korcinoi și Polugaevski în anul 1980. Campionul mondial a jucat precis și activ combătînd atacul necruțător al albului. Kasparov a greșit în atac dînd șanse mari adversarului. Partida s-a întrerupt cu avantaj (după părerea unor secundanți) pentru Karpov. La reluare s-a consemnat remiza după numai șapte mutări de joc, Kasparov asigurîndu-și egalitatea prin sah etern. Partida a treia nu s-a desfășurat la data stabilită, Kasparov s-a folosit de dreptul său la time out.

MARGARETA MUREȘAN

Golul lui Mircea Sandu

Doi fotoreporteri, Edison Bădună și Miron Ionescu, și-au unit eforturile spre a surprinde pe peliculă golul înscris de Mircea Sandu în poarta lui Zenga, gol prin care Sportul studentesc a învins, meritat, pe Inter, una din marile „firme” fotbalistice ale Europei. Felicitîndu-i pe studenți pentru victoria obținută (care putea fi și mai clară dacă arbitrul Castillo n-ar fi anulat Sportului un gol perfect valabil), să le urăm mult succes pentru meciul retur! Izbinda de la București nu trebuie să rămînă doar una de palmares, elevii lui Constantin Ardeleanu avînd talentul și speranța, ambiția de a repeta o ispravă mai veche a lui Dinamo: eliminarea lui Inter!

FAIR PLAY

Cum plîng „micii oameni”

Recentele afirmații din această rubrică, referitoare la autoritatea arbitrilor de fotbal, au stîrnit reacții interesante. Consecventul nostru corespondent Stelian Ionescu din Brașov, arbitru în două discipline sportive, ne-a scris: „Dezvoltarea fotbalului nu poate fi înțeleasă în contextul unor arbitraje proaste. Dacă unii arbitri din campionatul nostru aplică regulamentul altfel decît în arena internațională, orice echipă românească pleacă cu handicap la meciurile din deplasare. Pornind de aici trebuie să admitem că un fotbal național, pentru a se menține competitiv pe plan internațional, trebuie să îndeplinească în afară de celelalte condiții bine știute și pe aceea de a avea arbitri buni... Orice arbitru depune în fața propriei conștiințe un jurămînt cu privire la corectitudinea sa. Nu există, decît eventual, prin mare excepție, om care să îmbrățișeze această activitate cu gîndul de a o practica incorect. După cum nu există arbitru, decît iarăși prin mare excepție, care să intre pe teren cu gîndul de a fi altfel decît imparțial. Nici un arbitru nu intră pe teren cu dorința de a fi criticat de presă, de a fi fluierat de public sau de a se trezi cu sticle în cap, așa cum bine știți că s-a mai întîmplat. Numai că această condiție fundamentală a unui arbitraj, IMPARȚIALITATEA, fiind profund subiectivă, este fatalmente discutabilă. De la ea pleacă majoritatea imputărilor ce se aduc „cavalerilor fluierului”. Se pune însă întrebarea: spectatorii și comentarii îndeplinesc condițiile necesare pen-

tru a pune la îndoielă deciziile arbitru-lui? Dacă ei pot, cu nițel efort și bună-voință, să cunoască regulamentul, în schimb ei nu pot să fie în apropierea fazei, adică să vadă exact și corect ce s-a petrecut”.

Referindu-se la faptul că unii conducători de meciuri arbitrează cu gîndul la ce va scrie X, Y sau Z, inginerul Dan Mircea din București precizează: „Față de ziaristi, arbitrul trebuie să știe că aceștia sînt niște critici, așa cum există în toate domeniile de activitate, că sînt oameni care exercită o profesiune adesea folositoare pentru sport și că din această cauză au dreptul la considerație”.

O mamă din Focșani, Alexandra Bunescu, ne întreabă: „Ați văzut vreodată cum plîng „micii oameni” care nu reușesc să-și ascundă sentimentele în fața nedreptăților săvîrșite de greșelile de arbitraj?” Am văzut, firește, că și în competițiile de juniori, goana după victorii cu orice preț îi orbește pe unii făcînd să sufero imaginea tinerilor despre sport. Mulți juniori nu reușesc să se obișnuiască cu anumite „fenomene” din lumea sportului, se descurajează și renunță. Alții reușesc să-și mențină credința în caracterul „fair” al sportului. Ne-o vom menține și noi, atît cît vom putea rezista asaltului celor care alterează sportul nostru prin diverse manevre de culise despre care Fănuș Neagu spunea într-un interviu: „N-am putut să fur niciodată nici un meci, voi da delegație la altul. Mi se pare a fi împotriva firii omenești, a sărbătorii. Pentru mine, fiecare meci e o sărbătoare. Să-mi fur singur sărbătoarea? Și s-o strecur prin zer? Mi se pare o prostie”.

Discuția despre arbitraje, imparțialitate, nedreptăți și „lupte subterane” poate fi lungă. Să ne oprim aici. Mulțumim tuturor celor care ne-au scris întărindu-ne convingerea că nu sîntem singuri în strădania de a apăra prestigiul moral al slujitorilor sportului.

CRISTIAN ȚOPESCU

Complicarea galopantă a problemei distrugerii

• Universitatea din Oxford fără 3 lire și 8 pence • Voci împotriva „lovirii legiferate a creierului” •

Rob pentru un galben

Secolul 20 a cunoscut, printre numeroase alte bătălii, și pe aceea împotriva sclaviei. Astfel, în 1926 Liga Națiunilor a elaborat o convenție care prevedea abolirea sclaviei și a altor forme similare. În decursul următorilor 30 de ani s-au înregistrat importante succese în eliminarea sclaviei în sensul propriu al termenului, dar s-a vădit cu claritate că formele mai subtile de servitute nu numai că existau în continuare, ci se și amplificau, cea mai răspândită fiind sclavia pentru datorii. De aceea, în 1956 Națiunile Unite au adoptat un nou document, Convenția suplimentară referitoare la abolirea sclavajului, a instituțiilor și practicilor analoge sclavajului. Printre acestea din urmă, pe primul loc figura tocmai servitutea pentru datorii. Surse ale O.N.U. apreciază că în prezent, la aproape trei decenii de la cea de-a doua convenție, milioane de oameni — bărbați, femei și copii — din Africa, America Latină și Asia sunt victime ale sclaviei pentru datorii. Cum se ajunge aici?

Iată, după descrierea făcută, într-un interviu publicat în „Forum du Développement”, de Peter Davies, directorul Societății anti-sclavagiste, mecanismul general al inrobirii pentru datorii. Un țărăn sărac este obligat să ia o sumă cu împrumut, de la un vecin mai bogat sau de la un cămătar, cu

scopul de a-și întreține familia ca urmare a unei recolte proaste, de a cumpăra semințe pentru campania următoare sau, poate, pentru a-și dota fiica ajunsă la vîrsta căsătoriei, iar singurul mijloc de care dispune pentru a rambursa împrumutul este să-și ipotecheze propria forță de muncă, nu rareori și pe cea a familiei sale. Dobinzile sînt așa de ridicate, încît de-

Comentariul săptămînii

bitorul îi este practic imposibil să-și lichideze datoria și, destul de repede, el ajunge să lucreze exclusiv pentru „stăpinul” său, avînd drept unică compensație o hrană și niște veșminte mizere. Debitorul, care nu poate nici să-și schimbe munca, nici să părăsească locul, trebuie să-și servească „stăpinul” pînă la rambursarea datoriei, iar dacă se îmbolnăvește sau devine prea bătrîn pentru a mai munci, un fiu de-al lui îi va lua locul; în felul acesta, povara trece de la o generație la alta. Desigur, există variații de la continent la continent, de la țară la țară. Astfel, situația muncitorilor negri din Republica Sudafricană este apreciată ca una din cele mai rele forme de aservire existente și este urmărită îndeaproape de gru-

pul de lucru care se ocupă cu sclavajul, precum și de instituțiile Națiunilor Unite create pentru a se ocupa special de apartheid.

Prin urmare, în momentul de față, în pofida tuturor instrumentelor internaționale care au fost adoptate pentru a-l face să dispară, sclavajul pentru datorii afectează mai multe zeci de milioane de persoane de pe trei continente. Ce-i de făcut? Potrivit părerii specialiștilor, în afara lichidării „datoriilor” existente, vor trebui luate de urgență măsuri pentru a-l împiedica pe muncitor să se îndatoreze din nou, din cauză că nu are de lucru, nu are pămînt sau rezerve pentru perioade dificile. Reforma agrară, organizarea lucrătorilor, înființarea unor bănci cooperative sau a altor instituții pentru acordarea de credite cu dobînzii echitabile, mijloace de învățămînt adaptate nevoilor și modului de viață al celor interesați, acestea sînt, după opinia specialiștilor O.N.U., cîteva din obiectivele cele mai importante de îndeplinit pentru a ataca în chip eficace problema servitutei pentru datorii. Dar măsurile de mai sus, scrie revista amintită, nu se vor putea realiza fără insistențe ferme și constante atît din partea forțelor progresiste din țările respective, cît și din partea instituțiilor specializate ale O.N.U., a altor organisme și organizații internaționale.

ION D. GOIA ■

Analogie

Pe drumul ce duce la Bedai-Hâ, în minte mi se învăluiau tot felul de întrebări:

— Oare există vreo diferență între Marea Neagră și Bohai? Culoarea mării, nisipul, aerul, sînt la fel? Voi găsi și aici pescărușii, scoicile pe care le îndrăgeam acasă?

Ardeam de nerăbdare să ajung să văd cu ochii mei toate astea. Cînd am văzut, în sfîrșit, marea, soarele începuse să asfîntească.

Nu după mult timp, cerul mai păstra la apus doar o lumină purpurie, persistentă și marea devenise și ea sîngerie, dar o simțea că trăiește. Fiecare val era învăluit de raze strălucitoare, rostogolindu-se asemenea unei scînteii care se aprinde, zvicnește, moare, iar valul următor se năpustește cu același joc; scînteia frenetic, se învălmășea în spuma rozalie, apoi se risipa cu vuiet trist... În astfel de momente sufletul omului se lasă purtat de uriașă mișcare a valurilor trecînd în cel mai înalt și dureros extaz.

Mi s-a întimplat și mie ceva asemănător. Fără să-mi dau seama cum, mi-am adus aminte de un apus de soare văzut cîndva, la malul Mării Negre.

Privelistea de atunci era exact ca cea din fața ochilor mei uimiți, de acum.

— Să fie aceeași mare?!

— Mi place foarte mult să mă asez pe o stîncă, la malul mării, și să urmăresc mișcarea apei și a norilor.

— Într-o zi, pe la asfînit, anul trecut, eram la mare și mă plimbam pe plajă. Deodată am auzit un glas recitînd un poem. Uluită, m-am oprit s-asculț. Cînd colo, ce să vezi? Un pescar bătrîn, cu fața senină și flori de zăpadă în barbă, recita „Scrisoarea I”... „Lună tu, stăpîna mării, pe a lumii boltă lunec, / Si gîndurilor dînd viață, suferințele întuneci...”

— În mină ținea o carte veche, roasă, pe care abia se mai vedeau stersse, cîteva cuvinte: „Poeme alce din Eminescu”.

— M-am apropiat ușor și l-am întrebant:

— Ce carte-i asta, moșule? Îți place Eminescu?

— Place-mi... răspuse bătrînul încet. Cartea asta o am de la cel mai bun prieten al meu.

— Atunci am văzut cum ochii i s-au umplut de lacrimi.

Cu suferință adîncă în glas, mi-a povestit că, demult, mai bine-de 40 de ani, avusese un prieten căruia-i plăceau poeziile lui Eminescu și visa să ajungă la facultate, să-i studieze opera, dar, vai, soarta nu l-a ocrotit căci a fost omorît de dușmani în timpul războiului de eliberare. Încă nu împlinise 20 de ani...

Din soarele de primăvară tirzie nu rămăsese decît o potecă aurie, unindu-se cu orizontul. Marea Neagră își schimbase culoarea. Devenise roșie ca focul. Ba nu, ca sîngele. M-am gîndit atunci: „În fata mea se zbatea chi singele adevărat al miilor de eroi români ai luptei de eliberare, ai revoluției sociale și naționale, antifasciste și antiimperialiste. Iubirea lor fierbinte de patrie, înaltul spirit de sacrificiu de care au dat dovadă, ne vor fi întotdeauna model și călăuză”.

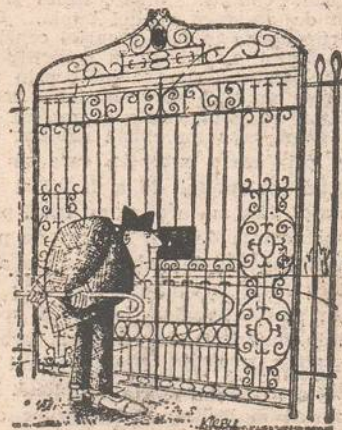
Nu mai știu unde mă aflu... Sînt încă la Marea Neagră?... Nu, în fata mea este Bohai. Oricum, culoarea s-a schimbat. A devenit roșie ca sîngele. Este sîngele eroilor Chinei socialiste.

Eu cred că așa cum în lume există un singur soare, apusul la malul mării e la fel.

România și China sînt două țări legate printr-o adîncă prietenie. Popoarele noastre își preamăresc, deopotrivă, eroii luptei de eliberare națională. Nu-i de mirare că am avut aici, pentru o clipă, senzația că m-am întors acasă.

LUMINIȚA TOMA ■

Lumea se amuză

După FÜR DICH — R.D.G.

De pe toate meridianele

Din lumea ringului

Brutalitatea boxului a făcut ca acest sport să aibă din ce în ce mai mulți adversari. În cauză este pus mai ales boxul profesionist, care face numeroase victime printre pugiliști. Astfel, din 1945 și pînă în prezent, în ringurile profesioniste au pierit 340 de oameni, în medie aproape 10 pe an. Și această statistică are la bază doar datele furnizate de medicii americani și englezi. În Coreea de Sud și în Filipine, aceste morți atroce de regulă nu se înregistrează. Dar nu e vorba numai de cei ce mor. Foarte mulți suferă traume care le marchează tot restul vieții. Astfel Cassius Clay (Muhammad Ali), fost idol a milioane de iubitori ai boxului, considerat „cel mai reușit exemplar al speciei umane”, este în prezent o ruină: buhav, moleșit, vorbește cu dificultate. După 549 de meciuri, Ali suferă de o formă gravă de fibroză — creșterea anormală a țesuturilor musculare.

Asociația medicilor din Statele Unite a fost foarte drastică în aprecierea sportului cu mînuși: „Într-o țară civilizată nu e loc pentru boxul profesionist”. Nu mai puțin categoric s-a pronunțat și un neuropatolog canadian: „Lovirea legiferată a creierului în numele unei îmbogățiri rapide este imorală”. Pericolul constă în faptul că examenul medical obișnuit nu relevă leziunile creierului în etapele timpurii ale dezvoltării bolii. Sînt mai mult asemenea boli, foarte răspîndite printre pugiliști. Un studiu medical efectuat asupra a 35 de boxeri profesioniști a relevat că 20 din ei sufereau de leziuni ale creierului și ale cutiei craniene. În același timp, s-a stabilit că asemenea leziuni practic nu apar la boxerii amatori (care, spre deosebire de profesioniști, luptă după reguli stricte, sub suprave-

ghere medicală permanentă, pe o durată de numai trei runde). În ultimii 23 de ani parlamentul britanic a dezbătut de două ori problema interzicerii boxului profesionist, dar fără rezultat. Singurul lucru pe care au izbutit să-l obțină medicii englezi a fost adoptarea unei hotărîri cu privire la examenul medical preventiv al sportivilor cu ajutorul aparatelor cu ultrasunete. Dar punerea în practică a acestei hotărîri este încă o problemă de viitor.

Sfîrșitul unei datorii

Celebra Universitate din Oxford și-a pierdut de curînd unicul ei venit din partea statului, în valoare de 3 lire sterline și 8 pence anual, sumă pe care ministerul de finanțe britanic o vira cu regularitate, de... 770 de ani încoace, în contul prestigioasei instituții de învățămînt superior din Anglia. Lucrurile s-au petrecut astfel: în anul 1214, locuitorii din Oxford au provocat universității din localitate importante stricăciuni, au prădat-o și chiar au spinzurat doi studenți pe care i-au învinuit de moartea unei personalități de vază din oras. În timpul procesului care a urmat, s-a dovedit că atît Universitatea, cît și studenții nu aveau nici o vină. Ca atare, cetățenii din Oxford au fost condamnați la plata unei sume importante, de peste 2000 de lire sterline, ca despăgubiri pentru stricăciunile făcute. Cum însă ei nu aveau așa de mulți bani, s-a căzut de acord ca datoria să fie plătită în rate anuale de cîte 3 lire și 8 pence. Și de atunci, s-a plătit fără contenire oină azi (cu timpul, plata a fost preluată de guvern). Anul acesta, trezoreria a hotărît să lichideze datoria — ar mai fi fost de plată vreo 10 ani — achitînd dintr-odată tot restul, în sumă de 33 de lire și 8 pence. Scriînd despre aceasta, ziarul Guardian observă că o economie, dacă e și vorbim despre așa ceva, a făcut tot statul, intrucît cheltuielile legate de plata datoriei depășiseră de mult mărimea datoriei însăși. În ceea ce privește bugetul Universității din Oxford, el va depinde, ca și pînă acum, de donațiile particulare.

ION CODRU ■

Bomba albă

Mă întreb cum s-ar fi rezolvat problema victoriei în război în urmă cu patru, cinci veacuri, dacă adversarii nu ar fi beneficiat de uniforme disticte, puternic colorate, menite să despartă „speciile”. Două armate inamice îmbrăcate identic s-ar fi putut, desigur, măcelări cu pricit de mult entuziasm, dar anarhic, fără perceperea dușmanului și, deci, fără eficiența tăierii acestuia pînă la izbînda finală.

În timp ce uniformele au pus ordine acolo unde ar fi putut exista neorînduală armele au rămas, din acest punct de vedere, în urmă. O sabie sau o flintă au avut vreme îndelungată aceeași menire: de a hăcuți sau găuri corpul adversarului. Mai tirziu bombe au urmat același destin: au distrus oameni și clădiri fără discriminații.

Epoca modernă a deschis calea complicării galopante a problemei distrugerii: arma chimică lăsa clădirile intacte și năruia organismele vii. Bomba cu neutroni a dus această școală de gîndire la o înaltă perfecțiune. Nebunia vinării și anihilării dușmanului nu s-a oprit însă aici. Iată că trăim momentul de funebră glorie a apariției armei rasiste. Se numește „Ethnita”, are o sonoritate de boală modernă și chiar este modernă, dar nu boală ci proiectil născut din minuirea ingineriei genetice într-un scop limpede. „Ethnita” are efect mortal exclusiv asupra unor grupuri rasiale pe baza izolării unor viruși bine definiți. Bomba rasială s-a proiectat într-un univers rasial. Ea s-a născut în orașul sud-african Lewis Treachard într-un laborator alb.

Bomba genetică în stare să scape omenirea de cuțitari și tunari, de lacomi și lichele, de dăunătorii civilizației mascati în cetățeni normali nu se proiectează nicăieri.

Oamenilor cumînți le rămîne să studieze, într-o crescîndă neliniște, enormul pericol care îi pîndește acut și tradițional.

RADU BUDEANU ■

Roze și mînușile

Thomas McGreevy (Irlanda)

Cioconda

Costișele erau apă de-argint în prăvălire

Jos,
Și împrejur,
Și pretutindeni,
Și-n jurul albelor trunchiuri de copaci sculptori,
Departa pe cît cuprinde ochiul sensibil,
De-a lungul celor două despicături ale văii,

Și dincolo,
Și peste tot
Virtejuri de apă argintie!

Norii
Albaștri-cenușii
Tiviți cu roz
Și chenăruși cu-argint,
Meditau.

Soarele nici n-a răsărit și nici n-a apus

Nefiind interesat de activități politice.

Coame albe săltau asemenea spumel.

Șerpi sinilii alunecau
În destrămarea unui suris.

În românește de
PETRE STOICA ■

Triumful forței dreptului asupra dreptului forței

UNIVERS

• Moduri de viață • O femeie cu inimă de bărbat •

Pacea e patria!

În cadrul lucrărilor celei de-a XXXIX-a sesiuni a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, care se desfășoară în prezent la New York, problematica salvării păcii și a apărării vieții pe planeta noastră constituie subiectul central al dezbaterilor celui mai important for politic-diplomatic al lumii contemporane. Reliefând însemnătatea crucială a păcii, ca valoare supremă a întregii umanității, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, evidențiază recent, în termeni de o pilduitoare claritate că „în epoca actuală, problema păcii constituie factorul hotărâtor pentru întreaga lume, deci și pentru poporul nostru”. Această teză sintetizează o concepție profund umanistă pe care poporul român a apărât-o și promovat-o dintotdeauna. În eforturile colective pentru impunerea acestui adevăr fundamental un loc important îl ocupă poziția militantă pe care s-au situat intelectualii autentici, exponenții fideli ai intereselor vitale ale poporului român. Exemplele sînt numeroase și dintre cele mai elocvente. Vom evoca un episod istoric, care pune în lumină modul în care cei mai de vază cărturari ai României au înțeles că menținerea și apărarea păcii constituie un imperativ primordial al vremurilor noastre.

La 6 decembrie 1952 acad. Mihail Sadoveanu prezenta la Congresul Național pentru Apărarea Păcii, referatul intitulat „Lupta popoarelor pentru apărarea păcii și hotărârea poporului nostru de a apăra pacea”. În referat, între altele, se arată că mișcarea pentru pace dispune în România de mari rezerve care trebuie transformate în forțe active. „Poporul nostru salută lupta popoarelor pentru apărarea independenței lor naționale. Această luptă este o contribuție de preț la menținerea și apărarea păcii în lume”. În continuare, marele scriitor sublinia că poporul român cere „într-un glas cu majoritatea zdrobitoare a omenirii... reducerea armamentelor și rezolvarea pasnică a tuturor litigiilor internaționale. Totodată, noi considerăm că se impune grabnică revenire a Organizației Națiunilor Unite pe calea ce i-a fost trasată de popoarele lumii prin Carta O.N.U.”

În prezidiul Congresului Național pentru Apărarea Păcii se afla, între alții, acad. G. Călinescu, iar printre scriitorii invitați în sală se găseau Cezar Petrescu și Tudor Arghezi. Toți au luat cuvîntul la Congres. Una dintre cele mai emoționante și mai răscolitoare cuvîntări de la Congres a fost cea rostită de poetul Tudor Arghezi. Întrucît pînă la încheierea publicării operelor complete ale lui Tudor Arghezi, cuvîntarea sa este practic necunoscută generației tinere, evocarea acestei patetice și actuale nădăjdi pentru pace merită a fi făcută astăzi, reinviind, astfel, verbul inconfundabil și scintilelor al marelui poet. Cuvîntul său a început printr-o aserțiune simolă: „Acolo unde domnește ideea de agresiune, evoluția sufletească a omenirii se face mult prea încet”. În continuare, tonul devine sarcastic, reamintindu-ni-l pe neîntrecutul namfletar: „Cea mai eripenă și mai funestă superstiție, care rusinează omenirea, e credința războiului inevitabil. Acest război vine, evident, nu de la noaptele libere, în legitimă anărare, ci de la agresorii... Acest război este un război calculat, pregătit în vederea unei prădăciuni, a unei agresiuni, a unei hegemonii. Teoreticienii acestei înocenții, mascate cu principii, au mers încă acolo încît să explice războiul ca o trebuință biologică, de lăsar de sânge”.

În ciuda situației internaționale deosebit de încordate din acel an cînd s-a desfășurat Congresul Național pentru Apărarea Păcii, cuvîntul poetului Tudor Arghezi rămîne optimist, el arătînd că nu este locul să disperăm și explicînd de ce: „Inițiativele de pace... nu pot rămîne sterile. E cea mai bună educație ce trebuie făcută publicului din toate țările amenințate de un război care va fi, dacă

nu e oprit la timp, o catastrofă a frîmintelor noastre planete care, se spune, că privită din cer pare verziie ca o bijuterie de smarald”. Vorbitorul lansează un adevărat avertisment: „Să ne ferim de fabula „necesităților inexorabile”, de „eveniment ineluctabil”, de „ceasul fatal”, și de toate maximele și zicalele în zdrențele cărora se ascunde spaima de a cugeta. Destinul omenirii care pe de o parte zămislește și construiește și pe de alta dărimă stă în puterea multă, în mina popoarelor, în mina fiecărui om hotărît, adunat cu semenii lui laolaltă, și nu în competența clicilor derizorii din trecut”.

Convins de valoarea practică a mișcării pentru pace din România și din întreaga lume, Tudor Arghezi adaugă: „Năzuința de pace mină și insufletește azi, după experiențele repetate ale războaielor, milioane de oameni și energii consacrate apărării realizărilor naționale și dreptului de a trăi. Gîndește-te omule singuratic de dincolo, înfricoșat de cataclisme, că ridicînd brațul ca să înfrîngi o poruncă și să tăgăduiești o nebunie, ai de partea ta, în sprijinul tău, solidaritatea tuturor mameilor din lume și cel puțin o jumătate din numărul locuitorilor tuturor țărilor. Pacea, ca și dreptul, nu se cerșește. Ca orice victorie, pacea se cîștigă și se păzește prin luptă. Pacea e patria și patria e pacea — și una și celelalte sînt scumpe. Cei care au moștenit de la trindavii și trintorii infumurați din antica Romă principiul că Ūbi bene ibi patria (că acolo e patria unde se trăiește bine) nu sînt patrioții țărilor lor, sau presupusei țări a lor. Patria se leapădă de acești ciocnitori de pahare străine”.

Răsfoind colecțiile vremii, cîteva zile mai tîrziu, în aceeași lună decembrie a anului 1952 găsim intervenția unui alt prestigios savant român în aceeași problemă vitală a omenirii. E vorba de cuvîntul academicianului Traian Săvulescu, președintele Academiei române, rostit la Congresul Popoarelor pentru Apărarea Păcii de la Viena. În această cuvîntare, se sublinia că poporul român scoteste că „deosebire între diferitele concepții și moduri de viață nu pot și nu trebuie să constituie motive valabile de vrajbă, de încordare, de conflicte internaționale și eu aș fi mai puțin de conflicte armate, că aceste deosebiri nu pot și nu trebuie să împiedice colaborarea între state, între popoare”. În continuare, reprezentantul intelectualilor români sublinia că „stim cu toții că există moduri de viață diferite. Diferite popoare preferă pe unul sau pe altul dintre ele. Există însă și un „mod de viață” pe care toate popoarele îl detestă și îl resping în unanimitate: acesta este viața sub bombe”.

Astăzi, într-o etapă a vieții internaționale, cînd eforturile tuturor popoarelor sînt mobilizate pentru apărarea celui mai de preț bun al întregii omeniri, evocarea poziției intelectualilor înaintați din România și din întreaga lume, a tradițiilor bogate ale mișcării pentru pace pune în lumină comunitatea de idealuri și aspirații ale tuturor celor care prin optimismul lor tonic și prin poziția lor militantă au contribuit la menținerea încrederii întregii omeniri într-un „miine” mai luminos, în victoria rațiunii asupra forței, în triumful forței dreptului asupra dreptului forței.

IOAN VOICU ■

Scorul Cenaclului Flacăra la Dej

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU ■

Programul Cenaclului Flacăra

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, își continuă turneul său prin țară, astfel: FĂGĂRAȘ (28 septembrie), BRASOV (29 septembrie), BUZĂU (1 octombrie), TÎRGOVIȘTE (2 octombrie), GIURGIU (4 octombrie), ALEXANDRIA (5 octombrie), BUCUREȘTI (sîmbătă 6 octombrie, Stadionul Giulești).

Toate spectacolele încep la orele 18. Așadar, manifestarea Cenaclului Flacăra cu numărul 1400 va avea loc sîmbătă 6 octombrie de la orele 18 pe Stadionul Giulești din București.

● O nouă denumire în domeniul manualelor școlare în Franța: cartea de științe ale naturii se va numi de acum încolo manual de ecologie. Un semn al timpului.

● Forțele navale ale Australiei au doborât unul din propriile lor avioane în valoare de 60 milioane de franci, informează ziarul belgian „Le Soir”. Marina a utilizat un avion-robot pentru a remorca o țintă care urma să fie doborâtă. Dar, nesocotînd ținta ce-i era propusă racheta lansată de marinari s-a îndreptat inexorabil spre avionul robot și l-a distrus. De unde morală: mai bine nu lansa racheta că nu se știe unde ajunge!

● De la Robert Redford la Paul Newman, de la Cary Grant la Barbra Streisand, de la Robert de Niro la Clint Eastwood nici unul din starurile de cinema nu a încercat să se pună rău cu presa. În fond o parte din gloria lor se datora tocmai acestui mijloc de mass-media. Dar, iată recent la festivalul de la Deauville, cunoscutul actor Ryan O'Neal, rolul principal masculin în „Love Story”, a fost

excepția care confirmă regula. Iată cîteva fragmente din convorbirea sa cu ziaristii. Presa: Ca regulă generală cum vă alegeți scenariile? Ryan: Le găsesc pe stradă. Presa: În filmul „Deosebiri insurmontabile” (prezentat la Deauville) personajul dv. renunță la viața particulară pentru profesie. Ați avut și dv. acest sentiment? Ryan: Da. Frecvent, meca-

mort! Supărat de modul în care Ryan O'Neal persifla presa un ziarist a spus: „După ce l-am întilnit pe acest actor înțeleg de ce partenera sa Ali Mac Graw moare la sfîrșitul filmului „Love Story”: o viață întreagă cu O'Neal ar fi fost firește insuportabilă!” De unde se vede că nici presa nu stă prea rău cu ironiile.

● Caz unic în istoria medicinei: o femeie care a suferit un transplant cardiac a dat naștere unui copil, a anunțat Centrul medical al Universității San Diego din California. Betsy Sneith, 23 de ani, care a fost operată de o tumoră, a fost supusă apoi unei noi operații primind în 1980 o inimă de... bărbat. De curînd ea a dat naștere unei fetițe de 3,18 kilograme perfect sănătoasă... „Literatura medicală nu cunoaște vreun precedent, arăta doctorul Thomas Key, de la Universitatea San Diego. Au mai fost cazuri de graviditate, dar ele nu au dat roade, în general pentru că pacientele nu doreau copii”. Dar Betsy a dorit cu orice pret un copil!

ROMEO NĂDAȘAN ■

Mapamond '84

nismul carierei te strivește Presa: Și în ce moment al vieții dv. ați avut acest sentiment? Ryan: Chiar și azi dimineață... Am fost nevoit să mă trezesc pentru că să vin aici. Presa: Credeți că westernul este un gen mort pentru cinematograful? Ryan: Am ajutat ca acest gen să fie ucis. Presa: Un răspuns mai serios. Ryan: Nimic nu este vreodată definitiv

Marin Sorescu

în limba engleză

A apărut nu demult în Anglia un volum de poeme (Selected Poems, Bloodaxe Books, 1983), de Marin Sorescu, traduse în engleză de poetul Michael Hamburger. Poetul britanic remarcă în Cuvînt înainte „libertatea invenției”, „fantezia și ironia” din poezia lui Marin Sorescu. În cîmp special para să aprecieze puterea lui Marin Sorescu de a privi în față „adevăruri ce sînt de arie conștientă a existenței”. Poet grav el însuși, Michael Hamburger admiră la Marin Sorescu hotărîrea de a asuma tragicul și se arată în același timp uimit de agilitatea poetului român, de sprinteneala cu care acesta fuge din tiparele cunoscute, din sentimentele, temele, imaginile știute. Vorbele „voit albe și banale” devin „subversive”, ele dinamitează tot ce le iese în cale, de la simple asociații de cuvinte pînă la stările fundamentale.

Există în poemele din acest volum o violență a risului care face ca buna lor dispoziție să ne devină suspectă. În ce-l privește pe Michael Hamburger, acesta este un poet nedisimulat melancolic. Ca traducător al lui Marin Sorescu, el ne apare fascinat de puterea acestuia de a disimula tragedia, de a răsturna ce e grav, jucîndu-se cu propria fragilitate. Poemele lui Michael Hamburger nu fug de tristețe. Într-unul din ele (Amversare), impresurat de mașini, asfalt încins și copii a căror zarvă sună a singurătate, poetul, care împlinește într-o după-amiază de august un număr de ani, își amintește. Alt plîns, alt copil, un balcon identic, și viețile se repetă, doar universul în care se perindă anii rămîne același, la fel de străin. Bătrînețea mușcă adînc: „Alt-undeva, mama, optzeci și opt de ani / Întînsă, mojarie pe un șezlong / Tot aici, în spațiul acesta...” Pe măsură ce se alcătuesc propozițiile, disperarea se adîncește, cuvintele capătă chipuri contorsionate. Descriptivul se trage hotărît spre psihologia adîncului. Un tren se aude de departe, o cană cade și se sparge. Ceea ce sugerează: a pierit nădejdea fugii în depărtări, de spaima propriei treceri nu se poate scăpa.

Regăsim semnele acestei neliniști și în versurile traduse de Michael Hamburger. În poemele lui Marin Sorescu se pierde fără încetare cite un lucru esențial, pe care finalul, inteligent cu perseverență, ni-l dezvăluie brusc intristat. Lirismul, rătăcit în propozițiile de început se răsucește ager, ne ia prin surprindere. Repezițiunea lui Marin Sorescu îl uluiește pe Michael Hamburger. Versiunea engleză seacă a poemelor exprimă deruta traducătorului confruntat cu o lume poetică complexă și fluentă. Frazele englezești sînt mai întii lente, se lungesc, ezită să sfideze legea gravitației interioare. Vorbele lui Marin Sorescu, gîndurile, tristețea însăși, se dezbară de greutate, plutesc amuzant dar și amenințator. Ironia traducătorului e pusă la grea încercare. Mai întii poemul se ivește nedumerit: „Doctor, I feel a fatal something / ... in the area of my being”.

Temele lui Marin Sorescu nu sînt și temele lui Michael Hamburger. Imaginile lor constituie universuri vecine Michael Hamburger înaintează cu intrisare potolită. Vioiciunea lui Marin Sorescu pare să-l tragă în virtej. Traducătorul nu se lasă, vrea să meargă egal pe urma frunzelor care își refuză căderea chiar și în clipa cînd au atîns pămîntul, a ființelor cu ochi de zi și suflete înnoptate. Lipsese cînd și cînd versiunii englezești — cum ar putea fi altfel? — naturaletea, aparența de zburdălnicie inocentă a vorbelor. Michael Hamburger ia foarte în serios ceea ce simte el că ascunde miezul luminii lui Marin Sorescu. Seriozitatea stă bine acestor poeme transpuse în engleză. Iată că un poet britanic întărește în textele lui Marin Sorescu acea ascunsă și profundă melancolie. Semnificativ în acest sens este imaginea ființe suspendate în spațiu, la capătul unui gînd stîns: „This hour / when all things are of meaning, / fall asleep over / like guards / with their chins resting / on their lances. // Walls, rafters, skies and universe, / please don't rest too heavily / on me, / I too rest on a thought, / indeed on a single word / that already at one of its ends / is beginning / to ease to be.” (This Hour)

Traduse cu pricepere, poemele sorescieni oferă cititorului britanic o lume de nisipuri mișcătoare. Teme ce sînt întorc una împotriva alteia, imagini care se înghit între ele, o foială neîncetată de izbînz și amărăciuni. Neliniștea se răsucește în fraze clare. Meritul versiunii englezești stă poate în priceperea livrescă a traducătorului de a acoperi planeta lui Marin Sorescu cu cerul, aerul multor secole de poezie engleză. Citînd acest volum, regăsim un Marin Sorescu modificat de cultura și sensibilitatea lui Michael Hamburger.

LIDIA VIANU ■

Lumea ca lume

Răul cel mare

Nu vreau să fac procesul nici unui club și al nici unui arbitru. Vreau doar să subliniez aici o idee: nu e adevărat că în fotbalul românesc sint greșeli, adevărul e că se acționează, din motive ciudate, numai împotriva unora; niciodată invers. N-am auzit, n-am văzut, nu s-a pomenit în istoria celui mai popular club românesc de fotbal, Rapid, greșeală care să favorizeze acest club și pe suporterii ei. Poate doar cind a fost nevoie ca, prin Rapid, să fie lovită o altă echipă indezirabilă. Dar în rest...

Am văzut duminică la tv, meciul Steaua - Rapid. La 1-0 pentru Steaua, Rapid a egalat dintr-o acțiune clară, dintr-o țesătură de pase din care nu putea reieși nici o idee de ofsaid. Totuși, arbitrul Petrescu, unul dintre arbitrii Petrescu, Dan, a dat ofsaid. Nu era ofsaid, dar a anulat golul. În faza următoare: ofsaid în careul rapidist. Același arbitru n-a fluierat nimic, jucătorul stelist aflat în ofsaid a pasat altui jucător stelist aflat în ofsaid, nici între acesta și linia porții nu mai erau doi jucători adversi, nu mai era, de fapt, nici un (unul) jucător adversar și Lăcătuș a înscris. În loc de 1-1, a fost 2-0 pentru Steaua. Meciul s-a terminat, deși același arbitru au mai dezavantajat flagrant, în momentele următoare, Rapidul. Ține căeva minte un meci Steaua - Rapid în care arbitrii să fi tras pentru Rapid? E vorba, deci, de greșeli de arbitraj sau de o anumită consecvență în distrugerea moralului acestui atît de îndrăgit și dătător de satisfacții club muncitoresc? Stimind Steaua, nu pot să nu văd răul îndreptat mereu contra Rapidului.

Nu mai insist asupra felului în care transferă jucători unele cluburi puternice și felul cum se cîrlesc, cu jucători din divizii insondabile, cluburi ca Rapid și

Petrolul. Căci și Petrolul joacă împotriva simpatiei arbitrilor și a celor ce delegă arbitri. Notez, totuși, că bucuria oamenilor care iubesc Rapidul, Petrolul, Corvul nu trebuie înjosită. Eu cred că numai sportivitatea ar putea hotărî asupra valorii.

O altă gravă, foarte gravă situație ridică iarăși indolența cu care sint privite fireștile nevoi ale Universității Craiova. Să facem socoteala. De ani și ani de zile, Craiova ține sus steagul fotbalului românesc. De ani și ani de zile, acest club cu bani puțini, dar căruia i se cere mult, acest club fanatic al fotbalului, își rezolvă problemele așa cum îl ajută propria pepinieră de juniori. Niciodată Craiova n-a ținut pe tușă jucători furați de la alte cluburi. Niciodată Craiova n-a descompletat pe alți competitori, spre a se întări pe sine. În acest an, în care a reușit transferul lui O. Popescu de la Tirgoviște, a pierdut - în schimb - pe Donose și pe

Umbră

*Fiori prin mine umblă
Și nu am trebuință,
Te rog pe tine umbră
Să redevi ființă.*

**Eu, umbra aceasta pe care
O semeni în sufletul meu,
Cu milă și tristă mirare
Voi duce-o cu mine mereu.**

**Și-apoi într-o zi oarecare
În care-mi va fi cel mai greu,
Voi pune-o în vechi calendare,
Duminica trupului meu.**

**Flămînd de iubirea întreagă
Pe vremei cu amurg mohorit
Cînd zorile noaptea-și dezleagă,
Mă satur cu-o umbră și-atît.**

**Și sufletul meu te mai roagă,
Magnetic catarg doborît,
Tu, umbră tăcută și dragă,
Așează-ți fularul la gît.**

**O umbră se-nchide în mine,
O umbră prin mine trecu,
E atîta de rău că e bine,
E atît de mult da că e nu.**

**Bacovia-și iese din sine
Și ride în a și în u,
O umbră în viață mă ține
Și umbra aceea ești tu.**

Simbătă la prinz

*Simbătă la prinz,
Simbătă la prinz,
Să fie simbătă la prinz.*

**Să fie simbătă la prinz
Cu un bagaj cit mai ușor,
Cînd pe pămînt sint munți
S-o luăm spre munți
De care ni-i atît de dor.**

**Va fi și noapte mai tirziu
Și vor veni și zori de zi,
Dar prin păduri adînci
Pînă atunci
Ne vom uri, ne vom iubi.**

**Duminica s-a desființat
Tu ești lumina unui plîns
Și pentru veci așa vrea,
Iubirea mea,
Să fie simbătă la prinz.**

**S-aprindem foc din lemne verzi,
Să hohotim ca doi nebuni
Și să uităm și noi
Drumu-napoi
Să nici nu se mai facă luni.**

Crîșan. Dar Craiova nu e doar un club, deși nici în această calitate n-ar trebui neglijat. Craiova e o ambasadoare a fotbalului nostru, căruia poate să-i fie, oricînd, în condiții normale, chiar campioană. Craiova a ajutat cluburi mai tinere: Vilcea, Oltul. Craiova a lansat pe Bumbescu, fundașul central al Stelei de azi. Craiova a adus la lumină valori la care nu se gîndea nimeni: Geolgău, Balaci, Țicleanu, Irimescu, Cârțu, Cămătaru, Etc... etc. Și acum Craiova are 13 jucători,

în loc de 22, pentru a se bate cu un mare club profesionist de fotbal din Sevilla. De ce nu se face nimic? De ce nu se iau în seamă cererile Craiovei de a fi legitimați studenții Măndilă, Stăngaciu, Matei? (Mai ales că ultimul a fost comunicat și la U.E.F.A.)

Fotbalul nostru nu are doar un campionat cu greșeli, ci un mecanism unilateral de protejate a unora și de șicanare și distrugere a altora. Asta mi se pare a fi problema.

Observații de viață

132 Dacă ar ști cauzele curate cît noroi au pe bocanci purtătorii mijloacelor prin care se va ajunge la ele...

133 „Triplu-salt” spre „dublă greșeală”.

134 Și calul alerga plin de strălucitoare hamuri, cu catarămî din alamă și ciucuri, și căruțașul a intrat cu el în stupi, beat cum era, și nimeni n-a putut crede că albinele au omorît calul, mici cum erau, neînsemnate cum erau, în fața celui căruțaș care umblă de atunci să i se recunoască, pentru pensie, intrarea cu calul între stupi, drept accident de muncă.

135 Ai parte, ai carte.

136 Deturnările de avioane să nu preceadă cumva deturnarea Pămîntului!

137 Nemuritorii încep cu moartea și termină cu nașterea.

138 Nu cred că e adevărat că electricitatea nu poluează; poluarea ei e mai adîncă, mai greu sesizabilă și, de aceea, mai primejdioasă.

139 Nu se pot scrie poezii de dragoste despre iubiri realizate; ajunge pentru a

vorbi despre aceste iubiri realizate poza copiilor care rezultă din ele.

140 Este, oare, inevitabil tariful la români? Cred că, dimpotrivă, tariful nu ne reprezintă semnificativ.

141 Mai nici unul dintre cei pe care i-am ajutat și eu, cum am putut, nu mi-a iartă.

142 Chiar dacă viața e trecătoare și moartea eternă, prefer vremelnicia.

143 Am observat, pe cit m-a dus mințea mea de european, că metastazele apar, nu haotic, ci în funcție de relațiile meridian-meridian, deci nu ca o relație a organelor propriu-zise ci a funcțiilor din organism.

144 Cu cit mai multe căciuli, cu atîta mai mulți munți pustiți de oi!

145 Dacă astăzi s-ar traduce înapoi în engleză toate traducerile din engleză ale operelor celui mai mare scriitor al lumii, Shakespeare, ar ieși probabil o bibliotecă incoerentă de autori mediocri și de cărți fără legătură între ele.

146 „La plăcinte înainte, la război înapoi” nu înseamnă că amărăților care mor în războaie nu trebuie să le mai dăm de mîncare.

147 Păsările care se întorc din țările calde nu că nu sint domestice, dar n-au casa aici, o au acolo.

148 Înainte de a deveni profeti, trecem prin stadiul de bolnavi psihici.

149 A avut loc un concurs de împrejurări în care eu am ieșit pe locul doi.

150 Energia are identitate. Trupurile în care stă sint anonime.

151 Ai scaun, ai masă!

152 Revoluționar nu e neapărat cel care, cînd n-are el, vede că n-are nici lumea; Bălcescu avea.

153 Primele cuvinte s-au format prin chemarea alfabetului sub arme; ultimele cuvinte se vor forma probabil la fei.

154 Secția de oameni sănătoși a fiecărui spital va trece probabil la direcția bolilor incurabile.

155 Fiecare rîu curge într-o direcție pe jos și în direcția cealaltă pe sus.

156 Nu există pernă mai moale decît asprul căpătii din patul de-acasă.

157 La sfîrșitul lumii nu am putea pune punct ci semnul întrebării.

158 Sint oameni care dau impresia tuturor că sint de la ei din sat.

159 Zero nu e adjuncțul lui unu.

160 Pașii sint vulgarizarea ideii de roată.

161 Raportul dintre cîinii și oile unei turme nu poate fi strîcat fără consecințe asupra cantității de brînză.

162 Prăpăștiile nu exprimă ideea de adîncime cit exprimă ideea de absurd.

163 Relațiile dintre cei ce fură și cei ce sint furați nu reprezintă o formă de comerț exterior.

164 Paginile nescrise sint inatacabile.

165 De uciderea prin ștreang nu se fac vinovați cultivatorii de in și cinepă.

166 Orice farsă se-ncheie printr-o realitate care o concretizează tragic.

ADRIAN PĂUNESCU ■

Serial Flacăra: Renașterea porturilor românești

Continuînd călătoria documentară pe Dunăre pentru a urmări destinul de azi și de mîine al porturilor noastre fluviale prin prisma prevederilor referitoare la extinderea transporturilor pe apă, din programele de dezvoltare economică a patriei, reporterele nostru Dumitru Eliade vă propune astăzi:

A doua aruncare de ancoră: Calafat

Flacăra. Redacția: București, Piața Științei 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: PROBLEMELE OMULUI (Scriso i—audiție—anchete) — Răzvan Bărbulescu, Mărga Nedelea, Mihai Stănescu, Emanuel Valeriu. PROBLEMELE DEZVOLTĂRII (Politică—economie—știință) — Cornel Nistorescu, Ion D. Goga, Liviu Timbus — 25 66; PROBLEMELE CULTURII (Literatură—artă—învățămînt) — George Arion, Victor Niță — 1457; PROBLEMELE NOULUI (Reportaj—urgente—sport) — Ovidiu Ioanițoiaia, Ilie Purcaru, Adrian Dohotaru, Nicolae Grigore, Dumitru Constantinescu, Oprea Georgescu, Constantin Balaciu, Margareta Mureșan — 2128; PROBLEMELE REVISTEI (secretariat, foto) — Dan Bărlădeanu, Constantin Dragomir, Elena Ghera, Sorin Postolache — 21 23, 25 69, 20 72, 14 53; secretar responsabil de redacție — Nicolae Cristache — 21 43; redactor șef adjunct — Nicolae Arsenie — Cîitorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă, P.O. Box 12-201, telex 10376, prsfir București, Calea Grivitei nr. 64-66.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU